

Örsláturhús
myndu örva
nýsköpun

Íslenskir kúabændur
verði samstiga
við endurskoðun
búvörusamninga

Kynna landbúnað
á nýstárlegan hátt

Bændablaðið

18. tölublað 2018 • Fimmtudagur 20. september • Blað nr. 523 • 24. árg. • Upplag 32.000 • Vefur: bbl.is

Systurnar Guðrún Eik (t.v.) og Soffía Náttól Sveinsdætur frá Selfossi kíktu við í Reykjaréttir um síðustu helgi með nýu mánaða son Soffíu sem heitir Emmanúel Sveinn Víkingsson. Þar var margt um manninn og glatt á hjalla eins og í öðrum réttum sem fé er smalað í á þessu hausti. Sjá nánar svipmyndir úr réttum á innsíðum.

Mynd / Magnús Hlynur Hreiðarsson.

Fjármálafrumvarpið og aðgerðir til að efla kolefnisbindingu:

Aukin framlög til skógræktar og landgræðslu skapa mikil tækifæri fyrir bændur

Samkvæmt hugmyndum ríkisstjórnarinnar á aukin skógrækt og landgræðsla að leika veigamikil hlutverk á aðgerðum til að auka kolefnisbindingu hér á landi á næstu árum og áratugum.

Í tilkynningu frá Stjórnarráði Íslands kemur fram að markmiðið með áætluninni sé að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og stuðla að aukinni kolefnisbindingu þannig að Ísland geti staðið við markmið sín í loftslagsmálum. Alls verður 6,8 milljörðum króna varið til sérstakra aðgerða í loftslagsmálum á næstu fimm árum.

Í svari Skógræktarinnar við fyrirspurn Bændablaðsins um hvernig aðgerðaáætlunin líti við þeim segir:

„Við hjá Skógræktinni fögnum auðvitað þessari nýju áætlun enda höfum við talað fyrir því árum saman að skógrækt yrði aukin á ný, meðal annars til að auka bindingu landsins. Framlög ríkisins til skógræktarverkefna voru skorin niður um helming eftir hrún en meðan flest annað sem skorið var niður hefur jafnað sig aftur hafa skógræktarframlögin staðið í stað og heldur rýmað þó með hækkandi verðlagi.

Nú hillir undir breytta tíma og við finnum strax fyrir miklum spennungi hjá skógræktarfólki, meðal annars skógarbændum og bændum sem ekki hafa stundað skógrækt til þessa. Margir hafa hringt í okkur og viljað velta fyrir sér möguleikunum sem þessi nýja staða gefur. Samkvæmt áætluninni má gera ráð fyrir að hægt verði að spýta verulega í lófana árið 2020 í bændaskógræktinni.“

Tækifæri fyrir bændur

Skógræktin segir að vænst sé aukins samstarfs Skógræktarinnar við Landgræðslu ríkisins.

„Þegar er starfandi hópur forystufólks þessara tveggja stofnana sem leggur línurnar um samstarfið og nú er gullit tækifæri til að samræma aðgerðir og nýta til skógræktar svæði sem hafa verið grædd upp. Með samstarfinu verður betur hægt að skipuleggja skógrækt, landgræðslu og endurheimt votlendis með hliðsjón af því hvar loftslagsávinningurinn er mestur í hverju tilviki.

Þarna sjáum við líka mikil tækifæri fyrir bændur og vonandi verða kolefnisverkefni til þess að

styrkja stöðu bænda og byggðar í sveitum landsins. Bændur eru ræktunarfólk og hafa þekkingu og tæki sem þörf er á til þessara verkefna. Skógræktin vonar að þetta verði til þess að fjölga atvinnutækifærum til sveita og ef til vill geta kolefnisverkefni gert einhverjum bændum kleift að búa áfram sem sjá sér ekki lengur fært að halda áfram hefðbundnum búskap eða vilja minnka við sig. Fyrir skógrækt í landinu er mjög mikilvægt að sterk byggð verði áfram í sveitum landsins. Þörf er fyrir vinnuaflið bæði við landbótastarfið sjálft og í framtíðinni við að hirða um og nýttja skóginn. Svo verður landið auðvitað betur fallið til hvers kyns landbúnaðar ef það er vel gróið og nýtur skjólsins og gróskunnar sem skóginum fylgir.“

Efla þarf trjáplönturæktina

„Fyrir Skógræktina sem stofnun þýða þessi auknu framlög að ráðast þarf í talsverða naflaskoðun. Vafalaust verða ýmis skógræktarverkefni endurskoðuð og þegar hafa komið upp vangaveltur um tegundaval, þéttleika gróðursetninga og fleira

sem kynni að breytast þegar meginmarkmið skógræktar er kolefnisbinding. Þetta þýðir þó ekki að hætt verði að rækta skóga til timburnytja í framtíðinni. Þetta þarf að flétta saman eins og unnt er.

Svo þarf líka að rækta trjáplönturnar, bæði þær tegundir sem sáð er fyrir eins og lerki, furu, greni og birki en líka tegundir sem ræktaðar eru upp af stiklingum eins og ösp og víðitegundir. Við þurfum fræ og þessa dagana er einmitt verið að hvetja starfsfólk Skógræktarinnar til að fara út og tína fræ til að við eigum nóg í aukna ræktun. Ahyggjuefnið er hins vegar að gróðrarstöðvum sem sérhæfa sig í trjáplönturækt hefur fækkað. Nú þarf að örva þá atvinnugrein á ný. Þar er hlutverk stjórnvalda mikilvægt, að tryggja fullvissu um að staðið verði við aukninguna svo að gróðrarstöðvar fái til að fjárfesta til komandi ára í mannvirkjum, búnaði og mannafla sem kann til verka.“

Áhersla á gjöfular tegundir

„Heyrst hefur að lögd verði áhersla á birkirækt í þessu nýja verkefni og gagnrýnisráddir hafa heyrst um að

það sé ekki skynsamleg ráðstöfun enda bindi birkið ekki mikið. Þetta er á misskilningi byggt. Auðvitað verður megináherslan lögd á sem mesta bindingu og hvað varðar skógrækt verður án efa leitast við að rækta tegundir sem binda mikið. Þau verkefni fara fram á láglendi, meðal annars á löndum bænda en einnig á löndum í eigu ríkisins og á löndum sem Landgræðslan hefur þegar breytt úr auðnum í gróið land.

En mikilvægt er líka að efla gróðurvistkerfin ofar í landinu og þar vonum við að hægt verði að láta birkið breiðast út af sjálfu sér með þeirri hugmyndafræði sem notuð er í Hekluslógum. Þá er birki gróðursett í bletti eða „eyjar“ og reynt að efla landið í kring þannig að birkið geti dreifst í það. Þetta er mjög mikilvægt að gera á gosbeltinu því land sem gróið er kjarri eða skógi þolir miklu betur áföll vegna öskufalls í störgosum en land sem einungis er vaxið lágróðri. Í þessum efnum er samstarf stofnana eins og Skógræktarinnar, Landgræðslunnar og fleiri mikilvægt en einnig samstarf við bændur og aðra landeigendur.“ MH

FRÉTTIR

Fylgiblað um lífræna ræktun

Með Bændablaðinu fylgir átta síðna kynningarrit um lífrænt vottaða landbúnaðarframleiðslu á Íslandi. Útgefandi eru samtökin VOR – verndun og ræktun en í kálfinum eru fjölbreyttar upplýsingar um lífræna ræktun. Rætt er við bændur sem stunda lífrænan búskap, meðal annars mjólkur- og kjóttframleiðslu, kornrækt, grænmetisrækt, þörungavinnslu og vinnslu ýmissa afurða úr jurtaríkinu. Sjá nánar í miðju Bændablaðsins.

Hagvöxtur 7,2% á 2. ársfjórðungi 2018

Landsframleiðslan á 2. ársfjórðungi 2018 jókst að raungildi um 7,2% frá sama ársfjórðungi fyrra árs samkvæmt tölum Hagstofu Íslands.

Á sama tíma jukust þjóðarútgjöld, sem eru samtala neyslu og fjárfestingar, um 6,6%. Einkaneysla jókst um 5,1%, samneysla um 2,8% og fjárfesting um 7,5%. Útflutningur jókst um 0,8% og á sama tíma dróst innflutningur saman um 0,4%. Helstu drifkraftar hagvaxtar eru einkaneysla og fjármunamyndun. Árstíðaleiðrétt landsframleiðsla jókst að raungildi um 1,8% frá 1. ársfjórðungi 2018.

Landsframleiðslan á fyrstu sex mánuðum ársins 2018 jókst um 6,4% að raungildi borið saman við fyrstu sex mánuði ársins 2017. Á sama tíma jukust þjóðarútgjöld um 6,2%. Einkaneysla jókst um 5,3%, samneysla um 3,1% og fjárfesting um 7,6%. Útflutningur jókst um 4,5% og innflutningur um 4,1%.

Tekjuafkoman jákvæð

Áætluð tekjuafkoma hins opinbera var jákvæð um 1,5 milljarða króna á 2. ársfjórðungi 2018 eða sem nemur 0,2% af landsframleiðslu ársfjórðungsins. Á sama tíma árið 2017 var afkoman neikvæð um 28,4 milljarða króna.

Þessi neikvæða afkoma á 2. ársfjórðungi 2017, skýrist öðru fremur af 35,0 milljarða króna fjármagnstilfærslu sveitarfélaga til Brúar lífeyrissjóðs, sem tilkomin er vegna breytinga á A deild sjóðsins. Heildartekjur hins opinbera jukust um 2,5% milli 2. ársfjórðungs 2017 og 2018 á sama tíma og heildarútgjöld drógust saman um 7,6%.

Vegna tafa á útgáfu Ríkisreiknings fyrir árið 2017, eru tölur fyrir 2017 enn bráðabirgðatölur. Útgáfan Fjármál hins opinbera 2017 – endurskoðun, sem fyrirhuguð var samhliða ársfjórðungsútgáfunni í dag, hefur verið frestað til 13. desember næstkomandi.

Vegna breytinga á gagnaskilum sem átt hafa sér stað í tengslum við innleiðingu laga um opinber fjármál er óvissa í uppgjöri fjármála hins opinbera. Niðurstöður um fjármál hins opinbera á 2. ársfjórðungi eru því settar fram með fyrirvara um breytingar sem kunna að verða vegna fyllri upplýsinga.

Veðrið lék við sauðkindur og menn í Hrunaréttum föstudaginn 14. september þegar bændur og búalið komu saman til að heimta fé sitt af fjalli og draga það í dilka. Almennt litu lömbin vel út þó eitt og eitt væri smátt. Um fimm þúsund fjár voru í réttunum. Mynd / Magnús Hlynur Hreiðarsson

Allar ellefu kýrnar bornar sem Angus fösturvísar frá Noregi voru settir upp í:

Tólf Angus kálfar fæddir á Stóra-Ármóti í einangrunarstöð Nautíls

Nú eru allar ellefu kýrnar bornar sem Angus fösturvísar frá Noregi voru settir upp í undir lok síðasta árs. Ein kýrin var tvíkelfd og hafa þær því skilað tólf lifandi kálfum; sjö kvígum og fimm nautum. Burðirnir hafa almennt gengið mjög vel fyrir sig og án aðstoðar, þó hefur bústjóri veitt nokkra burðarhjálp í eitt skipti og næstsíðasti kálfurinn kom aftur á bak og þurfti aðstoð dýralæknis til að koma honum í heiminn. Sá var einnig þeirra þyngstur, 48 kg, sá léttasti var 29 kg (annar tvíkelfingurinn).

Tveir feður og fjórir móðurfeður

Eins og sjá má í töflunni hér að neðan eru allir kálfarnir, utan einn, undan nautinu 74039 Li's Great Tigre, eitt naut er undan 74033 First Boyd fra Li, Draumur 0009. Móðurfeðurnir eru fjórir. Þar sem Draumur er óskyldur öllum kvíguhópnum, opnar það fyrir möguleika á að búa til fösturvísa á stöðinni og dreifa þeim til bænda á næstu misserum. Þá er gert ráð fyrir að tekið verði sæði úr nautunum, því dreift með hefðbundnum hætti og þau síðan seld til bænda. Fyrirkomulag sölunnar hefur ekki verið ákveðið en í Noregi eru kynbótanautin seld bændum á uppboði. Allt byggir þetta á því að gripirnir standist þær heilbrigðiskröfur sem gerðar eru. Steft er að því að halda kvígum eftir og nýta þær til að byggja upp hreinræktaða Angus hjörð á stöðinni. Í fyllingu tímans verði þær sæddar með innfluttu sæði úr reyndum úrvalsnautum, sem er margfalt ódýrara en að flytja inn fösturvísa; sæðisskammtur kostar 4–5.000 kr en fösturvísir 160.000 kr.

Sett upp í 38 kýr á næstu dögum

Fösturvísar undan nautinu 74029 Horgen Erie misfórust allir í síðustu uppsetningu, en gerð verður önnur tilraun með hann í haust en í ágúst sl. komu 12 nýir fösturvísar undan honum hingað til lands. Þá komu einnig 13 fösturvísar undan 74043 Hovin Hauk, sem

Dallilja 374 frá Kálfafelli 1 með fösturdætur sínar, Steinu 0003 og Sveinu 0004. Mynd / Sveinn Sigurmundsson.

Ætterni Angus kálfanna á Stóra Ármóti

Nafn	Númer	Móðir	Faðir	Móðurfaðir
Vísir	0001	Letti av Nordstu	Li's Great Tigre	Dunder av Bognes
Týr	0002	Letti av Nordstu	Li's Great Tigre	Dunder av Bognes
Steina*	0003	Letti av Nordstu	Li's Great Tigre	Dunder av Bognes
Sveina*	0004	Letti av Nordstu	Li's Great Tigre	Dunder av Bognes
Silla	0005	Lara av Høystad	Li's Great Tigre	Ivar fra Li
Vísa	0006	Lara av Høystad	Li's Great Tigre	Ivar fra Li
Birna	0007	Letti av Nordstu	Li's Great Tigre	Dunder av Bognes
Fóstra	0008	Lara av Høystad	Li's Great Tigre	Ivar fra Li
Draumur	0009	Lita av Høystad	First-Boyd Fra Li	Horgen Erie
Munda	0010	Leslie av Høystad	Li's Great Tigre	Irving fra Li
Baldur	0011	Lara av Høystad	Li's Great Tigre	Ivar fra Li
Bætir	0012	Lara av Høystad	Li's Great Tigre	Ivar fra Li

* Steina og Sveina eru tvíkelfingar

er nýr. Í sendingunni voru einnig 13 fösturvísar undan 74029 Li's Great Tigre sem teknir voru í fyrra en ein kvígan sem skuluð var þá og hann var notaður á, 1614 Lara av

Høystad, gaf 20 nothæfa fösturvísa, 9 voru fluttir hingað í fyrra og skiluðu þeir fimm lifandi fæddum kálfum. Keyptar hafa verið 38 kýr og verða fösturvísar settir upp í

fyrrri hluta hópsins á allra næstu dögum og síðari hlutann um næstu mánaðamót. Gangi allt að óskum, koma 15-20 kálfar í heiminn í stöðinni næsta sumar. /BHB

HUGSAÐU Í FRAMTÍÐ MEÐ LAUNAVERNÐ TM

Launavernd TM er einstaklingsmiðuð greining sem sýnir á einfaldan hátt hvaða áhrif andlát, örorka og alvarleg veikindi hafa á fjárhagslega afkomu fjölskyldunnar.

Bætur frá almannatryggingum, lífeyrissjóðum og stéttarfélögum duga í mörgum tilfellum skammt til að tryggja óbreytta framfærslu komi til veikinda eða slysa. Launavernd TM reiknar hvað upp á vantar og ráðleggur þá vernd sem þú þarft.

HUGSAÐU Í FRAMTÍÐ MEÐ LAUNAVERNÐ TM
BÓKAÐU RÁÐGJÖF Á TM.IS

TM

FRÉTTIR

Matís um heimaslátrun:

Örsláturhús myndu örva nýsköpun en regluverkið er flókið og ruglingslegt

Lög um heimaslátrun og vinnslu eru flókin og hamla möguleikum bænda til nýsköpunar. Leyfilegt er að slátra dýrum heima á býli til einkaneyslu en bannað að selja eða dreifa afurðunum út fyrir býlið. Á sama tíma er leyfilegt að koma upp afurðavinnslu heima en bannað að nota hráefni af heimaslátruðu til vinnslunnar.

„Heimaslátrun er leyfð samkvæmt lögum,“ segir Hrönn Ólína Jörundsdóttir, sviðsstjóri hjá Matís og sérfræðingur um matvælaöryggi, og er það þegar bóndi slátrar eigin fé heima á bæ til eigin nota. Hins vegar er sala og dreifing afurða af heimaslátruðum dýrum bönnuð.“

Hrönn segir að fólk rugli þessu tvennu stundum saman og þegar sagt er að heimaslátrun sé bönnuð þá sé ekki átt við heimaslátrunina sjálfa hendir sölu og dreifingu afurða út fyrir býlið.

Reglurnar á gráu svæði

Að sögn Hrannar er erfitt að henda reiður á hversu mikil heimaslátrun er þar sem ekki séu til neinar opinberar tölur um fjölda dýra sem er slátrað heima.

„Hins vegar vitum við að það er talsvert um heimaslátrun og að sala á afurðum af heimaslátruðum afurðum tíðkast bak við tjöldin og dulinn markaður til staðar og lítið mál að nálgast heimaslátrað kjöt.

Ástæðan fyrir því að bannað er að selja afurðir af heimaslátruðu er að dýrunum er slátrað og jafnvel vinnsla á kjöti án nokkurs eftirlits og í aðstöðu sem er í flestum tilfellum ekki samþykkt til matvælaframleiðslu.

Í framhaldi af því má svo spyrja sig hvort afurðirnar séu ekki jafnmikil ógn við heimafolk á bænum þar sem slátrunin fer fram og aðra, komi eitthvað upp á. Að mínu mati eru reglurnar um heimaslátrun á gráu svæði hvað þetta varðar þar sem það er alltaf einhver áhætta á smiti við heimaslátrun. Þannig að ef allt ætti að vera eftir bókinni ætti

Hrönn Ólína Jörundsdóttir, sviðsstjóri hjá Matís.

heimaslátrun að vera bönnuð með öllu, en á þessu vantar áhættumat og gögn sem sýna hver raunveruleg áhætta sé fyrir neytandann,“ segir Hrönn.

Flókið regluverk

„Regluverkið í kringum slátrun og vinnslu afurða er töluvert og erfitt að koma á laggirnar vinnslum sem er þó leyfilegt samkvæmt reglum. Samkvæmt reglunum er leyfilegt að setja upp kjötvinnslur heima á býlum en þá þurfa bændur að kaupa skrokka af sláturleyfishöfum. Þannig að bændur geta í raun verið með kjötvinnslu en mega ekki slátra heima og vinna hráefni af heimaslátruðu þar sem þeir hafa ekki sláturleyfi.

Gallinn við kerfið eins og það er í dag er að virðisbætur, slátrun, vinnsla og sala, gerist öll hjá bóndanum nema aflifunin og það hefur aldrei verið samþykkt annað en að slátrunin fari fram hjá sláturleyfishafa eigi afurðirnar að fara í sölu.

Að mínu mati og fleiri hefur þetta staðið bændum fyrir þrífum í að geta stundað nýsköpun. Eins og staðan er í dag hefur lengi verið nánast ómögulegt fyrir bændur að stunda nýsköpun af því að það er

Reglur um slátrun og starfsemi sláturhúsa á Íslandi eru mjög strangar. Uppsetning lítilla sláturhúsa getur því verið fjárhagslega mjög erfið. Færanleg sláturhús í flutningabilum eða gámum, sem heimilt er að reka í Bandaríkjunum og Kanada og greint var frá í síðasta blaði, stæðust því nær örugglega ekki íslenskar reglugerðir. Mynd /HKr.

svo kostnaðarsamt fyrir þá að fá skrokkana heim til baka. Þeir fá lágt verð fyrir skrokkana í sláturhúsinu og ef þeir vilja fá þá heim til vinnslu er dýrt að láta slátra þeim og dýrt að fá hráefnið heim til vinnslu og það gerir að verkum að rekstrarmódelið gengur ekki upp.“

Örsláturhús heima á býli

„Staða sauðfjárbænda í dag er erfið og í mörgum tilfellum rosalega erfið og ekki útlit fyrir að það breytist á næstunni. Við hjá Matís teljum að nýsköpun sé lykillinn að uppbyggingu landbúnaðar, nýliðunar í greininni og eflingu byggða. Hugmynd okkar hjá Matís er að bændum verði gert kleift að stunda nýsköpun heima fyrir og að í stað þess að þeir þurfi að kaupa þá þjónustu sem felst í að aflífa dýrin leggjum við til að þeim verði gert

mögulegt samkvæmt reglugerð að koma upp eins konar örsláturhúsi.

Slíkt myndi gera bændum kleift að slátra heima, vinna afurðir úr hráefninu og selja þær beint frá býli og jafnvel sérhæfa sig í ákveðnum vörum og búa til markað þeim tengdum.“

Hrönn segir að það ætti að vera hægt að setja upp örsláturhús undir sömu formerkjum og heimavinnslu. „Til að koma upp örsláturhúsi þá þarf að aðlaganúverandi regluverk en í grunninn þurfa bændur að fá samþykkt rými af heilbrigðiseftirlitinu þar sem slátrun getur farið fram í samræmi við kröfur og að vera í samvinnu við Matvælastofnun um aflifun dýranna og eftirlitskerfið virkt.

Komi bændur sér upp örsláturhúsi og vinnslu eru þeir komnir með alla virðisbætur á sínar hendur

og ættu að geta unnið áfram með hana, sér og sínum til hagsbóta, þar sem virðisaukinn rennur til bóndans án þessa skerða heilbrigðiskröfur gagnvart neytendum.“

Kjötafurðir beint frá býli

Hrönn segist sjá fyrir sér að örsláturhús og heimavinnsla geti verið lausn fyrir ákveðinn fjölda sauðfjárbænda en ekki að um einhverja stórfraðleiðslu væri að ræða.

„Í þessu felast einnig tækifæri í að áframnýta hliðarhræfni eins og gærur og horn í annars konar framleiðslu bæði innan og utan býlis. Við sjáum aukningu á eftirspurn eftir vörum beint frá býli bæði hérlandis og erlendis, þannig að ég er sannfærð um að það er markaður fyrir vörur að þessu tagi.“ /VH

Ársskýrsla Búnaðarstofu MAST – Framleiðsla dilkakjöts á árunum 2016 og 2017:

Sauðfjárbúum með beingreiðslur fækkaði um 53

– Framleiðslan jókst samt um rúm 200 tonn

Sauðfjárbúum sem njóta beingreiðslna og eru með virkt greiðslumark hefur fækkað á milli árunna 2016 og 2017 um 3,35%. Þá hafa þeir sem rétt eiga á beingreiðslum ekki allir innleyst þær.

Samkvæmt ársskýrslu Búnaðarstofu Matvælastofnunar þá var heildargreiðslumark, þ.e. ærgildi, 368.456,9 á árinu 2016. Það lækkaði í 366.979,7 árið 2017, eða um 1.477,2 ærgildi. Á sama tíma fækkaði búum (búsnúmerum) með virkt greiðslumark úr 1.582 í 1.529, eða um 53 sem er 3,35% fækkun.

Færri bú en meiri framleiðsla

Þrátt fyrir fækkun búa þá jókst heildarframleiðsla dilkakjöts milli ára um 2,34%, eða úr rúmlega 7.599 tonnum í rúmlega 8.800 tonn. Heildargreiðslur til bænda vegna framleiðslu námu rúmum 1.341,3 milljónum króna 2016 og 1.671,4 milljónum 2017. Það er aukning upp á 24,6%. Fjöldi handhafa sem fengu

greitt út á dilkakjöt fækkaði úr 1.606 í 1.544, eða um -3,9%.

Beingreiðslur eru háðar skilyrðum

Reglugerð um gæðastýrða sauðfjárramleiðslu var endurskoðuð lítilllega og var endurútfærin sem reglugerð nr. 1166/2017. Ekki er um að ræða efnislegar breytingar frá fyrri reglugerð, helstu breytingar snúa að samræmingu reglugerðar um stuðning við sauðfjárrækt nr. 1183/2017. Í því felst meðal annars fyrirkomulag greiðslna, um að heimilt sé að fresta og/eða fella niður gæðastýringargreiðslur hjá þeim framleiðendum sem standast ekki skilyrði gæðastýringar og bregðast ekki við skráðu fráviki í eftirlitsskýrslum Matvælastofnunar innan tilskilins frests.

Sex framleiðendur uppfylltu ekki skilyrði

Á árinu 2017 voru 6 framleið-

Fjöldi búa, heildarframleiðsla og greiðslur			
	2016	2017	Breyting í %
Heildarframleiðsla dilkakjöts	8.599.030 kg.	8.800.299 kg.	2,34
Heildargreiðslur til bænda vegna framleiðslu	1.341.348.134 kr.	1.671.417.163 kr.	24,6
Fjöldi handhafa (gr. út á dilkakjöt)	1.606	1.544	-3,9
Heimild: Búnaðarstofa MAST			

Greiðslumark og beingreiðslur

	2016	2017	Breyting í %
Greiðslumark og beingreiðslur	368.456,90	366.979,70	-0,40%
Heildarbeingreiðslur í krónum	2.434.823.189	2.374.171.452	-2,49%
Heildargreiðslumark, ærgildi með virkt greiðslumark	1.582	1.529	-3,35%
Innleyst greiðslumark, ærgildi		1.477,20	
Heimild: Búnaðarstofa MAST			

endur sem uppfylltu ekki skilyrði aðildar að gæðastýrðri sauðfjárramleiðslu, m.a. vegna merkinga, umhverfisþátta gæðastýringar, aðbúnaðar og meðferðar sauðfjár. Samstarfsaðili

stofnunarinnar við framkvæmd gæðastýringar í sauðfjárrækt er Landgræðsla ríkisins. Hún sér um landnýtingarþátt gæðastýringar skv. samningi á milli Landgræðslunnar,

Matvælastofnunar og atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins. Í því felst m.a. mat og staðfesting á gæðum beitilands umsækjenda en beitiland skal vera nýtt á sjálfbæran hátt. /HKr.

SAMSUNG

Gott úrval af gæðavörum

Verið velkomin í Lágmúla 8

Tvöfaldur Kæliskápur
RF56J9040SR/EF

Stál, ryðfritt. Klakavél, Heildarrými: 564 lítrar, Kælirými: 361 lítrar, Frystirými: 203 lítrar. 4. stjörnu, Kælikerfi: Tripl Cooling, aðskilin kælikerfi, No Frost: Já, Multi Flow: Já, jöfn dreifing á blæstri í öllum hillurýmum.

Verð: 389.900,-

Tvöfaldur Kæliskápur
F23M8080SR/EE

Stál, ryðfritt. Klakavél. Heildarrými: 495 lítrar. Kælirými: 337 lítrar. Miðjuskúffa: 38 lítrar. Frystirými: 120 lítrar. 4. stjörnu. Kælikerfi: Twin Metal Cooling plus, aðskilin kælikerfi. No Frost.

Verð: 399.900,-

Tvöfaldur Kæliskápur
RFG23UERS1

Stál. Heildarrými: 520 lítrar. Kælirými: 396 lítrar. Frystirými: 124 lítrar. Twin Cooling, aðskilin kælikerfi. Klakavél. Mál B-H-D í mm: 908 x 1774 x 774.

Verð: 289.900,-

WW70 Þvottavél
7 KG. 1400 SN.
Eco Bubble
Verð 64.900,-

DV70 Þurrkari
7 KG. barkarlaus þurrkari.
Varmadæla í stað elements.
Verð 89.900,-

Við seljum eingöngu
SAMSUNG
með kolalausum mótör
með 10 ára ábyrgð

ecobubble
TECHNOLOGY

**HVAÐ ER
ECO BUBBLE?**
Leysir upp þvottaduft
undir þrýstingi og
myndar kvoðu,
svo duftið leysist upp
á um það bil 15 mín,
í stað 30-40 ella.

WW80 Þvottavél
8 KG. 1400 SN.
Eco Bubble
Verð 69.900,-

DV80 Þurrkari
8 kg barkarlaus þurrkari.
Varmadæla í stað elements.
Verð 109.900,-

SAMSUNG
DW60M6051UW

Framhlíð er hvít • Tekur 14 manna stell • 7 þvottakerfi. - 60 mín. hraðkerfi • Startímaseinkun • Orkunýtni A++ • Orkunotkun á ári (kWst) : 266 • 44db • Stíllanleg efrigrind • Grind efst fyrir hnifapör • 3 þvottaarmar
kr. 84.900,-

SAMSUNG
DW60M6051US

Framhlíð úr burstuðu stáli • Tekur 14 manna stell • 7 þvottakerfi • Startímaseinkun • Orkunýtni A++ • Orkunotkun á ári (kWst) : 266 • 44db • Stíllanleg efrigrind • Grind efst fyrir hnifapör • 2 þvottaarmar
kr. 89.900,-

**Uppseld.
Væntanleg.**

SAMSUNG

**WD90
Þvottavél og Þurrkari**
9 KG. 1400 SN.
Eco Bubble
Verð 124.900,-

Gerð: Eco Bubble, Smart Check: Já
Taumagn: Tekur 9 kg í þvotti og 6 kg þurrkun
Vindingarhraði: 1400 sn/mín, afgangsraki 45%
Kollaus mótör: Já, 10 ára ábyrgð á mótör. Ljós í tromlu: Nei, Fuzzy-logig magnskynjunarkerfi: Já.
Hraðkerfi: Já, 15 mín. og 60 mín. Þvottahæfni: A
Þeytivinduafköst: A. Orkuflökkur: A

ORMSSON

SAMSUNG
SETRIÐ
LÁGMÚLA 8 • SÍMI 530 2800

Opnunartímar:
Virka daga kl. 10-18
Laugardaga kl. 11-15

f **i**
ormsson

ORMSSON KEFLAVÍK SÍMI 421 1535	ORMSSON PRISTUR-ÍSAFIRÐI SÍMI 456 4751	KS SAUÐÁRKRÓKI SÍMI 455 4500	SR BYGG SIGLUFIRÐI SÍMI 467 1559	ORMSSON AKUREYRI SÍMI 461 5000	PENNINN HÚSAVÍK SÍMI 464 1515	ORMSSON VÍK -EGILSSTÖÐUM SÍMI 4712038	ORMSSON PAN-NESKAUPSSTAÐ SÍMI 477 1900	ORMSSON ÁRVIRKINN-SELFOSI SÍMI 480 1160	GEISLI VESTMANNAEYJUM SÍMI 481 3333	TÆKNIBORG BORGARNESI SÍMI 422 2211	OMNIS AKRANESI SÍMI 433 0300	BLÓMSTURVELLIR HELLISSANDI SÍMI 436 6655
---	---	---	---	---	--	--	---	--	--	---	---	---

Bændablaðið

— Mál gagn bænda og landsbyggðar —

Ritstjóri: Hörður Kristjánsson (ábm.) hk@bondi.is — **Sími:** 563 0339 — **Rekstur og markaðsmál:** Tjörvi Bjarnason tjorvi@bondi.is — **Blaðamenn:** Margrét Þ. Þórsdóttir mth@bondi.is — Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is — Vilmundur Hansen vilmundur@bondi.is — **Auglýsingastjóri:** Guðrún Hulda Pálsdóttir ghp@bondi.is — **Sími:** 563 0303 — **Netfang auglýsinga:** augl@bondi.is — **Vefur blaðsins:** www.bbl.is — Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Anna Kristín Ólafsdóttir — Prentun: Landsprent ehf. — Upplag: sjá forsíðu — Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

SKOÐUN

Fæðuöryggi

Í Norðvestur-Evrópu hafa menn nú upplifað eitthvert heitasta og þurrasta sumar síðan mælingar hófust. Afleiðingarnar fyrir bændur og matvælamarkaðinn kunna að verða verulegar í vetur og á komandi misserum.

Hvað kemur það okkur Íslendingum við kann einhver að spyrja, enda upplifðu íbúar á sunnan og vestanverðu landinu eitt blautasta sumar síðan mælingar hófust. Gallinn er bara að það hefur líka haft neikvæð áhrif á uppskeru, bæði á föðri og matjurtum.

Í Evrópu hafa kartöflubændur mátt þola 20 til 30% minni uppskeru en í meðalári og svipaða sögu er að segja af hveiti-, korn- og repjuuppskerunni. Það gildir allavega um Bretland, Belgíu, Holland, Þýskaland og Pólland. Í Danmörku, Noregi, Finnlandi og Svíþjóð var ástandið engu skár.

Allir vita nú um ásókn norskra bænda í hey á Íslandi í viðleitni til að koma í veg fyrir stórfelldan niðurskurð á nautgripum og öðru búfé. Bændur víða um Evrópu hafa óskað eftir aðstoð yfirvalda til að mæta þeim skaða sem þeir hafa orðið og verða fyrirsjáanlega fyrir. Þannig óskuðu þýskir bændur eftir einum milljarði evra í aðstoð fyrir skömmu, eða sem svarar um 128 milljörðum íslenskra króna. Danskur landbúnaður sér fram á 75 milljarða króna tjón vegna þurrka.

Áhrifin á matvælamarkaðinn geta orðið geigvænleg. Vegna uppskerubrests á dýrafóðri, þá er líklegt að mun meira verði skorið niður af bústofni bænda en ella. Það getur þýtt tímabundið offramboð af vissum kjöttegundum með tilheyrandi lækkun á verði. Það ætti að öllu eðlilegu að vera góð tíðindi fyrir neytendur, en það veldur því miður aðeins skammtimagleði. Á sama tíma er talið að lítið framboð af hveiti, korni, grænmeti og ýmsu öðru muni valda hækkandi verði á mörkuðum. Þar geta menn ekki svo auðveldlega brugðist við með innflutningi frá Bandaríkjunum, Kanada og Suður-Ameríku, því þar hafa menn líka víða verið að glíma við þurka, óvenju mikinn hita og uppskerubrest.

Í ljósi þessa þá segja eflaust einhverjir að matvælamarkaðurinn fleyti sér bara á ódýru kjöti sem væntanlega verði nóg af, alla vega næstu vikur og jafnvel mánuði. Gallinn er bara að þar mun ástandið að öllum líkindum snúast upp í andhverfu sína á næstu misserum. Minni ásetning gripa vegna fôðurskorts í vetur getur leitt til þess að t.d. í nautgripaelði muni myndast stórt gap í framleiðsluna um nokkurra missera skeið. Í kjölfar offramboðs er því hætt við umtalsverðum skorti á nautakjöti á markaðnum.

Ofan á allt þetta berast svo tíðindi af hraðri útbreiðslu á svinapest í Evrópu. Á síðasta ári þurftu Rússar og sumar Austur-Evrópuþjóðir að glíma við þessa pest og kostaði það slátrun og urðun á gripum í hundruð þúsunda vís. Ottinn við svipaðar afleiðingar í vestanverðri Evrópu er nú mjög mikill.

Allt þetta leiðir hugann að því hversu viðkvæmt fæðuöryggiskerfi þjóðanna í kringum okkur er. Svo ekki sé talað um Ísland. Hér hafa ákveðinn öfl barist fyrir því með kjafti og klóm að markaðsöflin fái alfarið að sjá um okkar matvælamarkað og helst með algjöru tollfrelsi. Þó frelsi sé yfirleitt talið til hins góða, þá er það augljóslega glapræði ef menn samfara því heykjast á að tryggja kerfi sem getur haldið uppi fæðuöryggi þjóðarinnar. Spurningin er hvort það kvikni einhver vitglóra í kolli slíkra snillinga þegar þeir uppgötva að grasið er skrælnað hinum megin við lækinn og þaðan ekki kartöflukvikindi að fá. — Jafnvel þótt veifað sé þykkum seðlabúntum. /HKr.

Ingvi Stefánsson

formaður Félags svínabænda
ingvist@simnet.is

Þann 8. september sl. boðaði Viðreisn til blaðamannafundar undir slagorðinu „Ódýrara Ísland“. Þar voru kynnt áherslumál flokksins á komandi vetri. Formaður og varaformaður flokksins kynntu m.a. leiðir til að lækka vaxtakostnað og matvælaverð heimilanna. Hvorutveggja mjög brýn hagsmunamál fyrir neytendur og þörf umræða.

Það rifjaðist upp fyrir mér við lestur þessarar fréttatilkynningar að ég hafði setið fund í landbúnaðarráðuneytinu fyrir ári síðan nánast upp á dag. Á þeim fundi var m.a. þáverandi landbúnaðarráðherra sem er einmitt Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, núverandi formaður Viðreisnar. Einsog alltaf á fundum mínum í ráðuneytinu skildi ég eftir minnisblað sem ég afhenti ráðherra og kynnti jafnframt á fundinum. Meðfylgjandi línurit var á minnisblaðinu, ég hef reyndar uppfært það til dagsins í dag.

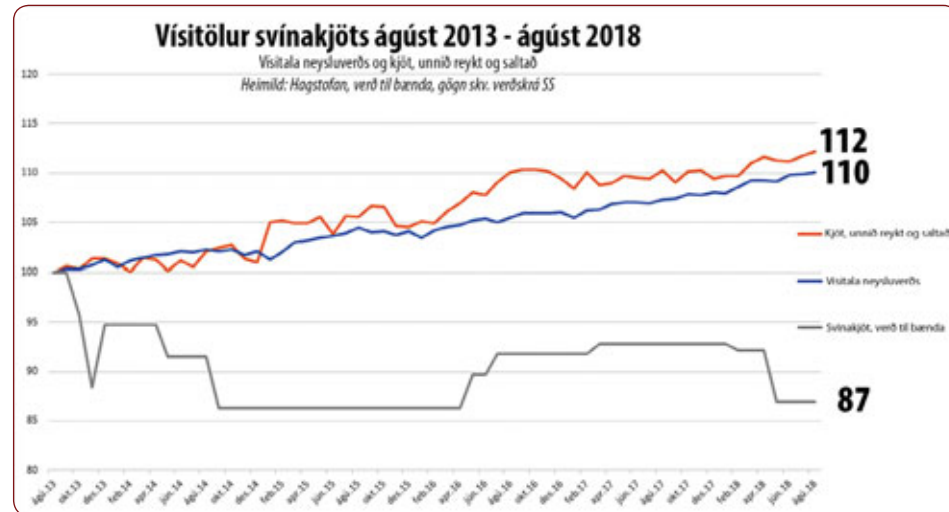
Á línurritinu má sjá að almennt verðlag hefur hækkað um 10% á síðustu 5 árum. Á sama tíma hefur verð til svínabænda lækkað um 13%. Vísitala neysluverðs er samansett af talsverðum fjölda undirvísitalna. Ein af þeim er „kjöt unnið reykt og saltað“.

Svínakjöt er uppistaðan í þeirri vísitölu og sýnir því best hvernig verðþróun á svínakjöti hefur verið til neytenda á umræddu tímabili. Sú vísitala hefur hækkað um 12%. Eða m.ö.o. á meðan bændur fá sífellt minna í sinn hlut þurfa neytendur að borga herra verð fyrir kjötið.

Ef ég reyni nú að umörða þetta einu sinni enn, millilliðirnir eru að taka sífellt meira til sín. Svínabændur gera engar athugasemdir við að verð hafi lækkað til þeirra á þessu tímabili en okkur þykir sárt að sjá að ávinningurinn skili sér ekki til neytenda.

Hefur eitthvað fleira verið að gerast á þessum árum sem hér eru skoðuð? Já, innflutningur á svínakjöti hefur margfaldast að magni — að stærstu leyti á opnum útboðstollkvótum — og er innflutt svínakjöt nú komið með upp undir þriðjungs

Ódýrara Ísland!

markaðshlutdeild á innanlandsmarkaði. Félag svínabænda hefur í mörg ár vakið athygli á þessari þróun en talað fyrir daufum eyrum svo ekki sé fastar að orði kveðið. Af hverju hafði þáverandi landbúnaðarráðherra ekki áhuga á að ræða þessa þróun? Af hverju hafa Neytendasamtökin ekki áhuga á þessu? Hvað með ASÍ og Samkeppniseftirlitið? Hvað með fjölmiðla?

Tollverndin

Á vegum landbúnaðarráðherra starfar nú nefnd undir forystu Óla Björns Kárasonar — þingmanns Sjálfstæðisflokksins — sem er falið það verkefni að endurskoða núverandi fyrirkomulag við útboð á tollkvótum á landbúnaðarvörum. Innflytjendur eru ítrekað búnir að leggja stjórnvöld fyrir dómstólum í því máli og hafa fengið um 3 milljarða endurgreidda frá ríkinu. Enn sækja þessir aðilar rétt sinn fyrir dómstólum og hafa nú höfðað dómsmál og telja sig eiga inni allt að 4 milljarða í fomri ólögmeðrar innheimtu á útboðsgjaldi tollkvóta. Þetta er umhverfið sem íslenskir bændur búa við í dag ásamt nýjum tollasamningi við ESB auk nýfallins EFTA dóms í hráakjöts málinu svokallaða. Er til of mikils ætlast að krefjast þess að stjórnvöld gyrði sig í brók og reyni að minnka óvissu í

þessum málaflokki? Ætla stjórnvöld að halda áfram að láta hrekja sig úr einu horninu í annað eða á að móta einhverja heildarstefnu fyrir landbúnað þar sem skýrar línur verða lagðar í tollverndinni?

En aðeins aftur að Ódýrara Íslandi. Okkur bændum hættir til að fara í varnarstillingar þegar núverandi umgjörð landbúnaðarins er gagnrýnd. Þannig tel ég að það sé eitt og annað í tillögum Viðreisnar sem bændur eiga að taka til skoðunar.

Er skynsamlegt að hafa þannig umgjörð um landbúnaðinn að „kerfið“ stýri bændum í ákveðnar búgreinar án tillits til framboðs og eftirspurnar?

Nýtist opinbert fé e.t.v. betur ef einstaklingnum er treyst fyrir því að ákveða hvað hann vill taka sér fyrir hendur í sveitum landsins?

Fjórða iðnbyltingin er handan við hornið og þá verðum við að muna að landbúnaður er svo miklu meira en bara ær og kýr. Er líklegt að núverandi umgjörð sem við höfum um íslenskan landbúnað hjálpi okkur best að takast á við þær miklu breytingar sem fram undan eru?

Já, ég á mér draum. Að fyrr en síðar verði öllum gert jafnhátt undir höfði hvar sem þeir eru í sveit settir. Ég veit, þetta er þínu barnalegt en hvað með það.

ÍSLAND ER LAND ÞITT

Ystiklettur og innsiglingin í Heimaeyjarhöfn í Vestmannaeyjum. Í Ystakletti er Klettshellir og vinsælt er að sigla þar inn með ferðamenn spila tónlist. Heimaey er eina byggða eyjan í Vestmannaeyjum, og jafnframt eina eyjan í klasanum sem hefur myndast í fleiri en einu eldgosi. Síðasta eldgosið hófst 23. janúar 1973, en þá stækkaði eyjan um 2,2 ferkílómetra (km²), en nýja hraunið þekur alls 3,3km².

Mynd / Hörður Kristjánsson
— Í síðasta blaði láðist að lagfæra texta undir mynd á bls. 6 fyrir prentun. Var hún að sjálfsgöðu tekin af Klettshálsi í Austur-Barðastrandasýslu en ekki af Ödrjúgshálsi.

Um síðustu helgi var fjármölun í Unadal í Skagafirði. Á svæðinu eru ekki eftir margir sauðfjárbændur en einn þeirra er Rúnar Númason, bóndi á Þrastarstöðum á Höfðaströnd, sem hér sést reka kindur Árdísar Kjartansdóttur inn í sólarlagið, en með honum var eiginkonan, Valdís Brynja Hálfðánardóttir, og hálf systir hennar og mágkona Rúnars, Vala Kristín Ófeigsdóttir, en hún tók myndina. Sjálf segist Árdís vera „gervibóndi“ á Stekkjarbóli í Unadal, en Rúnar hýsi og hirði fyrir hana féð. Hún segist hins vegar vera einlægur aðdáandi íslensks sauðfjár, sérstaklega forystufjár, og er auk þess ljósmóðir og hjúkrunarfræðingur. Hennar maður er Hjörleifur Jóhannesson, flugmaður hjá Icelandair, og eiga þau flugvélin TF-ME sem var m.a. notuð við smalamennskuna. Stemningu eins og þá sem vel má greina á myndinni, segir Árdís að enginn geti skilið almennilega nema vera bóndi sjálfur. Veðrið var eins og best gerist á haustin og í þessari mögnuðu birtu sést í Drangey yfir öxl Rúnars og Þórðarhöfði er til hægri.

Mynd / Vala Kristín Ófeigsdóttir

Reykjaréttir á Skeiðum

Réttað var í Reykjaréttum í Skeiða- og Gnúpverjahreppi laugardaginn 15. september í frábæru veðri.

Mikill mannfjöldi var í réttunum og stemningin góð. Á milli sex þúsund og fimm hundruð og sjö þúsund fjár voru í réttunum.

Graham Whaite frá Skotlandi mætti í skotapils í réttirnar og hjálpaði bændum við að draga. Hann var í heimsókn á Íslandi í nokkra daga þar sem hann kynnti sér m.a. starfsemina í Þingborg í Flóa hjá þrjónakonunum.

Sumir voru ekkert að nenna að draga féð í dilkana heldur héldu á lömbunum til að flýta fyrir.

Myndir / Magnús Hlynur Hreiðarsson

Sjaldan eða aldrei hefur verið eins margt fólk í Skeiðaréttum og í ár, enda veður með allra besta móti.

MÆLT AF MUNNI FRAM 210

Á þessum árstíma verða gangnavísur allsráðandi. Fyrstu vísurnar varla orðnar blekpurar, ortar í Hvammsheiðargöngum þeirra **Gunnarsstaðabræðra Jóhannesar og Ragnars Sigfússona. Jóhannes** yrkir jafnan á leiðinni fram í kofa, og þylur svo kveðskapinn um kvöldið:

*Fagnandi í fínu standi
og fullur löngunar,
fór ég heiman flugríðandi
í fyrstu göngurnar.*

*Þá er gott að þylja ljóðin,
þá er gott að vera til,
þegar gamla gangnaslóðin
glymur öll við hófaspil.*

Það er venja þeirra bræðra að riða um hlað í Höfða. Þar bjó lengi **Aðalsteinn** bóndi, jafnan kallaður **Teddi í Höfða**, en látinn nú á nýliðnu sumri. Teddi hafði þann sið að færa þorstlátum gangnamönnum kverkavætu. Riðandi þar um hlað á dögnum orti Jóí:

*Áð hjá Tedda oft ég hef,
afar vel því kunní.
Er sem ljúfan landaþef
leggi af minningunni.*

Ragnar Sigfússon bætti við þessari fallegu vísu í Höfðahlaði:

*Hverfa héðan einn og einn,
ýmsar kempur farnar.
Kemur ei oftár Aðalsteinn
út með veitingarnar.*

Það er einnig að finna gangnakeim af næstu vísu. Hana sendi veleðla vinur **Jón Benediktsson**, fyrrum bóndi í Sælingsdalstungu í Dölum vestur. Vísan er eftir **Björn Stefán Guðmundsson** frá Reynikeldu á Skarðsströnd. Björn var lipur hagyrðingur, en er nýlátinn. Björn var lengi kennari, bæði á Laugum og í Búðardal:

*Gyllta hárið greitt í stút
gæti mörgum unað veitt.
Komin með í klofið hrút;
kind er betri en ekki neitt.*

Ólína Jónasdóttir fyllir síðan þáttinn með sínum einstaka kveðskap um gangnatímann:

*Hliðin mín er hljóð og föl,
hættur fuglasöngur.
Nóttin orðin næsta svöl,
nú eru komnar göngur.*

*Því er ráð að hyggja að hnakk,
hófum, gjörð og reiða,
leggja á minn brúna blakk,
beina ferð til heiða.*

*Hnjúkar falda hvítu um sinn,
hélan tjaldar völlinn.
Vegi kalda, vinur minn
við skulum halda á fjöllin.*

*Makkahár með hugljúft fjör
hrindir sárum móði,
sporafrár og æskuör
ert þú, klárinn góði.*

*Fram um breiðu fjöllin há
ferðir greiðir mínar.
Þessum heiðum átt þú á
æskuleiðir þínar.*

*Þylur skeið um skarð og fjall,
skapið heiðin létti.
Hér við breiðan hamrastall
hnakk og reiða spretti.*

*Hér á slóðum angan er
enn frá rjóðum stráum.
Við úr sjóðum heiðar hér
hressing góða fáum.*

*Frjálsri gleði fagnað skal,
fjölbreytt skeður gaman.
Hlýnar geð í hamrasal
hlegið og kveðið saman.*

*Eins skal gætt um auðnarsvið
eftir þætti skeða,
fjallavættir vilja frið
við skulum hætta að kveða.*

Umsjón:
Árni Geirhjörtur Jónsson
kotabyggd1@gmail.com

FRÉTTIR

Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra kynnti aðgerðir í loftslagsmálum og segir að ríkisstjórnin hafi tryggt stóru fjármagn til þeirra.

Aðgerðaráætlun kynntar í loftslagsmálum:

Megináhersla á orkuskipti og átak í kolefnisbindingu

Aðgerðaráætlun ríkisstjórnarinnar í loftslagsmálum var kynnt þann 10. september. Sjö ráðherrar ríkisstjórnarinnar stóðu fyrir kynningunni sem samanstendur af 34 aðgerðum. Megináherslurnar eru á orkuskipti annars vegar og átak í kolefnisbindingu hins vegar. Í tilkynningu frá Stjórnarráði Íslands kemur fram að markmiðið með áætluninni sé að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda og stuðla að aukinni kolefnisbindingu þannig að Ísland geti staðið við markmið sín í loftslagsmálum.

„Alls verður 6,8 milljörðum króna varið til sérstakra aðgerða í loftslagsmálum á næstu fimm árum, sem er stórfelld aukning frá því sem verið hefur.

Aðgerðaráætlunin samanstendur af 34 aðgerðum. Megináherslurnar eru tvær; orkuskipti, þar sem sérstaklega er horft til hraðrar rafvæðingar samgangna og átak í kolefnisbindingu þar sem skógrækt og landgræðsla gegna lykilhlutverki, auk þess sem markvisst verður dregið úr losun gróðurhúsalofttegunda með endurheimt votlendis,“ segir í tilkynningunni.

Samráð framundan

Haft er eftir Katrínu Jakobsdóttur forsætisráðherra að ríkisstjórnin hafi tryggt stóru fjármagn til aðgerðanna.

„Fram undan er svo samráð við bæði atvinnulíf, sveitarfélög og almenning um nánari útfærslur. Við höfum einbeitt vilja til að ná raunverulegum árangri til að uppfylla markmið Parísarsáttmálans og markmiðinu um kolefnishlutlaust Ísland 2040,“ segir Katrín.

Í tilkynningunni kemur fram að aðgerðaráætlunin sé unnin í samræmi við sáttmála ríkisstjórnarinnar. Aðgerðirnar í henni eigi að stuðla að minni losun gróðurhúsalofttegunda og aukinni kolefnisbindingu. Sumar aðgerðir séu þegar komnar í vinnslu, aðrar nánast fullmótaðar, enn aðrar eru tillögur sem þarfnast samráðs við aðila utan stjórnkerfisins og frekari útfærslu.

„Áætlunin verður sett í samráðsgátt Stjórnarráðsins til umsagnar og uppfærð í ljósi ábendinga, auk þess sem boðið verður til samráðs um einstakar aðgerðir með fulltrúum atvinnulífs, félagasamtaka, sveitarfélaga og annarra.

Verulega verður aukið við fjárfestingar og innviði vegna rafvæðingar í samgöngum en áætlað er að verja 1,5 milljörðum króna til uppbyggingar innviða fyrir rafbíla, rafvæðingar hafna og fleiri nauðsynlegra aðgerða í orkuskiptum hér á landi á næstu fimm árum. Þá er ekki meðtalinn kostnaður við áframhaldandi ívilnanir fyrir rafbíla sem þegar eru

Katrín Jakobsdóttir.

Guðmundur Ingi Guðbrandsson.

meðal þeirra mestu sem þekkjast. Kolefnisgjald verður áfram hækkað og mörkuð sú stefna að frá og með árinu 2030 verði allir nýskráðir bílar loftslagsvænir. Ísland fylgir þar fordæmi fjölmargra ríkja sem markað hafa sér skýra framtíðarsýn varðandi vegasamgöngur, segir í tilkynningunni.

Í tilkynningu Stjórnarráðs Íslands er haft eftir Guðmundi Inga Guðbrandssyni, umhverfis- og auðlindaráðherra, að ljóst sé að næsta bylting okkar í loftslagsmálum verði orkuskipti í samgöngum, líkt og hjtaveitan var á sínum tíma.

„Ísland hefur með þessu sett sér það markmið að vera meðal fyrstu ríkja heims til að ná fram fullum orkuskiptum, ekki bara í húshitun heldur einnig í vegasamgöngum. Við setjum markið hátt, þar sem framtíð komandi kynslóða er undir,“ segir Guðmundur Ingi.

Vörslumönnum lands falið hlutverk

Ráðist verður í umfangsmikið átak við endurheimt votlendis, birkiskóga og kjarrlendis, stöðvun jarðvegseyðingar og frekari landgræðslu og nýskógrækt, í því skyni að binda kolefni. Um fjórum milljörðum króna verður varið til þessara aðgerða á næstu fimm árum.

„Áhersla er lögð á að fela félagasamtökum hlutverk, bændum og öðrum vörslumönnum lands.

Um 500 milljónum króna verður varið til nýsköpunar vegna loftslagsmála og verður Loftslagssjóður stofnaður til að halda utan um slík verkefni. Um 800 milljónum króna verður varið í margvíslegar aðgerðir, svo sem rannsóknir á súmun sjávar og aðlögun að loftslagsbreytingum, alþjóðlegt starf og fræðslu. Framlöggin eru tryggð í fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar 2019–2023, en verða útfærð nánar við frekari mótun aðgerða. Samráð við hagsmunaaðila verður haft til hliðsjónar, sem og frekari greining á hagkvæmni mismunandi leiða,“ segir í tilkynningunni.

Í gegnum samráðsgátt Stjórnarráðsins er hægt að skila inn umsögnum um þessa fyrstu útgáfu aðgerðaráætlunar til 1. nóvember næstkomandi.

Aðgerðaráætlunina má nálgast í gegnum vef Stjórnarráðs Íslands.

Riða greinist í Skagafirði

– Tuttugu riðutilfelli hafa komið upp í Húna- og Skagahólfi á síðustu 20 árum

Matvælastofnun hefur staðfest að riðuveiki hafi verið greind á bænum Vallanesi í Varmahlíð í Skagafirði. Síðast greindist riða á þessu svæði árið 2016, á bæjunum Brautarholti og Stóru-Gröf ytri.

Matvælastofnun hefur sent frá sér tilkynningu um málið þar sem fram kemur að unnið sé að öflun upplýsinga og undirbúningi aðgerða.

„Riðan greindist í sýni úr kind frá bænum þar sem nú eru um 370 fjár. Sýnið var tekið samkvæmt skimunaráætlun Matvælastofnunar við slátrun í slátruhúsi. Átta önnur slátruhúsasýni frá búinu voru einnig rannsökuð í sömu sendingu og reyndust neikvæð. Ekki hafði orðið vart neinna sjúkdómseinkenna eða óeðlilegra affalla. Sýnin voru rannsökuð á Tilraunastöð Háskóla Íslands að Keldum. Mikill fjöldi sýna verður tekinn við komandi haustslátrun og rannsökuð með tilliti til skimunar á riðu,“ segir í tilkynningunni.

Tuttugu riðutilfelli í hólfinu

„Búið er í Húna- og Skagahólfi og í því hólfi hefur riðuveiki komið upp á tuttugu búum á undanförunum 20 árum en á þessu búi greindist veikin síðast árið 2007. Riðuveiki hefur komið upp á mörgum bæjum kringum Varmahlíð í gegnum tíðina og um þekkt riðusvæði er að ræða.

Þetta er fyrsta tilfelli riðuveiki sem greinist á árinu en í fyrra greindist eitt tilfelli á Norðurlandi eystra. Fram til

Riðan greindist í sýni úr kind frá bæ í Skagafirði þar sem nú eru um 370 fjár.

ársins 2010 greindist riða á nokkrum bæjum á landinu á hverju ári en engin tilfelli hefðbundinnar riðu greindust á árunum 2011–2014. Riðan er því á undanhaldi en þetta sýnir að ekki má sofna á verðinum. Á undanförunum árum hafa sýni verið tekin við slátrun úr u.þ.b. þrjú þúsund kindum á ári. Jafnframt hafa bændur verið hvattir til að senda hausa til Keldna af fé sem drepst eða er lógað heima vegna vanþrifa, slysa eða sjúkdóma, eða hafa samband við dýralækni um að taka sýni úr slíku fé. Aukin áhersla er á að fá slík sýni þar sem það eykur líkur á að finna riðuna.

Héraðsdýralæknir vinnur nú að öflun faraldsfræðilegra upplýsinga og úttektar á búinu til að meta umfang aðgerða við förgun fjár, þrif og sóthreinsun. Því næst fer málið í hefðbundið ferli hvað varðar gerð samnings um niðurskurð,“ segir í tilkynningu Matvælastofnunar.

Nýr fjárstofn að tveimur árum liðnum

Samkvæmt reglum skal farga öllu

fé strax og riða hefur verið greind og þinglýst fjárleysi gert. Ekki er hægt að taka nýjan fjárstofn á bæinn fyrr en að tveimur árum liðnum, frá ósýktu svæði.

Farga skal hverri kind sem látin hefur verið til annarra bæja frá sýkta bænum, líka öllum kindum frá öðrum bæjum sem hýstar hafa verið á riðubænum yfir nótt eða lengur.

Að sögn Sigurðar Eypórssonar, framkvæmdastjóra Bændasamtaka Íslands, gera bændur samning við MAST um niðurskurðinn. „Þar kemur fram hvað þeir þurfa að vera fjárlausir lengi og hvað þarf að gera – stundum þarf að skipta um innréttingar í fjárhúsum eða skipta um jarðveg utan við þau, henda öllu heyi og fleira. Í þessum samningi er þá samið um ákveðnar bætur fyrir það sem þarf að gera auk þess sem greiddar eru bætur fyrir afurðatjón samkvæmt ákveðnum forsendum.

Bóndinn getur haldið þeim bein- og gæðastýringargreiðslum sem hann hafði á meðan honum er skylt að vera fjárlaus,“ segir Sigurður. /smh

Nái svínapestin mikilli útbreiðslu í Evrópu er nánast öruggt að það muni leiða til minnkandi útflutnings á svínakjöti frá álfunni til landa utan hennar.

Afrísk svínaflensa breiðist hratt út Evrópu

– Greinist nú í Belgíu og Danir íhuga að reisa varnarmúr á sínum landamærum

Talsverð hætta er talin á að afrísk svínaflensa geti breiðst hratt út í Evrópu en sýkingin greindist nýlega í tveimur villisvínunum í Belgíu. Pestin er mjög smitandi og hafa stjórnmöld í Hollandi og Frakklandi auk Belgíu sett varnir gegn útbreiðslu hennar á hæsta viðbúnaðarstig.

Veidar á villisvínunum í Belgíu hafa verið bannaðar fram í miðjan október og bannað er að flytja dýr, hvort sem þau eru lifandi eða dauð, um stór svæði í landinu. Göngufólk er beðið um að halda sig frá göngustígum sem vítað er að villisvín fara um og verið er að taka sýni á býlum í nágrenni við svæði þar sem dauðu villisvínin fundust. Svínabændur í Belgíu eru mjög uggandi um sinn hag og hafa farið fram á að villisvín verði felld

á stórum svæðum í landinu til að tryggja að sýkingin berist ekki í alisvín.

Greindist í Rúmeníu fyrr á árinu

Afrísk svínaflensa kom síðast upp í Belgíu árið 1985 og í kjölfar hennar þurfti að slátra yfir 30 þúsund svínunum í landinu. Flensunnar núna í Evrópu varð fyrst vart í Rúmeníu og Ungverjalandi fyrir rúmum mánuði og hefur 130 þúsund svínunum verið fargað vegna smithættu. Einnig er vítað um einangruð tilfelli smits í Eistlandi, Lettlandi, Litháen og Póllandi fyrr á þessu ári.

Danir huga að varnarmúr

Alvarleiki málsins er slíkur að Þjóðverjar ætla að grípa til sértækra

aðgerða til að reyna að koma í veg fyrir að svínapestin nái útbreiðslu þar í landi og í Danmörku er talað um að nauðsynlegt kunni að reisa einhvers konar varnarmúr á landamærum Danmerkur og Þýskalands nái afríska svínapestin mikilli útbreiðslu í Þýskalandi.

Nái svínapestin mikill útbreiðslu í Evrópu er nánast öruggt að það muni leiða til minnkandi útflutnings á svínakjöti frá álfunni til landa utan hennar.

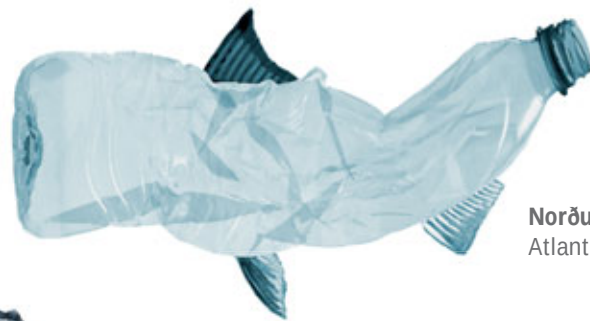
Pestin greind í Kína

Svo virðist sem afríska svína-pestin hafi einnig greinst í Kína og yfirvöld þar gripið til ráðstafana sem felast í að fella sýkt dýr og banna flutninga dýra milli héraða. /VH

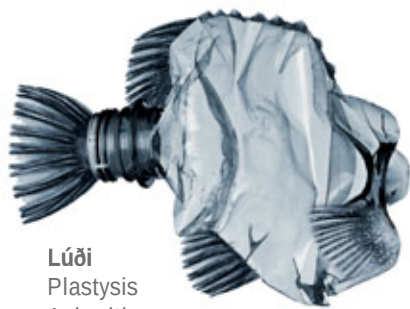
FLÖSKUR

í íslensku sjávarríki

Marine bottles of Iceland | Flaschen im isländischen Meer

Norðursjávar Kóli
Atlantic Cola

Lúði
Plastysis
Aukreitis

Plastbítur
Virus Plastik

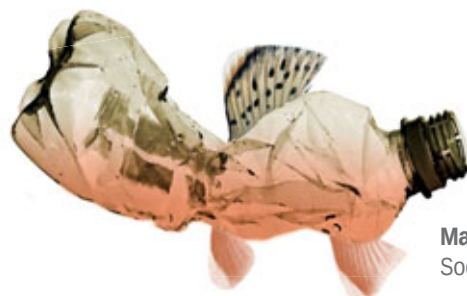
Spuri
Flaskus Flaskus

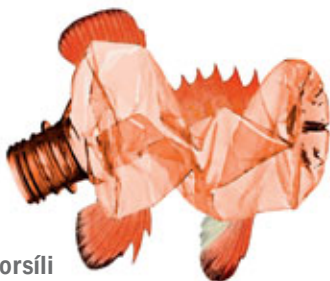
Ískóli
Plastus Vesenis

Sóðabikkja
Mengunis Majoris

Maghnútur
Sodapop Virus

Slorsíli
Úrgangus Ópolandis

Skarskólpi
Kippis Kippus

Djúpsjávar lufsi
Maritima Polyurethane

Ef plastnotkun þróast áfram eins og hún er í dag þá er því spáð að árið 2050 verði jafnmikið af plasti og fiski í höfunum í kílóum talið. Leggðu þitt af mörkum og tryggðu að allar drykkjarumbúðir á þínu heimili skili sér í Endurvinnsluna. Þannig leggur þú þitt af mörkum og færð greitt fyrir það!

 Flöskumóttaka
Endurvinnslan

FRÉTTIR

Íslenskt lambakjöt á leið inn á Þýskalandsmarkað

– Icelandic lamb og Kjarnafæði gera samning við RW-Warenhandels ges MBH og fjölskyldufyrirtækið Albert Rauch

Í byrjun september skrifuðu markaðsstofan Icelandic lamb og Kjarnafæði undir samninga um markaðssetningu og sölu á íslensku lambakjöti í Þýskalandi við þýska fyrirtækið RW-Warenhandels ges MBH.

Undirbúningur hefur staðið í um það bil tvö ár. Fulltrúar þýska fyrirtækisins hafa komið hingað til lands og fulltrúar íslensku fyrirtækjanna farið utan.

„Við erum afar bjartsýn á þetta verkefni,“ segir Svavar Halldórsson, framkvæmdastjóri Icelandic lamb, „enda mjög faglega að öllu staðið hjá Þjóðverjunum og undirbúningurinn verið til fyrirmyndar.“ Allt í allt koma sex fyrirtæki að þessum samningum.

Þýskaland er vænlegur markaður

Samkvæmt samningunum hefur þýski samstarfsaðilinn einkaleyfi á að nota merki Icelandic lamb – Roaming Free Since 874. Íslenska lambið verður selt bæði til veitingastaða og verslana. Þjóðverjarnir hafa mikla reynslu af sölu á matvælum í Evrópu en RW-Warenhandels ges MBH er dótturfyrirtæki Witra, eins af stærri matvælasölufyrirtækjum Þýskalands. Íslenska lambið verður selt bæði til veitingastaða og verslana.

„Það er alveg ljóst að Þýskalandsmarkaður getur orðið einn af mikilvægustu mörkuðum okkar fyrir íslenskt lambakjöt, en við reynum hins vegar að halda væntingum niðri á jörðinni og hugsa frekar um að byggja þessi viðskipti upp á skynsaman og arðvænlegan hátt,“ segir Hlynur Ársælsson, fulltrúi RW-Warenhandels á Íslandi.

Sérstakt vörumerki fyrir íslenskt lambakjöt

RW-Warenhandels hafa meðal annars gengið frá sérstökum samningum við fjölskyldufyrirtækið Albert Rauch

Kynning á nýrri vörulínu úr íslensku lambakjöti í sýningarrými Albert Rauch GmbH.

Við undirritun samninga. Talið frá vinstri; Svavar Halldórsson framkvæmdastjóri Icelandic lamb, Hlynur Ársælsson, fulltrúi RW-Warenhandels á Íslandi, Wolfgang Bauer og Andrés Vilhjálmsson, sölustjóri hjá Kjarnafæði.

GmbH sem hefur útbúið sitt eigið vörumerki fyrir íslenskt lambakjöt í smásölu í Þýskalandi.

„Þetta sýnir okkur að menn hafa augljóslega trú á verkefninu og lambinu,“ segir Svavar, „enda búið að leggja gríðarmikla vinnu og peninga í undirbúninginn af hálfu Þjóðverjanna.“

Íslenskt lambakjöt verður selt undir vörumerkinu Vikingur bæði í smásölu og eins á veitingastöðum. Albert Rauch GmbH flytur nú þegar inn til Þýskalands fjölmargar gerðir af kjötvörum frá Spáni, Ítalíu og víðar og selur að stórum hluta undir eigin vörumerkjum.

Allt kjötið skorið ytra

Allt íslenska lambakjötið verður flutt utan í heilum skrokkum og unnið hjá rótgrónu fjölskyldufyrirtæki í Frakklandi. Fyrirtækið hefur verið í eigu sömu fjölskyldu í sex ættliði.

„Þetta hjálpar okkur að ná niður kostnaði og mæta betur óskum kaupenda hvað endanlega vöru og pakkningar varðar,“ segir Andrés Vilhjálmsson, sölustjóri hjá Kjarnafæði.

„Yfir 200 manns vinna hjá þessu franska fyrirtæki og kjötvinnslan, sem er mjög tæknivædd, vinnur yfir milljón lambaskrokka á ári og er einnig leiðandi í sölu á lambakjöti á sínum markaði.“

Horft til Frakklands

Þegar kjötið hefur náð fötfestu í Þýskalandi stendur til að kynna það fyrir völdum kúnum í Frakklandi í samstarfi við franska kjötvinnslufyrirtækið. „Það eru spennandi tímar fram undan og ég finn fyrir gríðarlegum metnaði hjá öllum sem að verkefninu standa,“ segir Svavar að lokum.

Viðurkenningar í tengslum við Dag íslenskrar náttúru: Sveinn Runólfsson hlaut Náttúruverndarviðurkenninguna

Sveinn Runólfsson, fyrrverandi landgræðslustjóri, hlaut Náttúruverndarviðurkenningu Sigríðar í Brattholti og þeim Tómasi Guðbjartssyni og Ólafi Má Björnssyni var veitt fjölmiðla-verðlaun umhverfis- og auðlindaráðuneytisins á viðburði í tengslum við Dag íslenskrar náttúru sem haldinn var hátíðlegur 16. september.

Dagur íslenskrar náttúru er afmælisdagur Ómars Ragnars-sonar, fjölmiðlamanns og náttúruverndarsinna, sem ríkisstjórn Íslands ákvað að heiðra með þessum hætti árið 2010 og undirstrika um leið mikilvægi náttúruverndar Íslands.

Sjálfbær nýting lands

Hlýtur Sveinn Náttúruverndarviðurkenninguna fyrir að hafa um áratuga skeið staðið í framvarðarsveit í baráttunni fyrir vernd og endurreisn vistkerfa landsins. Í rökstuðningi ráðherra fyrir viðurkenningunni segir að Sveinn hafi helgað líf sitt þeirri hugsjón sinni að græða landið og tryggja sjálfbæra nýtingu þess. „Ævistarf Sveins við vernd landkosta er afar fjölbreytt. Þegar það hófst var uppblástur og ofbeiti í algleymingi og lítill skilningur á áhrifum beitar. Uppgræðslustarfið var erfitt á foksæðunum og öllu fagnað sem gróið gat. Sveinn hefur verið óþreytandi í boðskap sínum, fræðslu og hvatningu, jafnframt

til stjórnvalda sem almennings. Hann hefur stuðlað að rannsóknum, fræðslu, stofnun landgræðslufélaga og fjölbreyttum samstarfsverkefnum með þátttöku bænda og almennings sem aukið hefur bæði landlæsi og afköst í landgræðslustarfinu,“ segir í rökstuðningi ráðherra.

Fossaröð á svæði Hvalárvirkjunar

Í rökstuðningi dómnefndarinnar vegna fjölmiðlaverðlaunanna segir að þeir félagar hafi heimsótt fjölmarga staði og sótt þangað nýtt efni, bæði ljósmyndir og myndskreið og nýtt sér samfélagsmiðla og aðra fjölmiðla til að koma þessu efni á framfæri. „Tómas og Ólafur Már hafa verið óþreytandi við að halda íslenskri náttúru á lofti í fjölmiðlum, hefðbundnum sem óhefðbundnum, á síðastliðnu ári og er það samdóma álit dómnefndar að með því hafi þeir haft bein áhrif á að lítt þekktar náttúruperlur, svo sem fossaröð á Hvalárvirkjunar, hafa komist í almenna umræðu. Umfjöllun þeirra er enn fremur lýsandi fyrir þær breytingar sem orðið hafa á umhverfi fjölmiðla, þar sem efni kemur í auknum mæli frá almenningsi fremur en sérhæfðu fréttafólki eða ljósmyndurum,“ segir í rökstuðningi dómnefndarinnar. Í henni sátu Ragna Sara Jónsdóttir, Jón Kaldal og Valgerður Anna Jóhannsdóttir. /smh

Vegagerðin áformar að taka hluta Hjalteyrarveggar út af vegaskrá

– Verið að reyna að koma kostnaði yfir á sveitarfélagið, segir sveitarstjórinn

„Þetta er leiðindamál. Vegagerðin er að okkar áliti að reyna að koma sér undan verkefni sem við teljum að eigi að vera hennar. Þar á bæ hefur verið kvartað undan fjárskorti árum saman og ein leiðin virðist vera að koma verkefnum yfir á aðra, m.a. með því að fella niður stofnvegi,“ segir Snorri Finnlaugsson, sveitarstjóri í Hörgársveit.

Vegagerðin hefur sent sveitarfélaginu bréf þar sem kynnt eru áform um að fella nokkra vegi í Hörgársveit út af vegaskrá, m.a. hluta Hjalteyrarveggar. Í vegalögum segir m.a. að heimilt sé að láta stofnveg ná til hafnar sem mikilvæg er fyrir ferðaþjónustu og flutninga. „Sveitarfélagið telur að þetta eigi hiklaust við Hjalteyri og því eigi Hjalteyrarvegur að teljast stofnvegur alveg að Hjalteyrarhöfn,“ segir Snorri.

Vaxandi athafnalíf allt árið

Alvarlegar athugasemdir eru af hálfu sveitarfélagsins gerð við fyrirhuguð áform Vegagerðarinnar, en því var gefinn kostur á að gera athugasemdir við þau. Bent er á að á Hjalteyri og við Hjalteyrarhöfn sé rekin umfangsmikil ferðaþjónusta og hafnsækin starfsemi sem henni tengist.

„Ferðaþjónustu hefur vaxið fiskur

Hjalteyri.

Mynd / HKr.

um hrygg hér í sveitarfélaginu líkt og víða annars staðar, en m.a. er gerð út hvalaskoðun frá Hjalteyri. Mest er umleikis frá vori og fram eftir hausti, en athafnalíf á heilsársgrundvelli fer þó vaxandi á Hjalteyri, þar sem er einnig öflug menningarstarfsemi og starfsemi sem er mikilvæg fyrir atvinnulífið í sveitarfélaginu og snýst um heilsársuppbýggingu ferðaþjónustu í Eyjafirði,“ segir Snorri.

Spara sér viðhaldið

Hann segir að Vegagerðinni beri að halda Hjalteyrarvegi við, en

greinilegt sé að með því að taka hann af vegaskrá spari hún sér fé og velti viðhaldi vegarins, snjómokstri og öðru yfir á sveitarfélagið.

Kaldar kveðjur

„Hjalteyri sem áfangastaður hefur ekki í langan tíma verið vinsælli en um þessar mundir, en það má rekja til uppbyggingar dugmikilla aðila þar og í sveitarfélaginu. Okkur þykir þetta ansi kaldar kveðjur og í mótsögn við það að ríkið ætli sér að koma að eflingu ferðamannastaða á landsbyggðinni,“ segir Snorri. /MPD

www.volundarhus.is

GLÆSILEGT ÚRVAL

AF GESTAHÚSUM á frábærum verðum

Sérhönnuð fyrir íslenskar aðstæður. Sérvalin hægvaxta fura, bjálkinn er 44 - 95 mm með tvöfaldri nót.

Sjá nánar á heimasíðunni okkar volundarhus.is <http://www.volundarhus.is/Husin-okkar/gestahus/>

volundarhus.is

Vel valið fyrir húsið þitt

volundarhus.is · Sími 864-2400

VH/18-02

FJÖLHÆFASTA FJÖLSKYLDA LANDSINS?

Komdu við hjá sérfræðingum okkar að Laugavegi 174 og kynntu þér úrval Volkswagen atvinnubíla í einni fjölhæfustu fjölskyldu landsins.

Glæsilegur og vel út búinn pallbíll með 3.0 lítra, 225 hestafla, V6 dísilvél, 550 Nm tugi, læst afturdrijf, dráttarbeisli, heithúðun á palli, stigbretti, vetrardekk og nú á einstöku tilboðsverði.

Volkswagen Amarok
verð frá **7.890.000 kr.**

Hannaður með þarfir iðnaðarmanna að leiðarljósi og með átta þrepa sjálfskiptingu fyrir allar útgáfur. Fjöldi útfærsla á hleðslurými, farþegarými og aðstoðarkerfi.

Volkswagen Crafter
verð frá **5.610.000 kr.**

Einn vinsælasti atvinnubíll á Íslandi undanfarin ár. Áreiðanlegur, öruggur og fæst í tveimur lengdum, fjórhjóladrifinn og í fjölda útfærsla.

Volkswagen Caddy
verð frá **2.590.000 kr.**

Transporter hefur fylgt kynslóðum af fólki sem hefur þurft á traustum og áreiðanlegum vinnubjarki. Fullkomin stöðugleikastýring, spólvörn og sjö þrepa sjálfskipting.

Volkswagen Transporter
verð frá **4.180.000 kr.**

Atvinnubílar

Við látum framtíðina rætast.

www.volkswagen.is

HEKLA · Laugavegi 170-174 · Reykjavík · sími 590 5000 · hekla.is · umboðsmenn um land allt: Höldur Akureyri · Bílasala Selfoss · Bílaskrá Akranesi · HEKLA Reykjaneshæ

FRÉTTIR

Búist er við því að aukningin yfir þetta ár miðað við 2017 verði mest á Austurlandi, eða um 6%, en minnsti á Norðurlandi, eða um 2%.

Umferðin á Hringvegi jókst um tæp 4% í ágúst

Umferð um Hringveg jókst um 3,8% í ágústmánuði og stefnir allt í að umferð muni aukast um tæp 4% þegar horft er til ársins í heild.

Það er svipað og meðaltalsaukning á hverju heilu ári frá árinu 2005, en langt frá þeirri aukningu í umferð sem var á liðnu ári, 2017, þegar aukningin nam tæpum 11%. Útlit er því fyrir að verulega dragi úr umferðaraukningu í ár.

Rúmlega 14% aukning umferðar um Mývatnsheiði

Umferðin í nýliðnum ágústmánuði, um 16 lykilteljara Vegagerðarinnar á Hringvegi, jókst um 3,8% miðað við sama mánuð á síðasta ári. Umferð jókst á öllum svæðum nema á Suðurlandi en mældan

samdrátt á því svæði má líkast til skrifa á viðgerðir á Ölfusárbrú og malbikunarframkvæmdir á Helliheiði. Mest jókst umferð um Norðurland, eða um 6,6%. Mesta aukning á einstaka stöðum var um Mývatnsheiði, eða aukning um 14,4%.

Það sem af er ári hefur umferðin nú vaxið um 4,1% miðað við sama tímabil á síðasta ári. Mest hefur umferðin aukist um Suðurland, eða um 7,9% en minnst um Vesturland, eða um 2,5%.

Nú stefnir í að umferðin geti aukist um tæp 4% miðað við árið 2017. Búist er við því að aukningin verði mest á Austurlandi, eða um 6% en minnsti aukningu er spáð á Norðurlandi, eða um 2%, að því er fram kemur í frétt á vef Vegagerðarinnar. /MDÞ

Dræmt sveppasumar:

Sveppamý gerir usla nálægt Akureyri

Nú liður að lokum sveppatínslu-tímabilsins. Veðurfar var misgott eftir landshlutum en hvernig skyldi sveppaáhugafólki hafa reitt af við söfnun á þessum vetrarforða? Guðríður Gyða Eyjólfssdóttir sveppafræðingur segir að svo virðist sem sumarið hafi verið fremur dræmt hvað sprettu ýmissa sveppa varðar.

„Það hefur sennilega tekið fleiri ferðir en oft áður að útvega vetrarforða af matsveppum. En útsjónarsamir sveppatínslumenn finna samt sveppi. Hér á Norðurlandi hefur sveppasprettan verið fremur jöfn, ekki mikil en svoltið af sveppum frá því í júlí og fram á haust. Mér var sagt að eftir heitt og þurrt vor og fyrri hluta sumars á Austurlandi hefðu sveppir sprottið fremur seint og ekki verið mikið af þeim síðsumars. Á Suður- og Vesturlandi, eftir sólarlítið rigningarsumar, sé einnig dræm spretta helstu matsveppa, svoltið hafi komið upp af þeim en mun minna en oft áður,“ segir Guðríður Gyða.

Fyrri ár skipta máli

„Reikna má með að hjá þeim sveppum sem mynda svepprótt með trjá, geti fyrri ár haft nokkur áhrif á afkomu sveppanna. Svo er oft meira um sveppi í tiltölulega ungum skógi þar sem sól nær að skína á jörð milli trjáanna, en í eldri skógum.

Maður sér líka að í rjóðrum í skógum þar sem gróður er lágur finnur maður gjarnan sveppaldin; meðan mun færri aldin sjást inni í skóginum – hinum megin á rótarkerfi sama trés.“

Sveppelskandi fluga

Að sögn Guðríðar sást í fyrirasumar í fyrsta sinn skemmdir á lerkisveppum í skógum í nágrenni Akureyrar af

Guðríður Gyða í Kjarnaskógi. Mynd / Sigurður Arnarsson

völdum flugulirfu sem reyndist vera sveppamý. „Flugan ræðst til inngöngu í aldinin strax og göt koma á himnuna, sem hylur pípulag ungra aldina, og voru milli 20 og 30 flugur í einu inni undir hatti þessara ungu sveppa. Flugurnar verpu eggjum í pípulagið sem varð rauðleitt eftir innrás þeirra. Ég náði þremur aldinum sem voru troðfull af flugu þessari og sendi nokkrar til greiningar hjá Erling Ólafssyni, skordýrafræðingi á Náttúrufræðistofnun, og hann greindi fluguna sem sveppamýið Mycetophila fungorum – sveppelskandi flugu með nokkuð langar lappir. Þessi fluga fannst fyrir fácinum árum sunnanlands og er nú komin til Norðurlands og ætla greinilega að lifa hér góðu lífi því mikið var af henni í lerkiskógum í sumar.

Almennt má segja að þegar sveppir frjósa sé ekki lengur hægt að tína þá. Guðríður segir þó að ef næturfrosti fylgir hlýtt og gott veður þá geti ný aldin komið upp. /smh

Hvalsárrétt í Hrótafirði 15. september 2018. Bærinn Hvalsá sést til vinstri á mynd og gamall nokkuð heillegur náttugi í forgrunni. Réttin er frá árinu 2007. Falleg smíð og þykir gott að rétta í henni. Kvenfélagið löunn í Bæjarhreppi seldi veitingar við réttina í sínum réttarskúr og hefur gert um áraráðir. Leitar- og réttarveður var með ágætum og réttarstörf gengu vel að sögn Ingibjargar Rósu Auðunsdóttur á Kollsá II sem sendi okkur þessa mynd, en hana tók Róbert Gunnarsson með dróna.

BSE semur við Orkusöluna um rafmagnskaup:

Rafmagnið lækkar um 10 til 12 milljónir í kjölfar útboðs

„Ég er mjög sáttur við útkomuna, þetta gekk allt saman ljómandi vel og við fengum góð tilboð frá öllum fyrirtækjum sem eru í rafmagnssölu,“ segir Sigurgeir B. Hreinsson, framkvæmdastjóri Búnaðarsambands Eyjafjarðar, BSE.

Sambandið hafði forgöngu um það á liðnu sumri að bjóða út sölu á rafmagni til bænda. Tæplega 70 bændur óskuðu eftir að vera með, samtals í kaup á 6 gígavattstundum af rafmagni. Bændum í Eyjafirði sem áhuga hafa á að ganga inn í tilboðið gefst kostur á því og telur Sigurgeir að þegar upp verður staðið muni á bilinu 80 til 90 bændur vera með.

Krónutölur ekki gefnar upp

Alls fengu fimm fyrirtæki sem selja raforku gögn og bauðst að vera með í útboðinu, þ.e. Fallorka ehf., HS Orka, Orka náttúrunnar, Orkubú Vestfjarða og Orkusalan ehf., en hið síðast talda bauð lægst og var tilboði frá því tekið. Samningur milli Orkusölunnar og Búnaðarsambands Eyjafjarðar var undirritaður á dögunum.

Sigurgeir segir að meirihluti tilboðsgjafa hafi óskað eftir því að upphæð tilboðs yrði trúnaðarmál og vildi því ekki gefa upp krónutölu tilboðsins, „en það er ljóst að um umtalsverða lækkun á kaupum á rafmagni er að ræða,“ segir Sigurgeir og telur lækkun eftir útboð og

Samningur milli Orkusölunnar og Búnaðarsambands Eyjafjarðar var undirritaður á dögunum, en það gerðu Friðrik V. Arnason hjá Orkusölnni og Sigurgeir B. Hreinsson, framkvæmdastjóri Búnaðarsambands Eyjafjarðar. Samningurinn skilar bændum ávinningi í lægra verði.

sameiginleg kaup bænda á rafmagni nema á bilinu 10 til 12 milljónir króna á ári.

Olíuvörur næst?

Sigurgeir segir mikla vinnu liggja að baki svo stóru og sameiginlegu útboði, en greinilegt að það muni skila bændum töluverðum ávinningi í lægra verði. Taldi hann

ekki útilokað að bændur myndu sameinast um fleiri útboð og þá jafnvel strax á næsta ári. „Við erum að skoða ákveðna hluti í þeim efnum og líklegt að næst munum við óska tilboða í olíuvörur, þær eru stór útgjaldaliður hjá bænum og stórt sameiginlegt útboð gæti haft í för með sér hagstæðara verð fyrir bændur en þeim býðst nú,“ segir hann. /MDÞ

Framlögum til nýliðunar í landbúnaði var úthlutað í fyrsta sinn í fyrra

– Framlögum til nýbýlinga var hins vegar úthlutað í síðasta sinn

Nýliðunarstuðningur var veittur í fyrsta skipti á árinu 2017, sbr. IV. kafla reglugerðar nr. 1240/2016 um almennan stuðning við landbúnað. Nýliðunarstuðningur er veittur til fjárfestinga í búrekstri.

Framlögum til frumbýlinga var úthlutað á árinu 2017 í samræmi við bráðabirgðaákvæði í reglugerð nr. 1151/2016 um stuðning við sauðfjárrækt. Samþykktar umsóknir voru 47 talsins alls að upphæð 22.199.922 kr. og var þetta í síðasta skipti sem framlaginu var úthlutað þar sem ákvæðið er fallið úr gildi.

Í nýjum búvörusamningum taka við framlög til nýliðunar í landbúnaði óháð búgrein.

Framlög til nýliðunar í landbúnaði

Búgrein	Fjöldi	Upphæð	Hlutfall
Blandaður búskapur	7	44.943.804	34,64%
Sauðfjár- og geitfjárrækt	11	53.618.400	41,33%
Nautgriparrækt	3	16.487.200	12,71%
Garðyrkja	3	14.682.361	11,32%

Markmið stuðningsins er að aðstoða nýliða við að hefja búskap og auðvelda ættliðaskipti í landbúnaði. Heildarfjárhæð nýliðunarstuðnings skv. fjárlögum 2017 var 129.731.765. 40

umsóknir bárust og fengu 24 aðilar úthlutun skv. vinnureglum sem Matvælastofnun setti sér um forgangs röðun í samræmi við ákvæði reglugerðar. Fjórum umsóknum var hafnað. /HKr.

Eldstæðið er samstarfsvettvangur fyrri nýtt tilraunaeldhús:

Matarfrumkvöðlar sameinast

Nýverið var Facebook-hópurinn Eldstæðið stofnaður sem er hugsaður fyrir matarfrumkvöðla sem hafa áhuga á að deila tilraunaeldhúsi og nýta þannig eldmód hver annars í þróunarferlinu.

Matarfrumkvöðlum á Íslandi virðist fara fjölgandi samfara auknum áhuga á grunngerð matvælaframleiðslu og matreiðslu; meðal annars hráefnum og uppruna þeirra. Meira sést nú af íslensku matarhandverki og smáframleiðslu matvæla. Áhuginn virðist fara vaxandi

bæði meðal neytenda og þeirra sem vilja hasla sér völl í slíkri framleiðslu og sölu.

Mátis styður við frumkvöðla sem þurfa að prófa sína framleiðslu og gera tilraunir og býr yfir tilraunaeldhúsi sem fólki stendur til boða að nýta, en þar er einungis rými fyrir einn í einu.

„Forsaga málsins er sú að ég er sjálf matvælafrumkvöðull og hef verið að gera kökur og konfekt í nokkurn tíma með starfsleyfi og aðstöðu í tilraunaeldhúsi Mátis í

Eva Michelsen, sem stofnaði Facebook-hópinn Eldstæðið.

Frá vinnslueldhúsi sem Eva Michelsen fékk að skoða í Washington og nefnist Union Kitchen.

Mynd / Eva Michelsen

Mikilvægt er að hægt sé að geyma matvæli í tilraunaeldhúsum á milli þess sem unnið er, með þurrager, kæli og frysti.

Frá Union Kitchen í Washington.

Grafarholti,“ segir Eva Michelsen, sem stofnaði Facebook-hópinn. „Hjá Mátis getur einungis einn frumkvöðull unnið í eldhúsinu hverju sinni og ekki mikil aðstaða til að geyma matvæli eða annað milli þess sem unnið er – sérstaklega ef líður langt á milli. Markmiðið er að finna húsnaði sem matarfrumkvöðlar hópsins geta sameinast um.“

Kynntist slíkri starfsemi í Washington

„Haustið 2017, nánar tiltekið í september, varð ég þess heiðurs aðnjótandi að fara út til Bandaríkjanna á vegum verkefnis sem nefnist YTILI (Young Transatlantic Innovative Leadership Initiative). Verkefnið gengur út á að styrkja tengsl milli ungra frumkvöðla í Evrópu og viðskiptalífsins í Bandaríkjunum (e. strengthen the North Atlantic). Ég var í Washington DC í tæpar þrjár vikur og kynntist þar, meðal annarra, Ryan Hansan, stofnanda og eiganda TasteLab, sem er vinnslueldhús fyrir frumkvöðla. Þar sá ég ýmis tækifæri sem væri jafnvel hægt að heimfæra yfir á Ísland. Ég kom því á fót verkefninu „Eldstæðið“, þar sem ég hafði heyrt

af fleiri frumkvöðlum í mínum sporum; með litla framleiðslu en væru að fóta sig áfram og vantaði eldhúsaðstöðu sem kostaði ekki morðfjár þar sem væri hægt að vera með hluta af hráefnalager líka; þurrager, kæli og frysti,“ segir Eva.

Styrkur til að koma á fót tilraunaeldhúsi

„Í vor fékk ég svo styrk upp á 30.000 evrur frá Rising North, en það er hluti af skandinavísku samstarfsverkefni með Svíþjóð og Finnlandi; þar sem við munum prófa smækkaða útgáfu af þess konar eldhúsi sem ég við saum í Washington.

Í þessu prufuverkefni býðst nokkrum matvælafrumkvöðlum að taka þátt í vinnuhelgi með okkur í vinnslueldhúsi, prófa sínar hugmyndir, fá ráðleggingar um viðskiptahlíðina og eitthvað fleira,“ segir Eva.

Nánari upplýsingar um aðstöðu, fyrirkomulag og dagsetningar verða, að sögn Evu, aðgengilegar innan skamms ásamt því að opnað verði fyrir umsóknir fyrir áhugasama.

Gert er ráð fyrir því að þessar vinnuhelgar muni verða í seinni hluta október og fyrri hluta nóvember.

/smh

NJARÐARNES 4

STEINSMIÐJA
AKUREYRAR

NJARÐARNES 4

s: 466 2800 / 899 9370 sala@minnismerki.is minnismerki.is

110

100x57 frá sökkli

Hörður Jökull
Jónsson

Guðríður Sóley
Jónsdóttir

f. 26.06. 1930
d. 26.06. 2015

f. 26.06. 1930
d. 26.06. 2015

Blessuð sé minning ykkar

130 cm sökkull

GRÁR - 265 þúsund

með lugt og vasa 335 þúsund

113

41x60 cm frá sökkli

Ólafur Ólafsson

f. 26.06. 1930
d. 26.06. 2015

Ljálfr er þín minning

66 cm sökkull

GRÁR - 125 þúsund

HAUSTTILBOÐ

MEÐAN BIRGÐIR ENDAST

FRÍR FLUTNINGUR

GRAFSKRIFT INNIFALIN

103

76x55 cm frá sökkli

Ragnheiður
Arnadóttir

Jóhann
Snorrason

f. 26.06. 1930
d. 26.06. 2015

f. 26.06. 1930
d. 26.06. 2015

Blessuð sé minning þeirra

120 cm sökkull

GRÁR - 219 þúsund

með lugt og vasa 289 þúsund

101

100x57 frá sökkli

Hörður Jökull
Jónsson

Guðríður Sóley
Jónsdóttir

f. 26.06. 1930
d. 26.06. 2015

f. 26.06. 1930
d. 26.06. 2015

Minning ykkar er ljós í hjóla okkar

150 cm sökkull

GRÁR - 265 þúsund

103M

68x47 cm frá sökkli

Páll Pétur Pálsson

f. 26.06. 1926
d. 26.06. 2016

Ljálfr er þín minning

80 cm sökkull

GRÁR - 175 þúsund

HLUNNINDI & VEIÐI

Styttist í enda veiðitímabilsins

„Já, ég er búinn að fá nokkra laxa og silunga líka, þetta hefur verið gott sumar, veiðin er svo hrikalega skemmtileg alltaf,“ sagði Jógvan Hansen er við hittum hann fyrir skömmu á harðahlaupum, stutt í næstu skemmtun hjá kallinum.

„Veiðin er að verða búin, svo fer maður á rjúpu um leið og það má,“ sagði Jógvan enn fremur.

Laxveiðin er að skýrast verulega þessa dagana, Eystri- og Ytri-Rangá tróna á toppnum þetta árið, síðan kemur Þverá í Borgarfirði.

„Já, veiðin gekk feiknaveið hjá okkur í sumar,“ sagði Aðalsteinn Pétursson, en hann hefur verið að leiðsegja við ána stóran hluta sumars. Síðan koma Miðfjarðará og Norðurá í Borgarfirði.

Laxinn kom snemma eins og fyrir ári síðan, en smálaxinn klickaði fyrir norðan. Svona er

Lax á leiðinni í háfinn í Norðurá í Borgarfirði. Mynd / María Gunnarsdóttir

þetta bara, allt getur gerst, en heildarveiðin yfir landið er í lagi á flestum stöðum. Veitt er fram í október í Ytri- og Eystri-Rangá og sjóbirtingurinn er að byrja á fullu.

Sólon Gísli, Niels og Steindór við Pollinn með bullandi veiðidellu og veiða mikið. Mynd / María Gunnarsdóttir

Margir að veiða við Pollinn á Akureyri

„Já, ég er með mikinn áhuga á veiði, var í Skjálfafljóti um daginn og er búinn að veiða nokkra laxa, veiði er svo skemmtileg,“ sagði Gísli Þórðarsson er við hittum hann við Pollinn á Akureyri.

Gísli var þar að veiða ásamt fleiri ungum veiðimönnum sem voru að renna fyrir fisk en fiskurinn var frekar tregur.

„Bleikjan er horfin í bili en var

hérna í vor og þá veiddist vel af henni. Við reynum að veiða eins mikið og við getum hérna, þetta er svo gaman, en það er betra að fá eitthvað,“ sagði Gísli.

Fiskurinn sem veiddist var notaður í beitu til að reyna að fá fiskinn til að taka. Þeir héldu áfram að reyna. Við héldum áfram inn Eyjafjörðinn. Svona er bara veiðidagurinn við Pollinn.

ALHLIÐA VÉLAVERKSTÆÐI

- Allar almennar vélaviðgerðir
- Almenn renni- og fræsivinna
- Rennum og slípum sveifarása
- Málsprautum slitfleti, t.d. á tjakkstöngum
- Gerum við loftkælingu bíla
- Almenn suðuvinna
- Plönum hedd
- Tjakkaviðgerðir

Hafðu samband í síma 587 1300 og við sérsníðum lausn sem hentar þér!

KAPP

VÉLA-KÆLI & RENNIVERKSTÆÐI

Miðhraun 2 | 210 Garðabær | Sími 587 1300 | kapp@kapp.is | www.kapp.is

Guðrún Una Jónsdóttir með flotta bleikju.

Fátt betra en frábær dagur í gullfallegu umhverfi

Gunnar Bender

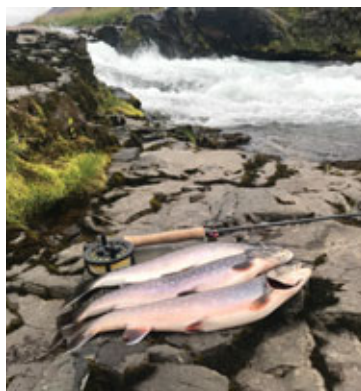
gunnarbender@gmail.com

Stangveiðifélag Akureyrar (SVAK) hefur um árabíl haft nokkrar silungsveiðir á sínum snærum, ýmist á leigu eða í umboðssölu. Þessi veiðisvæði eru Hörgá, Ólafsfjarðará, Svarfardalsá og Hraunssvæðin í Laxá í Aðaldal. Við heyrðum aðeins í Guðrúnu Unu Jónsdóttur fyrir skömmu.

„Sala veiðileyfa hefur gengið vel í ár, bæði í forsölu til félagsmanna og í almennri sölu. Leyfin eru seld á söluvef Veiðitorgs sem hentar félaginu vel. Greinilegt er að menn eru farnir að sækja meira í silungsveiðileyfi en áður enda verðlagning á laxveiðileyfum há. Veiðina skrá veiðimenn í rafræna veiðibók á vef Veiðitorgs og SVAK, sem er gott fyrirkomulag sem gefur góðar upplýsingar.

Bleikjuveiðin undanfarin ár hefur dalað hér norðan heiða eins og víðar. Hörgáin tók þó nokkurt stökk upp á við í fyrra með yfir 700 skráðum bleikjum. Það er þó bara svipur hjá sjón miðað við veiðitölur sem sást fyrir nokkrum árum en þá fóru þær yfir þúsund. Hverju um er að kenna

Bleikjur komnar á land.

er ekki gott að segja en mér þykir þó líklegt að ofveiði og breytingar á loftslagi og sjávarhita hafi þar áhrif.

Ég tel að við þurfum öflugri friðun á aðal hrygningarsvæðum bleikjunnar, eins og gert hefur verið í Eyjafjarðará í nokkur ár, en hún hrundi algjörlega fyrir nokkrum árum en virðist vera að rétta úr kútnum sem er sannarlega gleðilegt. Þetta er undir veiðifélögum og veiðiréttarhöfum komið en það stendur ekki á okkur í SVAK að skoða einhvers konar friðunaraðgerðir á hrygningarsvæðum og setja kvóta á veiðina. Vonandi fara menn ekki í bleikjuveiði í dag til að fylla frystikistuna eins og áður tíðkaðist. Allt í lagi að taka nokkrar í soðið

en stórbleikjan á alltaf að fá líf. Við þurfum að ganga varlega um náttúruna og bleikjuveiðin er þar ekki undanskilin.

Silungsveiðin hjá okkur í ár er ekkert til að hrópa húrta fyrir ef rýnt er í rafræna veiðibókina okkar en vonandi eiga menn eftir að færa inn aflatölur og svo er sumarið auðvitað ekki búið þó svo haustið sé verulega farið að minna á sig með hvítum fjallstoppum.

Sjálf er ég búin að heimsækja árnar okkar í sumar með misjöfnum árangri. Stundum fær maður bingó meðan aðrir dagar gefa minna en það er það skemmtilega við bleikjuna, hún getur verið í brjáluðu tökustuði eða gefið manni langt nef. Ég fór nýlega í Hörgá svæði 4 b, sem er efsta svæðið í Hörgárdalnum, og hitti á vinkonu mína í tökustuði, 13 tókur á stuttum tíma og 11 bleikjum landað. Flestum var sleppt en tók þó 3 með mér heim í soðið. Frábær dagur í gullfallegu umhverfi og yndislegu veðri. Það er lífið,“ segir Guðrún Una í lokin.

Pegar keyrt var inn Eyjafjörðinn fyrir skömmu voru veiðimenn að reyna víða í Eyjafjarðarinni. En veiðin í henni hefur verið góð í sumar og veiðimaður var að landa fallegri bleikju inn á á svæði 4. Það var tignarleg sjón.

Gaman að veiða maríulaxinn

„Það var gaman að veiða maríulaxinn, fiskurinn tók vel í og ég var smástund að landa honum,“ sagði Einar Geir Ingólfsson, en hann veiddi maríulaxinn sinn úti á Mýrum fyrir nokkrum dögum á maðkinn. Næst ætlaði hann að reyna að fá lax á flugu.

Það hafa nokkrir veitt maríulaxinn sinn í sumar, veiðimönnum á öllum aldri fjölga, fyrsti silungurinn og laxinn er það sem skiptir máli fyrir alla veiðimenn. Að fá að renna fyrir fisk og veiða eitthvað, það skiptir öllu.

„Mér finnst veiði svakalega skemmtileg,“ sagði Einar Geir og beit í veiðiuggann á fisknum. „Ég ætla að borða fiskinn þegar ég kem heim.“

Einar Geir kastaði flugunni fimlega fyrir laxana, sem ekki vildu taka, hann hnýtti flugur á

Einar Geir Ingólfsson bitur í maríulaxinn sinn. Mynd / María Gunnarsdóttir.

námskeiði í skólanum í fyrra og fór á flugukastnámskeið. Hann

er allavega með verulegan áhuga á veiði, það fer ekki á milli mála.

FRÉTTIR

Íbúafjölgun í öllum landshlutum nema Norðurlandi eystra

Íbúum fækkaði í alls 20 sveitarfélögum af þeim 72 sem í landinu eru á tímabilinu frá 1. desember 2017 til 1. september síðastliðinn. Þetta kemur fram í yfirliti yfir íbúa í sveitarfélögum landsins sem birt er á vef Þjóðskrár.

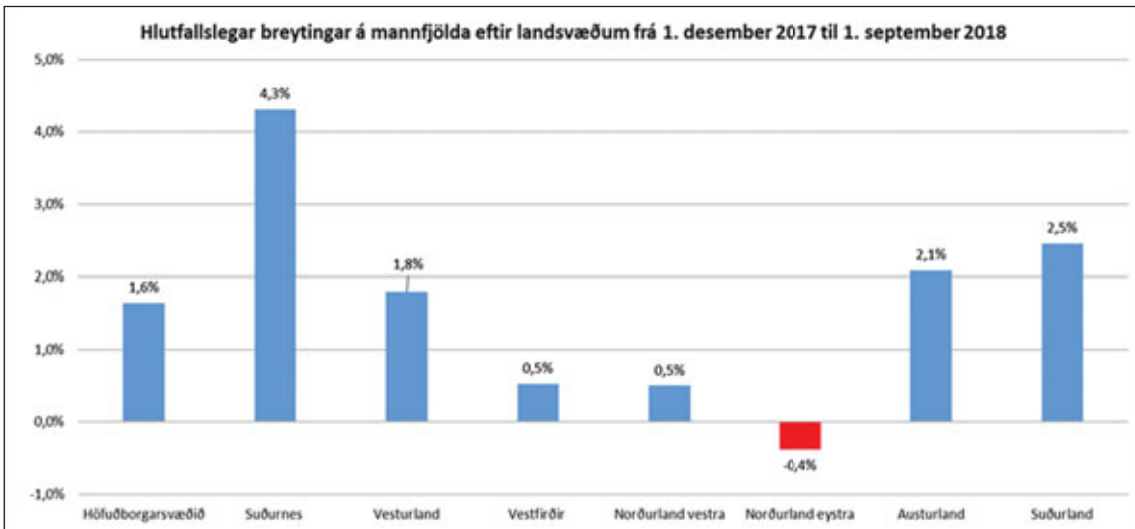
Íbúum Reykjavíkur fjölgaði um 1.370 á tímabilinu. Hlutfallsleg aukning var um 1,1% í höfuðborginni. Það sveitarfélag sem kom næst í fjölgun íbúa var Reykjanesbær með 925 einstaklinga sem er 5,2% fjölgun í þæjarfélaginu frá 1. desember 2017.

Hlutfallsleg aukning var mest

í Mýrdalshreppi, eða um 9,1% en íbúum þar fjölgaði úr 626 í 683. Á höfuðborgarsvæðinu fjölgaði íbúum mest í Mosfellsbæ, eða um 6,3% á umræddu tímabili, eða um 663.

Íbúum fækkaði hlutfallslega mest í Reykhólahreppi, eða um 9,7% og í Norðurþingi um 7,3%.

Fjölgun varð í öllum landshlutum nema Norðurlandi eystra. Hlutfallslega fjölgaði íbúum mest á Suðurnesjum, eða um 4,3% og á Suðurlandi um 2,5%. Á Norðurlandi eystra fækkaði íbúum hins vegar um 0,4% sem er fækkun um 112./MÞÞ

Tafla yfir fjölda íbúa eftir sveitarfélögum og samanburður við íbúatölur frá 1. desember 2017.

Fjaðrárgljúfur: Nýr göngustígur

Unnið hefur verið við gerð göngustígs við Fjaðrárgljúfur frá Lakavegi að útsýnispalli við gljúfrið nú á liðnu sumri. Verklök eru óljós en þegar stígurinn verður fullbúinn verður hann fær hjólastólum og mun skapa aðgengi fyrir hreyfihamlaða sem annars ættu erfiðara um vik að njóta náttúruperlunnar. Fyrirtækið Stokkar og steinar gerir stígin.

Göngustígurinn er uppbyggður malarstígur, að jafnaði 1,6 metrar á breidd. Geogrid er notað á blautustu köflunum, þunnt plastnet, sem sett er undir mölina til að koma í veg fyrir að mold og mól blandist saman og að stígurinn sígi þannig að hann fljóti í raun ofan á votlendinu. Framkvæmdin er samvinnuverkefni Umhverfisstofnunar, landeigenda og sveitarfélagsins. Mengintilgangurinn er að draga úr álagi á náttúru svæðisins með stýrðri umferð og bæta um leið aðgengi fyrir hreyfihamlaða. Göngustígurinn hefur verið opnaður og er hægt að ganga frá útskoti við Lakaveg.

Þetta kemur fram á heimasíðu Umhverfisstofnunar og þar er jafnframt bent á að takmörkuð bilastæði eru við Fjadrárgljúfur þegar mið er tekið af þeim gríðarlega fjölda gesta sem heimsækja svæðið dag hvorn. Svæðið er illa farið vegna ágangs ferðamanna og hefur verið brugðist við því með aukinni landvörslu, uppbyggingu innviða og stýrðri umferð um svæðið. Gestir fara ekki allir eftir þeim reglum sem gilda á svæðinu og því gengur illa að græða upp sár í gróðurverðinum á hluta svæðisins og er þar helst að nefna brúnir Fjadrárgljúfurs.

„Mikilvægt er að við tökum höndum saman og upplýsum gesti um mikilvægi þess að fara eftir þeim reglum sem gilda á náttúruverndarsvæðum svo okkur takist að vernda þau gegn ágangingi og koma í veg fyrir lokanir,“ segir á vefsíðu Umhverfisstofnunar. /Mbb

Samningur um kaup á slökkvibúnaði

Fram undan eru talsverðar breytingar á starfsemi sameiginlegs slökkviliðs Þingeyjarsveitar og Skútustaðahrepps í kjölfar þess að Vaðlaheiðargöng verða tekin í notkun síðar á þessu ári.

Að undanfögnu hafa sveitarfélögin átt í viðræðum ásamt Slökkviliði Akureyrar við Vaðlaheiðargöng hf. um búnaðarkaup. Fram hefur verið lagður samningur um framlag Vaðlaheiðarganga hf. til búnaðarkaupanna, en samkvæmt honum skuldbinda Vaðlaheiðargöng sig til að veita slökkviliðnum framlag að upphæð 80 milljónir króna vegna Vaðlaheiðarganga.

Sveitarstjórnir beggja sveitarfélaganna, Þingeyjarsveitar og Skútustaðahrepps hafa staðfest samninginn. /MBP

 www.ils.is

☎ 569 6900

🕒 09:00–16:00

Húsnæðismál á landsbyggðinni –Tilraunaverkefni

Íbúðalána sjóður

Íbúðalánasjóður óskar eftir þátttöku sveitarfélaga í tilraunaverkefni um uppbyggingu húsnæðismála á landsbyggðinni

Markmið verkefnisins er að leita leiða til þess að bregðast við þeim mikla húsnaðisvanda sem ríkir víðsvegar á landsbyggðinni, m.a. vegna óvirks íbúða- og leigumarkaðar og skorts á viðunandi íbúðarhúsnaði.

Horft er til þess að 2-4 sveitarfélög taki þátt í tilraunaverkefninu og að verkefnið nái að fanga mismunandi áskoranir á ólíkum landsvæðum. Þannig geta þær lausnir sem verkefninu er ætlað að móta nýst á sem breiðustum grunni.

Verkefnið tekur mið af stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar sem og stefnumótandi byggðaaætlun sem samþykkt var á Alþingi þann 11. júní 2018. Í byggða-

áætlun er m.a. kveðið á um markmið um fjölgun íbúða á svæðum þar sem skortur á hentugu íbúðarhúsnæði hamlar uppbyggingu í sveitarfélaginu.

Húsnæðisáætlun sveitarfélagsins er grundvallarforsenda fyrir þátttöku í verkefninu. Hafi sveitarfélagið ekki þegar unnið slíka áætlun og skilað til Íbúðalánasjóðs þarf það að hafa til þess vilja og getu að ljúka við gerð hennar.

Þau sveitarfélög sem óska eftir að taka þátt í verk-
efninu eru beðin um að hafa samband við **Sigrúnu**
Ástu Magnúsdóttur, deildarstjóra á húsnæðis-
sviði Íbúðalánasjóðs, á [netfangið sigrun@ils.is](mailto:netfangið.sigrun@ils.is)
fyrir 30. september 2018.

Umsóknarfrestur:
30. september 2018

STEEKUR

Tími haust-laukanna

Best er að setja haustlauka niður fyrir fyrstu frost, í september eða október, en ekkert mælir gegn því að setja þá niður síðar, eða svo lengi sem tíðin leyfir.

Margar laukjurtir þurfa að standa í freðnum jarðvegi í nokkrar vikur til þess að undirbúa sig fyrir vöxt að vori. Laukar þrífast best á þurrum stað í vel framræstum og sendnum jarðvegi. Flestar tegundir kjósa skjól og birtu en hátíðarliljur þola nokkurn raka og skugga.

Allar laukjurtirnar sem fjallað er um hér eru einkimblöðungar, að einni undanskilinni, vorboða sem er tvíkimblöðungur.

Einföld þumalfingursregla segir að setja skuli laukana niður sem nemur tvö- til þrefaldri hæð þeirra, og heldur dýpra í lausum jarðvegi. Hentugt bil á milli lauka er tvisvar sinnum þvermálið. Fallegast er að planta laukum þétt, milli 50 og 100 á fermetra, eða 10 til 15 saman í hnapp eftir stærð laukanna, þannig að þeir komi upp eins og stór blómvöndur. Best er að grafa holu í rétta dýpt með lítilli skóflu eða stínga fyrir laukunum með laukajárni og losa um jarðveginn. Gott er að setja mold sem blönduð er með lífrænum áburði, þangmjöli eða hænsnaski í botninn og yfir laukana. Einnig má blanda eilittlu af tilbúnum áburði við moldina áður en hún er sett yfir þá. Þegar búið er að hylja laukana með góðri mold skal þjappa jarðveginn varlega og hylja hann með laufi eða trjákurli og vökva.

Við niðursetningu er gott að hafa í huga að mismunandi tegundir koma upp á mismunandi tímum og einnig er æskilegt að huga að því hvaða litir fara vel saman.

Haustlaukar þurfa litla umhirðu eftir að þeir eru settir niður. Ef þeir blómstra illa er ástæðan líklega sú að þeir standa í bleytu eða skugga.

Margar tegundir safna ekki nægum forða yfir sumarið til að blómstra árið eftir. Þetta á sérstaklega við um viðkvæmar tegundir, eins og hýasintur og keisarakrónu. Æskilegt er að endurnýja túlipana annað til þriðja hvert ár en viðkvæmum tegundum þarf að skipta út á hverju ári. Krókusar og páskaliljur eða narsissur eru mjög harðgerðar ættkvíslir sem blómgastr á eftir ár. Leggðar tegundir geta þurft stuðning eða uppbindingu.

Laukjurtir þola illa köfnunarefnisríkan áburð þar sem hann eykur ofanjarðarvöxt á kostnað neðanjarðarhlutans. Kalí- og fosfóraburður hentar laukum betur þar sem hann eykur blómgun og frostþol.

Eftir blómgun á að klippa blómstöngulinn burt svo að plantan eyði ekki orku í að mynda fræ. Blöðin þurfa aftur á móti að sölna áður en þau eru klippt burt. Séu þau klippt of snemma nær laukurinn ekki að safna forða fyrir veturinn og blómgastr ekki árið eftir. Mörgum finnst ljótt að sjá sölnuð blöð og er þeim hefur oft verið bent á að klippa helminginn burt og binda blöðin saman með teygju en slíkt er ekki ráðlegt vegna þess að það skerðir mjög vöxt og eftirþroska laukanna. Einnig má setja lauka niður í þar til gerðar körfur og má þá taka þá upp og flytja annað eftir blómgun. /VH

NYTJAR HAFSINS

Neskaupstaður var með mestan landan afla íslenskra hafna á síðasta ári, eða 182 þúsund tonn. Hér er Borkur NK við bryggju á Neskaupstað. Mynd / HKr.

Sjávaraflinn við Ísland á síðasta ári:

Austurland fær tæpan helming aflans

Kjartan Stefánsson
kjartanst@simnet.is

Um 60 hafnir á landinu tóku á móti sjávarafla á síðasta ári en misjafnt er hvað mikið kom á land hjá einstökum bæjarfélögum og landsvæðum. Höfnin í Neskaupstað tók á móti mestum afla og Austurland trónir á toppnum sé litið á landsvæði.

Höfnin er lífæð margra bæjarfélaga vítt og breitt um landið og segja má að höfnin hafi jafnframt verið lífæð þjóðarinnar, einkum á síðustu öld, eftir að sjávarútvegur varð megin atvinnuvegur Íslands.

Hafnirnar gegna margþættu hlutverki. Í fyrsta lagi eru þær miðstöðvar vöruflutninga, í öðru lagi löndunarhafnir fyrir sjávarfang hvers konar og þriðja hlutverkið er ferðaþjónusta og farþega- og skemmtisiglingar. Hér á eftir verður sjónum að sjálfsgöðu beint að því hlutverki hafnanna að taka á móti sjávarafla.

1,2 milljónir tonna

Árið 2017 var afli íslenskra skipa tæplega 1.177 þúsund tonn, 109 þúsund tonnum meiri en árið 2016, samkvæmt nýlegum tölum á vef Hagstofunnar. Aflaverðmæti var um 110 milljarðar króna og dróst saman um 17,3% frá fyrra ári. Íslenskar hafnir tóku á móti öllum þessum afla fyrir utan tæp 15 þúsund tonn sem landað var erlendis.

Alls veiddust tæplega 426 þúsund tonn af botnfiski árið 2017. Líkt og fyrra ár veiddist mest magn af uppsjávartegundum, rúmlega 718 þúsund tonn. Tæp 22 þúsund tonn af flatfiski veiddust árið 2017 sem er 8,4% samdráttur frá fyrra ári. Af skel- og krabbadýrum fengust 10,6 þúsund tonn sem er 15,5% samdráttur frá árinu 2016.

Neskaupstaður stærsta löndunarhöfnin

Þessum tæpu 1,2 milljónum tonna sem íslensk skip komu með að landi er mjög misskipt á milli hafna og landsvæða. Alls var afla landað í um 60 höfnum hringinn í kringum landið. Mestum afla var landað í Neskaupstað, eða um 182 þúsund tonnum, og munar þar mestu um uppsjávartegundir; síld, loðnu, makríl og kolmunna. Vestmannaeyjar koma þar á eftir með 164 þúsund tonn og Vopnafjörður er í þriðja sæti með 102 þúsund tonn. Tíu stærstu hafnirnar tóku á móti um 857 þúsund

Næstmestu verðmæti sjávarafla á Íslandi á síðasta ári komu í land í Vestmannaeyjahöfn, eða fyrir 10,2 milljarða króna. Mynd / HKr.

tonnum, eða um 73% af heildinni.

Þegar horft er á aflaverðmæti breytist röðin og Reykjavík lendir í fyrsta sæti. Þar komu á land um 85 þúsund tonn að aflaverðmæti tæpir 16 milljarðar króna. Vestmannaeyjar eru í öðru sæti með rúma 10 milljarða og Neskaupstaður er í því þriðja með um 8,6 milljarða. Tíu stærstu hafnir eru með tæp 60% verðmætanna.

Í tölunum hér að ofan er miðað við afla íslenskra skipa. Til viðbótar lönduðu nokkur erlend skip afla til vinnslu hér á landi, aðallega loðnu og kolmunna, sem var góð búbot fyrir þá staði sem hlut eiga að máli.

Austurland með tæpan helming

Eins og fram kemur hér að framan er uppsjávartegundir fyrirferðamestur í löndunartölum á síðasta ári, eða 718 þúsund tonn. Flest uppsjávartegundir og fiskimjölsverksmiðjur landsins eru fyrir austan og því kemur ekki á óvart að Austurland, þ.e. frá Vopnafirði að Höfn í Hornafirði, sé það landsvæði þar sem mestum afla var landað. Þar komu á land um 559 þúsund tonn að verðmæti 26,5 milljarðar. Austurland er þannig með tæpan helming af lönduðum afla í magni en þó ekki með nema tæpan fjórðung í verðmætum enda er

Hæstu löndunarhafnir 2017

- raðað eftir magni

	Hafnir	Þús. tonn	Millj. kr.
	Allar löndunarhafnir	1.177	109.953
1.	Neskaupstaður	182	8.599
2.	Vestmannaeyjar	164	10.244
3.	Vopnafjörður	103	3.188
4.	Eskifjörður	96	3.600
5.	Reykjavík	85	15.897
6.	Seyðisfjörður	53	1.852
7.	Hornafjörður	53	3.207
8.	Fáskrúðsfjörður	48	1.983
9.	Grindavík	41	7.421
10.	Þórshöfn	33	1.187
11.	Siglufjörður	22	4.520
12.	Ísafjörður	21	3.839
13.	Dalvík	20	3.350
14.	Hafnarfjörður	19	3.078
15.	Bolungarvík	19	3.767
16.	Sauðárkrókur	19	2.987
17.	Keflavík	18	1.394
18.	Akranes	18	868
19.	Akureyri	17	3.293
20.	Rif	13	2.580

Heimild: Hagstofan

verð á uppsjávartegundir mun lægra að meðaltali en verð á botnfiski.

Suðurland er í öðru sæti með 177 þúsund tonn og 12,6 milljarða í verðmæti og Höfðuborgarsvæðið er með 104 þúsund tonn og 19 milljarða. Önnur landsvæði eru með frá um 53 þúsund tonnum upp í tæp 80 þúsund tonn.

Val á löndunarhöfn

Val skipa á löndunarhöfn ræðst af mörgum þáttum, svo sem staðsetningu hafna, fisktegund veiðisvæðum, vinnslustöðvum, fiskmörkuðum og síðast en ekki síst

eignarhaldi sjávarútvegsfyrirtækja. Ef útgerð og fiskvinnsla eru á sömu hendi er leitast við að landa botnfiskafla þar sem vinnslan fer fram ef þess er kostur. Algennt er þó að aflanum sé landað í höfn sem er nálægt miðnum hverju sinni. Þá er fiskurinn fluttur landleiðina til vinnslustaðar, oft landshorna á milli. Þeir sem landa fiski á fiskmarkað geta alla jafna siglt stystu leið í höfn og sá fiskur fer sömuleiðis oftast á landshornaflakk. Þá er sjófrystum afla landað þar sem góðar frystigeymslur eru til staðar.

Öðru máli gegnir um uppsjávartegundir varðandi sveigjanleika í löndun. Hann er nær undantekningarlaust unninn á löndunarstað enda hentar hann ekki til landflutninga. Makríll af handfærabátum er þó fluttur ísaður í kórum milli staða. Með örfáum undantekningum eru uppsjávartegundir að öllu leyti í eigu útgerða sem reka vinnslustöðvar í landi og það hefur auðvitað afgerandi áhrif á val á löndunarstað.

Sígló þriðja hæsta löndunarhöfnin fyrir þorsk

Svona rétt í lokin skal hér tekið dæmi um það hvernig kaupin geta gerst á eyrinni varðandi löndun. A Siglufirði er sáralítil vinnsla á þorski en þar í bæ er þó ein stærsta löndunarhöfn landsins á þorski. Með vaxandi fiskgengd fyrir norðan land hafa sumar útgerðir, einkum sunnan lands og vestan, sent skip sín hluta úr ári til veiða fyrir norðan. Siglufjörður er miðsvæðið og þar er rekin öflugur fiskmarkaður og góð þjónusta við skip er til staðar. Stærri línuskip og smábátar, og reyndar fleiri gerðir skipa, landa því afla sínum iðulega á Siglufirði. Er fiskinum þá annaðhvort ekið beint til fiskvinnslu í eigu útgerðarinnar annars staðar á landinu, eða boðinn upp á markaði og síðan ekið til kaupenda sem gjarnan eru á suðvesturhorni landsins.

Þannig bárust á land á Siglufirði um 16.300 tonn af þorski á síðasta ári að verðmæti rúmum 3,2 milljarðar. Er Siglufjörður þriðji stærsti löndunarstaðurinn fyrir þorsk. Þess má einnig geta að í heild var landað um 22.300 tonnum á Siglufirði að verðmæti um 4,5 milljarða króna. Er Sígló því fimmta hæsta löndunarhöfn landsins í verðmætum talið.

Þetta dæmi sýnir að staðsetning hafna og þjónusta í landi getur haft afgerandi áhrif hvar fiski er landað.

www.n1.is facebook.com/enneinn

Vertu klár í réttirnar!

DUNLOP stígvél Purof Professional
Vnr. 9655 D460933
Hentug stígvél við margskonar aðstæður. Létt með höggdeyfi í sóla. Endast vel og gott að þrifa þau. Græn. Stærðir: 37 - 48.

Öryggisvesti
Vnr. 9643 HVW801 VEST
Öryggisvesti HI VIS m/rennilás, vottað samkvæmt sýnileikastaðli. Til í gulum lit.

Regnbuxur
Vnr. 5790 LR9052
Regnbuxur EN471 320GR vottaðar samkvæmt sýnileikastaðli. Stærðir: S - 3XL. Til á lager í gulu og appelsínugulu.

Regnjakki
Vnr. 5790 LR9055
Regnjakki EN471 320 GR vottaður samkvæmt sýnileikastaðli. Stærðir: S - 3XL. Til á lager í gulu og appelsínugulu.

Verslanir N1 um land allt
Sími 440 1000

Alltaf til staðar **N1**

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogur - Sími 550 3000 - Gsm 892 6000

Gott framboð af áhugaverðum jörðum og tækifærum í ferðapjónustu.

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is
María Magnúsdóttir hdl. lögg. fasteignasali - Sjöfn Ólafsdóttir lögg. fasteignasali

AGROTEKNIKK

Við erum að skoða þessa daganna hvort stemming sé fyrir ferð á norsku landbúnaðarsýninguna Agroteknikk sem haldin er í útjaðri Osló þriðja hvert ár. Þessi sýning er mjög áhugaverð fyrir íslenska bændur þar sem þær tæknilausnir sem Norðmenn nota við sinn búskap eru mjög svipaðar þeim sem notaðar eru hérlandis. Á þessari sýningu má finna úrval sýnenda af vélum og tækjum en líka innréttingum, byggingum ofl.

Á heimasíðu sýningarinnar: www.agroteknikk.no má finna meiri upplýsingar um sýninguna.

Gróf hugmynd að dagskrá er:

Miðvikudagur 7. nóv. Flug með Icelandair til Osló kl. 07:50. Lending kl. 11:30. Heimsókn til bænda. Gisting í bænum Hamar sem er ca. 1 klst akstur frá flugvellið.

Fimmtudagur 8. nóv. Heimsóknir til bænda og skoðunarferð um svæðið. Gist aftur í Hamar.

Föstudagur 9. nóv. Sýningin Agroteknikk skoðuð. Gist í Osló

Laugardagur 10. nóv. Frjáls dagur í Osló (hægt að fara aftur á sýninguna)

Sunnudagur 11. nóv. Flógið heim frá Osló kl. 13:00 Lending kl.15:05

Í heimsóknum til bænda verður leitast við að heimsækja bændur með mjólkurframleiðslu, nautakjöt og sauðfé. Hámarksfjöldi þáttakenda er 35 manns. Fyrstur kemur fyrstur fær.

Innifalið: Morgunmatur og kvöldverður öll kvöldin, gisting, miði á sýninguna og kostnaður við rútú. Fararstjóri: Finnbogi Magnússon.

Verð á mann í tvíþýli er aðeins **105.000,-**

Upplýsingar og skráning: Magnús Gíslason - 480 0442 / magnusg@jotunn.is

Austurvegur 69 - 800 Selfoss // Lönsbakki - 601 Akureyri // Sólvangi 5 - 700 Egilsstaðir
Sími 480 0400 // jotunn@jotunn.is // www.jotunn.is

Matvælastofnun auglýsir eftir umsóknum um jarðræktarstyrki og landgreiðslur

Umsóknum um jarðræktarstyrki og landgreiðslur vegna framkvæmda á yfirstandandi ári skal skila rafrænt á *Bændatorginu* eigi síðar en **20. október** n.k. Umsóknarfrestur verður ekki framlengdur.

Skilyrði fyrir veitingu stuðnings eru fullnægjandi skil á skýrsluhaldi í Jörð (jord.is).

Nánari upplýsingar um jarðræktarstyrki og landgreiðslur má finna í III. kafla reglugerðar um almennan stuðning við landbúnað nr. 1180/2017.

Bændablaðið
Kemur næst út
4. október

Husqvarna – Steinsagir, kjarnaborvélar, gólf- og vegsagir

HUSQVARNA FS 400 LV
Sögunardýpt 16,5 sm

HUSQVARNA K 760
Sögunardýpt 12,5 sm

HUSQVARNA K 3600 MK II
Sögunardýpt 27 sm

HUSQVARNA K 2500
Sögunardýpt 14,5 sm

HUSQVARNA DM 230

HUSQVARNA
Steinsagarblöð og kjarnaborar

ALLT FYRIR ATVINNUMANNINN
MHG Verslun ehf | Akralind 4 | 201 Kópavogi | Sími 544-4656 | www.mhg.is

HROSS & HESTAMENNSKA

Ellert frá Baldurshaga:

Fyrsti ýruskjótti hesturinn í íslenska hrossastofninum

Fyrir fimm árum fæddist foli austur í Landeyjum, sem er nú ekki frétt nema meira komi til og það gerir það svo sannarlega.

Folinn ber nefnilega gen fyrir litmynstri sem ekki hefur verið til í stofninum fram að þessu. Þetta litmynstur kallast ýruskjótt og lýsir sér þannig að í litaða hlutanum, sem er einkum efri hluti líkamans, er mjög mikið af hvítum hárum, misjafnlega þétt settum. Sums staðar eru allt að því hvítir flekkir en annars staðar er feldurinn dökkur en yrjóttur af stökum hvítum hárum. Þessu yrjóttu mynstri fylgir breið blesa eða hjálmur og hringir eða vögl í augum og háir sokkar og stundum hvítt undir kvið. Allt er þetta að því er virðist dálítið misjafnlega útfært hjá einstaklingum, þó dæmin séu ennþá mjög fá.

Bylting í íslenska hrossastofninum

Það er alveg ljóst að Ellert frá Baldurshaga er bylting í íslenska hrossastofninum. Með honum er komið nýtt litmynstur inn í stofninn, mynstur sem ekki hefur verið þar áður svo vitað sé, mynstur sem við getum nú og verðum að rækta áfram, skoða fjölbreytileika þess og möguleg afbrigði. Við getum leikið okkur með þessar nýju erfðir á ýmsan hátt í samspili við þá liti og hin litmynstrin sem fyrir eru í stofninum.

Litir og mynstur eru nefnilega ekki bara augnayndi. Í þeim er fölginn fjölbreytni sem gefur möguleika í ræktun. Fjölbreytni litanna er erfðaaður. Viðhald þeirra stuðlar að virkri erfðabreidd í stofninum og fjölgun þeirra, eins og nú hefur gerst með Ellerti, eykur erfðabreiddina sem stofninn býr yfir.

Orðhákar hafa löngum sagt: „Þú riður ekki langt á litnum.“ Með þessu afgerandi orðalagi hafa þeir bæði reynt að gera lítið úr þeim hestamönnum sem hafa ánægju af litum og leggja sig eftir fágætum litum og litmynstrum og eins til að slá á umræðuna um liti, eins og hún sé einhvers konar óæðri umræða.

Hér er Ellert í Víðidalnum á Landsmóti nú í sumar. Með honum er ein af hryssunum hans með folald þeirra. Folaldið er brún-ýruskjótt og heitir Einstök.

Hér er Ellert í viðtali og upptöku með knapa sínum, Rósu Birnu Þorvaldsdóttur, á Landsmóti og kann greinilega að svara spurningunum með réttum áherslum.

Þeir hafa líka sagt að sumir fágætir litir beri merki um „truntukyn“ sem er annað orðalag ætlað til þess að slá umræðu út af laginu.

Þessir fordómar eru þó út í hött þegar nánar er skoðað. Maður riður einmitt á litnum. Knapir sem veit að hann situr á fögrum hesti, áberandi og útgeislandi, hann finnur til þess og er mun montnari og ánægðari

í hnakknum en knapinn sem riður við hlið hans á ljótari eða minna áberandi hesti. Er það ekki einmitt ánægjan sem flestir hestamenn eru á höttunum eftir?

Truntukyn er kannski alls ekki til

Truntukyn eru, þegar hugsað er út í það og skoðað í stofnerfðafraeðilegu samhengi, kannski alls ekki til, þetta eru bara í raun minna ræktaðir eða ver ræktaðir hópar eða einstaklingar innan stofnsins. Hópar sem eiga framtíðina fyrir sér þegar menn snúa sér að vandaðri ræktun þeirra.

Enginn gat séð Ellert fyrir og eiginleika hans. Sérkenni hans hefðu líka getað farið fram hjá mönnum og ekkert orðið úr honum og stökkbreytingin sem hann býr yfir þannig farið forgörðum og aldrei sest að í stofninum, en sem betur fer gerðist það ekki og hann er hér með sérkenni sín og í fullu fjöri. Hann er fagur og fagurlitaður og gæðingur í ofanálag, ljúflingur í skapi, algjört draumahross og af ágætum ættum, sem fáir myndu kenna við truntur. Ellert auðgar hrossastofninn og nú er komið að okkur að taka hann lengra með ræktun út af honum og festa þannig þetta litmynstur hans í stofninum.

Til þess að gera þeim betur skýljanlegt hvað hér er á ferðinni, sem eiga bágt með að sjá það fyrir sér, hversu mikil tíðindi tilkoma Ellerts er í raun, skulum við hugsa okkur að upp hefði komið hestur sem sýndi nýja gangtegund. Hesturinn hefur fjóra fætur og það eru fræðilega fjölmargir möguleikar á kerfisbundinni notkun þeirra, mun fleiri en þær fimm gangtegundir sem við þekkjum í íslenska hestinum og er eitt aðalatrði þegar við mærum hann. Ég hef lagt það sem þraut fyrir stærðfræðinga og hestamenn, að leysa út því hversu mörgum gangtegundum hesturinn gæti búið yfir, fræðilega séð. Þeir hafa allir gefið dæmið frá sér og ekki treyst sér til að leysa það. Það er því alls

Hér er dóttir Ellerts, Einstök, komin í borgina og fjörið og það á sjálft Landsmótið og nýtur þess greinilega alveg í botn.

Baldur Eiðsson, eigandi Ellerts, slappar af í hólfinu hans Ellerts og nýtur athygli hryssnanna og folaldanna, sem eru afkvæmi Ellerts.

Hryssurnar og folöldin hans Ellerts eru ekki mannhædd og folöldin full af forvitni um mannskepnuna.

Hryssurnar og folöldin hans Ellerts eru ekki mannhædd og folöldin full af forvitni um mannskepnuna.

ekki fáránleg hugmynd til útskýringa og áréttinga á sérstöðu Ellerts að ímynda sér til samanburðar nýja gangtegund. Fengjum við allt í einu hest sem sýndi nýja gangtegund, myndum við ekki kalla það byltingu fyrir stofninn?

Þannig bylting er Ellert. Hann býr

yfir nýjung, eiginleika sem ekki var fyrir hendi áður. Þetta er nýjung sem kemur til nota í stofninum og sem auðgar stofninn að erfðafjölbreytni. Þessari nýjung eigum við að spila úr á næstu árum og áratugum, ef íslenski hrossastofninn heldur velli, heilsu og vinsældum. Við verðum að gæta þess að þessi stökkbreyting glattist ekki og áhrifin af henni nái að breiðast út um stofninn og komi sér þar fyrir til frambúðar. Enn sem komið er búa ekki fleiri hross en Ellert og fjögur afkvæmi hans yfir eiginleikanum og það er því auðvelt að glata honum. Hér er um metnaðarmál og stofnverndarmál að ræða og allir verða að leggja á árarar til að viðhalda þessum eiginleika í stofninum í landinu, ekki bara eigandi Ellerts og stjórn Stofnverndarsjóðs. Ekki er að efa að útlendingar munu sækjast eftir afkomendum Ellerts og við verðum á meðan eiginleikinn er svona fágætur að hafa það í huga að viðhalda og efla hann hér heima. Koma honum þannig fyrir í stofninum hér að hann nýtist vel og verði þar fastur í sessi. Þeir sem eiga úrvalsgóðar hryssur, hátt dæmdar og hæfileikaríkar,

Aðventublær í Bamberg

30. nóvember - 7. desember
Fararstjóri: Sigrún Valbergsdóttir

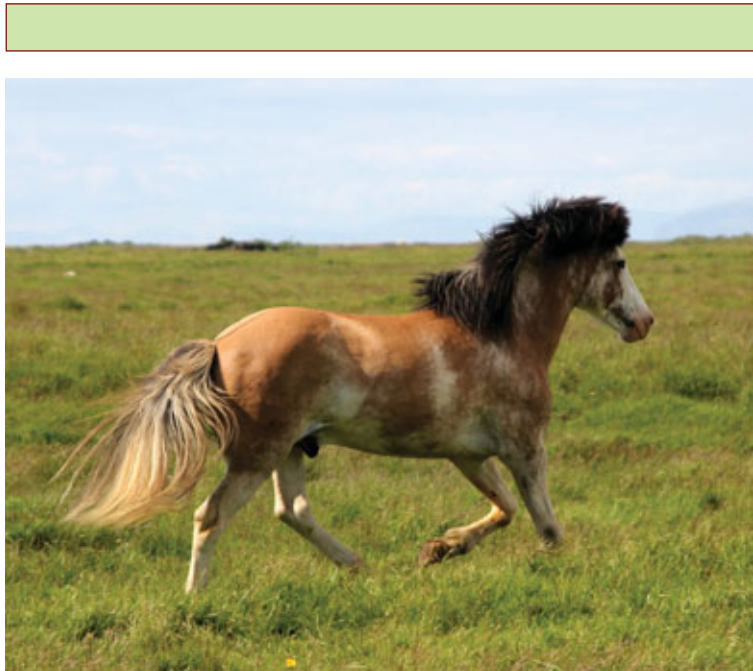
Aðventan í Þýskalandi er heillandi og mikil jólastemning er í borgum og bæjum. Ferðin hefst í borginni Bamberg, komið verður til Nürnberg, þar sem finna má elsta jólamarkað landsins og til borgarinnar Würzburg sem er töfrandi á aðventunni og státar af líflægum jólamarkaði.

Verð: 184.800 kr. á mann í tvíbýli.
Mjög mikið innifalið!

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 | bokun@baendaferdir.is | Síðumúla 2, 108 RVK

Ellert á frjálsu brokki um hólfið sitt í eftirliti með hryssunum og njótandi sumarblíðunnar.

Ellert kippir sér ekki upp við smáknapa á bakinu og geispar bara eftir þörfum, skapgæskan uppmáluð.

fagurskapaður og geðprúðar eiga nú söma síns vegna og í þágu íslenska hrossastofnsins hér á landi að hugsa vel sinn gang og koma merum undir Ellert. Þannig er best tryggt að þessi eiginleiki festist og nýtist í stofninum.

Nú liggur þegar fyrir í grófum dráttum hvaða áhrif Ellert hefur í samspili við einlitar hryssur. Seinna kemur í ljós hvaða áhrif hann hefur þegar hann fer að blanda þessum einstöku erfðum sínum við genasafn hryssa sem bera önnur litmynstur. Það eru margir möguleikar í spilu.

Ellert hefur þegar þetta er ritað eignast átta afkvæmi og fjögur þeirra eru einlit á hefðbundinn hátt, en hin fjögur eru ýruskjótt, eins og Ellert og bera mynstrið með brúnum, mólalóttum og bleikálóttum grunnlit. Eiginleikinn virðist því

erfast svokölluðum ríkjandi erfðum, eins og grátt, litföroft og skjótt gera. Þegar hann fyljar eru sem sagt helmings líkur á því að fylfið fái ýruskjótt mynstur. Sömuleiðis bendir grunnlitasafnið í folöldum hans til þess að ýruskjótt mynstur geti komið fyrir með hvaða grunnlit sem vera skal.

Frábær sem reiðhestur og skapgæðingur

Baldur Eiðsson, eigandi Ellerts, og hans fólk hafa tekið ákaflega skynsamlega á uppeldi og notkun hestsins og eiga hrós skilið fyrir. Þau hafa séð til þess að hann var ekki seldur úr landi eða settur í gróðabrall, heldur taminn vandaðri tamningu og notaður heima og af skynsemi. Það hefur leitt til þess að við vitum nú í grófum dráttum, að hann er frábær sem reiðhestur og skapgæðingur og einnig hvernig hann nýtist best til undaneldis með tilliti til þess hvernig hann skilar litum og hinu nýja litmynstri sínu. Nú er komið að okkur hinum öllum, sem erum gæslumenn íslenska hrossastofnsins í samráði við eigendur Ellerts, að sjá til þess að litmynstur hans festist í stofninum og verði þar til frambúðarnota. Það auðgar erfðamengi stofnsins og er gull að verðgildi. Nú riður á að eigendur úrvalsgóðra hryssa sækji sér fyl til Ellerts og spili vel úr því sem þeir fá. Einkum liggur sú siðferðilega skylda á þeim sem mikið hafa sótt í stofninn að undanförmu að nota þetta tækifæri til að skila stofninum örliðu til baka, greiða vextina, ef svo má segja.

Páll Imsland

Bændablaðið
Smáauglýsingar 56-30-300

can-am

CAN-AM

TÆKI SEM ÞÚ GETUR TREYST Á

OUTLANDER 450 PRO

VERÐ 1.330.000.KR
VERÐ ÁN VSK

Áreiðanleiki, ending og styrkur eru í fyrirrúmi hjá Can-Am. Dráttarkúla, 7póla tengi, 1.5t spil, álfelgur, geymsluhólf og rafmagnsstýri er staðalbúnaður.

ELLINGSEN

FIKKILÓÐ 1 REYKJAVÍK / TRYGGVABRAUT 1-3 AKUREYRI / 500 8500 / SÍÐAN 1915 / WWW.ELLINGSEN.IS

BRP@ELLINGSEN.IS

ELLINGSEN.IS

Selbitinn

Sturla s. 899-3004

Vantar þig:

- heyflutning?
- vöruflutning?
- jarðvegsflutning?
- að gera púða undir hús?

Hafðu samband

SENDUM
HVERT Á LAND
SEM ER.

**VEL BÚINN MANNSKAPUR
VINNUR BETUR**

Elka vinnu- og hlífðarfatnaður er lipur og þægilegur og tryggir góðan hreyfanleika. Vertu viss um að velja rétta fatnaðinn fyrir starfsfólkið þitt.

Söluráðgjafar Olís svara fyrirspurnum í síma 515 1100 og á pontun@olis.is.

ELKA fæst í verslun Rekstrarlands, Vatnagörðum 10, og hjá útibúum Olís um land allt.

FRÉTTASKÝRING

Hönnun umferðarmannvirkja á Íslandi með tilliti til umferðarflæðis og minni loftmengunar er verulega ábótavant:

Hraðahindranir geta aukið mengun bíla um 47–98%

– Gæti samsvarað áhrifum þess að bætt hafi verið 50 til 100 þúsund bensín- og dísilknúnum bifreiðum á götur höfuðborgarsvæðisins

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

„Engan þarf að undra að borgir og landsvæði þar sem bílafjöldinn er hvað mestur þurfi að upplifa mikla mengun frá ökutækjum. Ökutæki sem knúin eru af jarðefnaeldsneyti eru einn af stærri loftmengunarvöldunum í heiminum. Það kann því að koma einhverjum á óvart að því hægari sem umferðin er, því mun meiri er mengunin. Umferðarteppur eru því beinn orsakavaldur meiri mengunar.“

Þetta er ekki einhver íslensk bullspeki, heldur bein tilvitnun í nokkurra ára gamla grein Paul Sanders, sem skrifaði m.a. greinar fyrir Trans-Supply sem sér um að útvega ýmsan öryggisbúnað fyrir umferðarmannvirki, flugvelli og járnbrautir. Greinin birtist á vefsíðu Environmental Leader sem gefur sig út fyrir að birta fréttir af því sem best er gert í umhverfismálum í atvinnulífinu. Eins hafa margar umferðarannsóknir virta stofnana, eins og York-háskóla og Imperial College í Bretlandi, á síðustu árum sýnt fram á skaðsemi hraðahindrana með tilliti til loftmengunar.

Þar sem þetta eru alls ekki nýjar staðreyndir, þá hefði íslenskum umferðaryfirvöldum átt að vera fullkunnugt um þær. Samt mætti ætla annað af hönnun umferðarmannvirkja og framkvæmdaleysi við úrbætur á umferðarflæði á liðnum misserum og árum í mesta þéttbýli landsins.

Bresk yfirvöld hafa nú valið þá leið að reyna að greiða fyrir umferð fremur en að draga úr hraða með hindrunum. Þann 7. september síðastliðinn tilkynntu bresk yfirvöld t.d. um þriggja milljarða punda verkefni til að liðka fyrir umferð í norðanverðu Englandi.

Fínu hraðahindranirnar ekki góðar fyrir loftgæðin

Í mars 1906 var í fyrsta sinn að talið er settar upp hraðahindranir til að hægja á umferð forhertra hestvagnaðukumanna. Var það í bænum Chatham Borough í Bandaríkjunum. Hraðahindranir í líkingu við það sem við þekkjum í dag, sem liggja þvert yfir vegi, eru hins vegar uppfinning eðlisfræðingsins og nóbelsverðlaunahafans Arthur Holy Comton. Voru þessar hindranir kallaðar „Holly bump“. Síðar hafa þær oft verið kallaðar sofandi lögregluþjónar. Í kjölfarið var farið að setja slíkar hindranir upp um allan heim. Fyrsta hraðahindrunin í Evrópu er sögð hafa verið sett upp í bænum Delft í Hollandi árið 1970.

Í rannsóknum York-háskóla og Imperial College, sem m.a. var greint frá í The Telegraph sumarið 2016, kom fram að hraðahindrun sem dregur úr hraða framkallar óhjákvæmilega hraðaaukningu ökutækja í kjölfarið. Það veldur verulega aukinni mengun lofttegunda eins og CO₂ og NO₂ sem og skaðlegra agna en yrðu ef umferðarflæði væri jafnara. Því bæri að fjarlægja slíkar hraðahindranir, ekki síst við skóla og leiksvæði

Hér er ansi vel í lagt við gerð hraðahindrana í austurhluta Reykjavíkur með tilheyrandi aukinni mengun. Tvöfaldar háar hraðahindranir á báðum akstursstefnum. Spurning hvort hraðamyndavél og „mjúk“ hraðavörn væri ekki heppilegri.

Rannsóknir sýna að útblástur og loftmengun frá bifreiðum getur hæglega tvöfaldast á götum þar sem mikið er um hraðahindranir.

barna, enda væri mengun af þessu tagi sérlega skaðleg börnum. Þar kemur líka fram að auk þess sem

hraðabreytingar bifreiða valda aukinni loftmengun, þá losa bílar sem bremsa vegna hindrananna

Stórskaðlegt aðgerðarleysi

Þegar horft er á höfuðborgarsvæðið virðist augljóst að aðgerðarleysi varðandi endurbætur á gatnakerfinu með tilliti til umferðarflæðis hefur stórskaðað loftgæði.

Umferð hefur aukist ár frá ári og stærstu aðgerðirnar í umferðarmálum á leiðum inn að borgarmiðju hafa að verulegu leyti falist í þrengingum gatna.

Á hverjum virkum degi má sjá óslitna lest ökutækja flæða að háskólahverfinu í Vatnsmýri, Landspítalanum og að miðborg Reykjavíkur. Þessi óslitna bílaröð nær alla leið í Hafnarfjörð og upp í Mosfellsbæ. Tíminn sem þessar óslitna hægfare bílalestir malla og

spúa mun meiri mengun en annars þyrfti lengist stöðugt. Bæði á morgnana og eftir hádegi. Þannig stendur mesti umferðarþunginn í um tvo til þrjá klukkutíma bæði kvöld og morgna. Lítið heyrir hins vegar frá þeim sem ráða skipulagsmálum um að liðka eigi fyrir þessari umferð til að draga úr loftmengun. Þvert á móti hefur verið barist gegn endurbótum á gatnamótum eins og á mótum Reykjanesbrautar og Bústaðavegar, svo ekki sé talað um gatnamót Kringlumýrarbrautar og Miklubrautar. Töfralausnin virðist hins vegar vera að ríkið hækki kolefnisskatt á sumar tegundir bifreiða.

frá sér skaðlegar agnir úr bremsu-borðum.

Alastair Lewis, prófessor í efnafræði andrúmsloftsins við York-háskóla, sagði að rannsóknirnar hafi sannað að sú aðferð að neyða öikumenn til að hægja á sér og auka síðan hraðann að nýju á stuttum vegalengdum leiddi til aukinnar loftmengunar.

„Það voru öryggissjónarmið sem leiddu til þess að hraðahindranir voru settar upp, en þá höfðu menn loftgæðin ekki í huga,“ sagði Lewis.

Rannsóknir sýna allt að 98% aukna mengun nituroxíðs í hraðahindrunargötum

Í rannsókninni sáu rannsakendur gríðarlegan mun á mengun eftir aðstæðum. Á götu í London sem var með hefðbundnar harðar hraðahindranir, jókst losun nituroxíðs (NO₂) í bensínknúnum bíl um 64%. Þá jókst útblástur sótagna um 47% og koltvísýrings (CO₂) um 60%, miðað við akstur í sambærilegri götu með því sem kallað er mjúkar hraðahindranir, „hraðapúðar“ eða „Speed Cushions“.

Mjúku hindranirnar eru oft úr gummí eða lítt upphleyptir flekar úr plasti. Einnig hafa menn notast við skynvilluhindranir, sem eru einfaldlega máladaðar á götuna líkt og prívíddargangbrautin frá Ísafirði. Þessum mjúku lausnum er fyrst og fremst ætlað að vara öikumenn við án þess að neyða þá til að hemla og draga um of á umferðarflæði sem veldur síðan aukinni mengun.

Varðandi dísilbíla þá sýndu niðurstöður rannsóknaðarinnar enn meira sláandi tölur. Í þeim jókst útblástur nituroxíðs (NO₂) um heil 98% í hefðbundinni hraðahindrunargötu. Þá jókst losun sótagna um 47% og koltvísýrings eða CO₂ um 64%.

Með hliðsjón af eyðslutölum og aukningu mengunar gæti þetta samsvarað því að 50 til 110 þúsund bensín- og dísilknúnum bílum hafi verið bætt á götur höfuðborgarsvæðisins.

Bensíneyðslan jókst úr 7,3 lítrum á hundraðið í 11,7

Samtök bifreiðaeigenda í Bretlandi,

The Automobile Association (AA), komust að mjög svipaðri niðurstöðu í sínum athugunum. Þar kom fram að bifreið sem eyddi 7,31 lítra á hundraðið á vegi sem var ekki með neinar hraðahindranir, jók eyðsluna í 11,74 L/100 km, eða um 60% á vegi sem var með hraðahindrunum. Benda samtökin líka á opinberar rannsóknir sem sýna að eldsneytiseyðslan tvöfaldaðist í bílum við að aka þar sem hraðahindranir eru.

Milljónir dauðsfalla raktar til loftmengunar

„Í mörgum löndum eru reknar sérstakar heilsuverndaráætlanir. Mengun í þéttbýli hefur verið að aukast á ógnvænlegum hraða samfara fólksfjölgun með tilheyrandi skaða fyrir heilsu fólks. Þetta er umfangsmikið mál og einn stærsti vandi sem við blasir um allan heim og tilheyrandi hraðilega háum kostnaði fyrir þjóðfélögin,“ sagði dr. Maria Neira á ráðstefnu Alþjóða heilbrigðisstofnunarinnar, WHO, sem haldin var í Genf 2016. Sagði hún að þrjár milljónir dauðsfalla utanhúss í heiminum mætti rekja til loftmengunar. Talið er að rekja megi um 5% dauðsfalla í Bretlandi, eða dauða um 25.000 einstaklinga, til loftmengunar á ári hverju.

Sífelldar hraðabreytingar stóruka eldsneytisbruna

Í fyrrnefndri grein Sanders segir einnig að það virðist vera rökrétt að ímynda sér að billinn þinn eyði þeim mun meira eldsneyti eftir því sem maður ekur hraðar. Staðreyndin er hins vegar að bifreiðar brenna mestu eldsneyti við að auka hraðann eða þegar tekið er af stað úr kyrrstöðu. Aftur á móti þegar haldið er jöfnum hraða til að vega upp vindmótstöðu, þá verður brennsla eldsneytis mjög stöðug. Það er fyrst þegar ökumaður þarf að aka í gegnum hindranir sem bifreiðin fer virkilega að svolgra á eldsneytinu. Þegar stöðugt er verið að hemla og taka af stað að nýju eykst eldsneytisnotkunin verulega og loftmengunin líka.

Kolröng nálgun á Íslandi

Þetta er mjög áhugavert með tilliti til hönnunar umferðarmannvirkja á Íslandi og hvað menn hafa verið að gera í þeim efnum á undanföllum árum, sérstaklega á höfuðborgarsvæðinu. Í Reykjavík hafa menn á nokkrum stöðum sett upp mjög ýktar stælingar úr stáli og steypu á því sem Bretar kalla mjúkar hraðahindranir eða hraðapúða. Þá hefur þeim líka verið komið fyrir á kolrangan hátt og oft með gatnaþrengingum að auki. Þar að auki eru þær stórhættulegar fyrir vélhjólamenn.

Of lítill og of mikill hraði auka loftmengun

Sambandið milli ökuhraða og mengunar er nokkurn veginn línuleg. Hins vegar hafa rannsóknir sýnt að þegar umferðarhraði á þjóðvegum fer niður fyrir 70 km hraða, þá eykst mengunin umtalsvert. Sömuleiðis eykst mengunin verulega þegar meðalhraðinn fer upp fyrir um 105 km hraða. Ekki er óalenging

Víða erlendis er farið að nota sjónrænar blekkingar sem líta út eins og hraðahindranir til að vara öðrum við mögulegri hættu.

Íslendingar eru sennilega búnir að fá nóg af holum í gatnakerfinu, en listilega málaðar holur geta haft sömu áhrif á hegðun öðrum.

að sprengihreyflar í bílum í dag gangi léttast og með minnstri áreynslu og þar með mengun, á jöfnum hraða sem er á milli 80 og 100 km á klukkustund. Þar spilar stóra rollu samhæfing girkassa og vélar. Allt sem truflar stöðugan og jafnan umferðarhraða veldur því augljóslega aukinni mengun.

Sanders segir að þessar staðreyndir séu mikil áskorun fyrir hönnuði vega þegar hugsunin er að draga sem mest úr mengun. Menn sjái þetta vel þar sem gatnaframkvæmdir standa yfir og þrengja þarf að aksturslínun og draga verulega úr umferðarflæði. Þá eykst mengunin að sama skapi.

Kjörhraði á þjóðvegum í kringum 90 til 110 km

Sanders segir í grein sinni í Environmental Leader að í ríkjum þar sem hámarkshraðinn á þjóðvegum er hærri en 112 km hafi það leitt til aukinnar mengunar. Samkvæmt þessu er líklegt að það henti flestum bifreiðum best út frá loftmengunarsjónarmiðum að stöðugur hraði geti verið á milli 90 til 110 km á klukkustund. Í þéttbýli þar sem hraðinn er minni gildir líka lögmálið um að stöðugt umferðarflæði dragi úr mengun.

Sanders vísar einnig á að aðrar leiðir hafi vissulega verið reyndar til að draga úr loftmengun. Væntingar um aukna notkun rafbílanna í Bretlandi veki t.d. vonir, en það sé þó tvíþétt og lítið annað en tilfærsla á vandanum. Rafmagnsbílar þar í landi fá sína raforku úr landskerfinu þar sem raforkan er oftast ekki framleidd með kolum. Það leiði bæði til aukinnar mengunar vegna námuvinnslu og brennslu á kolum. Ein leið er líka að auka notkun efnahverfla eins og í vetnisbílum sem og gasknúinna bíla. Svokallaðir tvinnbílar voru líka nefndir sem lausn, en á síðasta ári gáfu bresk stjórnvöld það út að þeir væru engu betri en hefðbundnir bensínknúnnir bílar og jafnvel verri.

Vilja fjarlægja allar hraðahindranir til að draga úr mengun

Í samhengi við íslenskan veruleika var áhugavert að lesa frétt í breska blaðinu The Telegraph í apríl á

síðasta ári sem snerist einmitt um hraðahindranir á vegum. Þar er hugsunin þverðug við aðgerðir í umferðarmálum á Íslandi á undanförunum árum. Þar sagði m.a. að hluti af áætlunum breska ríkisins um að draga úr loftmengun fælist í að fjarlægja hraðahindranir af vegum landsins. Einnig kunni aðrar hindranir að verða fjarlægðar sem settar hafi verið upp til að hægja á umferð.

Ástæðan er, að sögn blaðsins, að komið hafi í ljós að stöðugar hraðabreytingar ökutækja vegna hindrana hafi nær tvöfaldað útblástur gróðurhúsalofttegunda. Það að fjarlægja hraðahindranir dragi úr myndunum á umferðarstíflum og geri ökulag stöðugra. Það sé mun farsælli leið heldur en að fara að beita sektum og kolefnissköttum til að reyna að draga úr umferð.

Kolefnisskattur sagður ólögmaður

Bent er á að beiting kolefnisskatta sé líka mjög ósanngjörn, sérstaklega í ljósi þess að bresk stjórnvöld hafi [rétt eins og þau íslensku] um árábil hvatt bileigendur til að kaupa dísilbíla vegna þess að þeir menguðu minna. Að sögn blaðsins úrskurðaði Hæstiréttur Bretlands árið 2016 að sú ríkjandi stefna stjórnsvalda með beitingu á sköttum til að draga úr mengun stæðist ekki lög. Því yrði breska umhverfisstjórnuneytið og samgönguráðuneytið að leggja fram nýja áætlun um aðgerðir gegn mengun. Niðurstaðan var áætlun um að reyna að halda umferðarflæðinu sem jöfnustu á breskum vegum. Koma í veg fyrir að bílar þyrftu stöðugt að vera að stoppa og taka af stað með tilheyrandi aukningu á eldsneytisbruna.

Vísað er til rannsóknar Imperial College í London sem sýndi að dísilknúnnar bifreiðar sem stöðugt eru að glíma við öflugar hraðahindranir framleiða 98% meira af nituroxíði NO_x en þar sem mjúkar hindranir eru eða engar. Hindranir sem eru krappar og ná þvert yfir vegi neyði öðrum til að draga úr hraða til að koma í veg fyrir skemmdir á bifreiðunum.

Kolefnisskattur sagður hrapalleg mistök

Aðrar aðgerðir sem skoðaðar voru

Mjúkum hraðahindrunum er fyrst og fremst ætlað að vera áminning en trufla sem minnst jafnt flæði umferðar og þá sér í lagi neyðarbifreiða.

Hér er tiltölulega einföld hraðahindrun úr malbiki. Flestar eru þær mun fyrirferðarmeiri.

lutu m.a. að því að samræma umferðarljós þannig að ef ekið væri yfir gatnamót á grænu ljósi, þá ættu öðrum með jöfnum

hraða einnig að ná yfir næstu gatnamót á grænu ljósi. Samtök breskra bifreiðaeigenda (AA) hafa síðan hvatt stjórnvöld til að greiða eigendum gamalla dísilbifreiða styrki til að hætta notkun þeirra og kaupa sér nýrri og mengunarminni bifreiðar. Benda samtökin á að innleiðing á mengunarskatti hafi gjörsamlega mistekist og ekki skilað tilætluðum árangri. Eða „totally miss the point“.

Edmund King, forseti AA, segir að verstu mengunarvaldarnir séu illa viðhaldnir gamlir vörubílar, rútur, strætisvagnar og gamlir leigubílar. Opinber yfirvöld þurfi að nálgast loftgæðamálina af nærgætni og skynsemi fremur

en að slá fram frösom um að allir dísilbílar séu ómögulegir.

Öryggi vegfarenda

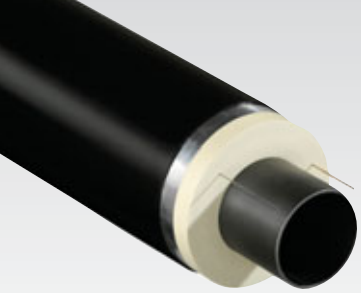
Þeir sem helst hafa gagnrýnt þær hugmyndir að hraðahindranir verði fjarlægðar beita þeim rökum að það auki hættu fyrir gangandi umferð. Í Reykjavík hefur verið bent á að sú einkennilega ráðstöfun borgarinnar að hætta að mála sebralínur á vegi þar sem gangbrautir eru, hafi miklu fremur skapað hættu og orsakað slys. Þá þykir greinilega ekki lengur nógu fint að tala um gangbrautir hjá borginni, heldur hafa skrifinnar fundið upp orðið „gönguþveranir“ á þessar ómáluðu gangbrautir. Hefur Vegagerðin meira að segja tekið upp þetta orðskrípi í sínum gögnum (Gönguþveranir - Leiðbeiningar - Desember 2014), þó þess sé hvergi getið í umferðarlögum. Í umferðarlögunum segir einfaldlega:

„Gangbraut: Sérstaklega merktur hluti vegar, sem ætlaður er gangandi vegfarendum til að komast yfir akbraut.“

Það má því með réttu segja að „gönguþveranir“ í Reykjavík séu á mjög gráu svæði eða jafnvel með öllu ólöglegar. Tryggingaleg afgreiðsla slysa á þeim stöðum er því trúlega í mikilli réttaróvissu.

Í ítrekuðum úttektum Félags íslenskra bifreiðaeigenda (FÍB) á þessum málum undanfarin ár hefur verið reynt að vekja athygli á þessari lögleysi.

Bent hefur verið á aðrar leiðir en hraðahindranir þvert yfir götur til að auka öryggi gangandi vegfarenda. Ein þeirra gæti t.d. falist í uppsetningu hraðamyndavéla í nágrenni skóla eins og rætt hefur verið um í Bretlandi. Í BBC var frétt um áætlanirnar um að fjarlægja hraðahindranir í Bretlandi í ágúst í fyrra. Þar var ítarlega greint frá mótmælum gegn þeim áformum, en um leið vitnað í Michel Goven umhverfismálaráðherra sem hafi sagt að ætlunin væri að bæta hönnun umferðarmannvirkja og gatnamóta til að mæta umferðarflæði. Því hafi að hans sögn verið íhugað að fjarlægja hraðahindranir. Öryggi vegfarenda yrði þó alltaf í fyrirrúmi.

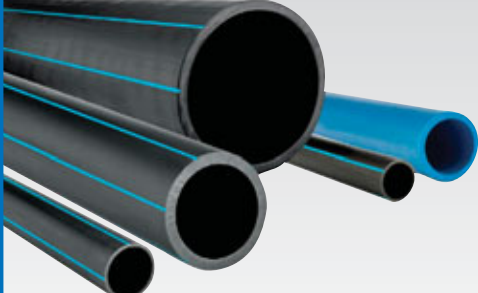

Hjá Ísrör færðu einangruð hitaveiturör frá LOGSTOR

- Stálrör
- Stálfittings og samsetningar
- Pexrör
- Pexfittings og samsetningar
- PexElextra sveiganlegri plaströr
- Pexfittings og samsetningar

Og svo allt annað sem þarf til hitaveitulagna

Hringhella 12, 221 Hafnarfjörður · Sími 565 1489 · isror@isror.is · www.isror.is

Nýtt hjá ÍSRÖR

Bjóðum nú kaldvatnslagnir PE-100 og PE-80 ásamt tilheyrandi fittings

Bjóðum einnig snjóbræðslurör PP og PE

Líklega besta verðið

Iceland er kýr ársins í Kanada

Það væri til að æra óstöðugan ef greint yrði frá öllum þeim kúm víða um heim sem hljóta viðurkenningu fyrir glæsileika, hátt kynbótagildi og aðra kosti.

Heimasíða Landsambands kúabænda, Naut.is, gerði undantekningu á þessu af augljósum ástæðum fyrir skömmu þegar kýr með hið einkar viðkunnanlega og fallega nafn Iceland var kosin kýr ársins af valnefnd fyrir kanadískar mjólkurkír af stutthornskyni.

Kýrin er frá kúabúinu Richford Farms í St. Mary's í Ontario en búið er í eigu hjónanna Karen og

Kýrin Iceland er á þriðja mjaltaskeiði og sögð vera úrvalsgripur útlitslega og skila verðmætri mjólk.

Don Richardson. Iceland er á þriðja mjaltaskeiði og sögð afburðagripur útlitslega og skilar verðefnamikilli mjólk, bæði hvað varðar fitu og prótein. SS/VH

Landbúnaðarsafns Íslands á Hvanneyri.

Mynd / HKR.

Landbúnaðarsafn Íslands: Erlendir ferðamenn fræddir um íslenskan landbúnað

Færst hefur í aukana að hópar erlendra ferðamanna heimsæki Landbúnaðarsafn Íslands á Hvanneyri og hljóti þar fræðslu um íslenskan landbúnað, leiðsögn um safnið og Hvanneyrartorfunu.

Ragnhildur Helga Jónsdóttir, umhverfisfræðingur og safnstjóri Landbúnaðarsafns Íslands á Hvanneyri, sér um móttöku hópanna og fræðslu henni tengdri með ítarlegum fyrirlestri.

Krefjandi hópar

Ragnhildur segir að þetta séu aðallega hópar sem koma frá Bandaríkjunum í gegnum Ferðapjónustu bænda, Hey Iceland. Um tuttugu ár eru síðan fyrstu hóparnir komu og fá þeir fyrirlestur á vegum Landbúnaðarsafnsins. „Í byrjun voru þetta fáir og frekar litlir hópar en undanfarin ár hefur þeim fjölgað mikið og hóparnir stækkað. Að öllu jöfnu eru þetta liðlega tuttugu manns af báðum kynjum, flestir um og yfir sextugt, vel menntað fólk með háskólabakgrunn á ýmsum sviðum og því með viðtæka þekkingu.

Flestir eru búnir að lesa sér vel til um landið fyrirfram en markmiðið með þessari heimsókn að Hvanneyri er að fræða það um íslenskan landbúnað með ítarlegum fyrirlestri.

Að fyrirlesturinn loknum spyr fólkíð mann í þaula um alls konar mál sem snerta íslenskan landbúnað og stundum geta spurningarnar verið ansi sérhæfðar, enda gerir fólkíð kröfur um að fræðslan sé í lagi.

Einn gesta sem kom nýlega spurði ítarlega um búfjársjúkdóma og af hverju við værum að flytja inn fósturvísa af nýju nautgripakyni til kjötfraðleiðslu en ekki sæði og hvaða sjúkdómar það væru sem gætu borist til landsins með sæði. Í svona tilfellum verður maður einfaldlega að viðurkenna að maður veit ekki allt.“

Hreinleikinn vekur athygli

„Fyrirlesturinn er um klukkustundar langur og þar fjalla ég um sögu

Ragnhildur Helga Jónsdóttir, umhverfisfræðingur og safnstjóri Landbúnaðarsafns Íslands á Hvanneyri.

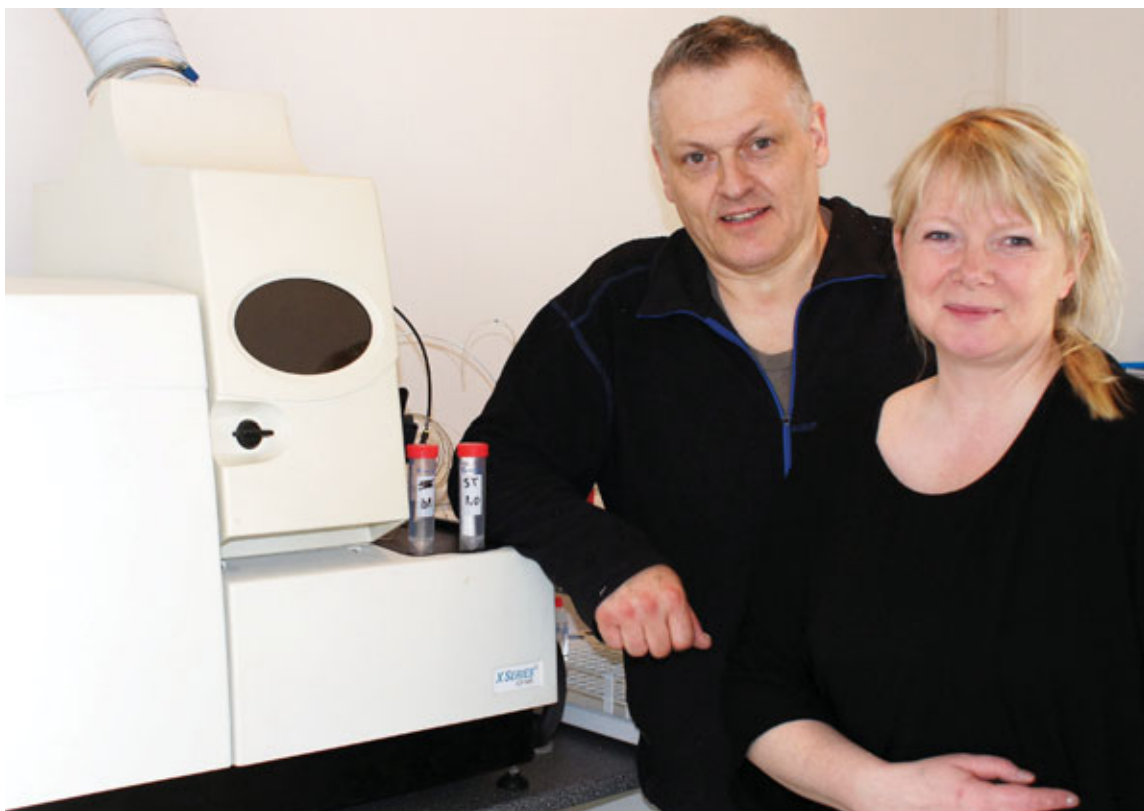
íslensks landbúnaðar, uppruna búfjárkynjanna og segi frá sérkennum þeirra og svo hvernig landbúnaður er í dag. Eitt af því sem hóparnir horfa til er hvað er lítið notað af eiturefnum hér á landi og að bannað sé að gefa búfé vaxtarhormóna og að sýklalyfjagjöf með fódri sé bönnuð.

Hóparnir ræða oft um reynslu sína af landbúnaði í Bandaríkjunum og bera saman við það sem hér er að loknum fyrirlesturinn og dást að því sem við erum að gera. Oft og tíðum lýsir fólk aðdáun sinni á þessu að fyrri bragði og varar okkur við að fara inn á þá braut sem bandarískur landbúnaður er á hvað þetta varðar,“ segir Ragnhildur.

Leiðsögn um safnið og torfunu

Auk fyrirlestursins fá hóparnir leiðsögn um Landbúnaðarsafnið, Ullarselið, kirkjuna og Hvanneyrartorfunu. „Yfirleitt eru þetta rólegir hópar sem gefa sér góðan tíma til að spá, spekulera og njóta í þá tvo tíma sem heimsóknin tekur.“

Ragnhildur segir að vörurnar í Ullarselinu veki alltaf mikla hrifningu fyrir gæði og hreinleika og eins uppbygging Landbúnaðarsafnsins. „Og ófáir sem segja að safnið sé það flottasta sem þeir hafa heimsótt.“ /VH

Arngrímur Thorlacius og Elísabet Axelsdóttir við massagreini.

Efnagreining ehf. komin með fullkominn gagnagrunn til fóðurmælinga: Greinir heysýni til útflutnings og stundar efnagreiningar fyrir bændur og áhugafólk

Helstu verkefni Efnagreiningar ehf. eru hey- og jarðvegsefnagreiningar fyrir bændur, efnagreiningar vegna rannsókna í landbúnaði, greiningar fyrir garðyrkjubændur og áhugafólk í garðrækt. Elísabet Axelsdóttir og Arngrímur Thorlacius eru eigendur Efnagreiningar ehf.

Að sögn Elísabetar framkvæmir fyrirtækið stein- og snefilefnagreiningar í skít, blóði, vatni, fódri, matvælum og nánast hverju sem er. Auk orkuefnamælingar, mælinga á prótein, fitu, ösku og þurrefni, í hvers kyns efnivíði úr lífheiminum.

„Við gerum einnig einfaldar örverugreiningar, einkum á neysluvatni. Greining gróffóðurs fyrir bændur krefst auk þess margra sérhæfðra mælipátta s.s. sykurs, mjólkursýru, smjörsýru, ediksýru, ammóníaks og leysanlegs próteins.“

Gráfóðurgreiningar gerðar með afsegulbylgjum

Að sögn Arngríms er mikilvægur hluti gróffóðurgreininganna svonefndar NIR-greiningar, kenndar við nær-innrætt svið rafsegulbylgna.

„Innrauða sviðið hefur lengri bylgjulengdir og því minni orku en geislar sýnilegs ljóss. Þetta bylgjusvið er okkur ósýnilegt, en við skynjum það sem varmageislun. Sá hluti sem næst er sýnilega litrófinu nefnist nær-innrætt ljós. Allt lifrænt efni gleypir í sig ljós á þessu bylgjusviði og gleypnin ræðst af margvíslegum efnatengjum efnanna.

Nær-innrætt róf endurvarpaðs ljóss, geislunin sem ekki er gleyp, af þurru fódursýni endurspeglar því lifrænt efnainnihald sýnisins. Samhengi efnainnihalds og litrófs er flókið því sérhvert lifrænt efni hefur mörg efnatengi og í sýni sem upprunnið er úr náttúrunni eru efnin óteljandi og styrkur þeirra misjafn.

Til að sækja marktækar upplýsingar um efnainnihald í slíkt róf þarf að reikna líkön með aðferðum fjölbreytustærðfræði og byggja á allstórum grunni (mældum litrófum) sýna með þekkt efnainnihald. Slík fjölbreytiskvörðun skilar mjög hraðvirkum mælingum og eitt róf getur gefið af sér marga mælipætti ef rétt er staðið að undirbúningsvinnunni.

Við notum NIR-greiningu til að ákvarða þætti á borð við prótein, meltanleika, tréni, sykur og leysanlegt prótein. Ef nota ætti

Heysýni í þurrkofni.

hefðbundnar aðferðir til að greina þessa þætti yrði greiningin svo tímafrek og svo dýr að hún svaraði alls ekki kostnaði.“

Vildum gera betur

Elísabet segir að um áramótin 2014 og 2015 hafi Landbúnaðarháskóli Íslands hætt með þjónustuefnagreiningar sínar. „Við ákváðum að freista þess að opna nýja efnagreiningastofu og þar sem rannsóknastofa Landbúnaðarháskólans hafði dregist aftur úr varðandi tækjavæðingu og fyrirkomulag ákváðum við að gera betur.

Haustið 2015 opnuðum við Efnagreiningu ehf. Að koma upp rannsóknastofu sem þessari er bæði kostnaðarsamt og mikil vinna. Við fengum lán frá Bygðastofnun og Landsbanka Íslands til tækjakaupa og til framkvæmda við húsnæði. Lánin eru til stutts tíma og afborganir erfiðar. Mikilvægir styrkir, meðal annars frá Atvinnumálum kvenna og Framleiðnisjóði landbúnaðarins, gerðu fjármögnun auðveldari. Vinir og ættingjar á Hvanneyri og víðar lögðu mikla vinnu í að breyta húsnæðinu, sem var aflögð nautastöð, og innrétta það.

Við höfum bæði heilmikla reynslu af svona rekstri en stungum okkur þó hálfsvind út í djúpu laugina að mörgu leyti.“

Heysýnin heim

Forsendur fyrir rekstri Efnagreiningar ehf. eru heysýni frá bændum og segir Elísabet að ef lítið sé yfir

farinn veg og rýnt í fyrstu þrjú rekstrarárin komi ýmislegt á óvart.

„Okkur hefði satt best að segja ekki óráð fyrir að bændur myndu halda áfram að senda heysýni til útlanda til efnagreiningar í þeim mæli sem raun varð. Það má auðvitað deila um hvort við vorum frá byrjun með alla mælipætti sem þurfti til að fullnægja þörf kröfuhörðustu kúabænda eða þeirra sem höfðu með leiðbeiningar að gera fyrir þessa tilteknu kúabændur, en í öllu falli þá var þetta ekki það sem við sáum fyrir. Við vorum ekki fyllilega meðvituð um þá þróun sem hafði átt sér stað með vefstengda gagnagrunna og annan hugbúnað.

Núna erum við komin með fullkominn gagnagrunn sem tengist NordFor, jord.is og gagnakerfi Líflands beint yfir netið og treystum á að bændur muni í kjölfarið strax í haust steinhætta að senda heysýni utan. Fyrir utan að það hlýtur að vera farsælast fyrir íslenskan landbúnað að nota innlenda þjónustu. Þá hefur okkar þjónusta ákveðna kosti fram yfir hinn erlenda valkost. Mikið af sýnunum sem send eru utan lenda í dýrustu greiningu óháð þurrefnisinnihaldi. Ef sýnið kemur til okkar aftur á móti eru hægari heimatökin að velja greiningar eftir þurrefni og sýrustigi. Meirihlutinn af heyi frá íslenskum bændum eru lítið eða ekkert gerjuð og þarfnast því mun einfaldari og ódýrari greiningar en verkuð sýni.“

Elísabet segir það ánægjulegt að tilkynna að fyrirtækið sé komið með alla mælipætti sem þarf fyrir dýrustu greiningarnar og að í haust bættist við smjörsýrumæling sem er bein mæling með ELISA-tækni.

„Það ætti að vera nokkur akkur fyrir bændur að hafa rannsóknarstofuna innan lands. Alltaf er hægt að hringja eða senda póst til okkar og ræða niðurstöðurnar og við endurmælum alltaf að kostnaðarlausu ef fólk er hugsi yfir niðurstöðunum.“

Heyútflutningur til Noregs

Í lokin er vert að nefna að Efnagreining ehf. hefur fengið nokkuð af heysýnum vegna sölu til Noregs.

„Við erum í samstarfi við rannsóknarstofu í Norður-Noregi, Ofotlab., sem tekur við niðurstöðum frá okkur og bætir við útreiknum stærðum eins og hentar fyrir þeirra markað.“ /VH

Knarrarósviti við Stokkseyri opnaður almenningi

Sveitarfélagið Árborg hefur gert samning við Vegagerðina um leigu á Knarrarósvita við Stokkseyri til næstu 12 ára.

Samkvæmt samningnum skal starfsemi í vitanum taka mið af stefnumótun Árborgar í tengslum við áherslu á að fjölga áfangastöðum ferðamanna. Áhersla verður á aðdráttarafl í ferðaþjónustu og verður vitinn nýttur í þeim tilgangi og opnaður almenningi til skoðunar og er einnig heimilt að setja upp

sýningar í honum. Vitinn er 26 metrar að hæð og er mjög víðsýnt af svölum hans og gaman að koma þar upp í góðu skyggni. Vitinn var byggður á árunum 1938–1939 og var hönnuður hans Axel Sveinsson og er byggingarstíllinn áhugaverð blanda af fúnkis og art nouvea stíl. Vitavörður var starfandi við vitann til 2010, en aukin tækni í skipum og vitanum sjálfum gerði vitavörslu óþarfa. Sigðurður Pálsson, bóndi á Baugsstöðum, gegndi því starfi. /MHH

Knarrarósviti verður nú opnaður almenningi. Mynd / Alex Máni

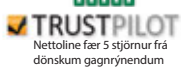
STYRKUR - ENDING - GÆBI

NÚ ER LAG AÐ GERA
GÓÐ KAUP

ALLAR BAÐHERBERGISINNRETTINGAR
OG ÞVOTTAHÚSINNRETTINGAR
FÁST MED 20% AFSLÆTTI
ÚT SEPTEMBER 2018

20%
- AFSLÁTTUR -
Í SEPTEMBER 2018

Við gerum þér hagstætt tilboð í innréttingar, vaska og blöndunartæki

Nettoline fær 5 stjörnur frá dönskum gagnrýnendum

Askalind 3 • 201 Kópavogur • Sími: 562 1500 • friform.is

ÓPIÐ:
Mán. - fim. kl. 09 til 18
Föstudaga kl. 09 til 17
Laugardagar kl. 11 til 15

Er þetta ekki flott?

Til sölu hinar sérstöku súlu-Blæaspír, 2–3 m háar. 30 ára reynsla af þeim hér á landi. Þurfa lítið rými og henta vel sem stakstæð tré.

Einnig hengibirki og vörtubirki frá N-Noregi og ýmsar aðrar öðruvísi plöntur. Alaska aspir 2–3 m (Sælandsaspir, keisaraaspir og iðun). Íslenskt birki 2–3 m.

Nú er góður tími til að planta. Grænt-Land Sími: 860-5570

Tilboð!

Birkitré 2–3 m. á hæð.
Tilboðsverð v. magnkaup,
10 stk., 20 stk., 30 stk. eða fleiri

Grænt Land ehf. - Flúðum
Uppl. í síma 860-5570

Tilboð!

HÖFÐINGJATRÉ aspir 3-5 m til að setja við heimreiðar og brjóta vindstrengi við hús. Takmarkað magn, gott verð.

Grænt Land ehf. - Flúðum
Uppl. í síma 860-5570

Sandblásturskassi m/ryksugu
2 stærðir
Verð frá 361.900 + vsk

Hobby Sandblásturskassi m/ryksugu
Verð 146.900 + vsk

Hobby Borð-Sandblásturskassi
Verð 39.320 + vsk

Sandblásturskútur
38L
Verð 39.320 + vsk

Sandblásturskútur m/ryksugu
80L
Verð 53.200 + vsk

Þvottakör
3 stærðir
Verð frá 8.900 + vsk

Ultrasonic Cleaner
36L
Verð 199.900 + vsk

Verkfæraskapur m/205 verkfærum
Verð 99.900 + vsk

- ✓ HREINSIEFNI
- ✓ SANDBLÁSTURSSANDUR
- ✓ VÉLAHLUTAPVOTTAVÉLAR
- ✓ HÁPRÝSTIDÆLUR
- ✓ DÆLUR
- ✓ O.m.fl.

JAKÓ
vélar og efnavörur sf.
Auðbrekku 23, Kópavogi
s. 564 1819, www.jako.is

SENDUM FRÍTT UM ALLT LAND MEÐ FLYTJANDA

IÐNAÐARHURÐIR BÍLSKÚRSHURÐIR

- Íslensk framleiðsla, smíði og samsetning.
- Allar hurðir smíðaðar samkvæmt máli.
- Áratuga reynsla starfsmanna í hurðum.
- Hágæða hráefni.
- Polir íslenskt veðurfar.
- Sér meðhöndlaðar brautir gegn ryði og álagi.
- Stuttur afgreiðslutími.

IS HURÐIR

Lækur í Flóahreppi er ríkisjörð sem er um 220 hektarar að stærð með 50 kýr, nautauppeldi og nokkra hesta.

Ágúst Guðjónsson, kjörinn nýr formaður stjórnar Auðhumlu:

Íslenskir kúabændur verði samstiga við endurskoðun á búvörusamningunum

Á fundi stjórnar Auðhumlu 30. ágúst 2018 lét Egill Sigurðsson frá Berustöðum í Ásahreppi af störfum sem formaður stjórnar Auðhumlu eftir að hafa gegnt því starfi í liðlega áratug. Nýr stjórnarformaður var kjörinn Ágúst Guðjónsson, bóndi á Læk í Flóahreppi.

„Mitt markmið er að reyna að snúa rekstri Auðhumlu og MS í þann farveg að þessi fyrirtæki geti skilað viðunandi afkomu til að renna styrkari stoðum undir mjólkurframleiðslu í landinu,“ segir Ágúst.

Ágúst er búfræðingur að mennt frá Hvanneyri og iðnaðartækni-fræðingur frá Tækniskóla Íslands. Áður en hann gerðist bóndi var hann deildarstjóri framleiðsludeildar SS í 15 ár. Bændablaðið heimsótti Ágúst til að fá nánari deili á honum og fjölskyldu hans.

Af Brúnastaðakyni

„Ég er fæddur og uppalinn á Selfossi. Foreldrar mínir eru Guðjón Axelsson frá Stóru-Hildisey í Landeyjum og Ásdís Ágústsdóttir frá Brúnastöðum í Flóa.

Ég á fjórar systur en það eru þær Ingvaldur, Sigríður Anna, Jóhanna og Sólveig. Ég er kvæntur Margréti Drífu Guðmundsdóttur frá Hafnarfirði og eigum við fimm börn.

Ég varð búfræðingur frá Hvanneyri árið 1994. Lauk raungræinadeildarprófi frá Tækniskóla Íslands 1997, í framhaldi af því lauk ég B.S. gráðu í iðnaðartækni-fræði árið 2001 frá Tækniskóla Íslands,“ segir Ágúst.

Hann vann til sveita í 10 sumur sem barn og unglingur en hefur síðan aðallega unnið hjá Sláturfélagi Suðurlands, bæði í sumarstörfum og var síðan ráðinn deildarstjóri framleiðsludeildar að loknu námi árið 2001 og sinnti því starfi í 15 ár.

Skyndihugdetta að sækja um Læk

Lækur er ríkisjörð sem var auglýst til ábúðar vorið 2014.

„Það var síðan skyndihugdetta að henda inn umsókn á síðustu stundu sem leiddi til þess að við Margrét vorum valin úr talsvert stórum hóp umsækjenda. Við slógum til þar sem við höfum brennandi áhuga á búskap og gaman að breyta til,“ segir Ágúst og bætir því að jörðin sé um 220 hektara mýrlend jörð en mjög grasgefin. Á bænum eru um 50 kýr og aðeins nautauppeldi, auk

Ágúst stefnir að því, sem nýr stjórnarformaður hjá Auðhumlu, að snúa rekstrinum við sem hefur verið nokkuð þungur upp á síðkastið. Hann segir líka að það verði ærið verkefni að glíma við áhrifin af tollasamningi EB.

Myndir / Magnús Hlynur Hreiðarsson

Ágúst og Margrét stödd í útlöndum með börnin sín fimm. Frá vinstri: Ásdís, 19 ára, Katrín, 13 ára, Helena, 15 ára, Benóný, 10 ára og Brynhildur, 17 ára.

Myndir / Úr einkasafni

14 hesta sem eru hluti af áhugamáli fjölskyldunnar.

Líkar vel í sveitinni

Ágúst segir að fjölskyldunni líði

vel á Læk og var fljót að venjast nýjum aðstæðum. Hann sinnir búskapnum eingöngu en Margrét vinnur í 40% starfi sem kennari í Sunnulækjarskóla á Selfossi en er þess á milli í búskapnum með

honum. Börnin létta síðan undir eftir því sem tími gefst.

Þungur rekstur Auðhumlu

Það vekur nokkra athygli að á sama

tíma og Ágúst er nýorðinn kúabóndi þá er hann strax orðinn formaður stjórnar Auðhumlu.

„Rekstur Auðhumlu og MS [dótturfélag Auðhumlu] hefur verið þungur síðustu misseri og því vildi ég leggja fram krafta mína þar sem ég taldi að sumt væri hægt að gera betur í rekstri þessara fyrirtækja. Ég bauð mig því fram í stjórn vorið 2017 og fékk þá sæti í varastjórn en var kosinn í aðalstjórn vorið 2018. Tók síðan við stjórnarformennsku 30. ágúst síðastliðinn.

Mitt markmið er að reyna að snúa rekstri Auðhumlu og MS í þann farveg að þessi fyrirtæki geti skilað viðunandi afkomu til að renna styrkari stoðum undir mjólkurframleiðslu í landinu.“

Fyrir þá sem ekki vita þá er Auðhumla svf. samvinnufélag í eigu bænda og til þess að öðlast félagsaðild þurfa bændur að leggja inn mjólk að staðaldri inn hjá félaginu. Tilgangur félagsins er að taka á móti mjólk frá félagsmönnum, breyta henni í söluhæfa vöru, dreifa henni og selja fyrir sem best verð.

Kúabændur fá of lágt verð

– Eins og kunnugt er þá er mikil mjólkurframleiðsla í landinu en á sama tíma eru bændur að fá greitt fyrir alla umframmjólk. Hvernig fer það saman?

„Bændur fá reyndar bara greitt 33,4 krónur á lítra fyrir umframmjólk frá afurðastöð núna en fullt verð er 90,49 kr á lítra. En það er ljóst að það gengur ekki upp að greiða meira fyrir umframmjólk en vörurnar skila á erlendum mörkuðum. Miðað við verðlagsgrundvöll kúabúa þá erum við að fá of lágt verð en hann er tæpar 11 milljónir í mínus miðað við nýjustu útreikninga. Þessar forsendur varðandi grundvallarbúið eru reyndar í endurskoðun og verður fróðlegt að sjá hvað kemur út úr því. Aukinn innflutningur er síðan byrjaður að mynda verðþrýsting á ákveðna vörflokka sem verður krefjandi að glíma við,“ segir Ágúst.

Ísey skyr í 15 löndum

Nýr stjórnarformaður Auðhumlu fagnar því hvað gengur vel með sölu á íslenskum mjólkurvörum á erlendum mörkuðum.

„Já, það eru klárlega tækifæri með þessum leyfissamningum í tengslum við Ísey skyr en eins og staðan er í dag eru seldar vörur í 15

„Mjaltir með Margréti“ klikka ekki, segir Ágúst hlæjandi en þau eiga oft skemmtilegar stundir í mjaltabásnum við að mjólka þær 50 kýr sem eru á bænum kvölds og morgna. Hjónin segja engar stórförkvæmdir fram undan á Læk en hugsanlega verði mjólkurframleiðslan aukin um 10% miðað við núverandi húsakost. Mynd / MHH

Ágúst er mikill sveitamaður og elskar að vera bóndi. Hann er léttur og hress og hefur gaman af lífinu. Mynd / MHH

löndum undir þessu vörumerki og stefnt á talsverðan vöxt.“

Íslendingar standa sig vel

Ágúst er ekki síður ánægður með Íslendinga sem standa sig vel í neyslu á mjólkurafurðum.

„Neysla á drykkjarmjólk er nú alltaf að dragast saman en í staðinn hefur neyslan aukist í skyri, ostum, viðbiti og rjóma. Íslendingar standa sig býsna vel í neyslu á

mjólkurvörum, því verður ekki neitað.“

Endurskoðun búvörusamningsins

Þegar Ágúst var spurður í lokin hvað brynni helst á honum var hann fljótur að svara.

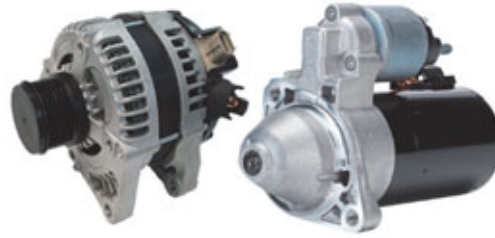
„Það mikilvægasta fram undan er að íslenskir kúabændur verði samstiga við endurskoðun á búvörusamningnum.“

/MHH

EYJALIND

Startarar og Alternatorar

- Vinnuvélar
- Lyftarar
- Dráttarvélar
- Bátar

f Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300

BÆNDUR ATHUGIÐ!

Framleiðnisjóður landbúnaðarins kallar eftir umsóknum (B-flokkur)

Framleiðnisjóður landbúnaðarins er leiðandi stuðningsaðili við þróunar- og nýsköpunarstarf landbúnaðarins og kallar nú eftir umsóknum um styrki til verkefna á sviði nýsköpunar og þróunar á bújörðum á vegum bænda (B-flokkur). Forgangs njóta þau verkefni sem fela í sér verulega nýbreytni og sem líkleg eru til að leiða af sér umtalsverða atvinnusköpun.

Umsóknum skal skilað á sérstökum umsóknareyðublöðum sem er að finna á heimasíðu sjóðsins, www.fl.is.

Mikilvægt er að vanda til gerðar umsókna og gera grein fyrir öllum efnisatriðum sem farið er fram á í umsóknareyðublöðunum.

Umsóknum skal skilað til *Framleiðnisjóðs landbúnaðarins*, Hvanneyrargötu 3, 311 Borgarnesi.

Umsóknarfrestur er til 10. október 2018 - póststimpill gildir.

Nánari upplýsingar eru veittar á skrifstofu sjóðsins í síma 430 4300 og á netfangið fl@fl.is.

Framleiðnisjóður landbúnaðarins
Hvanneyrargötu 3, 311 Borgarnesi
Sími 430-4300 Netfang: fl@fl.is

Oft veltir lítil vél þungu hlassi

Ný sending af MultiOne 6.3 SD fjölnotavélum

Nú bjóðum við MultiOne 6.3 SD vélar á enn betra verði en áður og með fleiri aukahluti innifalda. Um er að ræða frábærar fjölnotavélar með **1200 kg lyftigetu**.

Á MultiOne 6.3 SD situr stjórnandi í aftari hluta þessara lípru og sveigjanlegu véla. **Vélarnar afhendast með skóflu, aukaballest að aftan og taðgreip.**

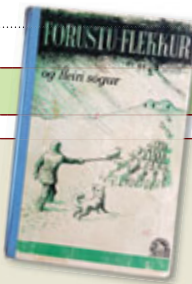
Hafðu samband við sölumann í síma 590 5116 eða sendu línu á iab@klettur.is og kynntu þér þína möguleika.

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARÐAR 8-10 / 104 REYKJAVÍK / 590 5100 / klettur.is

SÖGUR & SAGNIR ÚR SVEITINNI

Hringur

Hundur þessi var ættaður að norðan, en kom ungur að Hlíð í Gnúpverjahreppi til þeirra hjóna Lýðs hreppstjóra Guðmundssonar og Aldísar konu hans, og lifði

þar til elli, virtur af meðhundum sínum fyrir afls sakir og vaxtar, og vel metinn af mennskum samsveitungum sínum sakir þess frábæra andlega atgervis, sem snemma bar á hjá honum.

Þykir hlýða að hans sé hér að nokkru getið ef verða mætti að einhverju leyti til skemmtunar þeim sem opin hafa augun fyrir háttsemi dýranna en hinum til fróðleiks er hættir um of við að tala um „skynlausar skepnur“, og þá auðvitað tilfinningasljóar.

Það er haft til marks um vit Hrings að hann þekkti nöfn manna á heimilinu. Væri honum t.a.m. sagt að vitja matar síns hjá einhverri af stúlkunum sem nafngreind var kom honum aldrei til hugar að snúa sér að neinni annarri. Hann var mannblendinn og hafði gaman af kirkjuferðum, og hafði því verið lokaður inni þegar fólkið fór til kirkju. Tók hann þá það ráð að hverfa brott af bænum þegar hann sá kirkjuferðasnið á fólkinu, en kom svo til þess einhvers staðar á leiðinni.

Ef svo bar við að hann færi á bæ með manni og týndi honum, og væri maðurinn

ókominn þegar Hringur kom heim aftur, þá lagðist hann á hlaðið, horfði í áttina er mannsins var von úr, og vildi ekki éta fyrr en maðurinn var heim kominn.

Smalamennska er örðug frá Hlíð og smalaði Lýður bóndi stundum og Hringur með honum; var hann ófús að fylgja öðrum en Lýð, en fékkst þó til þess ef honum var skipað það.

Einhverju sinni, er menn voru önnun kafnir við hirðingu, fór Lýður ekki að smala, og smalaði þá telpa þar á bænum

er Anna hét; átti Hringur að fara meðhenni. Góðri stundu eftir að þau voru farin kemur Hringur til okkar þar sem við vorum að hlaða úr, leggst fram á lappir sér og er mjög makindalegur. Segir þá Lýður við hann og nokkuð snögg: „Þú hefur svikið hana Önnu, Hringur. Þú verður að fara til hennar aftur!“

Eftir nokkra stund var Hringur horfinn, en kom svo um kvöldið með ærnar og Önnu. Hafði hann þá komið hlaupandi til hennar inni á miðju fjalli. Atvik þetta, sem nú var sagt frá, virðist mér greinilega lýsa því sem nefnt er hugsun þegar um menn er að ræða. Allir hundar skilja þegar þeir eru sneyptir, en afburðir Hrings lýsa sér í því að honum hugsast fyrir hvað hann er sneypdur, og að hann geti bætt aftur það sem hann hafði brotið.

Enn má nefna til eitt dæmi sem sýnir að Hringur skildi mannamál. Það bar stundum við að Lýður sat á rúmi sínu og mælti: „Það er þá orðið mál fyrir mig að fara að smala,“ og þó að hann gætti þess að sýna ekki á sér neitt fararsnið, þá labbaði Hringur út og upp fyrir tún, og beið þar húsbónda síns.

Ýmislegt fleira mætti telja til að sýna hver vithundur Hringur var, en verður það þó ekki gert hér. Þó að ekki verði því neitað að skepnur eins og Hringur séu nokkuð viti bornar, þá væri samt af tvennu illu í rauninni réttara að tala um vitlausar skepnur en skynlausar. Því að skynjun, það er eins og kunnugt er sjón, heyrn o.s.frv., og skynsemi það þýðir eiginlega: að geta séð, heyrt, kennt þef o.s.frv. En jafnvel sá maður sem best sér er þó sjóndapur sé farið í jöfnuð við örn eða gamm, og allra þefvísustu menn eru þeflausir að heita má hjá hverjum meðalhundi. Mundu því þessi dýr, ef þau hefðu málið til þess, að öllum líkindum kalla oss mennina skynlausar skepnur.

/Úr bókinni Forstu Flekkur

Fjarréttir haustið 2018

Bændablaðið birtir yfirlit um fjár- og stóðréttir. Listinn er unninn með þeim hætti að leitað er til sveitarfélaga um upplýsingar. Viða hafa bændur og ráðunautar lagt hönd á plóginn. Á örfáum stöðum eru gloppur í listanum þar sem umbeðnar upplýsingar hafa ekki borist.

Á listanum er að finna upplýsingar um réttardaga og sumum tilvikum tímasetningar. Viða eru fyrri og seinni réttir og eru dagsetningar tilteknar í listanum þar sem við á.

Heildarlista yfir fjár- og stóðréttir á landinu – auk Íslandskorts með staðsetningum þeirra – má finna á vef Bændablaðsins, bbl.is.

Leiðið til heimamanna

Rétt er að minna á að villur geta slæðst inn í lista af þessu tagi og eins geta náttúruöflin orðið til þess að

Suðvesturland

Hraðastaðarétt í Mosfellsdal	seinni réttir sun. 30. sept.
Kjósarrétt í Kjós	seinni réttir sun. 7. okt. kl. 15.00
Krýsuvikurrétt v. Suðurstrandarveg, Gullbr.	laugardaginn 22. sept. kl. 13.00

Vesturland

Bláfeldarrétt í Staðarsveit, Snæf.	laugardaginn 22. sept.
Brekkurétt í Norðurárdal, Mýr.	seinni réttir sun. 23. sept.
Fljótstungurétt á Hvítársíðu, Mýr.	seinni réttir lau. 22. sept.
Fróðárrétt í Fróðárhreppi	Ekki réttað lengur.
Grafarrétt í Breiðuvík, Snæf.	laugardaginn 22. sept.
Grímsstaðarétt á Mýrum, Mýr.	seinni réttir mán. 24. sept. og mán. 1. okt.
Hellnarétt í Breiðuvík, Snæf.	laugardaginn 22. sept.
Hitardalsrétt í Hitardal, Mýr.	seinni réttir sun. 23. sept. og mán. 1. okt.

Hólmarétt í Hörðudal, Dalabyggð	mánudaginn 24. sept.
Klofningsrétt í Beruvík, Snæf.	sunnudaginn 23. sept.
Langholtsrétt í Eyja- og Miklaholtshr.	seinni réttir lau. 29. sept.
Mýrdalsrétt í Hnappadal	seinni réttir sun. 7. okt.
Núparétt í Melasveit, Borg.	seinni réttir lau. 22. sept.
Oddsstaðarétt í Lundarreykjadal, Borg.	miðvikudaginn 5. sept. kl. 9.00, seinni réttir sun. 30. sept.
Ósrétt á Skógarströnd, Dal.	föstudaginn 28. sept.
Rauðsgilsrétt í Hálsasveit, Borg.	seinni réttir sun. 30. sept.
Reynisrétt undir Akrafjalli, Borg.	seinni réttir lau. 29. sept.
Svarthamarsrétt á Hvalfj. str., Borg.	seinni réttir sun. 30. sept.
Svignaskarðsrétt, Svignaskarði, Mýr.	seinni réttir mán. 24. sept.
Þverárrétt Eyja- og Miklaholtshr, Snæf.	seinni réttir lau. 29. sept. kl. 16.00
Þverárrétt í Þverárhlið, Mýr.	seinni réttir mán. 24. sept. og mán. 1. okt.
Ölkeldurétt í Staðarsveit, Snæf.	laugardaginn 22. sept.

Vestfirðir

Arnardalsrétt í Arnardal í Skutulsfirði	laugardaginn 22. sept.
Grundarrétt í Reykhólahreppi, A-Barð.	föstudaginn 21. sept.
Hjarðardalsrétt í Hjarðardal í Dýrafirði	laugardaginn 22. sept.
Hraunsrétt við Hraun í Hnífssdal í Skutulsfirði	laugardaginn 22. sept.
Innri-Múlarétt á Barðaströnd, V.-Barð.	sunnudaginn 23. sept. kl. 14.00
Kinnarstaðarrétt í Reykhólahr., A-Barð.	sunnudaginn 23. sept. kl. 11.00
Kirkjubólsrétt í Steingrímsfirði, Strand.	seinni réttir sun. 30. sept.
Kirkjubólsrétt við Kirkjuból í Engidal í Skutulsfirði	laugardaginn 22. sept.
Kjósarrétt í Árneshreppi, Strand.	laugardaginn 22. sept., kl. 12.00
Kröksfjarðarnesrétt í Reykhólasv., A-Barð.	laugardaginn 22. sept.

Stóðréttir haustið 2018

Mikill áhugi er fyrir stóðréttum ekki síður en fjarréttum. Hér er listi yfir þær stóðréttir sem upplýsingar lágu fyrir um þegar

blaðið fór í prentun. Fyrirvari er gerður á að einhverjar villur kunni að hafa slæðst inn og verður þá reynt að bæta úr því í næsta blaði eftir því sem

kostur er. Sömuleiðis eru ábendingar vel þegnar ef einhverjar réttir hafa orðið útundan í upptalningu blaðsins. /TB

Auðkúlurétt við Svinavatn, A.-Hún.	laugardaginn 22. sept. kl. 16.00
Árhólarétt í Unadal, Skag.	föstudaginn 28. sept.
Deildardalsrétt í Deildardal, Skag.	föstudaginn 28. sept.
Laufskálarétt í Hjaltadal, Skag.	laugardaginn 29. sept.
Melgerðismelarétt í Eyjafjarðarsveit	laugardaginn 6. okt. kl. 13.00
Tungurétt í Svarfaðardal, Eyf.	laugardaginn 6. okt. kl. 12.00

Unadalsrétt í Unadal við Hofsfós, Skag.	föstudaginn 28. sept.
Undirfellsrétt í Vatnsdal, A.-Hún.	laugardaginn 22. sept. kl. 9.00
Viðidalstungurétt í Viðidal, V.-Hún.	laugardaginn 6. okt. kl. 11.00
Þverárrétt í Eyjafjarðarsveit	laugardaginn 6. okt. kl. 10.00
Þverárrétt í Vesturhópi, V.-Hún.	laugardaginn 29. sept. kl. 12.30

breyta þarf tímasetningum á smalamennsku og þar með réttarhaldi. Eru lesendur því hvattir til að hafa samband við heimamenn á hverjum stað til að fullvissa sig um réttar dag- og tímasetningar.

Upplýsingar um viðbætur og leiðréttingar sendist á netfangið tb@bondi.is. Uppfærslur á listanum eru gerðar jafnóðum og eru aðgengilegar á vef Bændablaðsins, bbl.is. /TB

Skarðsrétt í Bjarnarfirði, Strand.	laugardaginn 22. sept. kl. 14.00
Skeljavikurrétt í Steingrímsfirði, Strand.	seinni réttir lau. 22. sept.
Staðarrétt í Reykhólahreppi, A-Barð.	föstudaginn 21. sept.
Staðarrétt í Steingrímsfirði, Strand.	seinni réttir sun. 23. sept.
Stóra-Fjarðarhorn, Kollafirði í Strandabyggð	seinni réttir lau. 29. sept.
Traðarrétt við Tröð í Bjarnardal í Öndurafirði	laugardaginn 22. sept.

Norðvesturland

Hvalsárrétt í Hrutafirði, Strand.	seinni réttir sun. 30. sept., kl. 13.00
-----------------------------------	---

Norð austurland

Miðfjarðarrétt	föstudaginn 21. sept.
----------------	-----------------------

Austurland

Melarétt í Fljótssdal, N.-Múl.	laugardaginn 22. sept. kl. 13.00
Ormarsstaðarétt í Fellum, Fljótssdalshéraði	sunnudaginn 23. sept. kl. 13.00

Suðurland

Hraðastaðarétt í Mosfellsdal	seinni réttir sun. 30. sept.
Húsmúlarétt við Kolviðarhól, Árn.	seinni réttir lau. 29. sept. kl. 14.00
Kjósarrétt í Kjós	seinni réttir sun. 7. okt. kl. 15.00
Krýsuvikurrétt v. Suðurstrandarveg, Gullbr.	laugardaginn 22. sept. kl. 13.00
Landréttir við Áfangagil, Rang.	fimmtudaginn 20. sept.
Seljalandsréttir undir Eyjafjöllum, Rang.	seinni smölun lau. 6. okt.

Helstu réttir í Landnámi Ingólfs Arnarsonar

Brúsastaðarétt í Þingvallasveit	sunnudaginn 16. sept., kl. 17.00
Fossvallarétt við Lækjarbotna	sunnudaginn 16. sept., kl. 11.00
Heiðarbæjarrétt í Þingvallasveit	laugardaginn 15. sept. kl. 15.00
Hraðastaðarétt í Mosfellsdal	sunnudaginn 16. sept. kl. 13.00, seinni réttir sun. 30. sept.
Húsmúlarétt við Kolviðarhól	laugardaginn 15. sept. kl. 14.00, seinni réttir lau. 29. sept. kl. 14.00
Kjósarrétt í Kjós	sunnudaginn 16. sept. kl. 15.00, seinni réttir sun. 7. okt. kl. 15.00
Krýsuvikurrétt v. Suðurstrandarveg, Gullbr.	laugardaginn 22. sept. kl. 13.00
Selfatarétt í Grafningi	mánudaginn 17. sept. kl. 10.00
Selvogsrétt í Selvogi, Árn.	sunnudaginn 16. sept. kl. 9.00
Þórkötlustaðarétt í Grindavík	laugardaginn 15. sept. kl. 14.00
Ölfusrétt í Reykjadal, Ölfusi	sunnudaginn 16. sept. kl. 16.00

Samkvæmt fjallskilasamþykkt fyrir Landnám Ingólfs Arnarsonar nr.733/2012 eru seinni leitir tveim vikum síðar og er því réttað aftur í flestum framangreindum réttum dagana 29. sept.–1. október. Hafa skal í huga að tímasetningar leita og rétta geta breyst, einkum vegna veðurs.

Héraðssýning laugardaginn 6. október

Félag sauðfjárbænda í Strandasýslu stendur fyrir héraðssýningu á lambhrútum laugardaginn 6. október nk.

Sýningarhald verður á tveimur stöðum vegna varnarlínu sauðfjárveikivarna. Norðan varnarlínu hjá Ragnari og Sigríði á Heydalsá en sunnan varnarlínu hjá Gunnari og Þorgerði í Bæ.

Sýndir verða dæmdir lambhrútar í flokkum hyrndra, kollóttra og mislitra. Hverju búi er heimilt að koma með allt að 5 hrúta sem bóndi velur sjálfur til þátttöku.

Skrá þarf þátttöku hjá Samson á netfangið samsonastro@gmail.com eða í síma 690-0475 fyrir fimmtudaginn 4. október. Skrá þarf æterni og stigun grips. Dómar hefst kl. 11 að norðan og kl. 15 fyrir sunnan.

Veittar verða viðurkenningar og verðlaun þegar dómnefnd lýkur störfum sunnan varnarlínu. Einnig verður veittur farandbikar í lok sýningar.

Heimilt er að koma fallegar gimbrar á sýninguna. Best væri að börn 14 ára og yngri sýndu þær. Veittar verða viðurkenningar í gimbrarflokk í lok sýningar á hvorum stað.

Bændur eru hvattir til að mæta til þátttöku svo sýningin verði sem veglegust.

Nefndin

Endurmenntun Lbhi

Jurtalitun

Haldið í samstarfi við Hespuhúsið jurtalitunarvinnustofu

Farið verður yfir litunarferlið frá upphafi til enda. Fjallað verður um litfesta, litunarjurtir og efni til að breyta litum. Haldið 29. september í húsnæði Hespú í Andakíl í Borgarfirði

Indigó litun

Haldið í samstarfi við Hespuhúsið jurtalitunarvinnustofu

Kennd verður litunaraðferð með indigó sem er blátt litarefni úr erlendri jurt. Haldið 6. október í húsnæði Hespú í Andakíl í Borgarfirði

Rúningsnámskeið

Allt sem snýr að vélrúningi á sauðfé. Einnig er farið yfir helstu atriði við meðferð, flokkun og frágang á ull. Hefst 10. október á Hesti í Borgarfirði

Trjáfellingar með keðjusög
Hvaða tré á að fella, hvernig á að grísa skóg og hvernig er öruggast að fella tré? Verklek kennsla í bland við bóklega. Hefst 18. október á Hallormsstað

Húsgagnagerð úr skógarefni

Haldið í samstarfi við IDUNA fræðslusetur

Á námskeiðinu læra nemendur að setja saman koll og bekk úr því sem til fellur við grísjun skóga. Hefst 26. október á Snæfoksstöðum í Grímsnesi

Reiðmennska í huganum

Hugarþjálfun fyrir hestamenn
Nemendur fá innsýn í það hvernig hugarþjálfun hjálpar knapanum við að ná stjórni á sjálfum sér til þess að geta haft góð samskipti við hest sinn. Hefst 6. nóvember í húsnæði Lbhi á Keldnaholti í Reykjavík

Reiðmaðurinn

framhaldshópur

Námskeiðið er sjálfstætt framhald fyrstu tveggja ára Reiðmannsins. Nemendur öðlast aukna færni í því sem þeir hafa áður lært. Námskeiðið er verklegt, mjög einstaklingsmiðað og nær yfir fimm helgar. Flúðir - Hefst 9. nóvember
Hafnarfjörður - Fer af stað á vorönn 2019

www.lbhi.is/namskeid • endurmenntun@lbhi.is • 433 5000

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300
Næsta blað kemur út 4. október

VÍKURVAGNAR EHF.

MIKIÐ ÚRVAL KERRUVARAHLUTA

RAFMAGNSBÚNAÐUR
BREMSUR
BEISLI
DEKK
LJÓS
LED LJÓS

STYRKUR, ÞJÓNUSTA OG ÁREIÐANLEIKI

Víkurvagnar ehf. – Hyrjarhöfði 8. – 110 Reykjavík
Sími 577-1090 – www.vikurvagnar.is – sala@vikurvagnar.is

TÖKUBÁSAR FYRIR NAUTGRÍPI

Öflugir tökubásar fyrir nautgripi. Innbyggð vigt.

Tilboðsverð kr. 349.900 auk vsk.

Síðustu básarnir á þessu verði.

Upplýsingar og pantanir í sínum 899 1776 og 669 1336.

Sveitasæla

Leitum að hjónum eða sambylisfólki sem hefur áhuga á að búa og starfa með eigin rekstur á Kirkjubæjarklausti.

Upplýsingar og meðmæli sendist á tungulax@internet.is

- Miklir framtíðarmöguleikar
- Fiskeldi
- Ferðaþjónusta
- Húsnæði á staðnum
- Gullið tækifæri fyrir rétta aðila

„Hin gömlu kynni gleymast ei“

Málstofa og samvera á Lamb Inn Öngulsstöðum
16. – 18. nóvember næstkomandi

Vettvangur fyrir þau sem voru virk í félagsmálum bænda, afurðastöðva og stofnanna landbúnaðarins á árunum 1980 til 2010 og maka þeirra að hittast og koma sjónarmiðum sínum á framfæri.

Heimsókn til bænda í Eyjafjarðarsveit og hið rómaða jólahlaðborð Lamb Inn á föstudeginum. Málstofa um stöðu og horfur í landbúnaði á laugardeginum.

Stuttar framsögur: Finnbogi Magnússon stjórnarformaður Landbúnaðarklasans, Gunnfríður Elín Hreiðarsdóttir fagstjóri búfjárræktar hjá RML og Baldur Helgi Benjamínsson búfjárerfðafraeðingur. Fundarstjóri Haukur Halldórsson. Fundarlóðs verður Daði Már Kristófersson prófessor við HÍ. Hann tekur niðurstöður fundarins saman.

Laugardeginum líkur með móttöku hjá afurðastöðvum á svæðinu, kvöldverði á völdum stað og landbúnaðar Pub Quoz á Kaffi Kú. Á sunnudeginum verður heimsókn í gamla bæinn á Öngulsstöðum og niðurstaða fundarins kynnt. Afkraksturinn verður sendur til Bændasamtaka Íslands sem sjónarmið Öldungaráðs landbúnaðarins sem verður stofnað á staðnum ef áhugi er fyrir hendi.

Gist verður á Lamb Inn og heimagistingum í nágrenninu. Gestgjafi og skemmtanastjóri verður Jóhannes Geir Sigurgeirsson.

Dagskrá og nánari upplýsingar: www.lambinn.is

Pantanir og upplýsingar: Jóhannes Geir Sigurgeirsson
Netfang: johannes@lambinn.is - Sími: 892-8827

FÓLK & FYRIRTÆKI

Rekstur Hvanneyrarbúsins gengur vel:

Áhersla á að auka afurðasemi á hagkvæman hátt og að bæta fóðurnýtingu

Aðalfundur Hvanneyrarbúsins ehf. var haldinn þann 29. ágúst sl. Í stjórn félagsins eru Baldur Helgi Benjamínsson búfjár-erfðafræðingur en hann tók við stjórnarformennsku af Þóroddi Sveinssyni lektor í apríl síðastliðnum.

Ólöf Ósk Guðmundsdóttir, námsbrautarstjóri Búfræðibrautar, kom þá einnig í stjórn í stað Auðar Magnúsdóttur sem hefur látið af störfum hjá Landbúnaðarháskólanum. Auk þeirra sem þegar eru taldir situr Pétur Diðriksson, bóndi á Helgavatni í Þverárhlið, í stjórn félagsins. Bústjóri er Egill Gunnarsson og fjósameistari er Hafþór Finnbogason. Hafsteinn Ingi Gunnarsson er sumarstarfsmaður og sér um afleysingar á búinu. Félagið er í eigu Landbúnaðarháskólans og fer rektor með atkvæðisrétt í því. Fundargerðir og ársreikningur félagsins eru birtar á heimasíðu Landbúnaðarháskólans, lbhi.is.

Eitt afurðahæsta bú landsins

Tilgangur félagsins er að reka á hagkvæman hátt kúabú á Hvanneyri í þágu kennslu og rannsóknastarfs Landbúnaðarháskóla Íslands. Innlögð mjólk árið 2017 var 540.994 lítrar með 3,85% fitu og 3,18% próteini, mfm líftölu var 19 og mfm frumutölu 169.

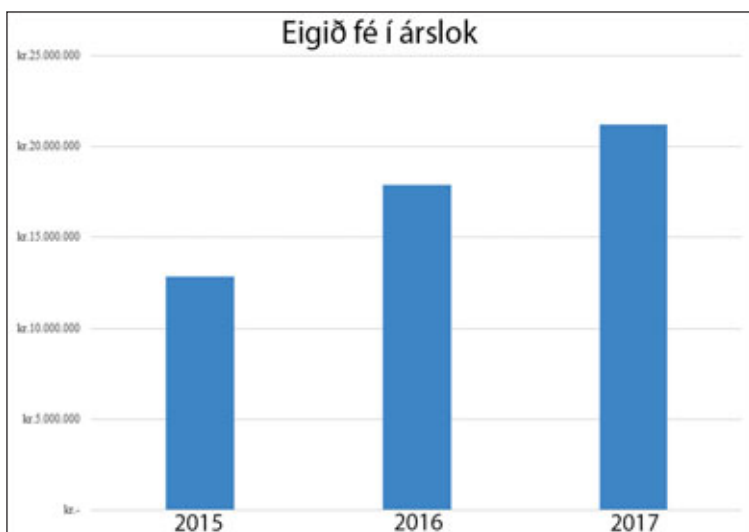
Árskýr á búinu voru 73,1 sem að meðaltali skiluðu 8.180 kg mjólkur, með 3,79% fitu og 3,23% próteini. Undanfarin ár hefur verið lögð rík áhersla á að auka afurðasemi með hagkvæmum hætti og bæta fóðurnýtingu. Árið 2017 var kjarnfóðurnotkun 284 g pr. innlagðan lítra mjólkur, árið áður var notkunin 310 g pr. innlagðan lítra. Tún, engjar og grænófóðurakrar búsins eru um 170 ha.

Hagnaður 3,1 m.kr. árið 2017

Rekstur félagsins gekk vel á árinu

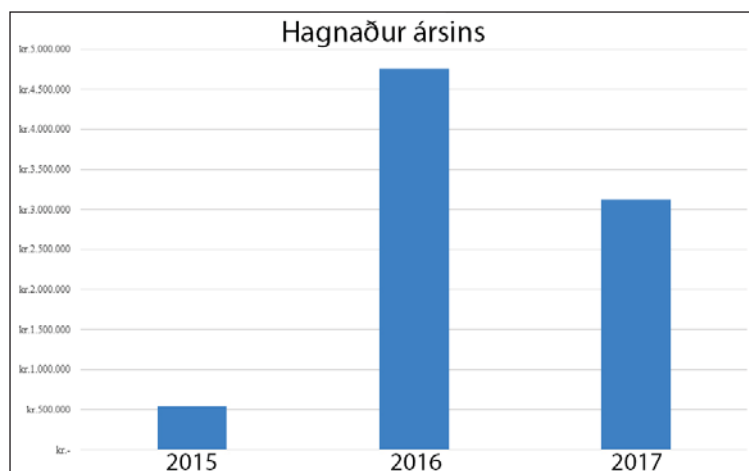
Stjórn og bústjóri Hvanneyrarbúsins ehf., ásamt Sæmundi Sveinssyni rektor og Theodóru Ragnarsdóttur rekstrarstjóra og Þóroddi Sveinssyni, lektor og fyrrverandi stjórnarformanni félagsins, á aðalfundi þess 2018.

2017 og var í samræmi við áætlanir sem stjórnendur þess lögðu upp með. Heildartekjur félagsins voru 83,7 m.kr. og jukust lítillega frá fyrra ári og hagnaður þess var 3,1 m.kr.

Áætlun þessa árs gerir ráð fyrir áframhaldandi góðu jafnvægi í rekstri félagsins og auknum fjárhagslegum

styrk þess. Eigið fé félagsins jókst talsvert á árinu og var það 21,2 m.kr. í árslok 2017. Frá því að rekstur félagsins var færður í núverandi horf árið 2015 hefur afkoma og eiginfjárstaða þess þróast með jákvæðum hætti, eins og sjá má á myndunum hér að neðan.

Á Hvanneyrarengjum.

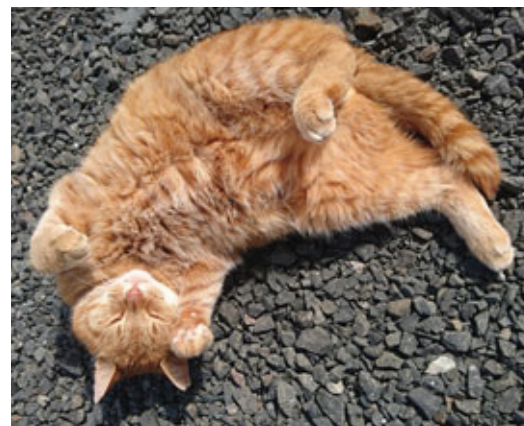
Talsverð endurnýjun og viðhald

Félagið lagði í talsverðar fjárfestingar á árinu, aðaldráttarvél búsins var endurnýjuð og önnur notuð dráttarvél var keypt, ásamt afrúllara og ýmsum öðrum tækjum, notuðum og nýjum. Áfram var unnið af krafti í jarðabótum og endurræktun Hvanneyrarjarðarinnar. Á undanföllum tveimur árum hefur verið hreinsað upp úr 6,1 km af skurðum, 14,5 ha hafa verið kýfðir og annað eins verið kilplægt. Legubásamottur í fjósi hafa verið endurnýjaðar. Félagið uppfyllir áfram skilyrði Auðumlu svf. um Fyrirmyndarvél.

Á fagþingi nautgriparéktarinnar sem haldið var sl. vor, veitti fagræð í nautgriparékt Hvanneyrabúinu ehf. viðurkenningu fyrir besta kynbótanautið í árgangi 2010. Var það nautið Úranus 10081, sem fæddur var á Hvanneyri 21. nóvember 2010, undan Urði 1229, Laskadóttur og Síríus 02032.

Nýr mykjutankur reistur

Á árinu 2017 var hafinn undir-

Meindýraeyðir Hvanneyrarbúsins, fjóskötturinn Rjómi.

búningur að endurnýjun á mykju-geymslu við fjósið á Hvanneyri og var nýr 2.300 rúmmetra mykjutankur reistur þann 4. september sl. Landbúnaðarháskólinn greiðir stofnkostnað við tankinn og er tilkoma hans mikið framfaraskref í umhverfismálum sem stuðlar að betri nýtingu næringarefna, bættri vinnuáðstöðu starfsmanna og jákvæðri ásýnd búsins.

Stjórnin vill þakka starfsmönnum félagsins og skólans samstarfið á árinu og óska þeim til hamingju með góðan árangur í rekstri búsins. Jafnframt er fráfarandi stjórnarmönnum þökkúð góð og ótúl störf í þágu félagsins.

/BHB

Styrkir þróunarverkefna í nautgriparékt, sauðfjárrækt og garðyrkju

Framleiðnisjóður landbúnaðarins auglýsir hér með eftir umsóknum um styrki til rannsókna og þróunarverkefna í nautgriparékt, sauðfjárrækt og garðyrkju samkvæmt reglugerð um almennan stuðning við landbúnað nr. 1180/2017.

Í nautgriparékt eru þau verkefni styrkhæf sem talin eru styrkja íslenska nautgriparékt og fela í sér rannsóknir og þróunarverkefni.

Í sauðfjárrækt eru hver þau verkefni styrkhæf sem talin eru styrkja íslenska sauðfjárrækt og falla undir það að vera kennsla, rannsóknir, leiðbeiningar og/eða þróun í sauðfjárrækt.

Í garðyrkju eru styrkhæf ráðgjafarverkefni, kynningarverkefni, rannsóknir eða tilraunaverkefni, vörubróunarverkefni og endurmenntunarverkefni.

Reglur um styrkina og umsóknareyðublöð er að finna á www.fl.is/prounarfé. Aðeins er tekið við umsóknum á eyðublöðunum sem þar er að finna

Umsóknum skal skilað til Framleiðnisjóðs landbúnaðarins, Hvanneyrargötu 3, 311 Borgarnesi merktum: *Umsókn um þróunarfé*.

Umsóknarfrestur er til 1. október n.k.

Nánari upplýsingar eru veittar á skrifstofu sjóðsins í síma 430 4300 og á netfangið fl@fl.is.

Framleiðnisjóður landbúnaðarins
Hvanneyri – 311 Borgarnes
Sími 430-4300

Lífræn ræktun

Kynningarrit um lífrænt vottaða landbúnaðarframleiðslu á Íslandi

Ritið er gefið út af VOR – Verndun og ræktun sem liður í samstarfssamningi VOR, Bændasamtaka Íslands og atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins til eflingar á lífrænni framleiðslu.

VOR VERNDUN
OGRÆKTUN

Akursel, Kópaskeri – Bjarkarás gróðurstöð, Reykjavík – Brauðhúsið, Reykjavík – Brekkulækur, Hvammstanga – Félagsbúið Miðhraun II, Eyja og Miklaholtshreppi – Garðyrkjustöðin Engi, Bláskógabyggð – Garðyrkjustöðin Sunna, Sólheimum Grímsnesi – Gróðrastöðin Hæðarendi, Grímsnesi – Bændur í bænum, Reykjavík – Guðjón Bjarnason, Hænuvík, Patreksfirði – Búland, Landeyjum – Nesbú egg, Flóahreppi – Havarí, Berufirði – Heilsustofnun NLFÍ, Hveragerði – Hraundís Guðmundsdóttir, Reykholti – Hrísið, Hrísey – Löngumýri, Flóahreppi – Neðri Háls Kjósahreppi – Biobú, Reykjavík – Móðir Jörð, Vallanesi – Ytri-Fagradalur, Saurbæjarhreppi – Ólafsdalsfélagið Ólafsdal, Gilsfirði – Skaftholt sjálfseignastofnun, Gnúpverjahreppi – Sólheimar, Grímsnesi – Villimey, Tálknafirði – Þörungaverksmiðjan, Reykhólahreppi

LÍFRÆN RÆKTUN – SJÁLFBÆRNI Í NÚTÍMA LANDBÚNAÐI

Lífraeni geirinn á Íslandi hefur frá upphafi einkennst af mikilli framsýni og nýsköpun og hefur fært Íslendingum ýmsar nýjungar í matvælaframleiðslu svo sem nýjungar í mjólkurvörum, fjölbreytt úrval af fersku grænmeti og kryddjurtir, bygg- og kornvörur, gerjað grænmeti og ýmsa grænmetisrétti auk nýjunga í náttúrulegum snyrtivörum svo eitthvað sé nefnt. Gott samband við neytendur er einkennandi fyrir þennan geira á Ísland sem er að mestu samansettur af sjálfstæðum bændum og fyrirtækjum sem sjálfir annast sína sölu- og markaðsmál. Þessi staðreynd gerir þessa atvinnugrein mjög kvika og skilvirka í eðli sínu. Árið 1993 var VOR, Verndun og ræktun, félag framleiðenda í lífrænum búskap stofnað af sjö frumkvöðlum sem samstarfsvettvangur frumframleiðenda í vottaðri lífrænni framleiðslu.

Ræktunaraðferðir kenndar við lífræna ræktun eiga sífellt meira erindi í landbúnaðarkerfi nútímans. Í heimi þar sem mengun, gróður- og jarðvegseyðing er vaxandi vandamál vegna þaulræktunar og efnanotkunar er mikilvægt að hlúa að kerfi þar sem heilbrigði jarðvegsins er áhersluatriði. Í lífrænum landbúnaði er jarðvegurinn ræktaður upp með lífrænum áburði með langtímafrjósemi að markmiði. Sýnt hefur verið fram á að plöntur sem ræktaðar eru í slíkum jarðvegi taka meiri næringu upp úr jarðveginum og lífræn mjólk og kjöt hafa meira af lífsnauðsynlegum fitusýrum

á borð við Omega 3 enda skulu dýrin almennt alin á náttúrulegu fóðri eins og grasi og heyi.

Eiturefnum úthýst og velferð dýra tryggð

Í lífrænni ræktun er frumskilyrði að næringarefni tapist ekki út úr hringrás efnanna heldur sé skilað aftur í jarðveginn og leggja lífrænir bændur almennt áherslu á að nýta auðlindir úr sínu nærumhverfi og allt sem fellur til á býlinu til ræktunar og koma í veg fyrir sóun, enda frumskilyrði að auðlindir séu nýttar með sjálfbærum hætti. Kemísk efni eru ekki leyfð, svo sem gegn skordýrum né illgresi og ekki tilbúinn áburður. Að draga úr notkun tilbúins áburðar í landbúnaði á Íslandi er mikilvægt því þekkt er að köfnunarefni sem skolast úr slíkum áburði út í sjó getur valdið súrnun sjávar, auk þess sem framleiðsla tilbúins áburðar krefst mikils jarðefnaeldsneytis og hann fluttur um langan veg. Í lífrænum búskap er velferð dýra tryggð með reglum um rými og aðbúnað, strangar reglur eru um notkun sýklalyfja og notkun hormóna er bönnuð. Lífræðilegur fjölbreytileiki er markmið sem stefnt skal að.

Eftirspurn birtist í auknum innflutningi

Í Evrópu er mikil áhersla lögð á að auka útbreiðslu lífrænnar ræktunar enda er almenn sannfæring fyrir því að greinin leggi mikið til sjálfbærrar þróunar. Í Evrópu hafa lönd eins og Austurríki og Lichtenstein náð um 30% af ræktarlandi

undir lífræna vottun. Sala lífrænt vottaðra matvæla jókst í Evrópu um rúm 11% á árinu 2016 og í nokkrum löndum nálgast markaðshlutdeild lífrænt vottaðra matvæla 10% markið. Danmörk er dæmi um land hvar stjórnvöld hafa sett sér skýra stefnu um þessa atvinnugrein. Á Íslandi birtist þessi aukna eftirspurn einnig en ekki sist í auknum innflutningi á matvörum sem hægt væri að rækta eða framleiða meira af hér á landi.

Fjölpætt tækifæri til verðmætasköpunar

Lífrænn landbúnaður getur gengt veigamiklu hlutverki í að Ísland uppfylli skyldur sínar í loftslagsmálum því

jarðvegurinn í slíku kerfi bindur meira kolefni til lengri tíma en þar sem notaður er tilbúinn áburður. Vottun um lífræna framleiðslu er heildstæðasta gæðastýringarkerfi í matvælaframleiðslu sem völ er á og tekur til umhverfislegra og félagslegra þátta, framleiðsluaðferða og innihalds matvæla. Sjálfbærni er leiðarljós í gegnum alla virðiskeðjuna og framleiðsluaðferðir vottaðar af þriðja aðila. Áskoranir til framtíðar eru að fjölga framleiðendum í lífrænum búskap á Íslandi og falla þær undir umhverfismál, neytendamál og byggðamál en innan þessarar atvinnugreinar eru fjölmörg tækifæri til verðmætasköpunar. VOR er virkur þátttakandi í því verkefni ásamt Bændasamtöku Íslands og Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu sem undirrituðu samkomulag í þá átt nýverið. Á þessum síðum ber að líta yfirlit yfirlífræna frumframleiðendur á Íslandi sem nær til mjólkur- og kjötfarmleiðslu, kornræktar, grænmetisræktunar, þörungavinnslu og ýmissa afurða úr jurtaríkinu. Framleiðendur segja frá starfi sínu og hvar afurðir þeirra er að finna. VOR mun á næstu misserum eiga samtalið við fólk og fyrirtæki sem fræðast vilja nánar um eða tileinka sér lífræna ræktun og við bjóðum alla velkomna á básinn okkar í Landbúnaðarsýningunni 12.-14. október í Laugardalshöll.

Eygló Björk Ólafsdóttir, formaður VOR, Verndun og ræktun.

Gulrótaræktin á Flögu í Þistilfirði

Gulrótabændurnir Stefán Gunnarsson og Sigurbjörg Jónsdóttir eru einna reyndust bændur á Íslandi í gulrótarrækt. Árið 2017 fluttu þau fjölskyldufyrirtækið Akursel yfir í Þistilfjörð og alla gulrótavinnslu á Þórshöfn. Þau Sara Stefánsdóttir og Árni Sigurðson rækta nú með þeim Stefáni og Sigurbjörgu og saman hafa þau byggt upp gjöfula lífræna gulrótarrækt á Flögu í Þistilfirði. Um tveir til þrír hektarar lands eru notaðir hverju sinni undir gulrótarræktunina við bæinn, sem stendur við Sandá en þaðan er nægt vatn að hafa til vökvunar.

Moldarjarðvegur er í Flögu og segir Sara að hann virðist koma alveg jafn vel út og sendinn jarðvegur í Akurgerði. „Misjafnt er hversu margir eru að vinna á vertíðum hjá okkur, fer það eftir magninu sem við tökum upp hverju sinni. Venjulega höfum við tekið upp á bilinu 120–150 tonn á ári en síðastliðin 2 ár hefur magnið ekki verið svo mikið vegna vætu og háttalagi veðurguðanna,” segir hún og að gulræturnar þoli dálítið frost en þegar frostið er orðið nokkuð viðvarandi er hætta á því að þær verði fljótt leiðinlegar. Þær springa þá í toppinn og ef það gerist kemst raki inn í þær og þá geymast

þær illa. Uppskerutímabilið hefur varið í máuð en Sara segir hann líklega verða styttra að þessu sinni.“ Við höfum verið með lífrænar rófur en nánast einungis fyrir heimamarkað, þær eru ræktaðar hinumegin við hæðina eða á Katastöðum í Núpasveit.”

Sara segir að í Flögu sé notast við skiptiræktun eins og gjarnan er gert í lífrænni ræktun. „Við erum þá með einhvers konar kornrækt á móti gulrótunum hvort í sínum helmingnum. Skiptiræktunin virkar sem hluti af áburðargjöfinni því kornið, í það minnsta hálmurinn, er svo bara plægt niður.

Svo notum við lífrænt fiskimjöl sem við kaupum nú hjá Ísfélagi Vestmannaeyja á Þórshöfn en gulrætur eru áburðarfrekar.”
Auður I. Ottesen

Kúabúið á Búlandi í Landeyjum

Bakrunnur þeirra Guðmundar Ólafssonar og Guðnýjar Höllu Gunnlaugsdóttur sem reka lífrænt mjólkurbú á Búlandi í Landeyjum liggur í sveitirnar, hún er úr Eyjafirði og Guðmundur frá Hvanneyri. Afi hans var skólastjóri á Hvanneyri og langafi hennar var einn af stofnendum Bændaskólans á Hólum og var þar skólastjóri. Þau eru bæði bændaskólagengin en hún er sjúkraliði og lærð í náttúrulegningum. Þau geta ekki hugsað sér að vinna við neitt annað en lífrænan búskap.

Er hjónin keyptu jörðina í Landeyjum 1996 var hún komin í eyði. Túnin þeirra voru vottuð 2003, þau fengu nautgriparræktina vottaða tveimur árum seinna og byrjuðu í vottaðri mjólkurframleiðslu 2007.

Guðmundur segir að lífrænan búskap krefst meiri vinnu og er dýrari en sá sem almennur telst. „Fóðrið fyrir skepnunar er dýrara og vinnan er meiri við ræktun túnana en sú vinna skilar sér í frjósemi fram í tímann. Við notum kúa- og hrossaskít á túnin,” segir hann og að þau fari óhefðbundnar leiðir í umönnun kúnna og má sem dæmi nefna hvítlauksolíuna

hennar Guðnýjar sem hefur gagnast vel gegn jógurbólgu. Olíuna setja þau yfir heyið og þeim þykir hún vera ormahreinsandi líka.

Kaup á kvóta snúin

Mjólkursamsalan er eina fyrirtækið sem má flytja mjólk frá bændum. „Þeir sækja okkar mjólk, sem fer úr tankbílum þeirra beint til vinnslu í Biobú. Við seljum alla okkar mjólk til þeirra og þeir geta tekið á móti miklu meiri mjólk frá okkur

en við fáum ekki lán til að kaupa meiri kvóta. Eftirspurnin virðist ekki ráða kvótamálum og erfitt er að kaupa auka kvóta,” segir Guðný og að þau hafi verið að rækta upp nýjan stofn sem gefur vel af sér. „Í byrjun búskaparins keyptum við kýr frá ýmsum bæjum. Kúnum hefur fjölgað smátt og smátt, nú erum við með 50 árskýr og eigum 190 þúsund mjólkurlitra. En við gætum framleitt allt að 300 þúsund lítra á ári án þess að þurfa að gera miklar breytingar á fjósinu.

NÝLIÐARNIR

Hallur Hróarsson og Berglind Kristinsdóttir áttu sér þann draum að búa með börnin sín fimm í sveit en þau eru bæði kennarar við grunnskólann í Hveragerði. Þau festu kaup á skógræktarjörðinni Gerðakoti í Ölfusi fyrir fjórum árum og hafa gert endurbætur bæði á jörðinni og húsnæðinu. Tveimur árum seinna fluttu þau þangað. Þau eru komin með hundrað hænur og fimmtán endur og selja eggin í áskrift, á brúsapallinum við innkeysluna að Gerðakoti og Fiskibúðinni í Hveragerði.

Þau hafa áform um að bæta við bústofnin kindum, rækta grænmeti og halda áfram í skógræktinni og á tíu ára planinu að vera með fjölbreyttan búskap með litlum einingum og að annað þeirra vinni eingöngu að búskapnum. Fyrir á árinu fengu þau lífræna vottun fyrir hænna- og andaræktina.

Auður I. Ottesen

Guðfinnur í Skafttholti

Einn af þeim fyrstu sem tileinkuðu sér lífræna og lífeflda ræktun á Íslandi er Guðfinnur Jakobsson. Hann kann að yrkja jörðina, auka frjósemi hennar og uppskera svo undrum sætir. Guðfinnur hefur miðlað rausnarlega sínum fróðleik og verið mörgum ómetanlegur lærifaðir.

Guðfinnur er bóndasonur norðan úr Jökulfjörðum og það síðasta sem hann gat hugsað sér að gera var að verða bóndi. Hann ætlaði alltaf að læra flug og byrjaði í flugnámi 18 ára en þar voru ekki miklir atvinnumöguleikar á þeim tíma þannig að hann snéri sér að næsta áhugamáli, garðyrkjunni. Áhuginn á garðyrkju kviknaði á Ísafirði er hann var 15 ára aðstöðarmaður um sumar í skógræktinni hjá Simson. Guðfinnur fór utan til Svíþjóðar til að læra lífeflda ræktun á Järna á árunum 1973-1976. Er hann kom heim fór hann í Garðyrkjuskólann að Reykjum samhliða vinnu hjá Niels Busk í gróðrarstöðinni á Heilsuhælinu.

Áttu ekkert nema hugmyndina

Er honum bauðst að leigja gróðrarstöð í Biskuptungum ásamt fjölskyldu tók hann því boði. Svo var það1980 sem hópur af starfsmönnum Sólheima var sagt upp er ný stjórn tók við eftir að Sesselja féll frá. Hópurinn tók sig saman harðákveðin í að feta í fótspor hennar og finna jörð þar sem þau gætu skapað heimili í anda mannspekinnar. „Við hittumst um haustið og ákváðum að reyna upp á nýtt á nýjum stað. Áttum ekkert nema hugmyndina, enga peninga eða annað,“ segir hann er hann rifjar upp hvernig ævintýrið byrjaði í Skafttholti. „Við fórum til fundar við Nordisk forbund forlegapedagogic og socialterapie og þar var hugmynd okkar vel tekið og við

fengum stuðning og síðar lán í þýskum samfélagsbanka.“

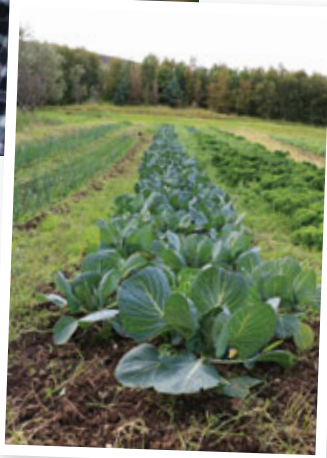
Þroskavænlegt heimili fyrir fatlaða

Skaftholt er sjálfseignarstofnun og þar er einstakt samfélag sem hefur það markmið að búa fólki með fötlun þroskavænlegt umhverfi til að halda heimili og stunda vinnu. Frá upphafi hefur verið lögð stund á sjálfbæra, lífræna og lífeflda ræktun og landbúnað sem byggður er á félagslegum grunni. Þar búa auk starfsfólks átta einstaklingar með þroskahömlun. Skaftholt er með lífræna vottun og þar er rekið kúabú, hæsnabú og stundaður fjárbúskapur. Fjölbreytt grænmetisræktun fer þar einnig fram í gróðurhúsum og úti.

Allt þarf að virka saman

Jarðvegurinn í Skafttholti var rýr og hefur

Guðfinnur unnið að endurbótum hans með skiptirækt með afar góðum árangri. „Við litum svo á að við séum að gefa jarðvegslífverunum næringu er við berum skít og moltu á túnin. Örverunar umbreyta þessu lífræna efni og safnhaugnum í næringu. Sveppir, gerlar, bakteríur, smálífverur upp í ánamaðka gegna gífurlega mikilvægu hlutverki í jarðveginum. Við erum með safnhauga og erum að framleiða mjög frjósama gróðurmold,“ segir Guðfinnur og bætir við að hann sé ekki mikið fyrir að vitna í Rudolf Steiner en hann segir á einum stað í sambandi við landbúnað að

við verðum að læra að líta á bújörðina sem lifandi veru, lifandi heild. „Til skilja hvað hann var að fara þá getum við líkt þessari hugmyndafræði við líkama okkar. En við höfum gróðurinn, skepnur, mannfólkið og jörðina. Allt þetta þarf að virka saman. Hver lífvera þarf næringu til að lifa. Orkan sem við höfum umfram það sem við þurfum til að lifa, er afurð sem við getum selt frá okkur. Mjólkurkýrin getur gefið okkur það sem er umfram það sem kálfurinn þarf að nota, umfram það sem hún þarf til að halda sinni lífsstarfsemi og kálfsins. Það er eins með grænmetið og allt annað.“

Áhersla á gæði frekar en magn

Náðst hefur góður árangur í ræktunni í Skafttholti og búið er sjálfbært með margt. „Eftirspurnin er langt umfram framleiðslugetuna hjá Skafttholti sem er góður vinnustaður fyrir heimilisfólkið okkar. Áherslan hjá okkur hefur alltaf verið á gæði frekar en magn. Við

erum einna þekktust fyrir ostinn okkar, við búum til skyr og jógúrt fyrir heimilið og helminginn af mjólkinni okkar seljum við í Bíóbú. Við höfum alltaf selt eitthvað af grænmeti, aðallega gulrætur, púrrur, kartöflur og rauðrófur,“ segir Guðfinnur og að þau í Skafttholti selji vöruna sína í Bændur í bænum og í Brauðhúsið.

Auður I. Ottesen

Hríseyjarhvönnin

Hrísey er í utanverðum Eyjafirði og er önnur stærsta eyjan við Ísland. Þar hefur starfsemi í tengslum við nýtingu á hvönn og kerfli byggst upp. Í fyrirtækinu Hrísið í Hrísey er unnin hvönn og þar er hægt að kaupa þurrkaða hvönn vottaða frá vottunarstofunni Tún fyrir lífræna og sjálfbæra framleiðslu við vinnslu náttúrulegra afurða. Hrísið er í eigu Bjarna Thorarensen og Sigríðar Magnúsdóttur.

Hvönnin hefur sögulega þýðingu og hefur skipað stóran sess í samfélaginu sem lækningajurt allt frá landnámi. Fyrirtækið safnar hvannalaufum og þurrkar þau fyrir SagaMedica sem er íslenskt þekkingarfyrirtæki sem sérhæfir sig í rannsóknum á íslenskum lækningajurtum og framleiðslu á náttúruvörum úr þeim.

Ætíðhvönn er áberandi jurt þegar gengið er um Hrísey. Í þessum miklu breiðum hefur í sumar verið stór hópur

ungs fólks að tína hvannalauf. Handaflíð er það sem gildir því lítið er hægt að koma vélum að. „Við reynum að ná laufinu hreinu og að sem minnst sé af stilkum með,“ segir Bjarni hjá Hrísið og að vegna góðrar veðráttu í vor hafi hvönnin verið snemma tilbúin og hann hafi getað byrjað hálfum mánuði fyrr en gert var ráð fyrir eða um miðjan júní. „Við stefnum að því að ná að tína 1.600 kíló á þessu sumri.“

Hvönn hefur lengi verið nýtt til matargerðar á norðlægum slóðum og þykir einstaklega bragðmikil. Það má segja að hvönnin frá Hrísey komi víða við. Ölið Stinnings Kaldi inniheldur hvönn sem skorin er í Hrísey. Heitreykt Hólableikja er bragðbætt með Hríseyjarhvönn. Í Bakaríinu við Brúna á Akureyri er hægt að fá Hvannarbrauð, sem er mjög gott og inniheldur hvönn frá Hrísið og Hvannar te og krydd frá Hrísiðn rata reglulega í afmælis- og jólagjafir.

Elín Eddudóttir

Hæðarenda-gulræturnar gómsætu

Einn þeirra sem hefur náð færni í ræktun gulróta er Svanhvít Konráðsdóttir á Gróðurstöðinni Hæðarenda í Grímsnesi. Hún er garðyrkjufræðingur og ræktun er hennar ástríða. Eftir nám í Garðyrkjuskólanum vann hún við fagið í Reykjavík og í janúar 1989 urðu tímamót er hún fór til starfa á Sólheimum og vann þar við lífræna ræktun í þrjú ár. „Ég kynntist lífrænni ræktun á Sólheimum og þegar ég hætti þar langaði mig ekkert til Reykjavíkur aftur. Ég fór að rækta hérna í hreppnum ásamt vinkonu minni. Við byrjuðum með hálfan hektara og þá var ekki spurning um að rækta annað en lífrænt. Við vorum ein af þeim fyrstu sem fengum vottun 1996,“

Gulrótafræunum sáir Svanhvít í maí og vaxa þær í upphituðu garðlandi. Í ágúst

og fram í október eru uppskorin allt frá 8-12 tonn úr um 10 hektara landi. Aðrar grænmetistegundir sem hún ræktar, sellerí, rauðrófur, rófur, hnúðkál og grænkál forræktar hún í plastgróðurhúsi sem hún heldur yli í á vorin. Afurðirnar selur hún í Brauðhúsið, Bændur í bænum, Heilsuhúsið, Fjarðarkaup, Melabúðina og Frú Laugu. „Ég hef verið í mörg ár með mitt grænmeti í sölu í þessum búðum og ef uppskeran er góð höfum við fengið að selja frá okkur í Nóatún og Krónunni.“

Auður I. Ottesen

LÍTIÐ LÍFRÆNT FJÁRBÚ

Fyrir tíu árum, eftir þriggja ára aðlögun, fékk Miðhraunsbúið í Eyja- og Miklaholtshreppi á sunnanverðu Snæfellsnesi vottun hjá Vottunarstofunni Tún fyrir lífræna sauðfjárrækt. Það sem heillar þau Bryndísi Guðmundsdóttur og Sigurð Hreinsson við lífrænan búskap er að hann felur í sér að afurðir séu framleiddar í sáttt við umhverfið. „Við jarðrækt eru engin eiturefni né tilbúinn áburður notaður við framleiðsluna og erfðabreytt efni eru bönnuð,“ segir Bryndís og að þau séu með túnin í skiptirækt þar sem tegundum er skipt eftir árum. „Sáð er fyrir rauð- eða hvítsmára með grasfræinu og í Miðhrauni er notaður húsdýraáburður,

skeljasandur, þörungakalk og fiskúrgangur sem plægður er ofan í jörðina með sérstakri niðursetningarvél. Lífrænar búfjárafurðir okkar eru framleiddar með góðri meðferð dýra, náttúrulegum fóðurefnum og án hormóna,“ segir hún. Fjárstofninn þeirra eru 70-100 ær og lömbin eru seld til slátturnar í sáturhúsinu á Blönduósi. Sauðfénu hjá þeim er frjálst að ganga út og inn úr fjárhúsunum. „Það fer að vísu allt eftir veðri hvort þær nýti sér þetta tækifæri en þegar hlýtt og þurrt er í veðri er lífið ljúft hjá rollunum og eru það bara aðalinnipúkarnir sem hanga í hurðargátt fjárhúsanna.

Elín Eddudóttir

UPPHAFSSTAÐUR LÍFRÆNNAR RÆKTUNAR Á NORÐURLÖNDUM

Sólheimar í Grímsnesi eru ekki einungis alþjóðlega vottað vistvænt þorp og heimili 45 fatlaðra íbúa, heldur eru þeir upphafsstaður lífrænnar ræktunar á Norðurlöndunum. Sesselja Hreindís Sigmundsdóttir stofnaði Sólheima árið 1930 sem heimili fyrir börn í anda mannræktar og fylgdi hún stefnu Rudolf Steiner. Í dag eru Sólheimar samfélag þar sem heimilisfólk nýtur þess að vinna í fjórum óháðum fyrirtækjum sem eru öll lífrænt vottuð.

Sesselja er talin vera fyrsti íslenski umhverfissinninn en fyrir utan rannsóknir hennar á því hvernig væri best að sinna fötludum, var hún frumkvöðull á sviði lífrænnar garðyrkju og lífelfdar ræktunar. Sesselja kom á laggirnar hefð sem snérist um að rækta grænmeti á vistvænan hátt með því að nota náttúrulega frjósemi jarðvegsins og víxlræktun lífræns grænmetis. Sesselja lagði mikla áherslu á ræktun í gróðurhúsum og núna er fyrirtækið Sunna vottað lífrænt af Tún og er einn af stærstu framleiðendum lífræns grænmetis í gróðurhúsum á Íslandi. Fyrirtækið framleiðir árlega um 18000 kg af tómötum og 5000 kg af gúrkum. Annað grænmeti sem er ræktað er innan vébanda Sunnu eru paprika, eggaldin og kúrbítur.

Sólheimar reka einnig jurtavinnustofu

þar sem framleiddar eru í höndunum lífrænar snyrtivörur og hreinlætisvörur. Framleitt er meðal annars rakakrem, varasalvi og sápur úr blöndu staðbundinna og villtra íslenskra jurtar með lífrænum grænmetisólíum. Á Sólheimum er lífrænt vottað kaffi brennt og malað. Hráar kaffibaunir eru fluttar inn frá Brasilíu, Afríku og Hondúras. Sólheimar velja sérstaklega kaffi frá býlum sem styðja við íbúana á hverjum stað. Auk alls þessa er hæsnaræktin á Sólheimum vottuð og íbúar vistvæna þorpinsins að Sólheimum njóta þess að hafa aðgang að ferskum og lífrænum eggjum.

Maragarita Hamatsu

Kryddmenning og frumkvöðlar

Margir eiga minningar rammviltir í vöndarhúsinu sem garðyrkjufraðingarnir Ingólfur Guðnason og Sigrún Reynisdóttir gerðu úr klipptu víðilimgerði í Gróðrarstöðinni Engi í Laugarási í Bláskógarbyggð sem þau ráku um árabíl. Enn aðrir hafa gengið upplifunarstígana í Berfótagarðinum. Hvorutveggja er einkennandi fyrir hugmyndaflug þeirra hjóna. Auk afþreyingar starfræktu þau bændamarkað á sumrin við góðan orðstír þar sem þau seldu afurðir sínar, grænmeti, krydd, ber og aldin. Ingólfur er vel kunnur fyrir skrif sín um lífræna ræktun og eru þau hjón brautryðjendur í faginu, bæði í krydd- og matjurtarækt. Fyrir einu ári kvöddu þau Ingólfur og Sigrún Engi og við boltanum

tóku þau Bethan og Peter Cole sem halda uppi merki lífrænnar ræktunar í Engi.

Fyrirtækið er þekkt fyrir fjölbreytt úrval af kryddjurtum sem fást í verslunum og stórmörkuðum en plönturnar eru seldar í pottum sem síðan má setja út í garð. Engi hefur og er með mjög fjölbreytta ræktun á grænmeti og þar voru fyrst ræktaðar ýmsar tegundir af grænmeti sem þóttu framandi á Íslandi kúrbít, melónur og eggaldin. Um 45 tegundir og yrki af Chilipipar, ertur og baunir. Grænmetið frá Engi er víða til sölu í stórmörkuðum, sérverslunum og á bændamarkaðinum á hlaðinu í Engi. Þar eru auk krydds og grænmetis á boðstólum Pickled chili, heimagarðar sultur og sóstur og ýmsar berjasortir og eru kirsuber þar ræktað í óupphituðum gróðurhúsum.

Auður I. Ottesen

Ilmkjarnaolíur úr íslenskum skógum

Hraundís Guðmundsdóttir skógfræðingur er skógar- og býflugnabóndi á Rauðsgili í Reykholtssdal í Borgarfirði.

Rauðsgil fékk lífræna vottun á um 1 hektara árið 2007 en þar var ég að rækta vallhumal fyrir snyrtivöru fyrirtæki sem keypti hann af mér. Síðan hef ég verið að taka meira landsvæði undir vottun og fyrir nokkrum árum þá var öll jörðin 310 ha lífrænt vottuð. Þetta land skiptist í tún, skógrækt og fjallendi.

Hraundís hóf framleiðslu á íslenskum ilmkjarnaólíum fyrir þremur árum og þá að mestu úr barnálum. „Skógurinn á Rauðsgili er ekki orðinn nógu stór til að ég fái þar nægt hráefni í framleiðsluna og þarf því að sækja hráefnið í aðra skóga. Ég gerði samning við Skógræktina á síðasta ári um að fá vottaða 533,22 ha lands sem tilheyrir Þjóðskógunum sem eru nú í lífrænni aðlögun. Fyrir mér er það metnaðarmál að vera með alla mína framleiðslu vottaða og það ætti að nást haustið 2019.“

Ilmkjarnaolíur með breiða virkni

Til að búa til ilmkjarnaolíur segir Hraundís að eima þurfi plöntur í sérstökum eimingartækjum þar sem gufa er leidd í gegnum plönturnar til að ná olíunni úr þeim. „Gufan er kæld

niður í vökva og þar sem olían er léttari en vatnið flýtur hún ofan á. Þannig er auðvelt að ná hreinni olíu frá vatninu. Ilmkjarnaolíur eru notaðar í snyrtivörur, ilmvötn, baðsölt, nuddolíur, til lækninga og ýmislegt fleira. Þær hafa mismunandi lykt, efnasamsetningu og virkni eftir því úr hvaða plöntum þær eru unnar en olían er varnarkerfi plantnanna,” segir hún og að þær séu taldar vera ýmist bakteríudrepandi, sótthreinsandi, róandi, örvandi, blóðþrýstingslækkandi eða græðandi svo eitthvað sé nefnt.

Ilmkjarnaolíurnar hennar Hraundísar eru seldar á heimasíðu fyrirtækisins; hraundis.is og víða um land. Hjá Frú Laugu í Reykjavík, Landnámssetrinu og Ljómalind Borgarnesi. Húsi Handanna á Egilsstöðum og hjá Hitt og Þetta Handverki á Blönduósi.

Hraundís Guðmundsdóttir

ENDURVEKUR MAT-JURTARÆKT Í GILSFIRÐI

Ólafsdalur í Gilsfirði er meðal merkustu sögu- og minjastaða við Breiðafjörð. Þar hóf fyrsti bændaskóli landsins starfsemi í júní árið 1880 og var starfræktur til ársins 1907 undir stjórn frumkvöðulsins og hugsjónamannsins Torfa Bjarnasonar og Guðlaugar Zakaríasdóttur. Í Ólafsdal var mikið brautryðjendastarf unnið, ekki síst á verklega sviðinu. Torfi og Guðlaug voru með matjurtarækt á sínum tíma þar sem þau ræktuðu kartöflur, sykurnæpur, bortfelskar rófur, gulrófur, hafra, fóðursinnep og bygg. Nú hefur Ólafsdalsfélagið, sem var stofnað í júní 2007, tekið á ný í notkun matjurtagarð og ræktar þar með lífrænum hætti.

Vorið 2010 var fyrst sett niður í garðinn sem er 500 fermetrar og árlega síðan. Nýr garður var unninn til sáðskipta og sett var í hann í vorið 2013 og hinn hvíldur. Settur var niður fjöldi tegunda og ýmsar kryddjurtir í vermireiti. Eingöngu er notaður lífrænn áburður; þörungamjöl frá Reykhólum, kalk

úr Arnarfirði og fiskimjöl frá Neskaupstað. Sumarið 2013 fékkst lífræn vottun á Ólafsdalsgrænmetið frá vottunarstofunni Túni. Þá voru einnig í fyrsta skipti starfræktir skólagarðar í Ólafsdal í samstarfi við Grunnskóla Hólmavíkur. Grænmetið hefur verið mjög vinsælt meðal gesta í Ólafsdal, á Ólafsdalshátíðum, veitingastöðum í Dalabyggð og í Reykjavík, til að mynda hjá Gló og Frú Laugu.

Auður I. Ottesen

Galdrar frá Villimey

Nálægðin við stórbrotna náttúru Vestfjarða hefur alltaf haft áhrif á Aðalheiði Þorsteinsdóttur sem hefur um árabíl framleitt smyrsl og olíur úr lífrænt vottuðum olíugrunni og útlenskum jurtum. Á vorin og fram eftir sumri fer hún á fjall og tínr jurtir sem hún notar í galdrana sína undir vörueitinu Villimey síðan 1990.

Alla hefur þróað uppskriftirnar sjálf og prófar þær í lengri tíma áður en kremin og olíurnar fara á markað. Hún gætir þess í hvívetna að velja villtar jurtir sem vaxa í næringarriku jarðvegi og fá hreint loft og tært vatn, þannig að bestu eiginleikar og einstök virkni nýtist til fullnustu.

Vörurnar eru lífrænt vottaðar og

án allra rotvarna-, ilm- og litarefna. Niðurstöður rannsókna frá Matis sýna að „framleiðsla smyrslanna frá Villimey er í samræmi við ströngustu kröfur varðandi hreinlæti og vönduð vinnubrögð. Engum rotvarnarefnum er bætt í smyrslin, þau innihalda náttúrulega rotvörn sem kemur frá jurtunum.

www.villimey.is

LÍFRÆNN SAUÐFJÁRBÚSKAPUR Í YTRI-FAGRADAL

Á bænum Ytri-Fagradal er stundaður vottaður lífrænn sauðfjárbúskapur. Halla Sigríður Steinólfsdóttir og Guðmundur Gíslason eru þar með 530 ær og 130 gemlinga á vetraróðrum. Túnin fengu þau vottuð 2012 eftir tveggja ára aðlögun og sauðfjárræktina ári seinna. Þrátt fyrir lélega afkomu bænda vegna lágs afurðaverðs hafa þau trú á lífrænum landbúnaði.

Sauðfjárbúskapur hefur verið lengi stundaður í Ytri-Fagradal. Halla segir að kindaskítur hafi alltaf verið borinn á túnin með öðrum áburði en í dag er hann eingöngu notaður sem áburður. Þau heyja einnig á jörðum í nágrenninu sem uppfylla þau skilyrði sem sett eru til lífrænnar ræktunar.

Rækta upp túnin með duglegum plöntum og rauðsmára

Halla segir að það sé í raun ekki mikill munur á sauðfjárbúskap í lífrænum búskap og þess sem kallast hefðbundinn. „Með nútíma tækni og alls konar verkfærum geta bændur unnið sér búverkin léttar. Ég var helst stressuð í byrjun yfir því að ná að eiga nóg af heyjum fyrir féð. En þær áhyggjur reyndust óþarfar. Við fáum ágætt hey og yfirleitt sömu uppskeru og áður. Við erum með mörg gömul tús sem hafa gefið vel, þau voru í góðri rækt er við breyttum búskaparháttum. Við höfum verið að endurrækta túnin með duglegum plöntum og notum mikið rauðsmára. Smárin virkar ágætlega í lífrænni ræktun, allar plöntur í kring njóta góðs af honum þar sem hann vinnur köfnunarefni í samvinnu við niturbindandi bakteríur,” segir Halla og að þau séu með tún til

samanburðar þar sem ekki er borinn á skítur og engin endurræktun á sér stað og þar er uppskeran rýr.

Lífrænn búskapur er áhugaverður

„Í lífrænum sauðfjárbúskap er krafa um að hver skepna hafi 1,5 fermetra húspláss. Þær eiga að geta legið á sléttu gólfi. Við erum með grindur til háls því okkur munar um áburðinn sem ærnar skila af sér niður um grindurnar í haughúsið. Það er köfnunarefnaríkari áburður en moðblandan sem safnast á legusvæðið. Við jarðgerum þann skit þegar hann er

mokaður út á sumrin í eitt ár áður en við dreifum honum á túnin. Skítnum úr haughúsinu er dreift í apríl og þannig tryggjum við herra áburðarlutfall fyrir túnin í byrjun sumars. Í lífrænum sauðfjárbúskap er gerð krafa um að féð eigi kost á útigöngu á vetrurna ef viðrar til þess.

Metnaður danskra veitingarhúsa

Halla segir frá því að í Danmörku fá veitingahús sérstakt rauðmerkt merki sem staðfestir hlutfall lífræns hráefnis í matnum sem borinn er fram. „Þetta er

hvatakerfi og veitingahúsin státa sig af þessum merkjum. Hvað vantar mikið upp á hér á landi að við náum þessum metnaði,” segir hún.

- En hvað er til bóta?

„Enn er verið að framleiða of mikið af lambakjöti í landinu. Það þarf að huga að jafnvægi milli eftirspurnar og framboðs. Svo þarf að ná niður kostnaðinum. Einn kostnaðarliðurinn er flutningur á fénu í sláturhús. Ég aðhyllist færanleg sláturhús. Ef sláttrað er á bæjunum ætti kostnaðurinn að lækka, vinna yrði öll þægilegri og ekki síst dýravelferðin, þessi þróun er að eiga sér stað m.a. í Bandaríkjunum þar sem trukkar aka á milli bænda og sláttra búfé. Þetta ætti að skoða hér á landi og miða af því að lífrænn úrgangur sem til fellur verði nýttur á býlunum til uppgræðslu eða ræktunar.”

Hvannarbragð af kjötinu

Féð í Ytri-Fagradal gengur á afrétti á sumrin. Úthaginn er gróinn og þar er ekki offbeit.

Halla opnar hliðin að heimahaganum í byrjun september og hleypir inn fénu sem skilar sér fyrst af fjalli. Lömbin úr þessum hópi fara fyrst í sláturhúsið. „Ég safna lömbunum inn á hvannarsvæði, sem er í jaðri sex túna innan 15 hektara girðingar. Hvönn vex á um 2-3 hekturum. Féð er sólgíð í hvönnina og étur hana nærri alla upp og skilur bara eftir nagaða stöngla. Fræið á hvönninni er fullþroskað er féð kemst í hana og hristist af og lendir í sverðinum og þannig nær hvönnin að endurnýja sig. Ég safna fræjum og sái til hafa ætíð nægan forða fyrir féð. Hvannarfé er mín sérstaða.”

Auður I. Ottesen

AUKIN DÝRAVERND Í LÍFRÆNNI EGGJA-FRAMLEIÐSLU

Aðeins einn eggjaframleiðandi er í lífrænt vottaðri eggjaframleiðslu á Íslandi. Með lífrænni ræktun alifugla er stuðlað að dýravelferð þar sem hænurnar eru lausar og njóta útiveru auk minni þéttleika í húsunum. Árið 2015 fór Nesbú í miklar framkvæmdir á Miklaholtshelli í Flóahreppi og byggði nýtt hænsnahús á staðnum sem er hannað til lífrænnar eggjaframleiðslu. Með þessari byggingu er hægt bjóða upp á lífræn egg á neytendamarkaði.

Krafan í lífrænni ræktun er sú að hænurnar fái eingöngu lífrænt fóður sem þarf að vera lífrænt vottað. Fóðurverksmiðjan sem framleiðir fóðrið er einnig með lífræna vottun. Við framleiðsluna má ekki nota eitrefni né tilbúinn áburð. Fuglarnir hafa aðgang að útisvæði og eiga kost á að fara út minnsta kosti þriðjung líftíma síns. Útisvæði fuglanna í Miklaholtshelli er rétt um fimm hektarar. Umfram reglur byggði Nesbú einnig vetrargarð fyrir fuglana en vetrargarðurinn er yfirbyggður. Hver fugl hefur að lágmarki fjögurra fermetra svæði útivið og mest mega vera sex fuglar á hvern fermetra inni í stað níu fugla á hvern fermetra í hefðbundinni framleiðslu. Fuglar í lífrænni framleiðslu hafa auk þess frjálsan aðgang að rykbaði, hreiðri og setprika innan dyra. Lífrænt vottuð framleiðsla fylgir ströngum gæðakröfum og er strangt eftirlit með því að þeim sé fylgt og er vottunin endurnýjuð árlega.

Auður I. Ottesen

Grænmeti í áskrift á Hæfingarstöðinni Bjarkarási

Hæfingarstöðin Bjarkarási er eina lífræna ræktunarstöðin á Stór-Reykjavíkursvæðinu. Fyrsta skóflustungan að gróðurhúsinu var tekin í september 1991 og ræktunin hófst tveimur árum síðar. Hæfingarstöðin fékk lífræna vottun frá Túni 6. júní 1996. Sigríður Svava Rafnsdóttir garðyrkjufraeðingur er ræktunarstjóri Hæfingarstöðvarinnar og með henni vinnur þroskaþjálfari og nokkur af strafsmenn Styrktafélagsins ÁSS.

„Við erum stolt af því að rækta lífrænt og vera með vottun fyrir grænmeti og blóm. Svo er pökkunin okkar líka vottuð,” sagði Svava er við hittum hana þegar hún var önnur kafin við að undirbúa árlegan grænmetismarkað Bjarkaráss.

Grænmetið selt í áskrift

Öll uppskeran er seld, fyrst og fremst til sambýla Styrktafélagsins ÁSS. „Fimmtan sambýli eru með grænmeti í áskrift hjá okkur og fá nýupptekið grænmeti einu sinni í viku. Mötuneytin í Ási og Bjarkarási kaupa af okkur og fjöldi starfsfólks Bjarkaráss og Lækjaráss er einnig í áskrift. Við seljum líka grænmeti á staðum og eigum okkar föstu viðskiptavinum sem kunna vel að meta nýupptekið grænmeti. Nokkrar verslanir, sem leggja sig fram um að selja lífrænt ræktað, kaupa af okkur og veitingastaðurinn Nauthóll leggur metnað sinn í að bera á borð lífrænt ræktað frá okkur”.

Prófa nýjar tegundir

Við erum bæði með útiræktunarsvæði og 200 fm gróðurhús þar sem ræktaðar eru

þrjár gerðir af tómötum, gúrkur, paprikur og chilipipar. „Í gylum erum við alltaf að prófa eitthvað nýtt í smáum stíl, mest til gamans. Við höfum prófað að rækta grasker, kúrbít, melónur, eggaldin, baunir og máis,” segir Svava og á útisvæðinu eru ræktunartegundirnar enn fleiri. „Við ræktum kartöflur, gulrætur,

rauðrófur og af krossblómaættinni ræktum við hvítkál, blómkál, spergilkál, gulrófur og hnúðkál. Við erum með vorlauk og blaðlauk, sellerí og fennel. Áskrifendur okkar kunna að meta úrvalið og eru ánægðir með kryddúrvalið okkar en við erum að rækta kryddin rósmarín, graslauk, blóðberg, sítrónumelissu og myntu svo eitthvað sé nefnt..”

Handvökvað í gróðurhúsinu

Svava segir að gróðurhúsið sé ekki raflýst nema rétt í janúar þegar við

erum að sá fyrir tómötum, papriku og gúrku. „Við setjum upp þrjá lampa og stúkum smá vöggustofu af eftir sáningu. Gróðurinní gróðurhúsinu er handvökvaður en úti er vökvað með vökvunarúðara. Við erum með safnhaug úti og nýtum moldina úr honum í beðin bæði úti og inni. Áburðargjöfin í gróðurhúsinu er uppleystur búfjáráburður sem er í útiræktinni blandaður við moldina. Í gróðurhúsinu eru notaðar lífrænar varnir og biosápa þegar það á við.

Umhverfisvænar umbúðir

„Við pökkum, vigtum og merkjum allt á staðnum og höfum reynt að hafa sem minnst í plasti en það er bara ekki alltaf hægt. Erum með heimasaumaða poka sem þeir á sambýlunum og mötuneytin fá sitt grænmeti í. Við notum líka gamla mandarínukassa sem við höfum málað og saumað innlegg í. Grænmetið sem fer í verslanirnar er sett í þessa kassa og því er stillt upp í þeim,” segir Svava og bætir við að þau í Hæfingarstöðinni sjái um alla útkeyrslu sjálf.

Auður I. Ottesen

Með Bulsurnar og grænmetissnakkið

Pau Berglind Häsler og Svavar Pétur Eysteinnsson búa og reka gistihús, kaffihús og viðburðarsetur á Karlsstöðum í Berufirði. Hún er alin upp í veitingar- og hótelfransanum, starfaði lengi í blaðamennsku og er nú komin í sveitarstjórn í Djúpavogshreppi. Svavar er grafískur hönnuður og gerir tónlist undir nafninu Prins Póló.

Síðan þau fluttu á Karlsstaði árið 2014 hefur mikil uppbygging verið á jörðinni í kringum ferðaþjónustu og matvælaframleiðslu. Í hlöðunni halda þau reglulega menningarviðburðir og þar er einstakt kaffihús þar sem lagað er lífrænt kaffi. Berglind og Svavar leggja sig fram um að hafa á boðstólum lífrænt hráefni og bera stolt á borð lífrænar kartöflur úr eigin ræktun.

Berglind segir að það væri ánægjulegt að vera með kaffihúsið vottað lífrænt en verðið spilar inni. „En við erum með vottaða grænmetisrækt og nýtum kartöflurnar á kaffihúsinu og notum eigið hráefni í snakk sem við byrjuðum að gera tilraunir með árið 2013 og standa tilraunir enn yfir,” segir hún. Auk snakksins framleiða þau hinar frægu Bulsur en þær eru unnar að mestu úr lífrænu hráefni. „Það tók um ár að þróa Bulsurnar en þá voru við ekki í eins mörgum verkefnum og nú og höfðum góðan tíma. Við höfum ferðast víða og spáum mikið í mat, uppruna hans og hvernig hann er útbúinn og hvað við setjum ofan í okkur. Við erum með sjö stöðugildi yfir sumarið og fint væri að bæta við fleirum því verkefni eru

mörg,” segir hún. Berglind segist vera bjartsýn á framtíð íslensks landbúnaðar. Ljóst sé hins vegar að gera þurfi róttækar breytingar á regluverkinu. „Það eru allstaðar tækifæri.”

Berglind segir að það hafi verið svolítill

fyrirhöfn að fá vottun en henni finnst ferlið mega vera þínu flókið til að halda trúverðugleika. „En þetta er fín lína, þetta má ekki heldur vera fráhrindandi,” segir hún og fullyrðir að lífrænn, umhverfisvænn og sjálfbær landbúnaður sé framtíðin.

SAUÐFÉÐ GEFUR MESTAN ARÐ SEM SKRAUT Í NÁTTÚRUNNI

I Hænuvík við Patreksfjörð er friðsælt og einstakt að koma. Utan bæjarhúsanna og túnanna í kring er útsýni til fjalla og niður í hvíta fjöruna þar sem selir velta sér í sólinni. Í þessu mikilfenglega umhverfi reka þau Guðjón Bjarnason og María Ólafsdóttir fjárbú ásamt dætrum sínum, sem og ferðaþjónustu sem notið hefur vinsældar.

Launin ekki há en hlunnindin nokkur Guðjón er sauðfjárbóndi með 250 hausa á veturna. Hann segir að afurðirnar gefi þeim 120.000 króna mánaðarlaun samkvæmt framtalinu. „Launin eru ekki há en hlunnindin á jörðinni nokkur eru nokkur. Við erum sjálfbær með kjöt og fisk ofan í okkur og erum með rafstöð sem sér okkur fyrir rafmagni. Hún getur framleitt 40 kílóvött en við höfum ekki not fyrir það allt,” segir Guðjón og þegar hann er spurður um hvað hann fái fyrir skrokkinn þá dæsir hann. „Ég fæ 6000-7000 krónur fyrir lambsskrokkinn sem vegur um 17 kíló í Sláturhúsinu á Blönduósi. Þetta er varla nokkuð, kjötverðið til bænda lækkaði um 35% haustið 2017 og hitt árið var lækkunin um 8-12%. Ég er orðin rosalega þreyttur á þessum verðhringlanda og mér sýnist hagur okkar ekki vera að batna. Sauðfjárrækt borgar sig ekki, maður er með féð til að skreyta náttúruna.”

Féð heilbrigðara í lífrænni ræktun

Um 4-5 ár eru síðan sauðfjárbúskapurinn

í Hænuvík var vottaður. Guðjóni finnst féð hraustara eftir að hann fór yfir í lífræna ræktun. Áður notaði hann ormalyf 2-3 á ári en í dag dugar ein gjöf. Féð hreyfir sig meira og kemst út ef vel viðrar á veturna. Í lífrænni ræktun má nota ormalyf einu sinni á ári. Það kom honum á óvart að frjósemin fór ekki niður þótt hann gæfi fénu engan fôðurbæti en það er mælt með því. Eins og kveðið er á um í vottuðum lífrænum búskap ber Guðjón lífrænan áburð á túnin. „Ég ber skit á túnin og sprettan er í engu frábrugðin því sem var áður en við fengum vottun. Ég slæ mín tún, nýti tún við Kollsvík og túnin á Geitagili. Uppskeran af túnunum er svipuð milli ára og svipaður rúllufjöldi og var áður en hann fór í vottaðan lífrænan búskap. Það kom mér á óvart.”

Auður I. Ottesen

Brautryðjendur í lífrænni mjólkurframleiðslu

Biobú er fyrirtæki sem er sérhæft til vinnslu á lífrænum mjólkurafurðum en það var stofnað í júlí 2002 af þeim Dóru Ruf og Kristjáni Oddssyni sem stunda lífræna mjólkurframleiðslu að Neðra Hálsi í Kjós. Biobú vinnur úr allri mjólk frá Neðra Hálsi, frá Búlandi í Austur Landeyjum og að hluta úr mjólk frá Skafttholti í Gnúpverjahreppi. Biobú framleiðir drykkjarmjólk, skyr, ost, jógúrt og gríska jógúrt. Engin mjólk í vörum Biobús er fitusprengnd, og það er í anda þeirra stefnu að vinna mjólkina sem minnst.

Með því að velja lífrænar mjólkurvörur ert þú að forðast sjálfkrafa mörg hættuleg aukefni í matvælum – eins og gervi sætuefni (aspartam, súkralósa) og gervi matvælaftur, rotvarnarefni og fleira sem er bannað að nota í lífrænni matvinnslu. Öll aukefni notuð í matvinnslu verða að vera af lífrænum uppruna og allt sem er genabreytt er bannað.

Bændurnir á Neðri Hálsi fengu lífræna vottun 1996. Kristján var sem unglingur í búskap með foreldrum sínum og tók við búinu þegar faðir hans féll frá. Hann hefur alltaf haft góða tilfinningu fyrir ræktun og segir að hún sé líklega meðfædd. „Ég hef hins vegar neikvæða tilfinningu fyrir tilbúnum áburði. Ég ólst upp við það að hræra áburðarefnunum saman í bílskúrnum þegar ég var unglingur áður honum var dreift á túnin. Maður andaði rykinu að sér og mér fannst þetta alltaf vera dálítil einföldun á veruleikanum. Grasið brann undan áburðinum ef hann fór á blautt grasið. Hjartað í mér sagði að þarna værum við á rangri braut. Þegar ég fór að heyra um lífræna ræktun sperraði ég upp eyrun,” segir hann sem setur skítinn á túnið beint í ginið á gróandanum, þegar grasið er að byrja að grænka í maí. „Maður á að forðast að bera búfjáraburð á frosið land, því þá er hætt við að hann skolist burt og komi ekki að

gagni. Öll ræktun snýst að mörgu leyti um eltingarleikinn við köfnunarefnið. Við þurfum að læra að fanga það. Maður þarf að fella skítinn niður í jarðveginn, ekki sprauta upp í loftið, heldur sprauta niður í svörðinn og þá finnst varla lykt eftir að borið er á túnið. Það er vísbending um minna köfnunarefnistap. Með skítinum er ekki verið að tjalda til einnar náttar eins og gert er með notkun á tilbúnum áburði sem skolest auðveldlega burt í rigningum. Ef við berum þessar áburðategundir saman, þá er búfjáraburður með langtímavirkni líkt og molta. Þú ert alltaf að byggja upp frjósemina, öfugt við það sem gerist með tilbúnn áburð. Þar rýrir þú frjósemina með tímanum, færir í burt lífverur og jarðvegurinn tapar eiginleikum sínum til að gefa góða uppskeru og um leið eiginleikanum til að vinna kolefni úr andrúmsloftinu. Rannsóknir hafa sýnt að lífræn ræktun bindur allt að helmingi meira kolefni í jörðu en hefðbundin ræktun með tilbúnum áburði.

Lífræn mjólk er rík af Omega 3 fitusýrum sem getur verndað okkur fyrir læknisfræðilegum vandamálum. Rannsóknarstofnun landbúnaðararins í Danmörku (Danmarks Jordbrugs Forskning 2004), rannsakað innihald andoxunarefna og vítamína í lífrænni og hefðbundinni mjólk og sýna þær rannsóknir að lífræn mjólk í nú af hverjum tíu sýnum inniheldur mun meira náttúrlegra E-vítamína en hefðbundin mjólk. Hefur það m.a. í för með sér að geymslupól hennar er betri. Mjólkin er auk þess rík af próteini, kalki, og steinefnum. Til viðbótar við E vítamínið fylgja fitunni einnig fituleysanlegu vítamínin A og D. Auk þessa er að jafnaði minni mjólkursýkur í lífrænni mjólk sem er jákvætt fyrir fólk með mjólkurþöpol.

Auður I. Ottesen

Lífrænt aðgengilegt um land allt

Segja má að það sé mjög í anda lífrænnar ræktunar að fjölbreytnin og litlar sérverslanir dafni sem hjálpa til við að upplýsa og fræða almenning um gildi lífrænnar ræktunar. Margir lífrænir bændur eru auk þess þátttakendur í þeirri hreyfingu að opna landbúnaðinn og gefa neytendum kost á að versla beint af bönda, jafnvel í gegnum áskriftarkerfi eða njóta afurðanna á staðnum. Flestar verslanakeðjur á Íslandi hafa tekið lífrænt vottuðum vörum fagnandi, í mismiklum mæli þó. Brauðhúsið Grímsbæ, Bændur í Bænum, Frú Lauga og Melabúðin eru líklega þær verslanir sem hafa mest úrval á höfuðborgarsvæðinu. Einnig má nefna Heilsuhúsið og Jurtaapótekið. Á Akranesi er rekið lífrænt kaffihús, Kaffi Kaja sem býður uppá lífrænar veitingar og ýmsar heilsuvörur og þar má fá ýmislegt umbúðarlaust eftir vigt.

Rós í hnappagatið fá þau Þórður G. Halldórsson og Karólína Gunnarsdóttir sem hafa verið í áratugi ódrepanið drifkraftur

í framboði á lífrænu hráefni. Þau reka matarmarkaðinn Bændur í bænum og selja matarkassa í áskrift allt sem þig langar að versla lífrænt og fá sent á bensinstöð Olís á Höfuðborgarsvæðinu og á Selfossi eða með flutningarbílum búi kaupandinn úti á landi.

Í dag er val um að kaupa matvörur sem ræktaðar hafa verið án allra aukafna og í sátt við umhverfið um land allt.

Auður I. Ottesen

STÓRTÆKUR KARTÖFLU- BÓNDI Á AUSTURLANDI

Lífrænir ræktendur dreifast um allt land. Einn af fulltrúum Austurlands er Björn Guðmundsson á Bakkafirði. Hann er stórtækur í kartöflurækt og ræktar ýmsar grænmetistegundir á sex hekturum lands.

Kartöflurnar hefur hann ræktað í fjögur ár og er með þrjú svæði í skiptiræktun. Í tvö ár kartöflur og svo grænmeti. „Ég er byrjaði að rækta skarlottulauk og vorlauk og bætti svo við hvítlauk sem gengur mjög vel að rækta utandyra. Ég er sólginn í hann en uppskeran varð svo góð í fyrra að ég seldi í Frú Laugu um 15 kíló af hvítlauk. Ég rækta töluvert af kryddi, mest af dilli og gulrætur á nokkuð stóru svæði,” segir Björn sem hefur verið að gera tilraunir með ræktun á tómötum, agúrku og í sumar seldi hann heimamönnum um 5000 sumarblóm. „Ég á 400 fm gróðurhús sem ég stefni á reisa fyrir veturinn og ef að það tekst vel fer allt á fullt. Ég hef verið að prófa að rækta sætar kartöflur úti í beði undir dúk, það er ekki að ganga þannig að ég ætla með þá ræktun inn í gróðurhúsið og rækta vor- og skarlottulauk á móti.”

Björn lauk aðlögun fyrir kartöfluræktina hjá Vottunarstöðinni Túni haustið 2017 og fékk þá leyfi til að nota vottunarmerki Túns. „Úttektin var svo í mars 2018. Ég er líka með vottun fyrir pökkun og stefni á að fá vottun fyrir alla mína framleiðslu,” segir hann og upplýsir að sérstaða hans sé sú að hann verkar fiskislor í 100 lítra kerjum með sérhæfðri aðferð og býr til þrumu góðan áburð. „Áburðurinn er ægilega sterkur og ég nota hann til íblöndunnar í kartöflu og matjurtabeðin.”

Afurðirnar selur hann heima við og til heildsala, Bananar og Krónan kaupa af honum kartöflur og grænmeti selur hann í Frú Laugu í Reykjavík.

Auður I. Ottesen

Móðir Jörð – Vallanesi

Afurðirnar frá Vallanesi á Fljótssdalshéraði eru vel þekktar en þaðan hafa bygg, grænmeti og fullunnar vörur borist til verslana á Íslandi um árabil. Eymund Magnússon í Vallanesi þekkja flestir fyrir frumkvöðlastarf á sviði kornræktar en Vallanesbúið var eitt það fyrsta á Íslandi til að endurvekja kornrækt á Íslandi þegar skilyrði tóku að batna á níunda áratugnum. Í byggi og heilhveiti er ræktunin nú stöðug og nýverið bættist ræktun á repju við akuryrkjuna sem fer fram í stórum stíl á um 50 hektara ræktarlandi.

Eymundur og kona hans Eygló Björk Ólafsdóttir rækta og nýta hátt í 100 ólíkar tegundir af plöntum sem ýmist eru seldar ferskar til veitingahúsa og sérverslana eða til að fullvinna vörur sem markaðssettar eru undir vörumerkinu Móðir Jörð. Markmið þeirra hjóna er að auka verðmætasköpun úr lífrænt ræktuðu hráefni sem upprunnið er á Íslandi. „Megin hráefnið í vörum okkar þarf að vera hægt að rækta hér en ef verðum við lens þá leitum við til annarra lífrænna ræktenda hér á landi og höfum keypt á hverju ári rötargrænmeti frá öðrum. Með vaxandi sölu á byggi og öðrum kornvörum sjáum við fyrir okkur að við þurfum að stofna til samstarfs við aðra til að anna eftirspurn,” segir Eymundur. Hann segir þau, enn sem komið er, vera eini lífrænt vottaði kornræktandinn á landinu”

Hringnum lokað

Vöruþróun er þeim hjónum hugleikin og hafa þau farið ýmsar leiðir til að

fullvinna grænmeti en undanfarin 5 ár hafa þau til að mynda framleitt ýmsar tegundir af gerjuðu grænmeti, súrkáli, sem selt er í matvöruverslunum víða um landið en auk þess hafa þau stundað útflutning til Bretlands. „Það er mjög umhverfisvænt mótél að hafa ræktun og fullvinnslu á sama stað, því þannig nýtist hráefnið betur auk þess sem afskurður og plöntuleifar skila sér klárlega aftur í jarðvegin og þannig nýtist allt að fullu. Fullvinnslan er auk þess mikilvæg til að tryggja vinnu allan ársins hring og skapa störf því útiræktun er mjög óútreiknanleg á Íslandi og árstíðabundin. Vörulína okkar telur nú um 50 vörur í ýmsum vöruflokkum, kornvörur, bökunarvörur, sultur, súrkál, chutney og grænmetisréttir” segir Eymundur.

Verslun og veitingastofa í Vallanesi

Nýja viðfangsefnið þeirra er nýleg opnun verslunar og veitingastofu í Vallanesi í Asparhúsinu sem er sérstaklega byggt sem hjarta staðarins úr víði úr skógrækt staðarins. Þar er boðið upp á grænmetisrétti frá morgni fram eftir degi og hádegishlaðborð sem tekur mið af árstíðunum. „Þetta er búið að vera mjög skemmtilegt verkefni og það má segja að með opnun Asparhússins komi allt saman á einum stað, saga starfseminnar, afurðirnar og fólkið. Húsið er afurð skógræktarinnar og vettvangur til að njóta matarins sem ræktaður er á býlinu. Þetta er auk þess vettvangur til frekari vöruþróunar og kynningar á starfsemi Móður Jarðar auk þess að þjóna ferðapjónustunni á staðnum” segir Eygló.

RABARBÍA SLÆR Í GEGN

Kjartan Ágústsson bóndi og kennari segist kenna vegna félagsskapar, vera í rabarbararækt fyrir mögulegan aur og með sauðfé til að fá hreyfingu. „Ef ég vildi græða peninga væri ég örugglega ekki með sauðfé og ekki heldur kennari en rabarbaraútgerðin gæti gefið af sér. En störfín eru öll skemmtileg. Kennslan hentar mér ágætlega með rabarbararæktinni og sauðféð er mér til ánægju.

„Það eru ekki margir sem selja ferskan rabarbara í dag. Ég er með rúman hálfan hektara undir rababararæktina sem hefur verið í ræktun á Löngumyri síðan 1932. Eiríkur afi minn seldi rabarbara til Sölufélagsins í 5 kg pokum og fyrsta launaða starfið mitt var þegar ég tók við rabarbararæktinni 1971 þá 16 ára. Ég seldi líka til Sölufélagsins og sölulaunin notaði ég til að borga hluta af skólagöngu minni og átti vasapening yfir veturinn.

Uppskeran nærri 10 tonn á ári

Öll jörðin, túnin og rabarbarinn eru lífrænt vottuð. Rabarbaraakurinn er rúmlega 5000 fermetrar og tvisvar yfir sumarið er uppskorið, í júní og í september. Kjartan notar jarðgerðan sauðfjáráburð. Blöðin á rabarbaranum eru skilin eftir á akrinum þegar rabarbarinn er uppskorinn til að hylja moldina og halda illgresinu niðri. Uppskeran er eilítið misjöfn á milli ára en allt að 10 tonnum þegar búið er að hreinsa leggina, saxa þá í bita og pakka í frystinn.

Rabarbía þekkt vörumerki

Dóra fyrrverandi kona Kjartans og hann unnu að lífrænni þróun og vöruþróunarverkefni í samvinnu við Listaháskólann og var sú vinna farsæl og gaf af sér vörulínu sem starfsemin byggir á í dag. „Vörumerkið okkar Rabarbía er orðið nokkuð þekkt. Við framleiðum undir því fjórar gerðir af sultum, rabarbarakaramellur, filfa- og grenisíróp. Í sultunum er uppistaðan rabarbari og í þremur þeirra eru til íblöndunar hvönn, aðalbláber og svo jarðarber og engifer,” segir Kjartan og þegar við ræðum sykurmagnið þá segir hann að það sé ekki til síðs lengur að vera með kíló á móti kíló eins og var áður fyrr. „Nú er notað lágmarks sykurmagn til að ná bragðgæðum og endingu.”

Afurðin seld í sérverslunum

Vörudreifinguna sér Kjartan sjálfur um og nýtir hann ferðirnar þegar hann á leið í bæinn og sendir svo út á land. Sölustaðir eru ýmsar sérverslanir út um allt land. Hann selur m.a. í sælkeraverslanir, ostabúðir, Vínberíð á Laugaveginum, Melabúðina, Frú Laugu og á Suðurlandi í Guðna bakarí og Almarsbakarí. Í Borgarfirði er Rabarína fánleg í Landnámssetrinu, Gamla bakaríinu á Ísafirði og á Akureyri í Flóru og í Icewear í Vík.

Auður I. Ottesen

Lambakjöt beint frá býli

Friðrik Jóhannsson, bóndi og bóndasonur á Brekkulæk í Húnavatnssýslu hefur verið með lífræna sauðfjárræktun síðan 2002. Hann segir að lífræna ræktunin hafi verið fikt í byrjun en eftir nám í Järna í Svíþjóð árið 1991 tileinkaði hann sér lífræna ræktunarlífstílinn. „Ég var ekki í búskap um tíma ekki fyrr en árið 2002 en það ár sótti ég um lífræna vottun og þá fór boltinn að rúlla. Túnin höfðu verið í hvíld síðan 1997 þannig að ekki þurfti að aðlaga þau.” Friðrik er með vottun á sauðfjárræktina, hann er með 130 ær og notar skítinn frá þeim á túnin. Hann er þokkalega ánægður með sprettuna en segir að hann gæti verið að gera miklu meira til að auka frjósemina í túnunum en það kostar bæði pening og tíma.

„Bændur í lífrænni ræktun glíma við að fá sanngjarnt verð fyrir vöruna og njóta sanngirni. Ég sel mitt kjöt sjálfur í áskrift beint frá býli til að hafa eitthvað út úr þessu,” segir Friðrik sem að auki selur kjötið í nokkrum verslunum. „Ég er með kjöt hjá „í Bændum í bænum” og hjá söluaðilum hér á heimaslóðum. Ég sel heila skrokka, beint í áskrift, sem ég læt saga eftir ósk neytandans. Læri,

kótellettur, ribeye, framhryggur og hakkið er vinsælast.”

Auk fjábúskaparins er Friðrik er mikilvirkur í skógrækt. Í skógræktinni vaxa sveppir og íslenskar jurtir og er hann með vottun á vinnslu sveppanna og jurtanna. Hann þurrkar sveppina og blóðbergið í te sem hann notar til eigin brúks og er með til sölu í neytendapakningum.

Áður en Friðrik er kvaddur þá er tilheyrandi að spyrja bóndasoninn

hvernig hann vilji fá lambið sitt matreitt. „Uppáhaldsuppskriftn mín er hægeldað lambalæri. Set ofninn á mjög mikinn hita í byrjun en svo lækka ég hann og læt kjötið malla í nokkra tíma. Best þykir mér að krydda lærið með pínu salti, pipar, hvítlauk og blóðbergi úr skóginum og sveppirnir þaðan fara í sósuna.”

Áhugasamir geta sent Friðrik línu og pantað beint frá bónda á rik@simnet.is.

Auður I. Ottesen

BRAUTRYÐJENDUR Í SÚRDEIGS- OG SPELTBRAUÐBAKSTRI

Brauðhúsinu í Grímsbæ hefur frá 1998 verið bakað einvörðungu úr lífrænu hráefni og er með vottunina Tún frá 2002. „Við bökkum úr heilkorni sem við mölum sjálf, notum spelt, rúg og íslenskt bygg og hýðishrisgrjón í glútenlausu brauðin,“ segir Sigfús Guðfinnsson sem rekur Brauðhúsið ásamt bróður sínum Guðmundi. Brauðhúsið framleiðir nú í kringum 20 gerðir af brauði úr lífrænu korni. Bræðurnir eru komnir í bakarið uppúr klukkan þrjú til að hefja baksturinn sem seldur er í bakaríinu þeirra í Grímsbæ og í sérhæfðar verslanir þar sem þekking er og metnaður fyrir lífrænu hráefni. Brauðin þeirra fást hjá Bændum í bænum, Matarbúri Kaju, Frú Laugu, Heilsuhúsinu, Melabúðinni og Fjarðarkaupum. Brauðin eru einnig seld til hótela og veitingarhúsa og í skóla og leikskóla.

„Við erum þrír bræður sem lærðum til bakarans hjá pabba í Bakaríinu í Grímsbæ. Þriðji bróðirinn, Óttar Felix fór í frekara nám og til annarra starfa eftir sveinsprófið. Við Guðmundur vorum ekkert að stefna á baksturinn framan af en með þessari lífrænu tengingu kviknaði áhuginn. Ég var orðinn 25 ára þegar ég fór á samning og að loknu sveinsprófi 1986 fór ég til náms í Rudolf Steinerseminaríet í Järna í Svíþjóð,“ segir Sigfús og upplýsir að þangað hafi margir frumkvöðlar innan lífræna geirans sótt þekkingu, meðal þeirra eru Guðfinnur í Skafttholti, Rúnar og Hildur í Yggdrasil og Þórður í Akri. „Í skólanum kynntist ég konu minni Andreu Henk sem var þá nýtskrifaður grænmetis kokkur frá Þýskalandi og var einnig við nám og störf við skólann. Eftir námið bjuggum við þar áfram og unnum við skólann og ég einnig í lífrænu bakaríi þar í grendinni þar sem ég kynntist súrdeigsbakstri. Við fluttum svo heim með tvö börn vorið 1990 þá búin að panta fyrstu sendinguna af lífrænu korni frá Svíþjóð. Við sigldum heim með Norrænu og komum við hjá Eymundi í Vallanesi og skoðum kornrækina.“

Heilkorna súrdeigs-bakstur í Grímsbæ

Þegar heim var komið fór Sigfús að vinna með pabba sínum og Guðmundi í bakaríinu og þeir tóku strax til við súrdeigsbrauðin. Korníð var malað í myllu sem þeir fengu frá bakaríi Náttúrulækningafélagsins. „Frá byrjun var mikil eftirspurn eftir súrdeigsbrauðinu okkar. Líkt og að fólk hafi verið að bíða eftir þeim. Ekki skemmdir fyrir að

næringarfræðingar og næringaráðgjafar mæltu með brauðinu. Um áramótin 1998-1999 tók síðan lífræni baksturinn alveg yfirhöndina og við hættum að bjóða upp á vinarbrauð og kókoskúlur, einbeittum okkur að heilkorna súrdeigsbrauði og breyttum nafninu í Brauðhúsið,“ segir hann og á þeim tíma seldu þeir brauðið í bakaríinu þeirra í Grímsbæ, í Yggdrasil, Heilsuhúsinu og Kornmarkaðinum og seinna Melabúðinni og í Fjarðarkaup. „Um áramótin þegar þessi umskipti verða hefur danskur bakari og malari samband og spyr okkur hvort við viljum prófa speltið, sem var þá nær óþekkt hér á landi. Spelt er sérstök korntegund (triticum spelta) en af sömu ættkvísl og

brauðhveiti (triticum aestivum) en hefur töluverða sérstöðu og margir sem eru viðkvæmir fyrir ofurkynbættu hveiti virðast þola speltið betur. Við ákváðum að prófa og buðum upp á speltbrauð tvisvar í viku. Brauðið seldist hægt fyrsta árið en eftir útgáfu Blóðflokkaþókarinnar fyrir jólin 1999 þá tók salan kipp. Í bókinni er mælt með neyslu á speltkorni og lesendur bókarinnar streymdu til okkar til að kaupa brauðið. Fljótlega varð speltbrauðið vinsælasta brauðið okkar og við hættum að flytja inn heilhvæitkorn og skiptum því út fyrir heilkornaspelt,“ segir Sigfús og frá þeim tíma hafi aðallega verið bakað úr speltmjöli, rúgmjöli og byggi frá Vallanesi og einnig bökkum við glútenlaus brauð úr hýðishrisgrjónum sem við mölum á staðnum í sérstakri myllu.

Á meðan borgin sefur bakast brauðin

Brauðhúsið fær lífræna vottun frá Tún 2002 og í dag er mest áhersla lögð á brauðin hjá þeim. Í Grímsbæ eru þeir bræður með verslun, þar selja brauðin sín og bjóða einnig upp á kökur. Þeir leggja sig fram um að vera með gott úrval af lífrænni matvöru og á þessum árstíma einnig lífrænt ræktað íslenskt grænmeti. Á meðan aðrir sofa þá baka þeir bræður og um miðja nótt eru 20 gerðir af brauði að hefast og eru svo bökuð undir morgun. Er morgnar þá eru þau keyrð út í verslanir, í hótél og veitingahús og á nokkra skóla og leikskóla. Neytandinn er alsæll með brauðin frá þeim enda eru þau bráðholl, unnin úr lífrænu heilkorni sem malað er í bakríinu og bökuð án nokkurra aukafna.

Auður I. Ottesen

Haga sér eins og bændur en eru í iðnaði

Allt snýst um þang og þara á Reykhólum. Þörungaverksmiðjan þar hefur verið starfrækt í 40 ár. Staðsetningin var valin vegna jarðhita, nóg er af vinnukrafti, hafið er tært og þang og þari eru þar í ríku mæli.

Lífraen vottun Þörungaverksmiðjunnar er tvennskonar, annars vegar er það vottun sem snýst um sjálfbæra nýtingu á sjávargróðrinum og hins vegar vottun á framleiðslunni sjálfri. Verksmiðjan gengur ekki á þangið og þarann heldur nýtir hráefnið á sjálfbæran hátt.

Finnur Árnason framkvæmdastjóri Þörungaverksmiðjunnar segir að 60% af þang- og þarafjörum landsins séu í Breiðafirði. Hrossapari vex á meira dýpi og er skorinn á veturna. Þrammar eru notaðir við skurðinn á hrossaparanum en annars konar þörungur er aflað með öðrum hætti. Þarinn vex í þeim hluta fjörunnar sem kemur í ljós á útfalli. Hann segir enn fremur: „Við sláum þangið frá apríl fram í október. Yfir sumartímann er slegið daglega. Við höfum slegið 15-20 tonn á ári undanfarin ár.“ Þokarnir eru fluttir inn í verksmiðjuna þar sem þangið er grófhakkað og fer á færibandi í gegnum bandapurrkara. Breið færibönd eru til staðar úr holóttu plasti. „Við notum heita vatnið við vinnsluna sem fer í gegnum varmaskipti og svo leikur heitt loft um þangið innan í þurrkanum. Er það kemur út er það mulið, síðan er því pakkað og það sent út um allan heim. Hér eru 20-25 ársverk og við erum svo heppin að hafa starfsfólk sem unnið hefur lengi í verksmiðunni.“

Fóðrið er ríkulegur næringarefnagjafi sem inniheldur steinefni, mikið af járn og vítamín C, B1, B2 og B3. „Hráefnið okkar fer í skepnufóður. Þekkt er að sauðfé hafi verið beitt á þarann og sölvaðjörur áður fyrr. Fjárbændur sáldra mjólinu yfir hey og leyfa skepnunum að hafa aðgang að fótu með mjóli. Hestamenn og hundaeigendur nota mjólið til að fá fallegan feld og til að minnka tannsteinsmyndum hjá hundum,“ segir Finnur og að mjólið sé nýtt á marga aðra vegu. „Það er einnig nýtt sem fæðurbótaefni, til íblöndunar í salt og í allskonar snyrtivörur, sjampó, hárvörur og krem. Í Kóreu og Japan er sterk hefð fyrir því að þagróður sé notaður til manneldis. Við seljum töluvert af mjóli til Asíu og Frakklands þar sem það er nýtt til manneldis.

Auður I. Ottesen

Náttúruleg lifandi fæða er meðalið okkar

Mataræði okkar er grunnur að heilbrigði okkar og því fyrr sem við gerum okkur grein fyrir því, því betra. Þetta eru engin ný sannindi því læknirinn Hippókrates (460 f.Kr – 370 f. Kr.) sagði meðal annars „Notaðu mat sem meðalið og meðalið sem mat“. En Hippókrates hefur verið nefndur faðir læknisfræðinnar og upphafsmaður náttúrulækningastefnunnar.

Frumkvöðull náttúrulækningastefnunnar á Íslandi er Jónas Kristjánsson læknir, stofnandi Náttúrulækningafélags Íslands og Heilsustofnunar NLFÍ í Hveragerði. Þetta sagði hann árið 1951 um mataræði, lækningar og heilsu landsmanna: „Fullkomið heilbrigði verður ekki fengið með byggingu fleiri og stærri sjúkrahúsa og ekki með lyfjaáti, heldur með því einu að gera mönnum kleift að lifa heilbrigðu lífi og varðveita náttúrulegt heilbrigði og til þess er sterkasta vopnið og meginþátturinn náttúrleg og lifandi fæða“. Hugsjón Jónasar Kristjánssonar um heilbrigði landsmanna byggð á gæðum náttúrunnar og heilnæmum meðferðum

varð til þess að hann var aðalhvatamaður að stofnun Heilsustofnunar NLFÍ í Hveragerði árið 1955. Maturinn hefur verið grunnurinn í meðferð á Heilsustofnun frá upphafi og mikið er lagt upp úr fersku hráefni við matseldina.

Elsta lífræna garðyrkjustöðin

Á Heilsustofnun hefur verið lífræn ræktun í nær hálfa öld. Öll ræktun sem fram fer á Heilsustofnun er lífræn og með vottun frá Vottunarstofnunni Túni. Garðyrkjustöðin hefur verið lífræn frá upphafi. Fljótlega eftir að Heilsustofnun tók til starfa árið 1955 var byrjað að byggja upp stöðina.

Hún er því ein elsta lífræna garðyrkjustöð landsins. Í garðyrkjustöðinni eru ræktaðar ýmsar tegundir grænmetis. Alls eru ræktaðar þrettán megintegundir, auk sex tegunda af salati og níu af kryddi. Auk

þess eru öll sumarblóm sem plantað er í garð Heilsustofnunar ræktað á staðnum. Grænmetið fer í matargerð fyrir gesti stofnunarinnar en einnig fer stór hluti ræktunarinnar í almenna sölu í verslanir um allt land.

Allt starfssvæði HNLFI er lífrænt vottað

Í lífrænni ræktun er óheimilt að nota tilbúinn áburð auk þess sem bannað er að nota eiturefni til varnar illgresi, skaðlegum sveppum og skordýrum. Til að halda vottuninni er starfsemin tekin út árlega af vottunarstofnunni Túni sem vinnur samkvæmt Evrópustöðlum. Auk þess sem garðyrkjustöðin er með lífræna vottun þá var 1. febrúar 2006 allt landssvæði Heilsustofnunar yfirlýst sem svæði án erfðabreyttra matvæla.

Með því að notast við lífrænt grænmeti erum við að vernda móður Jörð og tryggja betri næringu dvalargesta Heilsustofnunar m.a. með hærri hlutfalli vítamína og andoxunarefna.

Geir Gunnar Markússon

Samstundis kjörhiti
- nákvæmlega

Nýtskuleg orkusparandi lausn fyrir köld svæði

Rafræn vatnshitun fyrir handlaugar, eldhúsvaska, sturtur og baðherbergi.

ÖRYGGI OG
GÆÐI FRÁ
ÞÝSKALANDI

ENERGY
EFFICIENCY
CLASS **A**

Með allt á hreinu í læpa öld

IOI ÍSLEIFUR JÓNSSON
Draghálsi 14 - 16 · Sími 4 12 12 00 · www.isleifur.is

Allt fyrir matvælaíðnaðinn

- Vacumpokar
- Umbúðir
- Glerkrukkur
- Kjötnet og garnir
- Vélar og tæki
- Krydd og hjálparefni
- Hnifar og stál
- Hlífðarfatnaður
- Einnota fatnaður

NOKK

Áratuga reynsla í sölu á kryddum, hjálparefnum, umbúðum og vélum
NOKK ehf · Víkurhvarfi 5 · 203 Kópavogur · S: 533-5555 · www.nokk.is

Varahlutir og viðgerðarþjónusta fyrir JCB lyftara

Sala - Þjónusta
S: 5272600 - www.velavit.is

ORKUSTOFNUN

Hefur þú kynnt þér
Smávirkjanaverkefni
Orkustofnunar?

- Smærri virkjanir geta verið lyftistöng fyrir bæði bændur og fleiri aðila
- Þær geta stuðlað að auknu orkuöryggi í landinu
- Geta verið svar við orkuskorti víða um land
- Geta tryggt vaxtarmöguleika í dreifðari byggðum landsins

Kynntu þér málið á vef Orkustofnunar:
<https://orkustofnun.is/raforka/smavirkjanir/>

Orkustofnun - Grensásvegi 9 - 108 Reykjavík - Sími 569-6000 - www.os.is

Bændablaðið
Kemur næst út
4. október

HAGLABYSSUR Á GÓÐU VERÐI

Vesturröst

Sérverslun veiðimannsins - Laugaveg 178 - sími: 551 6770 - www.vesturrost.is

Bylting í hreinlæti!

www.i-teamglobal.com

i-mop
revolutionary cleaning

i-mop XL gólfvottavélin auðveldar þrif, sparar tíma og léttir lífið. Hentar fyrir fyrirtæki og stofnanir

i-vac 6 ryksugan er fyrir mikla notkun. Hún er hönnuð með fagfólki sem gerir þessa ryksugu að frábæru vinnutæki

Vesturhrauni 3 - 210 Garðabær
480-0000 - sala@afvelar.is - www.afvelar.is

Í mesta jarðarberjalandi Noregs, Vallidal í Suðurmæri, og því tilvalið að kynna uppskeruna með þessum hætti.

Mynd / Kristin H. Hauge

Linda Eide er ein vinsælasta sjónvarpskona Noregs:

Kynnir landbúnað á nýstárlegan hátt

Erla Hjördís
Gunnarsdóttir
ehg@bondi.is

Linda Eide er ein vinsælasta sjónvarpskona Noregs um þessar mundir og hefur tungumálapáttur hennar, Eides spráksjov, sem sýndur er hjá norska ríkissjónvarpinu, NRK, slegið í gegn og hlotið mikið áhorf.

Hún hefur einnig sýnt landbúnað út frá öðruvísi hliðum en víða hefur tíðkast með því til dæmis að fylgja eftir lífsferli griss frá goti fram að slátrun ásamt því að hjóla með heilan lambsskrokk í gegnum miðbæ Björgvinjar og heim til sín til að úrbeina hann heima í eldhúsi.

Linda kemur frá Voss á Vesturlandi Noregs og hún uppgötvaði fljótt að fjölmiðlarnir lágu vel við henni en við sjónvarp ætlaði hún í byrjun aldrei að starfa við. „Ég tók helgarvaktir á svæðisdagblaðinu áður en ég fór í fjölmiðlanámið til Osló. Í framhaldinu fór ég á útvarpsnámskeið og varð algjörlega háð þessum frábæra miðli. Ég starfaði hjá NRK í 10 ár í útvarpinu en síðan prófaði ég aðeins sjónvarpið og mér fannst það mjög þungt í vöfum eftir að hafa unnið við útvarpið,“ útskýrir Linda.

Hjólað með kindsskrokk um Björgvin

Linda þreytti frumraunina í sjónvarpi með heimildarpáttum um hjólréiðar í Noregi og svæðisbundin matvæli.

„Pátturinn um staðbundin matvæli hét Eide og Morris en ég ferðaðist um á forlata gulum Morris og prófaði ýmislegt. Ég heimsótti til dæmis bændur og smakkaði á hestamjól og kynntist vinnslu og notkun á norskum villtum ramslök í Harðangursfirði, sem minnir um margt á lyktinni á graslauk en á bragðið líkast hann meira hvítlauk. Síðan voru alls kyns tilraunir með til dæmis makríl og að gera plockfisk úr innmat og slíkt,“ segir Linda og bætir við: „Það sem var þó sennilega eftirminnilegast var þegar ég hjólaði með norska villsau (kind) um þriggja

Úr heimildarþætti Lindu, Berre ein gris, sem sýndur var í norska ríkissjónvarpinu þar sem Linda fylgdi eftir grísnunum Gisse frá goti til slátrunar.

kílómetra leið frá Landås-svæðinu í Björgvin og heim til mín. Sem fjölmiðlamaður er maður vanur því að þurfa að líta aðeins í kringum sig til að finna hugmyndir og það gerði ég í þetta sinn. Þar sem ég á ekki bíl þá varð ég að hjóla. Mig langaði til að læra að úrbeina kindsskrokk og hafði matarsendiherra Hörðalands, Hanne Frosta, í símanum sem leiðbeindi mér. Það gekk nokkuð vel en það var alls ekki auðvelt að úrbeina í fyrsta sinn, það verð ég að viðurkenna. Síðan bauð ég til veislu um kvöldið þar sem mikill rómur var gerður að matnum.“

Norsk og svæðisbundin matvæli

Í framhaldinu gáfu Linda og Hanne Frosta út matreiðslubók saman undir

heitinu Norske smakar, þar sem þær leituðu að góðu norsku hráefni sem bragð væri að.

„Ég var eins konar lærisveinn Hanne og líkaði það vel. Þetta var í rauninni uppgötvunarferð fyrir mig og það urðu margar sterkar bragðreynslur. Við ferðuðumst á litlum og þröngum malarvegum, í gegnum þrönga dali og fundum vin í bænum til að ná fram því besta að okkar mati. Hugmyndin var að vinna með norsk matvæli og þá svæðisbundin hér af Vesturlandinu þar sem Hanne bjó til sína bestu rétti úr árstíðabundnu hráefni,“ útskýrir Linda og segir jafnframt:

„Það er í raun svolítið skekkja í því eða villandi fyrir neytendur að hægt sé að flytja inn matvæli allt árið um kring því þannig nær fólk ekki

Á myndinni til hægri er þó ekki grísinn Gisse, heldur „frændi“ hans úr sjónvarpsþáttum um svæðisbundin matvæli.

almennilega utan um það hvað er árstíðabundin vara. Að mínu mati er betra að velja kvöldmat með norsku og svæðisbundnu hráefni heldur en annað ef mögulegt er. Það er líka sorgleg staða að það sé dýrara að velja hollustu og svæðisbundinn mat heldur en til dæmis innflutt. Ég hef nú aðeins kynnst lífi bænda í gegnum starf mitt og ég segi húrta fyrir bændum, þetta er mikilvæg stétt í samfélaginu.“

Hvaðan kemur maturinn?

Fyrir tíu árum gerði Linda heimildarþátt um grísinn Gisse, sem hún fylgdi frá goti og fram að sjö mánaða sláturaldri þegar hann var um 90 kílóa þungur, og fræddi um leið á vandaðan hátt um svínarækt.

„Ég fékk góðfúslegt leyfi hjá forsvarsmönnum landbúnaðarháskólans í Voss að fylgja Gisse eftir og fjalla um framleiðslu á svínakjöti. Ég vildi þekkja betur matinn sem ég borða. Þetta var mitt framlag í að auka skilning fólks á því hvaðan maturinn kemur því kótelettan verður jú ekki til í plasti. Mér fannst að fólk þyrfti að átta sig á því að kótelettan verður til vegna þess að hún kemur af dýri sem þarf hreyfingu, umhyggju og útiveru. Ég er mikill dýraverndunarsinni og ég neita að trúa því að kjúklingur sem kemur frá verksmiðjubúi sé hamingjusamt dýr en öðru máli gegnir um til dæmis hjartardýr sem lifir villt í náttúrunni,“ segir Linda og bætir við:

„Ég ólst ekki upp á sveitabæ og veit ekkert um húsdýr og segi oft í

Það er oft glatt á hjalla hjá tungumálafræðingunum Lindu og aðstoðarmanni hennar, Gunnstein Akselberg, í hinum vinsæla Eides spráksjov sem sýndur er á norska ríkissjónvarpinu.

gríni að ég viti varla mun á fram- og afturenda kúa hvað þá meira. En það er margt við sveitina og ekki hvað síst við framleiðslu á matvælum sem ég hef áhuga á og hef tekið fyrir reglulega. Ég er mjög upptekin af dýravelferð og hreinum matvælum.“

Persónuleiki fram fyrir mállýsku

Noregur er land mállýskna og hafa þetta verið eilífðaráttök milli borga og landsbyggðar sem sést vel í skilningi á mállýskum. Þessu er Linda mjög upptekin af í hinum vinsæla sjónvarpsþætti sínum Eides spráksjov.

„Það er örugglega ástæða fyrir því að fólk í borgunum kallaði lengi vel nýnorskuna og mállýskur því að það lyktaði af fjósi. Þar erum við komin með samlíkingu og tengingu við sveitina sem áður fyrr var kannski lítið frekar niður á af mörgum sem bjuggu í þéttbýlinu.

Þetta hefur breyst gríðarlega mikið undanfarnir 10–15 ár hérna í Noregi og það gerðist í kjölfarið af því að leyfilegt varð að tala mállýskur í útvarpi og sjónvarpi sem var ekki áður. Þá breyttist viðhorfið til mállýskna umtalsvert þar sem persónuleiki fólks var settur hærra heldur en hvernig það talaði,“ útskýrir sjónvarpskonan og segir jafnframt:

„Ég er þeirrar skoðunar að þáverandi fjármálaráðherra, Sigbjørn Johnsen, hafi haft mikið um þessa þróun að segja því hann talaði alltaf sína Toten-mállýsku og sama hversu mikið var gert grín að því þá haggðist hann ekki og var stoltur af að tala sitt „mál“ ef segja mátti sem svo. Það sem hefur án efa líka haft áhrif er að margt fólk í samfélaginu, sem hefur verið áberandi á menningarsviðinu og fólki líkar vel við, eins og rokkarar frá Þrændalögum og frá norðurhluta Noregs, hafa talað sínar mállýskur með stolti. Þegar fólk notar sínar mállýskur á opinberum vettvangi þá hjálpar það án efa til við að gefa þeirri þróun meira samþykki.

Það er líka svolítið asnalegt ef fólk þarf að breyta mállýsku sinni til að þykja finna í samfélaginu, það er frekar úrelt hugmyndafræði í rauninni. Persónuleiki fólks er auðvitað alltaf mikilvægastur.“

Fyrirlestrar og uppistand

Það er óhætt að segja að Linda sitji ekki auðum höndum og hefur hún alltaf verkefni utan hefðbundinnar vinnu fyrir norska ríkissjónvarpið. Hún heldur nánast vikulega fyrirlestra yfir vetrartímann um að miðla sögum og um þessar mundir æfir hún stíft fyrir fyrstu uppistandssýningu sína, Öppdrag Mottro, sem fjallar um samband hennar við móður sína.

„Fyrirlestrarir fjalla um að segja frá eða miðla og er þetta fólk alls staðar að úr samfélaginu sem kemur á þá. Um leið og maður til dæmis segir eitthvað og fólk skilur ekki þá dettur það mjög fljótt út. Þetta er sérstaklega

mikilvægt á okkar tímum og einnig fyrir fjölmiðlafólk, sérstaklega þá sem starfa við útvarp og sjónvarp. Við sjáum að hlustun og áhorf fer niður á við um leið og fólk nýtir sér tæknina að heyra og hlusta þegar

því hentar. Það er líka jákvætt því þá lifir dagskrárgerðin lengur. Við sem störfum við þessa miðla þurfum um leið að selja okkur svolítið með að hugsa öðruvísi því efnið verður að standa tímans tönn,“ segir Linda

FÁÐU SMÁ SOLIS FYRIR VETURINN

Öfluga smávélín sem hefur slegið í gegn í sumar.
Síðasta sending seldist upp.
Vorum að fá nýja sendingu af 26 og 50 hestafla vélum.
Eigum einnig fyrirlyggjandi mikið úrval fylgihluta.

www.vallarbraut.is | vallarbraut@vallarbraut.is | S-8411200 & 8417300

Minna viðhald, meiri frítími

Fyrir nokkrum árum vann Linda matvælaþætti um svæðisbundin matvæli í samvinnu við matvælasendiherra Hörðalandsfyllkis, Hanne Frosta, þar sem bestu bitar úr héraði voru teknir fyrir og síðar varð úr matreiðslubók.

Mynd / Thor Brødreskift

og þegar talið berst að æfingum fyrir uppistand hennar brosir hún og er fljót til svars:

„Hér er ég að leita í liðna tíma. Ég hef hringt í mömmu mína í 10 ár og spurt hana um allt mögulegt frá fortíðinni svo uppistandið er mynd af henni, mér og fortíðinni. Hún er bara venjuleg manneskja og venjuleg

móðir, hversu óvanaleg getur jú ein móðir verið? En móðir mín þolir ekki að hugsa til baka, hún hugsar í tilfinningum en ekki í ártölum, hún er alveg vonlaus í því. Fyrir mér er þetta verkefni til að sýna mér og öðrum að það er svo mikið af góðum sögum beint fyrir framan mann sem fara framhjá á undarlegan hátt.“ /ehg

Vegg- og þak- Klæðningar

Við finnum lausn sem hentar þér!

| Strúktúr ehf | www.struktur.is | struktur@struktur.is |

| Stangarhyl 7 | sími: 588 6640 |

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
FYRIR ÍSLENSKA VEÐRÁTTU

PVC GLUGGAR | HURÐIR | RENNIHURÐIR
SÓLSTOFUR | SVALALOKARNIR

PGV
FRAMTÍÐARFORM EHF
PLASTGLUGGAVERKSMÍÐJA

Hafðu samband, veldu viðhaldslítið og notaðu frítíma þinn í annað en málningar- og viðhaldsvinnu

SKIPHOLT 35, 105 REYKJAVÍK | SELJABÓT 7, 240 GRINDAVÍK
510-9700 | WWW.PGV.IS | PGV@PGV.IS

Samband sunnlenskra kvenna 90 ára:

„Forvarnir – lykill að bættri lýðheilsu“

– er yfirskrift afmælisársins og konur hvattar til að rækta huga, líkama og umhverfi

Samband sunnlenskra kvenna (SSK) var stofnað 30. september árið 1928 og eru því 90 ár liðin frá stofnun þess í lok þessa mánaðar. Með stofnun kvenfélaga mynduðu íslenskar konur net kvenna til að stuðla að fræðslu og til að berjast gegn fátækt og vösbúð.

Elinborg Sigurðardóttir er formaður SSK, en hún segir að á þeim tíma sem sambandið var stofnað hafi verið mikil fátækt í landinu og víða hjálpar þörf.

„Konur 40 ára og eldri höfðu fengið kosningarétt árið 1915 og rödd þeirra var farin að heyrast þótt fyrsta konan væri ekki kjörin á þing fyrr en árið 1922. Víða um land höfðu verið stofnuð kvenfélög, það elsta, Kv. Rípurhrepps í Skagafirði, var stofnað árið 1869. Elsta kvenfélagið hér á Suðurlandi er Kv. á Eyrarbakka, stofnað árið 1888. Með stofnun kvenfélaganna mynduðu íslenskar konur net kvenna. Þær vildu efla fræðslu til kvenna og barna og leituðu leiða gegn fátækt og vösbúð. Þær beittu sér fyrir að koma upp matjurtagörðum og rækta þar fleiri afurðir til manneldis.“

Þáttur Halldóru Bjarnadóttur

„Halldóra Bjarnadóttir, heimilisiðnaðarráðunautur á Blönduósi, sendi bréf vorið 1927 til nokkurra kvenna hér á Suðurlandi og hvatti þær til að efna til kvennafundar og heimilisiðnaðarsýningar.

Eftir var til þessa viðburðar í Tryggvaskála og þar hvatti Halldóra til að konur stofnuðu kvenfélög í þeim hreppum þar sem engin slík væru enn. Einnig hvatti hún til að kvenfélögin stofnuðu samband sín á milli til að sameinast í átökum um velferðarmál til blessunar og framfara fyrir héraðið. Þessi samtök áttu að vera hliðstæð búnaðarfélögum og búnaðarsamböndum sem víða voru þá til.“

SSK stofnað 30. september 1928

„Samband sunnlenskra kvenna var síðan stofnað í Þjórsártúni 30. september 1928 og var Herdís Jakobsdóttir, Kv. Eyrarbakka, einróma kosin fyrsti formaður þess.

Aðalmarkmið með stofnun sambandsins var að vinna að aukinni húsmæðrafræðslu og efla heimilisiðnað og garðrækt og viðhalda þjóðlegum verðmætum. Sambandið fór árið 1929 að huga að undirbúningi fyrir stofnun húsmæðraskóla á Suðurlandi. Húsmæðraskóli Suðurlands tók síðan formlega til starfa í Lindinni á Laugarvatni árið 1943.

Fram að þeim tíma hafði sambandið gengist fyrir námskeiðum og útvegað leiðbeinendur um tövinnu, hagnýtan fatasam og garðrækt út í sveitirnar. Markmiðið var að engin ull færi óunnin vestur yfir Hellið. Einnig beittu þær sér fyrir stofnun ullaþvottastöðvar og keyptar voru spunavélar, prjónavélar og vefstólar. Jafnframt var hvatt til handavinnukennslu í öllum barnaskólum og að kennarar hlutu menntun sem slíkir,“ segir Elinborg.

Stjórnsmál og trúmál bönnuð

Sambandið beitti sér líka fyrir stofnun sjúkrahúss á Suðurlandi. Konur höfðu fram að þeim tíma hjúkrað gamalmennum og veikburða á heimilum sínum. Hjálparstúlkur á vegum SSK ferðudust um héraðið til aðstoðar við umönnun bágstaddra. Sjúkrahúsið tók til starfa árið 1958 og var staðsett í bústað héraðslæknisins á Selfossi. Meira að segja saumuðu

Elinborg Sigurðardóttir, formaður Sambands sunnlenskra kvenna, fyrir framan Heilbrigðisstofnun Suðurlands á Selfossi. Myndir / Magnús Hlynur Hreiðarsson.

SSK afhenti fæðingardeildinni á Selfossi tæki fyrir þrjár og hálfa milljón króna og var þessi mynd tekin við það tækifæri. Á henni eru frá vinstri: Þórunn Ragnarsdóttir, fyrrverandi gjaldkeri SSK, Jóhanna Þróðmarsdóttir, formaður fjárflounarnefndar, Helga Baldursdóttir frá SSK, Pálína Magnúsdóttir frá SSK, Elinborg formaður, Sigrún Kristjándóttir yfirljósmóðir, Arndis Mogensen ljósmóðir, Dagný Zoëga ljósmóðir, Herdís Gunnarsdóttir, forstjóri HSU og Anna María Snorradóttir, hjúkrunarstjóri HSU.

kvenfélagskonur í árdaga fatnað, sængurföt og gluggatjöld til nota á sjúkrahúsinu.

Sjúkrahússjóður SSK var stofnaður árið 1952 og síðan þá hefur sambandið styrkt kaup á tækjum og áhöldum til þess. Deilur um stjórnsmál og trúmál hafa ætíð verið óleyfilegar á sambandsfundum.“

– Hvernig hafa samtökin þróast og dafnað í öll þessi ár?

„Innan Samtaka sunnlenskra kvenna eru í dag samtals 25 kvenfélög í Árnes- og Rangárvallasýslu. Samkvæmt síðustu ársskýrslum kvenfélaganna eru í þeim samtals 935 konur á öllum aldri. Við í stjórn SSK áttum okkur þann draum að þær yrðu orðnar 1000 á afmælisárinu en það náðist ekki alveg.

Öll vinna félagskvenna er innt af hendi sjálfboðin. Á síðasta ári má áætla að konur innan SSK hafi lagt til samfélagsins að lágmarki 15.000 vinnustundir, eða 1.875 dagsverk. Hvert kvenfélag leggur metnað sinn í að sinna vel nærsamfélagi sínu með ýmsum gjöfum. Á síðasta ári gáfu kvenfélögin gjafir fyrir samtals 14.507.000 kr. Þessa fjár afla kvenfélagskonurnar á ýmsan hátt, sum þeirra sjá um erfidykkjur, halda basara, bíngó og tombólur, vinna í veislum, sjá um þorablót,

jólaskemmtanir, selja réttarsúpu, sumarblóm, leigja út sumarhús o.fl.“

SSK hefur þroskast vel

Elinborg segir að kvenfélagskonur geri sér líka glaðan dag til að rækta andann og huga með því að innra starfi félagsins. „Já, þar má nefna ýmiss konar námskeið, fönður- og tómstundakvöld, gönguferðir, leikhúsfærðir, ferðalög innanlands og utan, óvissuferðir, útplöntun trjáa og blóma o.fl. Samtök sunnlenskra kvenna hafa þroskast vel í tímans rás, eins og sjá má á fjölbreytni í starfsemi kvenfélaganna.

Sum áhersluatriði í starfsemi þeirra hafa breyst en hugsunin um að láta ætíð gott af sér leiða fyrir samfélagið er svo sannarlega enn í fullu gildi. Því má segja að þótt samtökin fagni nú 90 ára afmæli sínu þá er það síungt því það er svo lifandi og fjölbreytt starf í öllum kvenfélögum.“

Hver er tilgangur og markmið samtakanna?

„Tilgangur Sambands sunnlenskra kvenna er enn í dag að sameina krafta aðildarfélaganna, efla tengslanet kvenna o.fl. Það er gert með því að efla félagsskap og samvinnu

þurfa mest á stuðningi að halda og hlúa að menningarmálum. Ekkert gerist af sjálfu sér og líklegt er að stofnun kvenfélaga í öllum hreppum og bæjarfélögum á sínum tíma hafi átt mikilvægan þátt í bættu umhverfi og þeim lífsgæðum sem við njótum í dag og teljum jafnvel sem sjálfsagðan hlut.“

Bera höfuðið hátt

Elinborg segir að fræðsla og samtakamáttur kvenna í kvenfélögum og gjafir þeirra til nærsamfélagsins sem og á landsvísi hafi ábyggilega verið mörgum konum hvatning til þess að ganga til liðs við félögin og leggja málefnum þeirra lið ásamt því að fá tækifæri til að kynnast um leið mörgum skemmtilegum konum. „Það er gefandi að geta stutt við uppbyggileg mál í þágu samfélagsins og konur ná frekar eyrum ráðamanna ef þær standa þétt saman. Kvenfélagskonur þurfa að bera höfuðið hátt og vera stoltar af framlögum sínum til samfélagsins.“

– Hvernig gengur að fá ungu konurnar inn í félögin og hvernig eru þær að koma út?

„Innan hvers kvenfélags er aldursdreifing kvennanna mjög misjöfn. Stundum heyrast talað um að kvenfélögin séu bara fyrir gamlar konur og að þar sé alltaf verið að baka. Þetta er bara vitleysa. Vissulega eru konur stundum að baka og sumar eru snillingar í bakstri en þá eru þær að „Baka betra samfélag“ því að með bakstrinum eru þær að afla fjár til að geta gefið til samfélagsins. Aðrar konur eru snillingar í einhverju öðru og þá fá þær að njóta þeirra hæfileika sinna. Svo er það líka svo að „Ungur nemur gamall temur“. Eldri konurnar í kvenfélögum leiðbeina oft þeim yngri um ýmislegt sem mörgum þykir gott að kunna, s.s. eins og að baka pönnukökur, steikja kleinur o.fl. Ungu konurnar eru virkilega kraftmiklar í sumum kvenfélögum og setja sinn svip á félagsstarfið.“

Þau eru mörg gjafabréfin sem SSK hefur afhent stjórnendum Heilbrigðisstofnunar Suðurlands í gegnum árin, hér er eitt frá 28. ágúst 2014.

kvenna á sambandssvæðinu, vinna saman að hvers konar þjóðnytja- og menningarmálum og virkja aðildarfélagin til samstarfsverkefna á sviði félags-, menningar- og líknarmála. Jafnframt er stuðlað að jafnrétti kynjanna. Einnig er SSK aðili að Kvenfélagasambandi Íslands (KÍ) sem er málsvari og samráðsvettvangur kvenna um allt land og er í samstarfi við Kvennasamband Norðurlanda (NKF) og Alþjóðasamband kvenna í dreifbýli (ACWW).

– Það er mikil kvenfélagsmenning á Suðurlandi, kanntu að skýra það út?

„Kvenfélögin hafa þróast í tímans rás en hvert og eitt þeirra heldur samt áfram í upprunaleg gildi sem eru að styðja við þá sem

Mynd tekin af nokkrum fyrrverandi formönnum SSK 30. september 2008, frá vinstri: Guðrún, Drífa, Rosmarie, Sigurhanna, Halla og Þórunn Drífa.

SSK styrkti lögregluna í Árnæssýslu um kaup á fíkniefnahundi í apríl 2007 en það var hundurinn Bea, sem er hér með umsjónarmanni sínum, Jóhönnu Eivinsdóttur Christiansen.

– Hvað með karla, af hverju er þeim ekki hleypt inn í félögin í meira mæli?

„Sums staðar eru karlafélög og karlklúbbar þar sem konum er ekki hleypt inn. Ég veit að í gegnum tíðina hafa eiginmenn félagskvenna og aðrir karlar unnið sjálfböðni og stutt starf kvenfélaganna á ýmsan hátt. Hvert kvenfélag ræður sinni starfsemi en ég held að körlum væri ekki meinuð innganga í kvenfélag ef þeir vildu ganga í það og taka þátt í starfsemi þess. Það eru að því er ég best veit tveir karlar í kvenfélögum innan SSK.“

– SSK lætur gott af sér leiða, þið hafið styrkt Heilbrigðisstofnun Suðurlands mikið í gegnum árin. Hefur þú einhverja hugmynd um hvað þessi upphæð er orðin há og af hverju leggið þið svona mikla áherslu á HSU?

„Frá árinu 1999 og til þessa dags hefur Samband sunnlenskra kvenna gefið til HSU gjafir úr Sjúkrahússjóði SSK fyrir um 25 milljónir króna (ekki framreiknað til núvörðis). Þá eru algjörlega ótaldir allar þær gjafir sem kvenfélögin hvert og eitt hafa gefið til heilsugæslustöðva, öldrunarheimila og sjúkrahússins. Sjúkrahússjóðurinn var stofnaður árið 1952 og í hann er árlega aflað fjár með jólakortasölu og nú hin síðustu ár hafa einnig verið seldir litlir glerenglar sem nefndir eru Kærleiksenglar.“

Sjúkrahúsið er óskabarn SSK

Elinborg segir að sjúkrahúsið hafi verið óskabarn SSK alveg frá stofnun þess og öllum kvenfélagskonum er ljóst mikilvægi þess að geta haldið uppi góðu þjónustustigi í heilbrigðismálum á Suðurlandi.

„Kvenfélagskonur létu t.d. vel til sín heyra fyrir nokkrum árum með fundarhöldum, bréfaskriftum og undirskriftasöfnun þegar til stóð að draga verulega saman í málefnum sjúkrahússins og flytja starfsemi til Reykjavíkur. Við reynum m.a. að standa vörð um málefni kvenna og leggja fram fjármuni til tækjakaupa svo konur með eðlilega meðgöngu

geti óhræddar fætt börn sín hér á sjúkrahúsinu og notið hér bestu aðhlynningar. Kvenfélagskonur hafa líka í nokkur ár þrjónað húfur o.fl. til að gefa öllum nýburum á svæðinu. Með fjármagni úr Sjúkrahússjóðnum hefur líka verið stutt við ýmis tækjakaup, bæði á göngu- og bráðadeild sjúkrahússins, ásamt því að gefin hafa verið meðferðarstóll, sjúkrarúm o.fl.“

– Hvernig ætlið þið að fagna 90 ára afmælinu?

„Yfirskrift afmælisársins er „Forvarnir – lykill að bættri lýðheilsu“. Við vitum að lýðheilsa snýst um að rækta vel bæði huga og líkama ásamt því að huga vel að umhverfi sínu. Við höfum hvatt til að kvenfélagskonur eigi saman bæði gleði- og gæðastundir og meti vel auðlegðina sem felst í samstarfi í öllu félagsstarfinu.

Í tilefni af afmælisárinu efndum við til fjögurra daga hópferðar til Hollands í byrjun maí. Við fórum 49 kvenfélagskonur úr 13 kvenfélögum í algjörlega ógleymanlega ferð. Þar heimsóttum við m.a. hollenskar kvenfélagskonur sem hafa komið tvisvar sinnum hingað til okkar á Suðurlandið. Þær hollensku tóku mjög vel á móti okkur á herragarði og voru þar í þjóðbúningum. Síðan fylgdu tvær þeirra með okkur í rútunni um svæði þar sem voru blómstrandi túlpanaakrar í öllum regnbogans litum.

Haldið upp á afmælið 30. september

„Við gefum nú í september gjöf úr Sjúkrahússjóðnum frá öllum kvenfélögum til fæðingardeildar HSU fyrir um 3,5 milljónir í tilefni af afmælisárinu. Þetta eru þrjú tæki, þ.e. Monitor, glaðloftstæki og POX mælir. Síðan ætlum við að halda upp á sjálfan afmælisdaginn sunnudaginn 30. september með samkomu í Haukadalsskógi og á Hótel Geysir.

Við vonumst eftir því að allar kvenfélagskonur á sambandssvæðinu taki sér tíma til að mæta í afmælið. Við ætlum að byrja afmælishátíðina í bákhúsinu og halda síðan í léttu skógargöngu og flytja okkur síðan inn á hótelið í meiri formlegheit. Ef næg þátttaka fæst ætlum við að efna til rútufærða sem hefjast á Hvolsvelli og í Þorlákshöfn og taka upp farþega á ákveðnum stöðum á leiðinni í Haukadal. Bréf um þetta hefur verið sent út til allra formanna kvenfélaganna.“

– Hvernig sérðu SSK þróast næstu 90 árin?

„Ég sé Samband sunnlenskra kvenna halda áfram að þróa eins vel og hingað til. Ég held að gömlu rótgrónu gildin verði áfram við lýði, þ.e. að láta til sín taka og láta sig varða málefni sem vantar stuðning, hvort heldur það er í líknar-, umhverfis- eða menningarmálum. Lýðheilsurannsóknir sýna að það að starfa í kvenfélagi hefur jákvæð áhrif á heilsu,“ segir Elinborg, formaður SSK. /MHH

Landssamband KÍ á Húsavík í október

Fram undan er Landssamband-sþing KÍ sem verður haldið á Húsavík dagana 12.–14. október nk. Yfirskrift þingsins er „Fylgdu hjartanu“ og þar verða fluttir margir áhugaverðir fyrirlestrar á viðum grunni um það málefni.

Kvenfélagasamband Íslands hefur aðsetur og er einn eigenda að Kvennaheimilinu á Hallveigarstöðum. Ánægjulegt er að geta þess að núverandi forseti KÍ, Guðrún Þórðardóttir, er félagi í Kv. Grímsneshrepps og kemur því úr röðum Sambands

sunnlenskra kvenna. KÍ lætur til sín taka í ýmsum málefnum og má þar nefna umhverfismál, matarsóun, fatasóun, hagsmunagæslu um hag heimilanna, umsagnir um frumvörp er varða málefni kvenna, barna og heimila, stuðning við beinverndarmál, almannaheill o.fl. Innan KÍ eru starfandi alls 17 héraðssambönd með um 154 kvenfélög. BS ritgerð sem unnin var árið 2016 af Rebekku Helgu Pálsdóttur nefndist Kvenfélögin og samfélagið. Þar vinnur hún upplýsingar

úr ársskýrslum kvenfélaga og fjallar um gjafir kvenfélaga á landinu á 10 ára tímabili (2006–2016). Aðeins höfðu 57% félaga skilað ársskýrslum þessara ára en heildarverðmæti þeirra gjafa var um hálfur milljarður króna svo eflaust er hægt að tvöfalda þessa upphæð. Langstærstur hluti þessara gjafa rann til líknarmála og næst komu menntamálin. Hægt er að spyrja sig; hvar væru heilbrigðisþjónusta og skólakerfi landsins stödd ef gjafir kvenfélaganna nyti ekki við?

dott.gallina

- ✓ Einangrandi
- ✓ Reyklúgur
- ✓ Birtuop
- ✓ Sterkar

P. PORGRÍMSSON & CO

Ármúli 29 • 108 Rvk • 512-3360 • korkur.is

Verk: Gróðrarstöð Lambhaga
Reykjavík
4000m²

Polycarbonate gróðurhúsaklæðning

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300
Næsta blað kemur út 4.október

AR BLUE CLEAN

6 Serie: All in ONE

Made in Italy

DYNJANDI

allt fyrir öryggið

Skeifunni 3h
Sími: 588 5080 ll dynjandi.is

Hjá okkur færðu allt fyrir háprýstipvottinn

Gamli traktorinn

Challenger á heimsmetið í herfingu

Undir lok þar síðustu aldar voru Bandaríkjamennirnir Benjamin Holt og Daniel Best að gera, hvor í sínu lagi, tilraunir með gufuvélar til notkunar í landbúnaði. Báðir urðu þeir síðar frumkvöðlar í hönnun og smíði bensín-disilknúinna dráttarvéla.

Á þeim árum sem Holt og Best

Challenger á markað

Undir lok níunda áratugar setti fyrirtækið á markað dráttarvélar undir heitinu Challenger. Dráttarvélin var

voru að ströggla við gufuvélar voru slík tæki allt í senn stór, þung og klunnaleg. Íðulega kom fyrir að þunglamalegir og gufuknúrir traktorar festust og stóðu fastir í blautum jarðvegi í marga daga áður en tókst að ná þeim upp. Til að leysa þetta vandamál stakk Holt upp á að í stað dekkja yrðu sett belti undir dráttarvélnar og yfirborðssnerting þeirra við jarðveginn aukin verulega. Fyrsta beltugufudráttarvélin var reynd 1904 og þótti standa hefðbundnum hjólavélum mun framar í blautum og lausum jarðvegi. Nokkrum árum seinna var fyrsti bensínknúni traktorinn á beltum framleiddur og fékk hann nafnið Caterpillar.

Um svipað leyti stofnaði C. L. Best, sonur Daniels

hönnuð með það í huga að fljóta sem mest á jarðveginum. Næstu árin setti fyrirtækið á markað sífellt stærri og tæknilega endurbættari

útgáfur af Challenger dráttarvélum og var Challenger MT875B þeirra öflugastur, 570 hestöfl.

AGCO kaupir Challenger

Árið 2002 keypti AGCO framleiðsluréttinn að Challenger dráttarvélum. Fyrstu árin eftir kaupun framleiddi fyrirtækið nokkra týpur af stórum Challenger dráttarvélum, eins og MT600C, MT500B, MT400B, MT500B, MT600C og MT900C auk Spra-Coupe 4000, Terra-Gator 2244 og 3244 sem allar seldust vel bæði innan og utan Bandaríkjanna.

Árið 2007 setti týpan MT875B, sem framleidd var að AGCO, nýtt heimsmet í herfingu á flatarmáli lands á einum sólarhring. Alls 644 hektara og eyddi að meðaltali 4,42 lítrum af dísil á hektara.

X-Edition MT800E Limited er öflugasta týpan af Challenger til þessa 600 hestöfl.

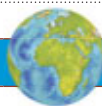

Best, fyrirtæki sem ætlað var að framleiða bensínknúnar dráttarvélar á hjólum en hóf þegar að prófa sig áfram með beltavélar. Fyrsta beltavélin frá fyrirtæki Best-feðga var 75 hestöfl og fékk heitið CLB Tracklayer og þótti á ýmsan hátt nýstárleg og var meðal annars útfærð sem skriðdrekki.

Samruni Best Tractor Co. og Caterpillar Tractor Co.

Árið 1925 runnu Best Tractor Co. og Caterpillar Tractor Co. í eina sæng undir heiti Caterpillar og hóf fljótlega framleiðslu á dísilknúnum dráttarvélum í stærri kantinum.

Í dag framleiðir AGCO Challenger stórar og öflugar dráttarvélar sem eru fáanlegar annaðhvort á hjólum eða beltum, allt eftir ósk kaupandans. /VH

UTAN ÚR HEIMI

Eftir útgöngu Breta úr Evrópusambandinu standa Bretar í samningaviðræðum við Evrópusambandið um áframhaldandi innflutning á matvælum til landsins.

Brexit og innflutningur á landbúnaðarvörum til Bretlands:

Áhyggjufullir vegna sýklalyfjanotkunar í landbúnaði í Bandaríkjunum

Einn af möguleikum Breta eftir að úrsögn þeirra úr Evrópusambandinu tekur að fullu gildi er að flytja inn landbúnaðarvörur frá Bandaríkjunum. Margir hafa lýst yfir áhyggjum af slíkum innflutningi út frá lýðheilsusjónarmiðum.

Notkun á sýklalyfjum sem vaxtarhormóns í Bandaríkjunum Norður-Ameríku er mun meiri í Evrópu og á Bretlandseyjum. Að öllu jöfnu er talið að notkun á sýklalyfjum sem vaxtarhormóns sé fimm sinnum meiri í Bandaríkjunum en á Bretlandseyjum. Notkunin er misjöfn milli búfjárfstofna og mest er hún í nautgriparækt, eða sextán

sinnum meiri og dæmi um að hún hafi verið þrjátíu sinnum meiri í Bandaríkjunum en á Bretlandseyjum. Notkun sýklalyfja í kjúklingarækt er þrisvar sinnum meiri, sex sinnum meiri í svínarækt og fimm sinnum meiri í kalkúnaeldi í Bandaríkjunum en í Bretlandi. Notkun á sýklalyfjum sem vaxtarhormóns er bönnuð á Íslandi.

Innflutningur á nautakjöti frá Bandaríkjunum er bannaður víðast í Evrópu vegna þessa.

Mikil notkun á sýklalyfjum í landbúnaði sem vaxtarhormóns og hætta á útbreiðslu á sýklalyfjaónæmum bakteríum er eitt af stærstu yfirvofandi heilbrigðisvandamálum heimsins

í dag, að sögn Alþjóðaheilbrigðisstofnunarinnar og fleiri aðila sem láta sig lýðheilsuáhrif varða.

Eftir útgöngu Breta úr Evrópusambandinu standa Bretar í samningaviðræðum við Evrópusambandið um áframhaldandi innflutning á matvælum til landsins. Einnig eru Bretar að skoða möguleika á því að flytja inn landbúnaðarvörur frá Bandaríkjunum.

Ekki eru allir á eitt sáttir við að gerðir verði samningar við Bandaríkin um innflutning landbúnaðarvara og bera fyrir sig lýðheilsusjónarmiðum og segja hætta á sýkingu og jafnvel faraldri af völdum sýklalyfjaónæmra baktería vera of mikla. /VH

Veðrabreytingar:

Hlýnun Atlantshafsins og aukið regn í Amason

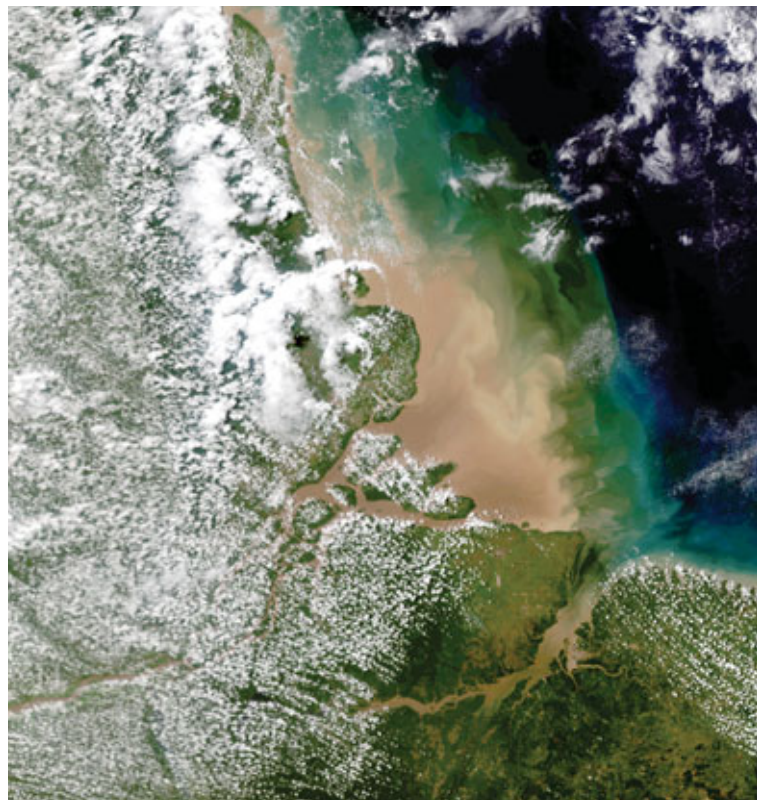
Nýlegar kannanir sýna að jafnhliða hlýnun Atlantshafsins vegna hlýnnar jarðar er veðurfar í Amason að breytast og regn að aukast.

Afleiðingar hlýnnar jarðar eru margvíslegar og má þar nefna hlýnun sjávar, bráðnun jökla og hækkun sjávar, fárviðri eru tíðari og þurrkar algengari og standa lengur yfir. Áhrifa hlýnnarinnar gæta víða og eru ekki staðbundin, því eins og stundum er sagt þá breytist veðrið á Íslandi þegar fiðrildi í Ástralíu blakar vængjunum. Breytingar á veðri á einum stað geta því haft áhrif á veðurfar annars staðar með ófyrirsjáanlegum afleiðingum.

Kínverskir og brasilískir vísindamenn birtu nýlega niðurstöðu könnunnar á breytingum á úrkomu í Amason-frumskóginum í tímariti sem nefnist Environmental Research Letters.

Í greininni segir meðal annars að árinu í Amason sé skipt í regn- og þurrkatímabil og að samanburður á veðurfarsupplýsingum undanfarna áratuga sýni að regntímabilið hafi verið að lengjast í báða enda. Auk þess sem úrkoma hefur aukist um 180 til 600 millimetra á ári.

Samkvæmt könnun greinarhöfundar helst aukin úrkoma í Amason í hendur við hlýnun sjávar í Atlantshafinu. Um 20% af

Amason og Atlantshafið.

Mynd / NOAA Environmental Visualization Laboratory.

ferskvatni heimsins á uppruna sinn í Amason-skógunum og uppgufun frá þeim á þurrkatímabilum er gríðarleg og hefur áhrif á veðurfar víða um heim. Allar breytingar á

veðurfari í Amason munu því hafa ófyrirsjáanleg áhrif á veðurfar annars staðar í heiminum því slíkt er hið dásamlega samhengi alls í veröldinni. /VH

Kínaklúbbur Unnar: Gamla og nýja Kína skoðað

Unnur Guðjónsdóttir býður í byrjun júní á næsta ári upp á nítján daga fróðleiks- og skemmtiferð til Kína, á ári gríssins, 2019. Þetta verður fertugasta hópferðin sem Unnur skipuleggur og leiðir um Kína.

Unnur, sem hefur áralanga reynslu af Kínaferðum, segir að þrátt fyrir að ferðadagskráin sé digur sé ferðin ekki erfið. „Þetta er ferð sem hentar fólki á öllum aldri og meira að segja börn hafa gagn og gaman af þessari ferð. Kína breytist óðfluga, svo ef fólk vill sjá eitthvað af gamla Kína, þá er um að gera að bíða ekki með að fara þangað.“

Meðal staða sem heimsóttir verða í ferðinni eru Shjanghai, Suzhou, Tongli, Guilin, Yangshuo, Xian og Beijing. Auk skemmtiferðasiglingar á Lifljótinu og göngu á Kínamúnum.

Að sögn Unnar er verð á mann 660 þúsund krónur og er þá allt innifalið. Það er að segja full dagskrá samkvæmt ferðaskrá, gisting í tvíbýli á fjögurra til fimm stjörnu hótélum, 100.000 krónur bætast

Flugleiðir í fertugustu ferð Kínaklúbbs Unnar til Kína.

við vilji fólk einbýli, fullt fæði með máltyðardrykkjum, skattar og gjöld, staðarleiðsögumenn og fararstjórn hennar. /VH

Steinbitar, innréttingar, gúmmímottur o.fl.

Benedikt Hjaltason hefur tekið við umboði Garðars Skaptasonar fyrir VDV Andersbeton steinbitagölf.

Steinbitagölf frá fyrirtækinu hafa verið notuð í íslenskum gnpahúsum í yfir 30 ár og reynst mjög vel.

Benedikt fer einnig með umboð fyrir:

- ✓ gúmmímottur fyrir steinbita og bása frá Kraiburg
- ✓ flatgryfjur frá Boschbeton
- ✓ innréttingar í gnpahús frá Jourdain

Benedikt Hjaltason
Sími 894 6946
fjosbitar@simnet.is

Höfuðlausnir

Vertu klár í kollinum

Voss-Helme hjálmur og hjálmhúfur býsk gæðavara framleidd í samræmi við EN 397 og EN 812. Til í öllum regnbogans litum.

Allir koma þeir með 6-punkta höfuðneti, með svitabandi og stillihnapp til að tryggja örugga setu á höfði. Hægt að fá með eða án hökubands.

Hafðu samband og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna

ÍSFELL
Ísfell ehf. Óseyrarbraut 28
220 Hafnarfjörður, Sími 5200 500
www.isfell.is, isfell@isfell.is

Hljóðlátir rörablásarar

- Frábær verð

www.hitataekni.is - S: 5886070 - Smiðjuvegur 10 - 200 Kópavogi

Hitataekni

Nútíma músavarnir

HÁTÍÐNIFÆLUR

Söluastaðir
Bústólpi
Fóðurblandan
Kaupfélag Borgfirðinga
Kaupfélag Vestur-Húnavetninga
Verslunin Eyri
Vélaval

STREYMI
heildverslun

Streymi heildverslun ehf.
Goðanesi 4
603 Akureyri

S 588 2544
N streymi@streymi.is
V www.streymi.is

Vegna aukinnar eftirspurnar óskum við eftir bújörðum á söluskrá

Vinsamlega hafið samband við Björgvin Guðjónsson, búfræðing og löggiltan fasteignasala í síma **510-3500** og **615-1020** eða á netfangið **bjorgvin@eignatorg.is**

Eignatorg
Skipholt 50b, 105 Reykjavík

Bændablaðið

á bbl.is og líka á [Facebook](https://www.facebook.com/bbl.is)

Gluggar og hurðir fyrir íslenskar aðstæður

Í yfir 20 ár hefur Viking Window AS selt tréglugga og hurðir á Íslandi

Viking
Viking Window AS

Gluggar og hurðir með eða án álkápu
Margir litir í boði
Afhendist glerjað og tilbúið til uppsetningar
Afgreiðslutími 5-8 vikur

Vesturhrauni 3 - 210 Garðabær - Sími: 480-0000
sala@afvelar.is - www.afvelar.is

AFLVÉLAR

HELSTU NYTJAJURTIR HEIMSINS

Samkvæmt FAOSTAD, tölfraeðeild Matvæla- og landbúnaðarstofnunar Sameinuðu þjóðanna, var heimsframleiðsla á möndlum ríflega 3,2 milljónir tonna árið 2016.

Möndlur tákn um sorg, von og frjósemi

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

Möndlur eru með elstu ræktunarplöntum og hafa fundist í grafhýsum egyptskra faraóa og þær eru nokkrum sinnum nefndar í Biblíunni. Þær eru sagðar ríkar af B- og E-vítamíni og steinefnum. Í Mið-Austurlöndunum eru möndlur vinsælt snakk ásamt döðlum og í Íran þykir gott að dýfa þeim í sjávarsalt.

Framleiðsla og neysla á möndlum í heiminum hefur aukist um 30% á síðastliðnum áratug. Samkvæmt FAOSTAD, tölfraeðeild Matvæla- og landbúnaðarstofnunar Sameinuðu þjóðanna, var heimsframleiðsla á möndlum ríflega 3,2 milljónir tonna árið 2016.

Mest er neysla þeirra í Bandaríkjunum Norður-Afríku, Indlandi, Þýskalandi, Spáni og Kína.

Bandaríki Norður-Ameríku eru langstærsti ræktandi mandlna í heiminum og framleiddu árið 2016 rúmlega tvö milljón tonn, eða um 63% heimsframleiðslunnar. Áætluð landnotkun undir möndlurækt í Bandaríkjunum árið 2016 var 400 þúsund hektarar. Spánn sem var í öðru sæti framleiddi sama ár rúm 202 þúsund tonn sem var tæp 10% af framleiðslu Bandaríkjanna. Íran var í þriðja sæti með tæp 148 þúsund, Marokkó í því fjórða með tæp 123 þúsund tonn, Ítalía í fimmta sæti með 74,6 og Ástralía því sjötta með framleiðslu á um 73 þúsund tonnum. Í kjölfarið koma Alsír, Túnis og Kína með framleiðslu á 66,61 niður í 48 þúsund tonn af möndlum árið 2016.

Eins og gefur augaleið eru Bandaríki Norður-Ameríku stærsti útflytjandi mandlna í heiminum

Aldinið kallast steinaldin og er með einu, þriggja til sex sentímetra löngu, og einstaka sinnum tveimur fræjum.

með um 67% markaðshlutdeild. Spánverjar eru með um 11% markaðshlutdeild í útflutningi á möndlum, Ástralía 8% og Kína 4%. Það eru svo Spánn, Þýskaland og

Indland sem flytja þjóða mest inn af möndlum.

Samkvæmt upplýsingum á vef Hagstofu Íslands voru flutt inn rúm 142,6 tonn af nýjum eða þurrkuðum

möndlum með hýði og rúm 48,3 tonn af nýjum eða þurrkuðum afhýddum möndlum, eða samanlagt rétt tæp 191 tonn árið 2017. Langmestur er innflutningurinn frá Bandaríkjunum,

Sophia Loren. Konan með möndlulaga augun.

rúm 125 tonn, Víetnam 40,5 tonn og tæp 8,7 tonn frá Spáni.

Auk þess sem töluvert er flutt inn af möndlum í sælgæti, tilbúnum matvælum og sem möndlumjólk.

Ættkvíslin Prunus

Um 430 tegundir trjáa og runna sem eru sigrænar eða lauffellandi tilheyra ættkvíslinni Prunus sem er af rósaætt. Þar á meðal heggur, plómur, kirsuber, ferskurur, perur, aprikósar og möndlur sem allt eru plöntur sem vaxa á norðurhveli jarðar.

Möndlutré

Latneskt heiti möndlutréja er Prunus dulcis. Náttúruleg heimkynni möndlutréja liggja frá Indlandi til landanna við botn Miðjarðarhafsins og þau finnast meðal annars villt í Sýrlandi, Tyrklandi og Pakistan, auk þess sem þau eru ræktuð víða um heim. Líklegast er talið að möndlutré séu ræktunaraftbrigði P. fenzliana sem finnast villt í Armeníu

og vestanverðu Azerbaijan og fyrst verið ræktað þar og aðlagast út í náttúruna.

Í náttúrulegum heimkynnum sínum ná möndlutré allt að tíu metra hæð og með stofni sem er 30 sentimetrar í þvermál. Í ræktun eru trén yfirleitt lægri og með grennri stofni sem vex upp að grunnt liggjandi trefjarót. Greinar ungra trjáa grænar en verða rauðbleikar með aldrinum. Laufblöðin löng, 7 til 18 sentimetrar, á stuttum blaðstilk. Blómin þrír til fimm sentimetrar í þvermál með fimm hvítum eða föllbleikum krónublöðum sem blómstra fyrir laufgun trjáanna á vorin.

Möndlutré þrífast best í loftslagi Miðjarðarhafsins við hlý og þurr sumur og raka og milda vetur. Kjörhiti í vexti er 15 til 30° á Celsíus og rétt undir 7,2° í hvíld. Við góðar aðstæður bera trén aldin á þriðja ári og ná fullri uppskeru á fimmta til sjötta ár og tekur það aldinið að ná fullum þroska sjö til átta mánuði frá blömgun.

Heitið möndlutré er dregið af hnetunni eða öllu heldur fræi trésins. Aldinið kallast steinaldin og er með einu, þriggja til sex sentimetra löngu, og einstaka sinnum tveimur fræjum. Aldinið sem umliggur fræið er yfirleitt fjarlægt með heitu vatni en einnig er hægt að fá möndlur í aldini á uppskerutíma á ræktunarsvæðum þeirra.

Margs konar yrki

Eins og á við flestar nytjaplöntur er til fjöldi ólíkra afbrigða og yrkja af möndlum sem eru ólíkar að lögun, stærð og bragði eftir ræktunarsvæðum. Í grófum dráttum er möndlum skipt eftir bragði í sætar og beiskar möndlur og eru sætar mun eftirsóttari og meira ræktaðar en beiskar.

Dæmi um ólík yrki eru Nonpareil sem er ræktað víða um heim vegna mikillar uppskeru og bragðs, mandlan ljósbrún og í millistærð. Neplus ber stóra og dökkbrúna möndlu, Peerless eru stórar og ljósbrúnar að lit, harðar og með hnetubragði en Ferralies litlar og þykkar möndlur.

Útbreiðsla og saga

Fornleifarannsóknir sýna að möndlur voru ræktaðar í Egyptalandi og við botn Miðjarðarhafsins um 4000 árum fyrir Krist og því með elstu ræktunarplöntum. Talið er að möndlur hafi borist til landanna umhverfis Miðjarðarhafið, Norður-Afríku og sunnanverðrar Evrópu, með úlfaldalestum og kaupskipum kaupmanna og trúarhópum kristinna og müsli. Fornleifar í Kína og lundir með möndlutréjum meðfram Silkileiðinni sýna einnig að þær hafi borist til Asíu með kaupmönnum.

Möndlur eru nefndar í hebreskum ritum sem eru talin vera 4000 ára gömul, auk þess sem þær eru nefndar í gömlum ritum frá Tyrklandi og löndunum á Balkanskaga.

Möndlur eru nefndar til sögunnar tíu sinnum í Biblíunni. Í sköpunarsögu Fyrstu Mósebókar 43:11 segir Ísrael, faðir Júda, við son sinn þegar illa gengur að kaupa korn í Egyptalandi vegna hungursneyðar: „Sé það óhjákvæmilegt gerið þá þetta: Takið af því besta sem landið hefur upp á að bjóða og setjið í sekki ykkar og færið manninum að gjöf lítið eitt af balsami og lítið eitt af hunangi, reykelsti og myrru, pistasíuhnetur og möndlur.“ Í þessu tilfelli má líta á gjafirnar, þær með taldar möndlurnar, sem tákni um von og gjaldmiðil til að kaupin gangi betur fyrir sig.

Í Fjórðu Mósebók, kafla 17:23, segir svo um staf Arons. „Þegar Móse kom til státtmálstjaldsins daginn eftir var stafur Arons, stafur Leví ættar, laufgaður. Á honum höfðu sprottið blöð og blóm og hann bar þroskaðar möndlur.“

Möndlur fundust í grafhýsi

Möndlum safnað í segl með því að hrista þær af trjánun.

Vinnsla á möndlum.

Bandaríki Norður-Ameríku eru stærsti framleiðandi mandlna í heiminum. Möndlurækt í Kaliforníu.

Tutankhamun faraó í Egyptalandi frá 1352 fyrir Krist. Talið er að möndlurnar hafi verið þar svo að faraó hafi eitthvað til að narta í á leiðinni yfir í lífið eftir lífið. Í Persíu og Arabíulöndum þótti og þykir enn drykkur úr muldum möndlum og vatni góð hressing.

Rómverjar kölluðu möndlur grískar hnetur sem bendir til að þær hafi borist til Rómar frá Grikklandi. Rómverjar köstuðu möndlum yfir nýgift hjón til að auka frjósemi þeirra og gæfu á sama hátt og er til siðs í mörgum löndum að kasta hrísgrjónum yfir brúðhjón víða um heim í dag. Hugmyndin um að möndlur auki gæfu leynist einnig í sænskum jólasíð sem margir kannast við og þekki á Íslandi og felst í möndlugjöfinni í jólagrautnum.

Möndlur bárust til Bandaríkjanna Norður-Ameríku frá Evrópu með fransisku-munkum um miðja 17. öld en fyrsta tilraunin til að rækta þær í stórum stíl var ekki gerð fyrr en 1840. Tilraunin misheppnaðist vegna þess að blómin féllu vegna vorfrosta. Tíu árum seinna var gerð önnur tilraun með ræktun þeirra í Kaliforníu og er ríkið í dag stærsti framleiðandi mandlna í heiminum.

Í Kína eru möndlur tákni um sorg

og fallegar konur sem er skiljanlegt því hvað er sorglegra en minningin um konuna með möndlulaga augu sem yfirgaf þig?

Listir

Möndluformið og möndlutré eru algeng í listum. Olíulampar frá Arabalöndunum eru oft möndlulaga og myndir af blómstrandi möndlutréjum eru ofnar í persneskum teppi. Van Gogh málaði myndir af blómum möndlutréanna í Arles og Saint-Rémy í Suður-Frakklandi á sínum tíma.

Nafnaspeki

Heitið mandla eða almond á ensku er komið úr gamalli frönsku, almande eða alemanden. Í frönsku er heitið líklega komið úr latínu amandula og í latínu úr amygdala sem er grískt heiti á möndlum. Á þýsku kallast möndlur mandel eða knackmandel, mandorlo og mandorla á ítölsku í fyrra tilfelli en átt við tréð en í því síðara fræði. Á portúgölsku er talað um amêndoa og almendra á spænsku.

Þýðing latneska ættkvíslarheitisins Prunus er óþekkt og talið

Möndlur til lækningar og matar

Möndlur eru sagða ríkar af B- og E-vítamíni og steinefnum eins og kalki, járn, magnesíum, mangani, fosfór og sinki. Þær eru trefjaríkar og fitan í þeim er ómettuð. Möndlur eru tiltölulega hitaeningasnaugar af hnetum að vera.

Efni sem unnin eru úr bitrum möndlum hafa, í litlum skömmtum, verið notuð til lækninga. Í beiskum möndlum finnst meðal annars blásýra í litlu magni og hefur hún leitt til dauða ungra barna á einstaka tilfellum.

Mandlna er oft neytt eins og þær koma fyrir af trjánun eða að þær eru ristaðar og hafðar til íblöndunar í margs konar rétti. Þær eru fánlegar heilar, niðursneiddar, muldar og malaðar í duft. Úr þeim er unnin olía og það sem er kallað möndlumjól.

Möndlur eru íblöndunarefni í marsípáni og nógati. Þær eru í músli og þeim er stráð yfir ís og eftirrætti og notaðar til baksturs og til að búa til möndlusmjör. Á Ítalíu eru möndlur notaðar í brauð sem kallast ricciarelli.

Í Mið-Austurlöndum eru möndlur vinsælt snakk ásamt döðlum og í Íran þykir gott að dýfa þeim í sjávarsalt og þar í landi eru möndlur hefðbundið snakk í nýársboðum.

Möndlumjól er unnin úr mjúkkum, bragðmildum og ljósum afbrigðum mandlna sem búið er að afhýða.

Möndlur geta valdið ofnæmisviðbrögðum hjá fólki sem er viðkvæmt fyrir slíku.

Möndlur á Íslandi

Í tímaritinu Norðurfara árið 1876 segir í grein sem kallast Yfirlit yfir landafundi og ferðir vísindamanna þrjú seinustu árin. „Á hverju ári gjöra stórbjóðirnar í Evrópu út menn til að kanna aðrar heimsálfur í öllum greinum, og gjöra með því stórmikið gagn eigi aðeins í allri verzlun og samgöngum, heldur ryðja braut andlegum menntum, framförum og góðum síðum meðal villuþjóða.“ Í greininni segir um ferðalag jarðfræðingsins Alexander Petzholt að hann hafi verið á ferð um Turkestan í boði Rússastjórnar. „Suðurhluti landsins er hálendi og sumstaðar syðst og austast eru allt að 20,000 feta háir jökultindar. Í fjallendum eru víða trjávöxtur mikill, en láglendið er mestallt eyðimerkur trjá- og graslausar, það er helzt fram með fljótunum sem notandi land er, og þar er líka dýrkað hveiti, bygg, hrisingrjón, mais, hampur, hör, fíkjur, möndlur, vín og fl.“

Ári seinna er svo að finna auglýsingu frá Apótekinu í Reykjavík í Ísafold þar sem segir að til sölu sé hreinsuð pottaska, hjartarhornssalt, sitrónubörkur, pommeransbörkur, rósavatn, vanilla, beiskar möndlur, sitrónuolía, sætar möndlur, súkkat og múskatplómur.

Ristaðar möndlur með sitrónu og rósmaríni

Upplagt er að eiga ristaðar möndlur í ísskápnum til að grípa í þegar hungrið segir til sín. Svo er fljótlegt að útbúa þær. Gott er að þurrasta möndlur á heitri pönnu og krydda þær með chili, rósmarín, salví eða öðru kryddi sem er við hendina.

Slatti af möndlum, ein teskeið salt, smá pipar, tvær matskeiðar rósmarín eða lauf af einni til tveimur greinum, hálf teskeið múskat, hálf teskeið sykurl, ein matskeið sitrónusafi og ein matskeið jurtaolía.

Hitið jurtaolíuna, saltið, piparinn, rósmarínið, múskatíð og sykurlinn á miðlungshita á pönnu. Bætið við sitrónusafa og loks möndlunum. Veltið í fimm til tíu mínútur á pönnunni eða þar til möndlurnar brúnast. Setjið möndlurnar á smjörpappír og dreifið úr þeim til að þær þorni lítilega fyrir neyslu.

Í náttúrulegum heimkynnum sínum ná möndlutré allt að tíu metra hæð og með stofni sem er 30 sentimetrar í þvermál.

að það sé lánsorð úr phrygian sem er útdautt tungumál sem var talað í Mið-Asíu og var skylt frumgrísku. Tegundarheiti dulcis þýðir sætur ilmur.

Frjógungun möndlutréja

Býflugur sjá um frjógungun möndlutréja og er frjógungun trjáanna í Kaliforníu í Norður-Ameríku stærsta mannstjórnada ávaxtatréafrjógungun í heiminum. Í febrúar á hverju ári er um það bil milljón býflugnabúum ekið á vörubílum inn á risastóra möndlutréjálundi og flugunum slepp þegar trén eru í blóma. Eftir að frjógungun lýkur er ekið með flugurnar í næsta lund. Býflugnabúin eru í eigu býflugnahaldara og býflugurnar leigðar út til að frjófga trén.

Undanfarin ár hefur sífellt reynst erfðara að fá nóg af býflugum til að frjófga lundina vegna hruns býflugnastofna í Bandaríkjunum og víðar um heim. Það hefur leitt til hækkandi verðs á möndlum. Með hjálp kynbóta hefur tekist að rækta fram sjálffrjógvandi möndlutré en enn sem komið er þykja möndlurnar af þeim ekki eins bragðgóðar eins og af trjám sem frjófgaðar eru með býflugum. Dæmi um sjálffrjógvandi yrki er Tuona.

Líkt og í annarri stórræktun leggjast alls konar pöddur, bakteríur, sveppir og vírusar á ræktunina og óværunni iðulega haldið niðri með mismunandi og mishollum kokteilum af varnar- og eiturefnum.

UTAN ÚR HEIMI

„Þeir hrintu fólkinu okkar fyrir björg og fögnuðu þegar það skoppaði á hörðu grjóti kreppunnar“

Í breska blaðinu Observer 27. ágúst var afar athyglisverð grein um uppgjör Evrópusambandsins við það sem stundum var kallaður björgunarpakki fyrir gríska ríkið eftir efnahagsrunið 2008. Yanis Varoufakis, fyrrum fjármálaráðherra Grikkja, gagnrýnir harðlega túlkun ESB og segir Grikki nú sitja eftir í skuldafangelsi og sambandið neiti að hleypa þeim út.

Forsvarsmenn ESB og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins hrósa sér nú af góðum árangri og jafnvel að þar með sé búið að ná öllum pólitískum markmiðum við björgun gríska ríkisins. Mörgum þykir það hrein öfugmæli og er því vel lýst í grein Yanis Varoufakis.

Aðgerðir sem ESB og Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn stæra sig af hófust 2010. Stöðugar fréttir af því að kreppa myntbandalags evrunnar væri að stórum hluta Grikkjum að kenna virkuðu vel og gerðu grísku þjóðina að svörtum sauðum í myntsamstarfinu í augum annarra ríkja. Hér á landi trúðu margir þessum látlausu áróðri og var sú skoðun víða uppi að mikilli óráðsiu Grikkja sjálfrar væri um að kenna. Í ófáum greinum og viðtölum á ljósvakamiðlum var gert lítið úr grísku þjóðinni, líka á Íslandi.

Staðreyndir málsins ólíkar „sannleika“ ESB

Yanis Varoufakis segir að þegar betur sé rýnt í staðreyndir málsins komi annar sannleikur í ljós. Í þeirri sömu viku sem menn hrósuðu sér yfir árangri af „björgunaraðgerðum“ í Grikklandi hafi Grikkir í raun hafið nýjan leiðangur inn í 42 ára (2018–2060) strangt aðhald vegna enn meiri skulda en áður. Hvernig hægt sé að halda því fram að Grikkir hafi þar með fengið á ný fjárhagslegt sjálfstæði finnst Varoufakis erfitt að skilja. Segir hann að nær væri að taka þetta upp í háskólum, fjölmiðlaskólum og fjármálastofnunum sem dæmi um hvernig hægt er að byggja upp á heimsvisu og fá fólk til að trúa botnlausri lygi um framtíðina.

Óvanaleg björgunaraðgerð sem hefur engan endi

Yanis Varoufakis segir ágætt að skoða upphaf þeirra skilyrða sem Grikkjum voru sett. Hvað þýðir „bailout“ sem björgunaraðgerð og hvers vegna er gríska aðferðin óvanaleg og hefur engan endi?

„Í bankahruninu 2008 reyndu nær allar ríkisstjórnir að bjarga sínum bönkum. Í Bretlandi og Bandaríkjunum gáfu ríkisstjórnir grænt ljós á að Englandsbanki og peningayfirvöld Bandaríkjanna, „Federal Reserve“, prentuðu fjallháar stæður af peningum til að endurfjármagna bankana. Þar að auki tóku ríkisstjórnir Bretlands og Bandaríkjanna gríðarleg lán til að mæta frekari áföllum í bankakerfinu. Á meðan fjármögnuðu seðlabankar þessara ríkja verulegan hluta af skuldum bankanna,“ segir Varoufakis.

„Á meginlandi Evrópu upphófst mun verra drama sem byggði á grundvallarákvörðun sem tekin var 1998 þegar myntbandalag Evrópu hófst með Seðlabanka Evrópu í aðalhlutverki án þess að hann ætti pólitískan bakstuðning í nokkru ríki. Þá urðu 19 ríkisstjórnir að glíma við að bjarga sjálfur sínum bönkum í fjármálalegu fávíðri án þess að hafa eigin seðlabanka til að hjálpa sér.“

Munaðarlaus evra og engir seðlabankar til varnar

Varoufakis spyr hvers vegna þessi

Yanis Varoufakis, fyrr. fjármálaráðherra Grikkja, gagnrýnir harðlega túlkun ESB á svokölluðum björgunaraðgerðum sem sagðar voru til að rétta af efnahag Grikkja. Þær hafi gert illt verra og engu bjargað nema þýskum og frönskum bönkum.

Grikkir telja sig illa brennda eftir samskiptin við fjármálaöflin sem bjargað hafi verið af ESB með lánum sem Grikkir hafi verið gerðir ábyrgir fyrir.

óeðlilega ákvörðun hafi verið tekin og svarar því sjálfur um leið:

„Það var vegna þess að algjört bann var á það í Þýskalandi að skipta evrunni út og taka aftur upp þýska markið, þá skyldi það sama ganga yfir seðlabanka, fjármálastofnanir og ríkisstjórnir eins og Ítalíu og Grikkland. Svo þegar franskir og þýskir bankar urðu fyrir jafnvel enn verri gjaldþrotum en bankarnir á Wall Street í New York og í City í London, þá voru engir seðlabankar með lagalegar heimildir til að bjarga þeim. Jafnvel þótt pólitískur vilji væri fyrir hendi. Meira að segja þegar Merkel kanslari tilkynnti það 2009 að ríkisstjórn hennar hafi í skjóli myrkurs dælt 406 milljörðum evra úr eigu skattgreiðenda inn í þýska banka.“

Grísku stjórninni var bannað að lýsa yfir gjaldþroti

„Málið er bara að þetta var ekki nóg. Nokkrum mánuðum seinna upplýstu aðstoðarmenn Merkel hana um að líkt og þýsku bankarnir, gæti yfirskuldsett Grikkland ekki lengur rekið sig. Ef landið lýsti sig gjaldþrota myndu Ítalía, Írland, Spánn og Portúgal fylgja með í fallinu. Það myndi þýða að í Berlín og París yrðu menn að takast á við nýjar björgunaraðgerðir á sínum bönkum fyrir meira en eina billjón evra [1.000.000.000.000 – þúsund milljarða evra]. Á þessum tímupunkti var ákveðið að banna

Hinar fornu rústir í Apenu virka eins og kaldhæðnislegur minnisvarði, þegar Grikkir horfa nú fram á það sem fyrrverandi fjármálaráðherra kallar efnahagslega eyðimörk.

grísku ríkisstjórninni að segja sannleikann og játa að ríkið væri gjaldþrota.

Til að viðhalda lyginni var hinni gjaldþrota Apenu veitt stærsta lán í sögu mannkyns undir því yfirsíni að verið væri að sýna Grikkjum samstöðu. Stærsti hluti þessara

Grikkir hafa gildið dýru verði fyrir aðildina að ESB og myntbandalagi evrunnar.

lána rann samstundis til þýskra og franskra banka. Til að milda reiði þýska þingsins var þetta gríðarlega lán veitt með þeim skilyrðum að því fylgdi hrottalegt aðhald fyrir grískan almenning sem setti hann í varanlega risavaxna kreppu.“

Bretland væri auðn Evrópu ef sömu aðferðarfræði hefði verið beitt þar

„Til að átta sig á umfangi þeirrar eyðileggingar sem þessu fylgir, ímyndið ykkur hvað myndi gerast ef RBS Lloyds og aðrir bankar í fjármálahverfinu City hefði verið bjargað án aðkomu Englandsbanka. Það hefði verið gert einungis í gegnum erlend lán til ríkisins. Þau hefðu öll verið veitt með því skilyrði að laun í Bretlandi yrðu lækkuð um 40%, eftirlaun um 45%, lágmarkslaun um 30% og opinber útgjöld [NHS spending - vegna menntamála, heilbrigðismála og fleira] um 32%. Þá væri Bretland auðn Evrópu, rétt eins og Grikkland í dag.“

Samtökin sem Varoufakis átti þátt í að stofna

DiEM25 eru skilgreind sem demókratísk samtök þvert á landamæri sem telja að Evrópusambandið sé að leysast upp. Evrópubúar séu að missa trúna á möguleikana á að ESB geti leyst vanda Evrópu. Í skilgreiningu á heimasíðu samtakanna segir að á sama tíma og trúin á ESB sé að dvína þá vaxi einangrunarstefna og eitruð þjóðernishyggja. Ef þessi þróun verði ekki stöðvuð, þá óttast samtökin að ástandið sem kom upp í aðdraganda kreppunnar á þriðja áratug síðustu aldar endurtaki sig. Þar segir að þetta sé ástæðan fyrir að hópurninn var myndaður þvert á ólíkar pólitískar hefðir, græningja, róttækra vinstrimanna og frjálslyndra. Hugmyndin sé að lagfæra Evrópusambandið. – „Við verðum að bregðast hratt við, áður en Evrópusambandið sundrast,“ segir á heimasíðu DiEM25.

Martröðin ekki á enda fyrir Grikki

„En endaði þessi martröð ekki í síðustu viku [um miðjan ágúst]? – Ekki aldeilis. Tæknilega séð hafði björgun Grikklands á sér tvær hliðar. Sú fyrri fól í sér að ESB og Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn (IMF) létu grísk stjórnvöld hafa fjárhagslegar blekkingar til að þykjast endurgreiða skuldir ríkisins. Síðan voru sett hörð skilyrði í formi fáránlega hárra vaxta og villimannslegs niðurskurðar á lífeyrisgreiðslum, launum, opinberri heilsuþjónustu og menntun.“

Nú kallast þetta „reisnargjörningur“ við lok björgunaraðgerða

„Í síðustu viku kláraðist þriðji björgunarpakkinn, rétt eins og annar pakkinn endaði 2015 og fyrsti 2012. Nú höfum við fjórða slíkan pakka sem er ólíkur hinum þrem á tvennan hátt.

Í stað nýrra lána að upphæð 96,6 milljarða evra sem átti að byrja að greiða 2023, þá verður því frestað til 2032, þegar endurgreiða á peningana með vöxtum ofan á aðrar stórar endurgreiðslur sem áður voru ákveðnar. Í öðru lagi, í staðinn fyrir að kalla þetta fjórða björgunarpakkinn (bailout), þá hefur ESB nefnt þetta björgun með reisn og lok björgunaraðgerða (triumphantly, the „end of the bailout“).

Fáránlega hár virðisaukaskattur og skattar smáfyrirtækja munu auðvitað halda áfram, rétt eins og áframhaldandi niðurskurður á lífeyri og nýr refsiskattur á tekjur hjá þeim fátækustu sem hefur verið áætlaður 2019. Þá hafa grísk yfirvöld gengist undir að viðhalda langtímamarkmiðum um að skila tekjuafgangi á ríkissjóði, án þess að taka tillit til endurgreiðslu skulda (sem eru 3,5% af þjóðartekjum til 2021 og 2,2% á tímabilinu 2022–2060). Þetta krefst viðvarandi aðhaldsaðgerða sem Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn sjálfur telur minna en 6% líkur á að nokkru sinni verði hægt að ná í nokkru landi í myntbandalagi evrunnar.“

Frönskum og þýskum bönkum bjargað á kostnað lmennings

Ef þetta er tekið saman, eftir að frönskum og þýskum bönkum hefur verið bjargað á kostnað fátækustu íbúa Evrópu og eftir að Grikkjum var steypt í skuldafangelsi í síðustu viku, hafa lánardrottinn ákveðið að lýsa yfir sigri. Eftir að hafa lamað Grikkland hafa þeir gert þann verknæð varanlegan og kalla það „stöðugleika“.

Þeir hrintu fólkinu okkar fyrir björg og fögnuðu þegar það skoppaði á hörðu grjóti kreppunnar. Það ætti að sýna að þjóðin væri að rétta sig við.

Svo ég vitni í Tacitus [sem var þingmaður í rómverska keisaradæminu] sem sagði: Þeir bjuggu til eyðimörk og kalla hana frið,“ sagði Yanis Varoufakis, einn af stofnendum DiEM25 og fyrrum fjármálaráðherra Grikklands.

Alþjóða gjaldeyrissjóðurinn og Ísland.

Poul Thomsen, núverandi framkvæmdastjóri Evrópuþingdardar Alþjóðagjaldeyrissjóðsins, sem var yfirmaður Íslandsmála hjá sjóðnum í hrúninu hér, hrósar sér nú yfir hvað langt var gengið í því að fylgja áttunum sjóðsins á Íslandi. Trúlega eru þær þúsundir fjölskyldna sem hér eru enn í sárum eftir þau ósköp honum varla sammála. Ekki frekar en almenningur í Grikklandi sem situr nú enn verr í súpunni en áður. /HKr.

Á FAGLEGUM NÓTUM

Hitafundur í Rättvik

Samtökin Nordisk Økonomisk Kvægavl (Hagkvæm nautgripa-rækt á Norðurlöndum) voru stofnuð í Falkenberg í Svíþjóð 21. ágúst 1948. Félagsmenn í samtökunum eru kúabændur, ráðunautar, búvísindamenn, dýralæknar og annað áhugafólk um nautgripa-rækt á Norðurlöndunum.

Markmið samtakanna er að stuðla að norrænu samstarfi á sviði nautgripa-ræktar og hefur það borið rikulegan ávöxt, í því samhengi má m.a. nefna NorFor fódurmatskerfið og Viking Genetics kynbótafyrirtækið, sem er eitt hið öflugasta á sínu sviði í heiminum.

Í hverju aðildarlandi starfar landsdeild með 40 félagsmönnum að hámarki. Einstaklingum er boðin aðild að samtökunum, með því skilyrði að þeir mæti á minnst eina af hverjum þremur ráðstefnum sem samtökin halda. Ráðstefnurnar eru haldnar annað hvert ár og flakka þær á milli Norðurlandanna í röðinni Ísland-Danmörk-Noregur-Finnland-Svíþjóð. Nánari upplýsingar um samtökin og öll erindin sem flutt voru á ráðstefnunni er að finna á heimasíðu þeirra, www.noek.org

Undir Dalanna sól

Dagana 22.–25. júlí sl. var 36. ráðstefna samtakanna haldin í bænum Rättvik sem stendur við Siljan vatnið í Dölnum í Svíþjóð. Bærinn er vinsæll sumardvalarstaður meðal Svía enda er mikil náttúrufegurð við vatnið. Náttúran hafði þó ekki farið varhluta af hitabylgjunni miklu sem geisaði í Skandinavíu sl. sumar með tilheyrandi ofsapurki; tún voru víða skránuð, korn lágvaxið og gisið og haustlitir komnir á stöku lauftré.

Um miðjan júlí brutust út mestu skógareldar í Svíþjóð á síðari tímum og loguðu þeir í rúmlega hálfan mánuð. Hitinn flesta daga meðan ráðstefnan stóð var um og yfir 30°C með steikjandi sólskini, enda var júlí í Stokkhólmi sá lang hlýjasti frá upphafi mælinga, árið 1756. Alls mættu 61 félagsmaður á ráðstefnuna, þar af 9 frá Íslandi. Aðeins 5 mættu frá Finnlandi en starfsemi samtakanna virðist eiga undir högg að sækja þar í landi. Til viðbótar voru tæplega sjötíu makar og börn með í för.

Stafræna byltingin

Á dagskrá ráðstefnunnar voru 24 erindi á sviði gagnavæðingar (d. digitalisering), sjálfbærni og kynbóta. Fjögur erindi voru frá Íslandi; Guðmundur Jóhannesson, ábyrgðarmaður nautgripa-ræktar hjá RML fjallaði um skýrsluhald nautgripa-ræktarinnar hér á landi og nýjar upplýsingar um uppruna íslenska kúastofnsins, sem byggja á nákvæmum greinum á arfgerð sem unnar voru í tengslum við rannsóknir á erfðamengisúrvali í nautgripa-rækt. Baldur Helgi Benjamínsson, verkefnisstjóri hjá BÍ för yfir efnahagslega sjálfbærni mjólkurframleiðslu á Íslandi, stöðu hennar í íslensku hagkerfi og framtíðar möguleika, ásamt því að skýra frá stöðu erfðamengisúrvals í íslenska kúastofninum. Var það mál ráðstefnugesta að flest erindin hefðu verið góð og sum framúrskarandi.

Upphafserindi ráðstefnunnar sem Per Frankelius, lektor við háskólann í Lidköping, flutti, var dæmi um slíkt erindi. Hann fjallaði um hinar miklu áskoranir sem landbúnaðurinn stendur frammi fyrir; 800 milljónir jarðarbúa eiga ekki málungi matar og hin gífurlega framleiðni aukning sem orðið hefur í landbúnaði, er að verulegu leyti á kostnað umhverfisins.

Stóraukin nýsköpun í landbúnaði er að hans mati leiðin til að takast á við þessar miklu áskoranir og þar er hin stafræna bylting í lykilhlutverki. Rakti hann dæmi af

þróun mjaltþjónanna; þegar þeir voru á teiknbörðinu fyrir um 30 árum voru 80% einkaleyfa þeim tengdum á sviði vélbúnaðar en 20% á sviði hugbúnaðar. Í dag hefur þetta snúist við; 80% af einkaleyfum eru vegna hugbúnaðar, en 20% vegna vélbúnaðar. Tina Dahl, kúabóndi í Limmared í Vestur-Gautlöndum fór yfir niðurstöður viðhorfsskönnunar meðal kúabænda um væntingar þeirra til gagnsemi hinnar stafrænu byltingar. Þar voru hraðari og tíðari uppfærslur á niðurstöðum og lykiltölum efstar á blaði ásamt aukinni samhæfni hinna margvíslegu tölvukerfa sem bændur nota við bústjórn sína; bændur leggja áherslu á að kerfin „tali“ saman og allt sé á einum stað svo ákvarðanataka í búrekstrinum sé sem skilvirkust. Hinar ýmsu tæknilausnir í nútíma búrekstri framleiða gríðarlegt magn gagna, sem nýta má til margvíslegra hluta. Eitt af því sem bændur standa frammi fyrir því samfara er eignarhaldið á gögnum; á bóndinn gögnin sem verða til á búinu eða reynir fyrirtækið sem framleiðir búnaðinn að eigna sér þau, stýra aðgenginu og koma þeim í verð? Í einkar áhugaverðu erindi Harald Volden, fagstjóra hjá ráðgjafþjónustu Tine í Noregi kynnti hann þróun á nýrri kynslóð stafræns upplýsingakerfis fyrir skilvirkra og sjálfbæra mjólkurframleiðslu; TINE Business Management tool (TBS) sem hlotið hefur mikla athygli og verður m.a. kynnt á stórrí tækniráðstefnu sem haldin verður í Las Vegas í Nevada-riki í nóvember nk. Kerfið mun safna og vinna úr gögnum um búpeninginn, jarðrækt og fóduröflun, vélar og búnað, rekstur og efnahag og gera kleyft að fylgjast með þróun þessara þátta í rauntíma; þannig verði hægt að grípa inn í um leið og hlutirnir gerast.

Erfðamengisúrval tvöfaldar erfðaframför

Hávard Tajet hjá Geno, kynbóta-fyrirtæki norskra kúabænda, fór yfir helstu atriði í innleiðingu á erfðamengisúrvali í NRF kúastofninum og áhrif þess á kynbótastærð. Norðmenn fóru í fyrstu fremur varfærna leið, 2012/2013 var aðferðin notuð við forval á nautum í hefðbundna afkvæmaprófun en innleidd að fullu árið 2016.

Íársbyrjun 2017 var farið að keyra kynbótamatið mun örur en áður var, eða á 2-3 vikna fresti. Frá miðju ári 2017 hefur bændum boðist að senda inn DNA sýni úr kúm og kvígum til greiningar á arfgerð og hafa um 18.000 slík sýni þegar verið greind.

Um 8.000 af þessum kýrsýnum eru tekin með við útreikninga á kynbótamati og hafa þau aukið öryggi kynbótamatsins um 3-4% frá því sem áður var. Eftir því sem slíkum sýnum fjölga mun öryggið aukast enn þegar frá líður. Stefnir Geno að því að greina arfgerð um 6.000 nautkálfa og 6.000 kvígukálfa árlega, þar sem 40 bestu nautkálfarir verða fengnir á stöð til sæðistöku og 100 bestu kvígukálfarir til fósturvísaflutninga. Undan þessum kvígum verði síðan teknir um 1.000 nautkálfar og arfgerð þeirra greind. Úr þessum hópi, og þeim 40 nautkálfum sem áður eru taldir, verða síðan valin um 50 úrvals naut sem bændum standi til boða hverju sinni. Það er því ljóst að aukinn úrvalsstyrkur á móðurhlíðinni sem erfðamengisúrval og fósturvísaflutningarnir gera mögulegt, mun auka erfðaframfarir verulega á komandi árum.

Þegar lítið er til árána 2000-2012, þegar hefðbundnar afkvæmaprófanir voru ástundaðar, voru árlegar erfðaframfarir í NRF stofninum 1,33 kynbótastig (hafi stofnmeðaltal verið 100 á ári eitt, var það komið í 101,33 á ári tvö, 102,66 á ári þrjú o.s.frv.). Á tímabilinu 2012-2016, þegar verið var að innleiða erfðamengisúrval,

Hluti NÖK-fara, ásamt mökum, á sólríku sumarkvöldi í Stokkhólmi.

Byggakur í nágrenni Uppsala í Svíþjóð 25. júlí 2018. Mjög lágvaxið, gisið og bar flest einkenni mikilla þurrka vikurnar á undan.

eru framfarirnar 2,25 stig á ári (69% aukning) og frá 2016 virðist árleg erfðaframför vera 2,83 stig sem er aukning um 113% frá því sem áður var. Það er því ekki að ástæðulausu sem talað er um byltingu í þessum efnun. Susanne Eriksson hjá Sænska landbúnaðarháskólanum SLU var með áhugavert erindi um það sem kalla má erfðabætur (e. genome editing), þar sem bútum af DNA er skotið inn í erfðamengið. Með þeim hætti megi t.d. „laga“ erfðagalla, hafa áhrif á næringargildi afurða o.s.frv. Ekki liggur fyrir endanleg skilgreining á því hvort þessi tækni

flokkist sem erfðabreyting (e. genetically modified organism), sem er umdeilt fyrirbæri. Það sem helst mælir gegn þeirri skilgreiningu er að þessi aðferð er aðeins notuð við að flytja erfðavísu innan sömu tegundar og hana er aðeins hægt að nota á eiginleika sem stjórna af einföldum erfðum. Dæmi um notagildið væri að gera hyrnda kúastofna kollótta með því að skjóta inn viðeigandi erfðavísi.

Ræktunarmarkmið næsta áratug

Gert Pedersen Aamand hjá Norræna kynbótamatinu (Nordisk Avlsværdi Vurdering) fór í erindi sínu yfir horfur á þróun ræktunarmarkmiða í Norrænu kúastofnunum á næsta áratug en endurskoðaðar ræktunaráherslur taka gildi í nóvember n.k. Í þeim er m.a. gengið út frá að endurnýjunarhlutfall kúastofnanna fari lakkandi á komandi árum; hlutfallið fari úr tæplega 40% niður í rúmlega 30%. Það þýðir að ending kúnna mun aukast um tæplega hálf ár. Notkun á kyngreindu sæði og blendingsrækt með holdanautum mun aukast. Aukin eftirspurn eftir fitu er talin varanleg og mun vægi fitunnar því aukast á kostnað próteinsins. Fódurnýting er eiginleiki sem verið er að rannsaka um allan heim, enda eftir miklu að slægjast; fódur er yfirleitt á bilinu

80-90% af breytilegum kostnaði í mjólkurframleiðslu. Fódurnýting hefur einnig afgerandi áhrif á landrýmið sem mjólkurframleiðsla krefst. Rannsóknir á fódurnýtingu eru hins vegar mjög dýrar enn sem komið er, þó er gert ráð fyrir að þessi eiginleiki verði smám saman tekinn inn í ræktunaráherslurnar. Gengið er út frá að arfgerð verði greind hjá nánast öllum kvígukálfum og slíkar greiningar muni enn lækka í verði á komandi árum. Nú er mögulegt að greina arfgerð fósturvísa, þó kostnaður og aukin afföll séu enn takmarkandi þættir. Slíkt ræktunarstarf vekur einnig siðferðilegar spurningar.

Vínátta og samvera

Samkomur á borð við þessa ráðstefnu bjóða ekki aðeins upp á mikinn fróðleik, félagslegi þátturinn er ekki síður mikilvægur. Þar gefst tækifæri til að kynna bændum í nálægum löndum og fá innsýn inn í þeirra viðfangsefni og áskoranir. Í hópnun er einnig að finna framúrskarandi vísindafólk, forsvarsmenn afurðastöðva, kynbótafélaga og annarra fyrirtækja og samtaka bænda sem gott er að kynnast og geta leitað til. Næsta ráðstefna NÖK verður haldin á Selfossi 26.–29. júlí 2020.

/BHB

INNRETTINGAR

Spinder fjósainnrettingar eru hannaðar og prófaðar eftir ströngustu gæðakröfum og miða að velferð bæði dýra og manna. Áralöng reynsla hefur leitt af sér innréttingakerfi sem auðvelt er að aðlaga að nánast öllum þörfum nútímafjósja.

Við afgreiðum stíur, jötugrindur og milligerði í mörgum stærðum og gerðum og í flestum tilfellum er afgreiðslutíminn stuttur og varan flutt heim í hlað.

Hafðu samband:
bondi@byko.is

byko.is

BYKO
GERUM PETTA SAMAN

LESENDABÁS

Skýrsla Veðurstofu Íslands um veðurfar á Suðurlandi í 10 ár:

Að jafnaði milt veður en Kvísker með sérstaklega mikla úrkomu

Unnin hefur verið skýrsla um veðurfar á Suðurlandi frá árinu 2008 til 2017 af Veðurstofu Íslands fyrir Samtök sunnlenskra sveitarfélaga (SASS).

Skýrslan byggir á mælingum úr 16 sjálfvirkum veðurathugunarstöðvum á Suðurlandi, auk upplýsinga frá þremur mönnuðum veðurathugunarstöðvum. Um margt áhugaverðar upplýsingar er að ræða, þar sem gögn þessi hafa ekki verið tekin saman áður fyrir landshlutann og birt með viðlíka hætti. Samantektin gefur innsýn inn í ólíkt veðurfar einstakra svæða innan landshlutans og veðurfar almennt á Suðurlandi síðastliðin 10 ár. Landshlutinn Suðurland eins og hann er skilgreindur í dag nær frá Hellisheiði í vestri að Lóni í austri.

Að jafnaði milt veður

Í útdrætti skýrslunnar um veðurfar á Suðurlandi segir:

„Að jafnaði er veður milt á sunnanverðu landinu. Vetur eru mildir við sjávarsíðuna en lengra inni í landi getur orðið talsvert frost í vetrarstillum. Svæðið er það úrkomumesta á landinu, einkum austan til. Lægðir koma að öllu jöfnu inn á landið úr suðri og bera hlýtt og rakt loft norður eftir. Úrkomusamast er áveðurs við há fjöll og mest er úrkomun sunnan í Vatnajökli og Mýrdalsjökli.“

Gríðarleg úrkoma á Kvískerjum

Sérstaða einstakra svæða kemur berlega í ljós í ýmsum tölum skýrslunnar. Helst birtist sérstaðan líklega í úrkomutölum. Einkum sker veðurathugunarstöð í

Séð heim að Kvískerjum.

Mynd / Veðurstofa Íslands.

Þórður Freyr Sigurðsson, sviðsstjóri Þróunarsviðs Samtaka sunnlenskra sveitarfélaga.

Kvísker í Öræfum. Hér sjást þrjár tegundir úrkomumæla: hefðbundinn, gamall úrkomusíriti og afbrigðilegur sjálfvirkur vigtarmælir. Myndin er tekin 2. júlí 2009.

Mynd / Veðurstofa Íslands.

Kvískerjum sig úr í samanburði við önnur svæði. Meðaltalársúrkoma mældist þar 3.500 mm en um 1.000 til 1.400 mm annars staðar í landshlutanum. Um er að ræða úrkomumesta svæði landsins samkvæmt mælingum Veðurstofunnar.

Upplýsingar í skýrslunni taka til þátta eins og ríkjandi vindáttar, árstíðarsveiflna í hita, vindhraða og úrkomu. Mannaðar veðurathugunarstöðvar gefa síðan að auki upplýsingar um úrkomuáttir og veðurtegundir á takmörkuðu skyggni.

Skýrslan var unnin af Veðurstofu Íslands fyrir SASS og er í reynd aukaafurð verkefnis um greiningu á veðurfarslegum skilyrðum fyrir alþjóðaflugvöll á Suðurlandi, sem er áhersluverkefni Sóknaráætlunar Suðurlands á vegum SASS.

Næsti áfangi þess verkefnis er að leggja mat á hvaða svæði innan landshlutans uppfylla veðurfarsleg skilyrði fyrir uppbyggingu alþjóðaflugvallar.

Ákveðið var að þess gögn yrðu tekin saman í skýrslu sem yrði öllum aðgengileg. Skýrsluna má finna á heimasíðu SASS (sass.is) en samantekt fyrir hverja veðurstöð fyrir sig má einnig nálgast á Kortavef Suðurlands (sass.is/kortavefur).

Höfundar skýrslunnar eru Guðrún Nína Petersen, Kristín Björg Ólafsdóttir og Þórunna Pálsdóttir hjá Veðurstofu Íslands. Nánari upplýsingar veitir Þórður Freyr Sigurðsson, sviðsstjóri Þróunarsviðs SASS.

Þórður Freyr Sigurðsson,
Sviðsstjóri Þróunarsviðs
Samtaka sunnlenskra
sveitarfélaga

Byggðamál:

100 milljarðar í almennar aðgerðir á ári í 5 ár munu gjörbreyta Íslandi!

Okkar góða land þarf nýjar uppfærslur í byggðamálum. Gamla byggðastefnan, hver sem hún var, er löngu gengin sér til húðar. Út af fyrir sig ber ekki að vanþakka það sem gert hefur verið á liðnum árum til endurreisnar. Menn voru í góðri trú eins og oftast þegar ákvarðanir eru teknar. En nú hafa menn aðra sýn. Endalausar smáskammtalækningar eru vonlausar þegar á heildina er litið. Þær eru meira og minna atkvæðaveiðar á röngum forsendum. En hvað á að koma í staðinn?

Við sveitamenningarnir gerumst svo djárfir að benda á að stjórnvöld þurfa að standa að nokkrum stórtækum, almennum aðgerðum fyrir byggðir landsins nú þegar. Ef þau bera gæfu til þess, mun flest annað koma sjálfkrafa í kjölfarið. Gömlu góðu frumatvinnuvegirnir, sjávarútvegur, landbúnaður og iðnaður hvers konar ásamt ferðaþjónustu verða áfram kjölfestan. Atvinnumál eru undirstaða alls mannlífs í landinu. En það er lífssnauðsyn fyrir þjóðina að hún liti á Ísland sem eina heild. Ef við höldum jafnvæginu í byggðinni með almennum aðgerðum, þurfa stjórnvöld ekkert að skipta sér af hvar fólkið vill búa.

Nokkur dæmi um bráðnaðs-ynlegar, almennar aðgerðir, sem þola enga bið:

Heilsárssamgöngur á landi eru grundvallaratriði fyrir allar byggðir landsins. Hér er brúin yfir ána Pennu á veginum um Pennudal upp á Dynjandisheiði.

- 1. Samgöngur á landi.** Heilsárssamgöngur á landi eru grundvallaratriði fyrir allar byggðir landsins. Allir ættu að komast akandi þangað sem þeir vilja fara ef veður leyfir, hvenær sem er. Það myndi gjörbreyta flestu hér á landi.
- 2. Öruggt rafmagn.** Allir íbúar landsins geti stólað á rafmagn allan sólarhringinn árið um kring. Nýta þær vatnsvirkjanir sem fyrir eru eins vel og kostur er og reisa nýjar þar sem algjör nauðsyn krefur. Styrkja dreifikerfi raforku þar sem þörf er á. Allt samkvæmt ströngustu kröfum Lloyd's í

umgengni við náttúruna og Náttúrulestasálinn Ísland. Langtímamarkmið að allar raflínur fari í jörð.

- 3. Heilbrigðisþjónusta sem dugar.** Allir geti fengið lækningu og fyrirbyggjandi heilsueftirlit í heimabyggð sé þess kostur. Hver einasti landsmaður hafi sinn heimilislækni líkt og var áður. Allir hafi beinan persónulegan aðgang að sínum lækni. Það mun koma í veg fyrir mörg mistök og þjáningar og spara heilbrigðisþjónustunni ómældar upphæðir sem hægt er að nota annars staðar í því

kerfi. Um það var talað fyrir nokkrum árum, að virkt og rétt stillt heimilislæknaþjónu geti sinnt 95 prósent þess vanda sem leitað er með til heilsugæslu. Spara þannig heilbrigðiskerfinu í heild umtalsverðar fjárhæðir. Er þetta ekki ennþá grunnurinn? Eða eigum við að horfa endalaust upp á að menn verði úti á hverjum degi í okkar góða heilbrigðiskerfi? „Greiður aðgangur að heimilislækni, þekking á sjúklingi og fjölskyldu hans, ásamt trausti og samfelli í meðferð, er það mikilvægasta í þjónustu heilsugæslunnar og skiptir höfuðmáli. Slíkt verklag sparar mikla fjármuni.“ Svo skrifaði Halldór Jónsson, formaður Félags íslenskra heimilislækna, í Læknablaðinu fyrir nokkrum árum. Vituð er enn eða hvat?

- 4. Öruggt nettenging um land allt.** Menn geti unnið við tölvuna sína hvar sem er og hvenær sem er á mesta mögulega hraða. Ljúka verkinu strax!

Hvar á að taka peningana?

Ríkissjóður gefi út 50–75 milljarða

skuldabréf á ári næstu fimm ár með sæmilegum vöxtum. Verkefni fyrir lífeyrissjóði og aðra sem hafa mikið fé undir höndum. Lánið endurgreiðist með sköttum sem lagðir eru á umferðina næstu 40 ár. Og því ekki happdrættisskuldabréf líka fyrir almenning?

Vegtollar lagðir á þar sem nauðsyn krefur.

Hlutur ríkisins í Íslandsbanka verði seldur. Raunhæft verð, varlega áætlað, 130–140 milljarðar.

Alls 500 milljarðar í 5 ár, sem komi til viðbótar núverandi framlögum.

Kannski stór upphæð, en hvað kosta allar hótélbyggingarnar á ári?

Niðurlag:

Þegar þetta er allt komið í kring innan örfárra ára, getur landsstjórnin minnkað stórlega allt byggðavesen. Landsins þegnar velji sér búsetu þar sem þeim þóknast. Sveitarstjórnir verði raunverulega gerðar ábyrgar fyrir sem flestum málum, hver á sínu svæði. Fjárfestingar til þeirra verður þá að stór-auka. Ríkið dragi saman seglin þar á móti og fækki starfsmönnum verulega. Margar ríkisstofnanir lagðar niður, eða sameinaðar. Punktur og basta!

Hallgrímur Sveinsson,
Guðmundur Ingvarsson,
Bjarni G. Einarsson

SMALAMENNSKA & HUNDARÆKT

Landskeppni Smalahundafélags Íslands – 19 hundar skráðir til leiks í þremur flokkum:
Jöfn og spennandi keppni alveg til loka

Hin árlega Landskeppni Smalahundafélags Íslands var haldinn að Möðruvöllum í Hörgárdal 25.–26. ágúst, í samstarfi við Smalahundafélag Hörgársveitar og nágrennis. Blíðskaparveður var báða keppnisdagana og aðstæður á Möðruvöllum góðar og vel var að móti staðið hjá Hörgármönnum. Var þetta í fyrsta sinn að Landskeppni færi fram í Hörgársveit. Túnið var langt og breitt og gátu því keppendur sent hunda sína jafnt til vinstri og hægri, víð og flott úthlaup.

Aðalsteinn H. Hreinsson bar höfuðþungann á skipulagi mótsins.

Ian Flemming, Jón Axel Jónsson og Davíð Jónsson.

Alls voru 19 hundar skráðir til leiks í þremur flokkum og komu þeir hvaðanæva að af landinu. Keppnin var jöfn og spennandi alveg til loka. Kindurnar reyndu stundum á taugar keppenda og lentu keppendur í því að kindurnar höfðu einfaldlega betur og sáu við hundum þótt reyndir væru. En mörg frábær rennsli hjá smölum, hundum og kindum litu dagsins ljós á móti. Dómarinn var hinn 68 ára gamli Ian Flemming frá Suður-Skotlandi og var hann skipaður af International Sheepdog Society sem Smalahundafélag Íslands er aðili að. Hann er sauðfjár- og nautgripabóndi með 3000 kindur og 150 nautgripi. Hann hefur langa reynslu af keppni og móthaldi á vegum ISDS, því var um að ræða mjög reyndan mann í flestu sem við kemur Border Collie fjárhundum.

Sverrir Möller með fulla stjórn á hlutunum.

Það er oft ótrúlegt að fylgjast með góðum smalahundum og hvernig þeir geta fengið kindahjörð til að hlýða sér og bókstaflega þegjandi og hljóðalaust samkvæmt skipunum hundaeigandans.

Myndir / Aðalsteinn Aðalsteinsson

Í A-flokki í 110 stiga keppni sigraði Marius S. Halldórsson og Elsa frá Hallgilsstöðum. Svanur Guðmundsson og Smali frá Miðhrauni urðu í öðru sæti og Marius S. Halldórsson og Sara frá Sigtúni í því þriðja.

Í B-flokki í 100 stiga keppni sigraði 1. Halldór Pálsson og Píla frá Þorgrímsstöðum. Í öðru sæti var Elísabet Gunnarsdóttir og Kolur frá Húsatóftum. Kryzysstof og Tígull frá Hallgilsstöðum lentu í þriðja sæti.

Í unghundaflokki í 100 stiga keppni báru Þorvarður Ingimarsson og Queen frá Tjörn sigur úr bítum. Í öðru sæti voru Sverrir Möller og Kári frá Auðólfstöðum og Aðalsteinn Aðalsteinsson og Snerpa frá Húsatóftum hrepptu þriðja sætið.

Stjórn SFÍ vill koma þökkum til landeiganda og sauðfjáreiganda (sem lánuðu kindur á mót) og allra þeirra sem gerðu gott mót að veruleika og þakkar gott samstarf

við Smalahundafélag Hörgársveitar og nágrennis. Eftirfarandi voru efstir í sínum flokkum (öll úrslit mótsins má finna á heimasíðu SFÍ).

A -flokkur 110 stiga keppni

1. Marius S. Halldórsson og Elsa frá Hallgilsstöðum. Stig 87 + 79 = 166
2. Svanur Guðmundsson og Smali frá Miðhrauni. Stig 77 + 88 = 165
3. Marius S. Halldórsson og Sara frá Sigtúni. Stig 77 + 81 = 158

B- flokkur 100 stiga keppni

1. Halldór Pálsson og Píla frá Þorgrímsstöðum. Stig 80 + 26 = 106
2. Elísabet Gunnarsdóttir og Kolur frá Húsatóftum. Stig (24) + 67 = 91
3. Kryzysstof og Tígull frá

Hallgilsstöðum. Stig (25) + 55 = 80

Ungfundaflokkur 100 stiga keppni

1. Þorvarður Ingimarsson og Queen frá Tjörn. Stig 67 + 70 = 137
2. Sverrir Möller og Kári frá Auðólfstöðum. Stig 59 + 75 = 134
3. Aðalsteinn Aðalsteinsson og Snerpa frá Húsatóftum. Stig 54 + 79 = 133

Einnig eru gefin verðlaun fyrir bestu tíkina og besta hund mótsins og var það í þetta sinn Elsa frá Hallgilsstöðum og Smali frá Miðhrauni sem fengu þau verðlaun. /A.A.

UTAN ÚR HEIMI

Verði á brauði fylgir verði á hveiti.

Matvæla-verð:

Hveiti hækkar í verði um 30%

Spár gera ráð fyrir að verði á hveiti muni hækka um allt að 30% vegna þurrka á líðandi sumri og samdráttar í uppskeru af þeirra völdum.

Verði á hveitibirgðum er þegar farið að hækka á hveitimörkuðum og talið að það eigi eftir að hækka enn meira þegar fer að ganga á birgðirnar. Samdráttur í

uppskeru vegna viðvarandi þurrka á hveitiræktarsvæðum heims mun einnig hafa áhrif og þrýsta verðinu upp.

Á Bretlandi einu er talið að uppskeran í ár verði þremur milljónum tonnum minni en á síðasta ári og hefur brauð þar í landi þegar hækkað um 8% í kjölfar þess. /VH

Nýr sjálfvirkur fódurrennari:

Sparar bændum margar vinnustundir

DeLaval kynnti á dögunum nýjan sjálfvirkan fódurrennara sem einnig blandar saman fódri, DeLaval OptiDuo™. Þegar rennarinn hefur blandað fódri kemur hann því inn að fódurganginum í hæfilegri fjarlægð fyrir búfenaðinn. Mun vélin auka fódurupptöku, minnka sóun á fódri og leiða til tímasparnaðar hjá bændum.

Nýja fódurrennarinn er hægt að stilla þannig að hann er virkur allan sólarhringinn og hefur aukavirkni með því að hann blandar og flytur fódrið fyrir framan dýrin þannig að þau hafa alltaf aðgang að fersku fódri. DeLaval OptiDuo hefur einnig þann eiginleika að geta meðhöndlað mikið magn fódurs hvort sem það er ferskt gras, vothey eða hey. Vélín hefur einnig keyrsluvirkni með leiðsögukerfi sem aðlagar sig að því að renna, blanda og deila út fódri eftir magni þess hverju sinni.

„Kosturinn við vélina er einnig sú að hún heldur fódurganginum

hreinum og finum og passar upp á að fódri sé dreift jafnt og fint þannig að alltaf sé fódur á öllum básum. Þetta leiðir til þess að dýrin sem eru latari að koma sér til fódunar hafa líka aðgang að fersku fódri því þau eru ekki pressuð á staði þar sem önnur dýr hafa étið upp fódrið. OptiDuo sparar mikla vinnu og miðað við okkar prófanir þá getur vélín sparað bændum með 60 kúr, þar sem vélín er keyrð tíu sinnum á sólarhring, um 25 vinnudaga á ári,“ segir Martin Evensen, þjónustusölustjóri DeLaval í Noregi. /ehg

Fellibylurinn í Norður-Karólínu:

Milljónir tonna af hlandi og búfjárskít

Fyrir tveimur árum gekk álíka stór fellibylur yfir Norður-Karólínu og gekk yfir ríkið fyrir stuttu. Fyrir utan mannfall urðu þúsundir búfjár fellibylurum að bráð. Auk þess sem fellibylurinn þá og núna dreifði milljónum tonna af búfjárskít og hlandi yfir stór svæði.

Víða í Bandaríkjunum eru stór opin lón við verksmiðjubú sem eru full af skít og þvagi úr búfé og eru lónin eins konar opin haughús eða opnar hauggryfur. Mörg þessara lóna eru á stærð við stöðuvötn og nú er svo komið að fjöldi þeirra eru orðin barnafull og hætt við að úr þeim flæði og afrennslíð mengi grunnvatn á stórum svæðum.

Áætlað magn lífræns úrgangs sem rennur í slíkt lón frá framleiðendum svína- og alifuglakjöts í Norður-Karólínu í Bandaríkjunum er talið í lítrum á við vatnið í 15.000 ólympískum sundlaugum sem hver um sig tekur 2,5 milljón lítra af vatni.

Flóð sem iðulega fylgja stórvörum skola með sér innihaldi lónanna út í nærliggjandi ár og vötn.

Talið er að fellibylurinn sem á dögunum gekk yfir Norður-Karólínu hafi feykst miklu af innihaldi lónanna langar leiðir með þeim afleiðingum að skiturinn og hlandið hafi borist langar leiðir með tilheyrandi óþrifnaði og sýkingarhættu. Ekki er nóg með að úrgangurinn geti borist langar leiðir með vindi heldur er hætt á að E. coli bakteríur geti borist í drykkjarvatn og á akra víða um ríki. Auk þess sem flóð sem iðulega fylgja stórvörum á þessu svæði skola með sér innihaldi lónanna út í nærliggjandi ár og vötn. /VH

Á FAGLEGUM NÓTUM

Eftirspurnin fer vaxandi eftir mjólkurvörum

— Sérfræðingar telja að kúabúskapur í Evrópu muni skipta auknu máli í framtíðinni

Snorri Sigurðsson
snsig@arlafoods.com

Eftirspurnin eftir mjólkurvörum kemur til með að halda áfram að aukast næstu áratugin, umgjörð framleiðslunnar mun breytast verulega og kúabúskapur í Evrópu mun skipta auknu máli í framtíðinni samkvæmt spá nokkurra sérfræðinga í mjólkurframleiðslu.

Þeir birtu afar góða og ítarlega grein í tímaritinu Journal of Dairy Science um þetta efni og er hún grunnur þessara skrifna hér um mjólkurframleiðsluna í heiminum eftir 50 ár.

Aukin eftirspurn

Á komandi árum mun eftirspurnin eftir mjólkurvörum aukast verulega af tveimur ástæðum að mati greinarhöfundar:

Í fyrsta lagi munu meðaltekjur á hvern íbúa heimsins aukast á komandi árum og áratugum og mun það auka eftirspurn eftir mjólkurvörum og matvælum frá búfjárrækt, sérstaklega í þeim löndum sem við köllum þróunarlönd í dag.

Í öðru lagi þá innihalda mjólkurvörur mikið af næringarefnum sem henta fyrir mannkynið og þess utan er framleiðsla á mjólk og mjólkurpróteinum mun nýtnari á land en önnur próteinframleiðsla. Í búfjárrækt, þ.e. til að framleiða hvert gramm af nýtanlegu próteini þarf minna landsvæði til framleiðslunnar sé próteinið framleitt með mjólkurframleiðslu en með annarri búfjárframleiðslu.

Þá leiðir neysla mjólkurafurða til hámarks á nýtingu lands sem aðrir fæðuflokkar ná enganvegin að gera og gildir það bæði um framleiðslu á grænmeti og afurða frá annarri búfjárrækt.

Nýleg rannsókn frá Írlandi bendir til þess að þau bú sem hafa mestar meðalafurðir á hverja kú og mesta mjólkurframleiðslu af hverjum hektara skili mestum hagnaði auk þess sem kolefnisfótspor þessara búa er minna en annarra.

Úr 87 kg í 119 kg

Stuðla ber að jafnvægi

Í dag nemur umreiknuð mjólkurneysla 87 kg á hvert mannsbarn, þ.e. sé heildarneysla mjólkurvara umreiknuð í magn þeirrar mjólkur sem býr að baki framleiðslunni þá nemur hún 87 kílóum.

Á bak við þessa tölu er reyndar ekki gert ráð fyrir smjörneyslu en í tölum hjá FAO, Matvælastofnun Sameinuðu þjóðanna, er mjólkurfítan flokkuð utan við aðrar mjólkurafurðir.

Til þess að setja þessi 87 kíló í samhengi má geta þess að um-reiknuð meðalneysla á mjólkurvörum í þróuðum löndum er í dag 225 kg á hvern einstakling og er því mikill munur á milli landa. Talið er að meðaltal allra landa verði komið í 119 kíló eftir 50 ár og að viðbætti þeirri mjólk sem fer til framleiðslu á smjöri auk áætlaðrar fólksfjölgunar hafa greinarhöfundar reiknað út að árið 2067 muni vanta um 600 milljarða lítra af mjólk til viðbótar því magni sem framleitt er í dag!

Í dag kemur 82,4% af mjólkinni frá mjólkurkúum, 13,6% frá buffalóum, 2,3% frá geitum, 1,3% frá ám og 0,4% frá úlföldum og eigi mjólkurkúr að ná að sinna þessari auknu framleiðslu þurfa meðalafurðir þeirra að tvöfaldaðast á næstu 50 árum eða úr 2.405 kg í 4.531 kg. Þetta telja greinarhöfundar ógerlegt vegna þess að þar sem meðalafurðirnar eru hvað lægstar í heiminum í dag, eru lang flestar kúr nú þegar. Líklegri er því sú spá að kúum muni fjölga en meðalafurðir munu auðvitað hækka einnig eitthvað.

Greinarhöfundar benda á að svo unnt verði að sinna hinni auknu eftirspurn sé mikilvægt að hvert markaðssvæði geti sinnt mikið til eftirspurninni með framleiðslu á eigin markaðssvæði og að jafnvægi þurfi að vera á heimaframleiðslu og innflutningi. Verði þetta gert mun framleiðslan aukast verulega í þróunarlöndunum en þar sem fyrirséð er að eftirspurnin muni vaxa umfram getu kúabænda viðkomandi landa og landsvæða þá muni verða markaður fyrir útfluttar mjólkurvörur.

Mikil fólksfjölgun fram undan

Sameinuðu þjóðirnar (SB) telja að íbúum heimsins muni fjölga úr þeim 7,6 milljörðum, sem talið var að væru á jörðinni um síðustu áramót, í 10,5 milljarða árið 2067. Þessari spá fylgja þó rifleg öryggismörk og gæti því fólksfjöldinn verið einhversstaðar á bilinu 8,6-12,6 milljarðar.

Að mati SB mun 93% af aukningunni næstu 50 árin verða í Asíu og Afríku en að mannfjöldinn í Evrópu muni dragast saman. Á öðrum svæðum í heiminum mun fólki hins vegar fjölga hóflega. Á 50 árum liðnum er talið að helmingur íbúa heimsins muni búa í einungis 10 löndum: Indlandi, Kína, Nígíeríu, Bandaríkjunum, Pakistan, Indónesíu, Kongó, Eþíópíu, Brasilíu og Bangladesh!

Vegna þessara fyrirséðu breytinga, þar sem markaðurinn í Evrópu er talinn muni dragast saman, er ljóst að eigi kúabúskapur í Evrópu að halda áfram að vaxa og/eða standa í stað þarf að huga að enn frekari útflutningi mjólkurvara en nú er gert.

Hækkandi hitastig

Síðustu fimm áratugi hefur hitastig jarðar hækkað og er því spáð að sú þróun muni halda áfram næstu fimm áratugi. Það er þó sérstaklega þróun veðurfars á norðurhveli jarðar sem

Í búfjárrækt, þ.e. til að framleiða hvert gramm af nýtanlegu próteini þarf minna landsvæði til framleiðslunnar sé próteinið framleitt með mjólkurframleiðslu en með annarri búfjárframleiðslu.

skiptir máli fyrir mjólkurframleiðsluna enda búa þar í dag 81% mannkyns og 86% mjólkurinnar er framleidd norðan við miðbaug. Ef þessi hluti jarðar heldur áfram að hitna mun það leiða til breyttra ræktunarskilyrða og aukinnar uppskeru á sumum landsvæðum en leiða til minni uppskeru annarsstaðar vegna þurrka. Þetta gæti gjörbreytt þeirri heimsmynd sem blasir við í dag þegar horft er til mjólkurframleiðslu og t.d. er því spáð að alvarlegur vatnsskortur muni hrjá stór svæði í Bandaríkjunum og m.a. þar sem 42% af mjólkinni er framleidd í dag! Á móti kemur að stór svæði í norðurhluta Bandaríkjanna, í Kanada og Rússlandi muni henta mun betur til mjólkurframleiðslu á komandi áratugum en þau gera í dag.

Bætt nýting fôðurefna

Nú þegar eru kúabú heimsins farin að nýta sem fôður fyrir mjólkurkúr margskonar aukaafurðir annarrar matvælavinnslu s.s. hrat sem verður til við sykurgerð, bjór- eða vínframleiðslu, djúsframleiðslu og margt fleira mætti tína til. Í framtíðinni verður þessi nýting að líkindum enn meiri og betri og mun það leiða til enn umhverfisvænni mjólkurframleiðslu en þekktist í dag þar sem þörf búgreinarinnar fyrir land mun ekki vaxa í sama hlutfalli og hin aukna framleiðsla. Þá er talið ljóst að mjólkurframleiðsla muni færast meira yfir á þau landsvæði sem eru grasgæf og land sem hentar til beinnar matvælaframleiðslu fyrir mannfólk verði síður notað sem fôðurframleiðslusvæði kúa.

Stærri og tæknivæddari bú

Mjólkurframleiðslan í framtíðinni mun þróast í átt að stærri og tæknivæddari búum en þróunin mun þó ráðast mikið af afkomunni í greininni. Nýleg rannsókn frá Írlandi bendir til þess að þau bú sem hafa mestar meðalafurðir á hverja kú og mesta mjólkurframleiðslu af hverjum hektara skili mestum hagnaði auk þess sem kolefnisfótspor þessara búa er minna en annarra. Telja greinarhöfundar að hagnaður kúabúa framtíðarinnar muni verða í samræmi við niðurstöður þessarar írsku rannsóknar, en það verði þó algjörlega háð þróun afurðastöðvaverðsins, sem muni þróast í takt við framboð og eftirspurn á heimsmarkaðnum.

Að mati SP mun 93% af aukningunni næstu 50 árin verða í Asíu og Afríku en að mannfjöldinn í Evrópu muni dragast saman. Vegna þessara fyrirséðu breytinga, þar sem markaðurinn í Evrópu er talinn muni dragast saman, er ljóst að eigi kúabúskapur í Evrópu að halda áfram að vaxa og/eða standa í stað þarf að huga að enn frekari útflutningi mjólkurvara en nú er gert.

Mest óvissa, varðandi framtíðarþróun mjólkurframleiðslu, er þó sú fjarlægð sem hefur myndast og mun halda áfram að myndast á milli frumframleiðslu matvæla og neytenda. Margir neytendur telja að búfjárrækt spilli meira en hún gagnist náttúrunni og líta jafnvel á búfjárramleiðslu sem nið.

Öflugri kúr

Þó svo að kýrnar sem notaðar eru í dag við mjólkurframleiðslu víða í heiminum séu ágætir til síns brúks þá er talið að þær muni taka nokkrum breytingum á komandi árum. Sérstaklega þegar horft er til endingar þeirra og hreysti en kynbætur og aukin tæknileg þekking muni hafa verulega góð áhrif á þessa eiginleika á komandi árum og áratugum. Þá muni dýravelferð hljóta aukið vægi næstu áratugina og mun það fara saman með þróun á fjósbyggingum og hönnun á nærumhverfi nautgripa almennt.

Þróun afurðasemi kúa mun einnig breytast verulega á komandi áratugum en áherslan verður frá því að framleiða mikið magn mjólkur og yfir í að framleiða aukið magn af verðefnum mjólkurinnar, þ.e. auka þurrefnishluta mjólkur með kynbótum og breyttri fôðrun.

Óvissuþættir

Mjólkurframleiðsla hefur verið tengd síðustu 360 kynslóðum mannkyns og er afar ólíklegt annað en að hún verði einnig nátengd næstu tveimur kynslóðum þ.e. næstu 50 árin eða svo. Ör þróun í framleiðslu á staðgönguvörum mjólkurvara gæti þó haft einhver áhrif á þetta samspil. Þá gæti ný tækniþekking, þar sem

sjó er breytt í drykkjarvatn, gjörbreytt aðstæðum til mjólkurframleiðslu og stóraukið hana langt umfram þær spár sem gerðar hafa verið.

Mest óvissa, varðandi framtíðarþróun mjólkurframleiðslu, er þó sú fjarlægð sem hefur myndast og mun halda áfram að myndast á milli frumframleiðslu matvæla og neytenda. Margir neytendur telja að búfjárrækt spilli meira en hún gagnist náttúrunni og líta jafnvel á búfjárramleiðslu sem nið. Með aukinni tæknivæðingu og bættri nýtingu aðfanga verður hluta af þessum áhyggjum eytt en þó ekki að fullu og þetta skapar ákveðna óvissu um framtíðina.

Þrátt fyrir og vegna þess sem hér að framan kemur fram, auk ótal annarra atriða sem of langt mál væri að taka fyrir í stuttri grein, telja greinarhöfundar að framtíðin sé í raun björt hjá mjólkurframleiðendum. Mjólkurframleiðslan í framtíðinni muni verða vistvænni en kraftmikil og muni hlú bæði að búfé og umhverfinu og verða þörf mannkyninu með framleiðslu sinni á mikilvægum næringarefnum.

Heimild: Britt ofl., 2018. Learning from the future – A vision for dairy farms and cows in 1967. Journal of Dairy Science, 101(5):3.722-3.741.

Verkefna-og rannsóknarsjóður Fljótsdalshrepps og Landsbankans

Verkefna-og rannsóknarsjóður Fljótsdalshrepps og Landsbankans auglýsir eftir umsóknum um styrki úr sjóðnum árið 2018.

Veittir verða tveir aðalstyrkir kr. 300.000,- og ef stjórn ákveður svo, verður einnig veittur einn verkefnastyrkur kr. 100.000,-. Sjóðsstjórn getur ákveðið þegar umsóknir liggja fyrir að eingöngu verði veittir styrkir til aðalverkefna ársins og hækka þá þær styrkuppþæðir í kr. 350.000.

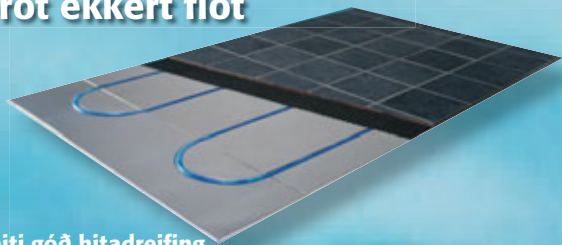
Heimilt er að fella úthlutun ársins niður telji sjóðsstjórn engar umsóknir hæfar.

Úthlutað er til verkefna sem tengjast Fljótsdalshreppi, eða verkefna sem sjóðsstjórn telur að nýtast muni sveitarfélaginu. Háskólanemar með lögheimili í Fljótsdalshreppi, sem sækja um fyrir verkefni sem metin eru hæf af sjóðsstjórn, hafa forgang umfram aðra umsækjendur.

Umsóknum skal skila til skrifstofu Fljótsdalshrepps, Végarði, 701 Egilsstaðir, eigi síðar en mánudaginn 1. október 2018, eða á netfangið fljotsdalshreppur@fljotsdalur.is.

Nánari upplýsingar og umsóknareyðublað er að finna á heimasíðu Fljótsdalshrepps www.fljotsdalur.is

Gólfhitakerfi Ekkert brot ekkert flot

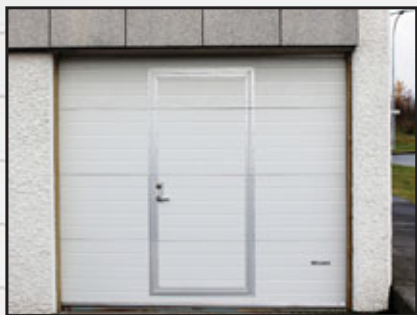
- Þægilegur hiti góð hitadreifing
- Hitasveiflur / Stuttur svörunartími
- Aðeins 12mm þykkar hitadreifiplötur
- Fljótlegt að leggja
- Ekkert brot ekkert flot
- Dreifiplötur límdar beint á gólf
- Gólfefni lagt beint á dreifiplötur (flísar, parket)
- Hentar vel í eldra húsnæði jafnt sem ný hús og sumarhús
- Flooré gólfhitakerfi er einfalt, fljótlegt og þægilegt

Skemmuvegur 10 (blá gata) 200 Kópavogur Sími 567 1330 Fax 567 1345 www.hringas.is

Hringas ehf.

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

- Iðnaðarhurðir
- Iðnaðarhurðir með gönguhurð
- Bílskúrshurðir
- Hurðir í trékarma
- Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Getum við orðið að liði?

Við erum með allar lausnir fyrir þvottahús, Hótel, Gistiheimili og Sjúkrastofnanir.

Þurrkarar

Þvottavélar

Strauvélar

Hótellín, þvottagrindur, taupokar ofl.

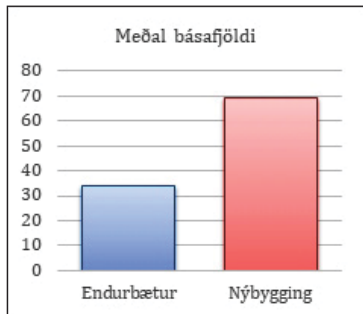
Kirkjustétt 2-6, 113 Reykjavík Símar: 567 4577 / 892 8925 icefakta@icefakta.is / www.icefakta.is

Mikill breytileiki í byggingarkostnaði

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins fékk stuðning úr Framleiðnisjóði landbúnaðarins til þess að taka saman raungögn um byggingarkostnað. Til þess að hægt sé að áætla kostnað þurfa að vera til einhver haldbær gögn um raunbyggingarkostnað og hvernig hann verður til.

Verkefnið var hugsað sem verkfæri til aðstoðar við kostnaðaráætlun við byggingar og/eða breytingar á landbúnaðarbyggingum. Mikil endurnýjunarþörf er á landbúnaðarbyggingum samfara nýjum aðbúnaðarreglugerðum. Vegna þessara ákvæða var samið m.a. um ákveðið fjármagn (fjárfestingastuðning) til kúabænda í gegnum samning um starfsskilyrði kúabænda á sínum tíma. Útfærslan hefur verið með þeim hætti að MAST auglýsir ár hvert eftir umsóknum um fjárfestingastuðning á kúabúum. Við lok hverrar framkvæmdar er óskað eftir því að bændur tilgreini heildarkostnað við einstakar framkvæmdir og helstu efnisþætti. Til að nálgast tölur um raunbyggingarkostnað var því aflað upplýsinga í gegnum það gagnasafn sem safnað var út frá tölum sem bændur sendu inn. Þar sem greiddir eru styrkir fyrir tækjabúnað þá eru þær tölur inni í okkar gögnum.

Gögnin nýtast til að kanna hvort það sé mikill breytileiki á milli einstakra bygginga, og þá hvar sá breytileiki liggur. Einnig ætti þessi gagnasöfnun að aðstoða fólk við ákvarðanatöku um hvernig og hve miklar breytingar eru mögulegar miðað við rekstrarfarsendur. Með þessu verkefni gefst einnig tækifæri til

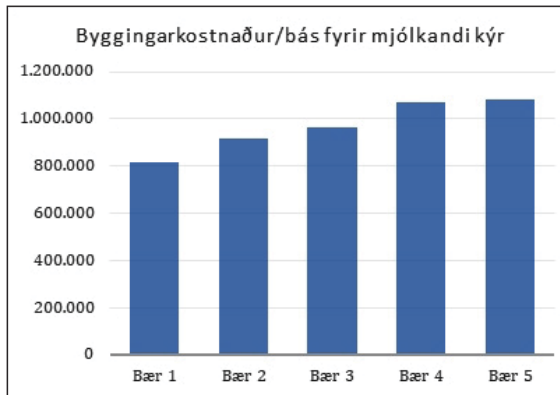

þess að bera saman byggingarkostnað í öðrum löndum sem við berum okkur saman við. Gögnin sem verkefnið skilar munu einnig nýtast í hagsmunagæslu bænda.

Niðurstöður

Gögnin sem unnið er með koma úr framkvæmdum sem fengu fjárfestingarstuðning og voru þessar framkvæmdir á mismunandi stigum og ýmist endurbætur og nýbyggingar. Töluverð vinna fór í að vinna gögnin þannig að hægt væri að nýta þau vegna þess hversu mislangt framkvæmdir voru komnar. Notuð voru gögn úr klárudum fjósum og mun gagnasafnið stækka til muna þegar næstu gögn berast.

Eins og sjá má á Mynd 1 var básafjöldi í nýbyggingum 70 básar og var breytileiki mjög litill (staðalfrávik +/- 6 básar). Leiða má líkum að því út frá þessu meðaltali að í flestum tilfellum sé verið að byggja fyrir einn mjaltapjón og e.t.v. geldkúr að auki. Breytileiki í básafjölda endurbygginga og viðbótum var mun meiri þar sem sumir voru að bæta geldneytsaðstöðu eða bæta við

nokkrum básum en meðaltalið var 34 (staðalfrávik +/- 23 básar).

Miðað við þessi fyrstu gögn er heildarkostnaður við nýbyggingu 970 þús. á bás fyrir mjólkurkúr að meðaltali (staðalfrávik +/- 110 þús.). sjá Mynd 2.

Gögnin eru enn sem komið er takmörkuð en þau fjós sem voru fullsmíðuð og aðeins fyrir mjólkandi kýr sýndu samt töluverðan breytileika í verði á hvern bás.

Þó svo að fermetraffjöldi í gólfplássu á hvern bás fyrir mjólkandi kýr sé breytilegur þá útskýrir það ekki nema að litlu leyti mun á byggingarkostnaði deilt á básafjölda. Breytileikinn var einnig nokkur þegar skoðað var verð á fermetra. Nýbyggingar voru að kosta 100 þús./m2 að meðaltali (staðalfrávik +/- 31 þús.). sjá Mynd 3. Erfitt var að átta sig á kostnaði vegna endur/viðbygginga, þar þurfum við að bíða þangað til gagnasafnið stækkar.

Kostnaður við hauggeymslur er e.t.v. sá punktur sem vert að skoða sérstaklega. Í sumum tilfellum

var kostnaður allt 317 þúsund á grip (staðalfrávik +/- 31 þús.). Þennan breytileika má skýra með mismunandi mikilli aðkeyptri jarðvinnu, vegalengdum í steypustöð og mismunandi kröfum um járnsmátt og burðarþol eftir landshlutum. Einnig má skýra þennan mikla kostnað með skort á tilboðum, og einnig skorts á verkföllum.

Yfirbygging var að kosta 33 þús./m2 (staðalfrávik +/- 14 þús.) en þessi liður er beintengdur við gengi evru, munurinn þarna liggur í mismunandi lausnum þar sem kostnaður við uppsteypu einangraðan útvegg er mun dýrari en einfaldur steypur veggur eða stálgrind/límtré. Þetta er síðan fljótt að breytast ef krónan veikist. Verð á innréttingum og innanstokksmunum var mjög svipað enda er samkeppni á þeim markaði mjög mikil.

Hvar er hægt að lækka kostnað?

Að okkar mati er vænlegast til

árangurs að skoða fyrst og fremst kostnaðarliði eins og jarðvinnu og uppsteypu, best er að reyna að ná samkomulagi við verktaka um verð fyrirfram og einnig þarf að átta sig á að það er hægt að hanna húsin mun einfaldari og ódýrari en dæmin sýna okkur.

Niðurlag

Gagnasöfnun heldur áfram og á næsta ári munum við fá tölur úr mun fleiri fjósum sem búið er að byggja. Við hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins teljum að þessi gagnasöfnun muni reynast bændum vel í allri þeirra áætlanagerð og ákvörðunartöku til lengri tíma lítið. Þessi gögn sem þó eru komin hafa reynst okkur vel í ráðgjöf til fólks í byggingarhugleiðingum og mun sú ráðgjöf eflast á komandi misserum.

Höfundar:
Anna Lóa Sveinsdóttir
Sigurður Guðmundsson
Sigtryggur Veigar Herbertsson

VOTTANIR & UPPRUNAMERKINGAR MATVÆLA

Matvælaöryggis- og gæðastaðlar

Oddný Anna Björnsdóttir
objornsdottir@gmail.com

Ein tegund staðla sem hentar matvæla-fyrirtækjum í útflutningi eru svokallaðir matvælaöryggis- og gæðastaðlar.

ISO staðlar komu fyrst fram á sjónarsviðið á níunda áratugnum og þóttu þau fyrirtæki framsækin sem innleiddu þá. Meðal algengustu staðlanna eru ISO 9001 sem er almennur gæðastaðall, ISO 14001 sem er umhverfisstaðall og svo er ISO 22000 sértækur matvælaöryggis- og gæðastaðall.

Smásalar fóru smám saman að gera meiri kröfur til þeirra matvæla sem þeir kaupa af birgjum, meðal annars sem viðbrögð við matvælasvandum og matvælasvikum sem skekið höfðu heiminn og við síauknum alþjóðavíðskiptum með matvæli. Á það einkum við um hráefni til framleiðslu undir eigin vörumerki (PL) því þá er mikið undir fyrir þeirra eigin ímynd ef eitthvað er að gæðum og öryggi matvæla.

Beggja vegna Atlantshafsins, hvort heldur sem er í Bandaríkjunum, Kanada, meginlandi Evrópu, Bretlandi eða Skandinavíu, fór af stað þróun ólíkra matvælaöryggis- og gæðastaðla sem verslunin hafði forystu um, en að þeirri þróun komu ólíkir aðilar úr aðfangakeðjunni og fleiri. Eins var fjöldi sértækra staðla þróaður fyrir ákveðna geira eins og

skyndibitakeðjur, bæði af keðjunum sjálfum sem eru þá sértækir fyrir þær og af samtökum innan geiranna.

Í Bretlandi var það British Retail Consortium staðallinn (BRC) sem náði mestri útbreiðslu; á meginlandi Evrópu (Þýskalandi/Frakklandi) staðallinn IFS Food, í Bandaríkjunum Safe Quality Food standard (SQF), og í Danmörku Global Red Meat standard (GRMS). Þá var GlobalG.A.P. þróaður af vinnuhópi evrópskra smásala og byggður á CanadaG.A.P. sem er sértækur fyrir ávexti og grænmeti og viðurkenndur af kanadískum yfirvöldum. Staðallinn FSSC 22000 sem inniheldur allar kröfur ISO 22000 plús viðbætur var svo upphaflega þróaður af hollenski stofnun. Viðbæturnar voru viðbrögð við auknum kröfum smásala þar sem ISO 22000 var ekki talinn ganga nógu langt.

Ofangreindir staðlar byggja á CODEX, HACCP, GMP, matvælaölggjöfni og ISO 22000, en ganga eins og áður segir lengra. Allir þessir staðlar eru alþjóðlegir; í notkun um allan heim og lítið gert úr því hvar þeir voru upphaflega þróaðir.

Ekki er tilviljun að þessir staðlar séu tilteknir hér umfram aðra.

Eins og áður hefur verið nefnt urðu auknar kröfur til öryggis og gæða matvæla og rekjanleika í gegnum aðfangakeðjuna til þess að mikill fjöldi staðla var þróaður um allan heim sem gerði staðlaumhverfið bæði flókið og ógegnsætt.

Til að bregðast við þeirri þróun voru GFSI samtökin stofnuð, en þau eru regnhlífasmörk hagsmunaaðila úr allri aðfangakeðjunni, opinberra- og alþjóðastofnana, fræðimanna og þeirra sem þjónusta iðnaðinn. Þau leggja mat á ákveðnar tegundir staðla og í kjölfarið hvort þeir fari á lista yfir viðurkennda staðla sem þá eru taldir sambærilegir.

Samtökin hafa einfaldað staðlaumhverfið en markmið þeirra er að auka gagnsæi vottunar,

auðvelda samanburð, efla þannig traust og stuðla að upplýstu vali í viðskiptum.

Staðlarnir sem voru nefndir hér að framan eru þeir sem viðurkenndir eru af GFSI.

Í kjölfar þess hafa smásalar í auknum mæli einungis gert kröfu um GFSI viðurkenndan staðal fremur en einn ákveðinn staðal.

Sífelld algengara er að íslensk matvælafyrirtæki í útflutningi innleiði einn af GFSI stöðlunum, að þeirra sögn fyrst og fremst vegna kröfu frá kaupendum. Jákvaðar afleiðingar af innleiðingu slíkra staðla telja stjórnendur vera bættur rekstur og stjórnun, aukin gæði matvæla, aukið traust, bætt ímynd og markaðsstaða – í raun aðgangsmiðinn að markaði.

BRC er algengasti matvælaöryggis- og gæðastaðallinn á Íslandi, þar á eftir IFS, svo FSSC 22000 og lestina rekur GlobalG.A.P. skv. þeim greiningum sem hafa verið gerðar hér á landi.

Greiningin sem höfundur framkvæmdi leiddi í ljós að ef fyrirtækin voru ekki þegar búin að innleiða slíkan staðal var fyrirtækið í innleiðingaverki eða með það á stefnuskránni. Á þetta fyrst og fremst við um stærri fyrirtæki, ekki litlu sérhæfðu fyrirtækin sem sögðust byggja upp traust fyrst og fremst með heimsóknum og því að aðlagða starfsemi sína að kröfum kaupenda.

Nefnt var að líklega yrði þess ekki langt að bíða að innleiðing

GFSI viðurkenndra matvælaöryggis- og gæðastaðla yrði lágmarkskrafa frá erlendum kaupendum en ekki eitthvað sem gæfi þeim sem þá innleiddu forskot á aðra.

Dæmi voru um að fyrirtæki hefðu innleitt tvo, jafnvel þrjá sambærilega staðla til að uppfylla kröfur ólíkra kaupenda á ólíkum mörkuðum og töldu það ekki hafa verið mjög flókið því að megninu til væru þeir sambærilegir. Einungis þyrfti að kortleggja hvað skildi þá að og í framhaldinu sjá til þess að þær ólíku kröfur væru uppfylltar. Eins var dæmi um að fyrirtæki hefði farið frá einum staðli yfir í annan því stjórnendur hefðu talið þann staðal henta rekstri fyrirtækisins betur.

Eins var nefnt að ef fyrirtækið hefði þegar innleitt HACCP sem er skylda samkæmt matvælaölggjöfni væri það góður grunnur til að byggja á og innleiðing gæðakerfis eins og BRC ekki svo flókin þó það væri töluverð vinna.

Taka skal fram að þessir staðlar útlista ekki nákvæmlega hvernig eigi að gera hlutina heldur hvaða markmiðum eigi að ná. Leiðir fyrirtækja að þeim markmiðum geta verið ólík en útkoman sambærileg.

– Oddný Anna Björnsdóttir er bóndi og sjálfstætt starfandi ráðgjafi. Greinar í Bændablaðinu um vottanir og upprunamerkingar byggjast á verkefni sem hún vann fyrir Íslandsstofu veturinn 2018. Greiningin er aðgengileg í heild sinni á vef Íslandsstofu.

LESENDABÁS

Ætla stjórnmalamenn endalaust að verja sauðfjárræktina á kostnað lands og þjóðar?

– Ekki fyrir viðkvæma og fortíðarhyggjufólk

Á síðasta ári reit ég grein um vanda sauðfjárræktarinnar hér í Bændablaðið (www.bbl.is/frettir/skodun/lesendabasin/er-saudfjarbaendum-fyrirmunad-ad-lifa-i-nutimanum/18151). Helstu niðurstöður minna vangaveltna voru að verulega þyrfti að draga úr framleiðslu svo verð til bænda hækkaði og að leggja þyrfti lausagöngu búfjár af á næstu árum til að land og þjóð gæti um frjálst höfuð strokið. Ég lét jafnframt í ljósi vantrú mína á að nokkuð breyttist, hvorki af hálfu bænda né stjórnvalda.

Nú ári síðar er því miður svo að allt er við það sama. Afurðaverð stendur nánast í stað, fjárfjöldi einnig og neysla innanlands lítið breytt. Utflutningsmarkaðir áfram óhagstæðir. Stjórnvöld skipa nefndir á nefndir ofan, sauðfjárbændur álykta um loftslagsmál og erfðabreytt matvæli (sem er auðvitað ágætt en kannski ekki mest aðkallandi í stöðunni) og bændur og stjórnvöld telja sjálfum sér og öðrum trú um að það sé um eitthvað að semja.

Gjörbreyttar neysluvenjur

Að mínu mati er nú komið að þeim tímamarki að aðilar máls, ekki síst fulltrúar löggjafarvaldsins, verði að gera sér grein fyrir að strauhmjóðir í sauðfjárrækt á Íslandi verða ekki umflúin. Fyrir 100-150 árum urðu strauhmjóðir þegar nýting sauðfjárafurða færðist frá sjálfsþurftarbúskap aldanna frá landnámi þar sem nýting ullar, gæra, mjólkur og kjöts var grundvöllur framfærslu fjölskyldna, yfir í að vera frumframleiðslugrein þar sem meginhluti framleiðslunnar var seldur frá búunum. Lengst af á síðustu öld vógu ull og gærus töluvert á móti dillakjötsneysla innanlands, gjörbreytingar á atvinnuháttum til sveita og löngu úrelt löggjöf um frjálsta för sauðfjár um landið, gerir það að verkum að stjórnvöld verða að þora að horfast í augu við breytta tíma. Það er ekki falllegt að gefa ungu fólki vonir um að grundvöllur sé til að lifa af rekstri sauðfjárbúa eingöngu við óbreyttar aðstæður. Staðreyndin er að langflestir sem stunda sauðfjárrækt í dag afla annarra tekna, annaðhvort með annarri framleiðslu eða þjónustu á búunum, ellegar stunda vinnu fjarri heimili.

Þess utan stenst framleiðsla kjöts af sauðfé engan samanburð við framleiðslu af svínunum og alifuglum. Meðan vetrarfóðruð kind skilar kannski tveimur dillum og 30-40 kg af kjöti skilar gyltan allt að þrjátíu grísum og vart undir 1500 kg á ári. Sauðfjárrækt verður því seint talin hagkvæm framleiðsla á mat. Það er hins vegar ekki þar með sagt að sauðfjárhald eigi sér ekki tilverugrundvöll.

Aukin fjölbreytni til sveita

Stjórnmalamenn hafa löngum keypt þau rök bænda að sauðfjárrækt sé hornsteinn byggðar í dreifbýli. Ef ekki væri stundaður sauðfjárbúskapur þá kæmi til landauðin og eyðibýggðir. Minna má á að fé í landinu hefur fækkað um nær helming frá því það var flest upp úr 1980 án þess eyðibýggðum hafi fjölgað sem neinu nemur. Ætli aflagnin byggðar á Snæfjallaströnd við Ísafjarðardjúp á síðustu öld sé ekki síðasta stóra landsvæðið sem kalla má að hafi farið úr byggð? Vissulega hefur búseta breyst en mér virðast umfangsmiklar samgöngubætur síðustu áratuga og stórbætt fjarskipti oft ekki fá sanngjarnt mat þegar fjallað er um byggðamál hin síðari ár. Þá hafa orðið róttækar breytingar á atvinnulífi sveitanna síðustu áratugina

Stefán Tryggva- og Sigríðarson.

og er þáttur ferðaþjónustu þar einna stærstur. Vægi sauðfjárræktar til viðhalds dreifðrar byggðar hefur því breyst mikið frá síðustu öld.

Löngu úrelt löggjöf

Eins og ég rakti í fyrri grein minni hafa verið samdir viðamiklir lagabálkar um sauðfjárhald eins og það er nú stundað, ekki síst um girðingar og fjallskil. Grunnstefið í þessari lagasetningu er að sauðfé skuli hafa frjálsta för um landið, óháð eignarhaldi, og öðrum sé skylt að verjast því. Ég lýsti miklum efasemdum um hvernig þessi lagasetning staðfest stjórnarskrárakvæðið um friðhelgi eignarréttarins og fleiri lög. Ég tel að það sé aðeins tímaspursmál hvenær kemur til umfangsmikils málareksturs því fjárlausir landeigendur munu ekki öllu lengur una því dæmalausa óréttlæti sem felst í nýtingu annarra á þeirra eignum. Vonandi sjá stjórnmalamenn sem kenna sig við jafnrétti, mannréttindi og opna og nútímalega stjórnunarhætti að sér í tíma og breyta lögum til betri vegar áður en til hirtingar af hálfu dómstóla kemur.

Þetta þrennt; stórminnkuð dillakjötsneysla innanlands, gjörbreytingar á atvinnuháttum til sveita og löngu úrelt löggjöf um frjálsta för sauðfjár um landið, gerir það að verkum að stjórnvöld verða að þora að horfast í augu við breytta tíma. Það er ekki falllegt að gefa ungu fólki vonir um að grundvöllur sé til að lifa af rekstri sauðfjárbúa eingöngu við óbreyttar aðstæður. Staðreyndin er að langflestir sem stunda sauðfjárrækt í dag afla annarra tekna, annaðhvort með annarri framleiðslu eða þjónustu á búunum, ellegar stunda vinnu fjarri heimili.

Þess utan stenst framleiðsla kjöts af sauðfé engan samanburð við framleiðslu af svínunum og alifuglum. Meðan vetrarfóðruð kind skilar kannski tveimur dillum og 30-40 kg af kjöti skilar gyltan allt að þrjátíu grísum og vart undir 1500 kg á ári. Sauðfjárrækt verður því seint talin hagkvæm framleiðsla á mat. Það er hins vegar ekki þar með sagt að sauðfjárhald eigi sér ekki tilverugrundvöll.

En er samt sem áður ekki kominn tími til að horfast í augu við tilgangsleysi þessara búskaparhátta? Að sauðféð þurfi að leggja landið undir sig í 10 vikur á ári til að framleiða kjöt sem ekki er nægur markaður fyrir, með miklum opinberum fjárstuðningi og þar að auki meira og minna á annarra landi er auðvitað ekki í neinu samræmi við nútíma atvinnuhætti. Helst mætti líkja þessu háttarlagi við heilagleika indversku kýrinnar. Reyndar hef ég orðið þess var að hluti bænda lítur svo á að sauðfjárbætt á öræktað land sé nánast greiðasemi við guð og menn. Að það sé skylda bænda að beita allt land sem einhverja uppskeru gefur.

Í fyrri grein minni gerði ég grein fyrir þeim eina tilgangi mínum, með þessum greinaskrifum um vanda sauðfjárræktarinnar, að sjá bættum hag sauðfjárbænda borgið til lengri framtíðar. Ég trúir því að bann við lausagöngu sauðfjár sé eina leiðin til að ná varanlegum árangri til að draga úr framleiðslu. Það er miklu meira en nægt ræktað og ræktanlegt land á láglendi landsins til að fullnægja vaxtarþörf þess sauðfjárfjölda sem þarf vegna innanlandsneyslu á lambakjöti. Mýtan um fjallalambið og nýgræðinginn er hins vegar þrautseig. Túnarollurnar er samt sem áður löngu búnar að sanna að fé þrífst ágætlega á láglendisbeit sumarlangt auk þess sem fé er þegar víða á heimahögum allan vaxtartíma lambanna í mörgum sveitum.

Þegar ég segi bann við lausagöngu sauðfjár er ég fyrst og fremst að kalla eftir breyttum búskaparháttum. Að greinin færast nær bóndanum sjálfum en hann komist ekki upp með að varpa ábyrgð á framleiðslu sinni á aðra. Hvorki með beit á annarra land né við afsetningu afurðanna. Auðvitað er ekkert að því að sauðfjárbændur nýti sameiginlega land svo fremi að um það sé samstaða og samþykki allra sem hlut eiga að umrædda landi.

Þetta breytta búskaparlag, sem ég er hér að tala fyrir, þýðir að þeir einir sem til þess hafa getu og nægt heimaland halda áfram framleiðslu. Það er fullreynt að bændur komi sér saman um stjórn framleiðslunnar þar sem mönnum er mismunað eftir búsetu, aldri, annarri atvinnuþátttöku o.s.frv. Flestar aðgerðir stjórnvalda í þessa veru hafa litlu skilað. Standi núverandi sauðfjárbændur hins vegar frammi fyrir þeim veruleika að t.d. innan 10 ára taki bann við lausagöngu sauðfjár gildi, er það þeirra að meta möguleika sína til áframhaldandi framleiðslu. Láglendisbeit með tiltölulega litlar hjarðir og vonandi verulega hærra afurðaverð en nú er, er sú framtíð sem ég sé fyrir mér í sauðfjárræktinni. Að auki tel ég að veruleg aukin tækifæri felist í frekari úrvinnslu afurðanna heima á býlunum. Ekki má láta endalausa umræðu um hagræðingu í rekstri afurðastöðva tefja þá þróun. Samspil með ferðaþjónustu veitir fjölda tækifæra við afsetningu margs konar afurða sem og bein sala til neytenda.

Breytingin gagnvart öðrum landeigendum verður veruleg. Menn hætta að þurfa að girða sig af gagnvart fénu. Umferð um lönd og lendur verður greiðari. Mun auðveldara verður að hefja skógrækt og náttúrulegur skógur og annar gróður fá aukinn vaxtarfrið. Með breytingu í þessa veru skapast áður óþekkt tækifæri til að færa stuðning ríkisins frá frumframleiðslunni og til beinnar búsetustyrkingar. Sauðfjárbændur framtíðarinnar verða að hætta að hugsa sem frumframleiðendur og sætta sig við að sauðfjárrækt verður ekki stunduð nema sem hlutastarf þar sem aðrar tekjur verða að vera sú tekjujöfnun sem tekur yfir sveiflur í framleiðslu og afurðaverði milli ára. Hvorki er sanngjarnt né réttlætanlegt að greinin visí þessum reikningum endalaust til ríkisins. Að öðrum kosti er eðlilegast að stuðningur við sauðfjárrækt færast til Tryggingastofnunar og verði þar skilgreindur sem sérstakur bótaflokkur. Núverandi stuðningur á fátt sameiginlegt með öðrum atvinnurekstri!

Stefán Tryggva- og Sigríðarson
Þóróddsstöðin, Svalbarðsströnd

Aukaársfundur 2018

Aukaársfundur Lífeyrissjóðs bænda verður haldinn föstudaginn 28. september 2018 kl. 14 að Stórhöfða 23, 4. hæð, Reykjavík.

Dagskrá:

1. Brottfall laga nr. 12/1999 um Lífeyrissjóð bænda.
2. Tillögur að breyttum samþykktum.

Tillögur samþykktabreytinga sem ekki leiða af lögum liggja frammi á skrifstofu sjóðsins.

Allir sjóðfélagar, jafnt greiðendur sem lífeyrisþegar, eiga rétt til fundarsetu.

Stjórn Lífeyrissjóðs bænda

Sími 563 1300 - lsb@lsb.is - www.lsb.is

Fullbúin íbúðarhús

Lánshæf til íbúðarlána

Verð frá
kr. 9.600.000

smidholt@gmail.com - 899 2802 - [Facebook](https://www.facebook.com/lsb)

Gúmmíbelti
- Fyrir smágröfur

[Vertu vinur okkar á Facebook](https://www.facebook.com/eyjalind)

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Framleiðnisjóður landbúnaðarins auglýsir

Framleiðnisjóður landbúnaðarins auglýsir hér með eftir umsóknum um styrki til stuðnings við nýsköpun, vöruþróun kynningar- og markaðsstarf til stuðnings íslenskra sauðfjárrækt. Sjá nánar inn á heimasíðu sjóðsins www.fl.is, undir Markaðssjóður/verklagsreglur.

Styrkþegar geta verið einstaklingar, hópar, félög, samtök, rannsóknarstofnanir, háskólar eða fyrirtæki. Styrkhæf eru þau verkefni sem talin eru styrkja íslenska sauðfjárrækt og falla undir það að teljast nýsköpun, vöruþróun, kynningar- eða markaðsstarf.

Reglur um styrkina og umsóknareyðublöð er að finna á www.fl.is/markaðssjóður. Aðeins er tekið við umsóknum á eyðublöðunum sem þar er að finna.

Umsóknum skal skilað til Framleiðnisjóðs landbúnaðarins, Hvanneyrargötu 3, 311 Borgarnes, merktum: *Markaðssjóður*.

Nánari upplýsingar eru veittar á skrifstofu sjóðsins í síma 430 4300 og á netfangið fl@fl.is.

Umsóknarfrestur er til 1. október n.k.

Framleiðnisjóður landbúnaðarins
Hvanneyri – 311 Borgarnes
Sími 430-4300

VÉLABÁSINN

Hyundai Kona fjórhjóladrifinn með kraftmikla bensínvél: Lítill, sprækur með afar hljóðláta vél

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Í síðustu viku kom ég við í Hyundai söluumboðinu í Kaupþúni og lagði drög að því að fá lánaðan til prufuaksturs bíl sem fyrir nokkru síðan var byrjað að selja af Hyundai. Þar sem ég vissi að ég myndi vera tímabundinn fékk ég aukalykil af bílnum á föstudeginum og prófaði hann síðasta sunnudag.

Bíllinn heitir Hyundai Kona og er sjálfskiptur með spræka bensínvél.

Afar hljóðlátur og skemmtilegur í akstri á bundnu slitlagi

Fjórhjóladrifinn Kona er í boði í þrem mismunandi útgáfum og verði sem nefnast Comfort, Style og Premium og verðið er frá 4.790.000 upp í 5.690.000, en bíllinn sem var prófaður var Style og kostar 5.190.000. Strax og ég settist inn í bílinn gat ég ekki annað en brosað þegar ég setti á mig öryggisbeltið sem var vægast sagt undarlegt á litinn, en ekki veit ég hvers vegna mér datt í hug liturinn á afturenda á tiltölulega nýfæddum lömbum þegar ég setti á mig beltið.

Þegar ég setti bílinn í gang sá ég vissulega á snúningsmælunum að bíllinn var í gangi, en ég heyrði ekkert í vélinni fyrr en ég steig aðeins á bensínjöfina. Þegar ég keyrði hlykkjótta veginn út frá Kaupþúni kom upp í hugann bara: „Vá“, rosalega liggur þessi bíll vel á bundnu slitlagi, en því fylgir ótrúlega oft að vera hundleidinlegir á malarvegum.

Þrjár stillingar á krafti vélarinnar

Í fyrstu keyrði ég aðeins innanbæjar og síðan lá leiðin aðeins út fyrir bæinn og eftir um 30 km akstur sagði aksturstölvan mér að ég væri að eyða að jafnaði 7,5 lítrum á hundraðið miðað við 100 km akstur í blönduðum akstri, en þess ber að geta að ég var ekkert að reyna mig í sparakstri og með vélina stillta á miðkraftinn sem er „comfort“, en sparakstursstillingin nefnist „eco“ og svo er sport-stilling sem gefur skemmtilega snerpu og kraft.

Uppgefin eyðsla í blönduðum akstri er 6,7 lítrar á hundraðið. Það var óneitanlega gaman að keyra bílinn á hlykkjöttum veginum á Vatnsleysuströndinni sem virtist hreinlega límdur við malbikaðan veginn.

Mikið af aukabúnaði til þæginda og öryggis

Hyundai Kona er með mikið af öryggisbúnaði, svo sem akreinalesara, bakkmyndavél, fjarlægðarskynjara framan og aftan og sjálfstæða neyðarhemlun.

Híti í stýri, sætum og hitari í framrúðu undir þurrkubliðum til að bræða snjó og klaka af í íslenski vetrarfærð. Einnig, eins og er í mörgum nýjum bílum, eru margir 12v tenglar, AUX og USB tengi, þráðlaus farsímahleðsla og margt fleira.

Hyundai Kona Style.

Myndir / HLJ

Lítir hljóðlát bensínvélin á að skila 177 hestöflum.

Góður skjár sem hægt er að kalla fram margt annað en bakkmyndavél.

Helstu mál og upplýsingar

Lengd	4.165 mm
Hæð	1.568 mm
Breidd	1.800 mm

Hljómtækin eru mjög góð og framsætin eru stillt með rafmagni sem býður upp á mikla möguleika sem hentar flestum.

Í bílnum er varadekk (reyndar það sem ég kalla aumingi, samt skárna að vera með það en ekki

neitt varadekk, eins og er í mörgum nýjum bílum). Farangursrýmið mætti vera stærra, en bíllinn er lítill og rýmið í samræmi við hann.

Ekki sáttur á malarveginum og sneri við

Akandi fjórhjóladrifnum „smájeppling“ hafði ég hugsað mér að renna malarlóðann upp undir Keili. Ég renndi inn á grófan malarlóðann og lagði af stað, í fyrstu fór ég mjög hægt og fannst bíllinn full hastur og harður.

Ég stoppaði til að skoða hjólbardana, engin furða að bíllinn væri harður, dekkinn voru með svo lágan prófil að þau voru lítið hærri en á reiðhjóli, 235/45/18 eru ekki dekk til að keyra í grýttum slóðaakstri. Ef ég hefði ætlað að fara þessa leið á þessum bíl hefði hann þurft að vera á 16 tommu felgum með mun hærri dekk til

Þessi dekk eru engan veginn ásættaleg fyrir vonda malarveg eins og þennan.

Get bara ekkert gert að því, en öryggisbeltin minntu mig á sauðburð.

Með símann liggjandi í þar til gerðu þráðlausu hleðslustæði, fyrir ofan tenglarnir góðu.

að skemma ekki dekk og felgur. Ég einfaldlega sneri við því að ég vildi ekki skemma neitt.

Lokaorð

Allt gott við bílinn fyrir utan felgustærðina ef á að keyra

eitthvað á malarvegi, en vissulega er þessi felgustærð góð fyrir gott malbik. Hins vegar má huga að því hvar sé gott malbik, miðað við þann pening sem lagður er í viðhald vega endar vegakerfið á að allir verða að keyra um á 44 tommu breyttum jeppum.

Bændablaðið
Smáauglýsingar 56-30-300

Kemur næst út 4. október

ÖRYGGI – HEILSA – UMHVERFI

Það borgar sig að hafa minni felgur undir bílunum:
Of stórar felgur eyðileggja aksturseiginleika á slæmum vegum og geta valdið miklu tjóni

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Varla kemur sá dagur að ekki er talað um lélegt vegakerfi um allt land. Háværust er þessi umræða á tímabilinu febrúar, mars þegar frost er að fara úr jörðu og undan malbikinu og frostskemmdar götur höfuðborgarsvæðisins verða að ótal holum sem höggva dekk, brjóta felgur, gorma og fjöðrunarbúnað undan bílum.

Margar af þessum skemmdum má rekja til þess að bílar eru á of stórum felgum með hjólbarða sem eru með svo lágan prófil í dekkjunum að nánast engin fjöðrun kemur frá hjólbarða við að keyra í holur. Sökum þess að við búum við nánast ónýtt vegakerfi og að enn er um helmingur vegakerfis Íslands malarvegir þurfum við meiri fjöðrun út úr fjöðrunarkerfi bíla en í flestum öðrum löndum. Þess vegna vil ég halda því fram að með því að minnka felgustærð undir bílum eins mikið og hægt er til að geta verið með hærri prófil í dekkjunum til að gefa meiri fjöðrun þegar kemur að holukafla ársins og þegar ekið er á malarvegum.

Bílasalar ættu að skoða betur hvert bílar eru að fara og í hvað á að nota þá

Margir bílasalar og bílasölur leggja sig fram við að selja mönnum aukafelgur undir bæði nýja og notaða bíla. Í nánast öllum tilfellum er verið að bjóða stærri felgur sem óneitanlega gera útlit bíla flottari,

Svona dekk á álfelgu gefur ekki mikla fjöðrun á malarvegi eða í malbiks-skemmdri götu.

en í sumum tilfellum er hreinlega verið að eyðileggja aksturseiginleika bíla með þessu. Þetta hef ég rekið mig á í nokkur skipti þegar ég hef verið að prófa nýja bíla og þessu til staðfestingar get ég nefnt nokkra bíla sem ég hef eftir prófun ekið á minni felgum.

Best þekki ég tvo af mínum eigin bílum sem ég minnkaði felgurnar á vetrardekkjunum, SsangYong Korando úr 17 tommu álfelgum í 16 og VW UP úr 15 tommu álfelgum í 14 tommu stálfelgur. Á vetrardekkjunum eru báðir bílarnir mikið mýkri í akstri vegna meira gúmmis sem gefur auka fjöðrun í holum og klakahröngli. Sérstaklega finnur maður muninn á VW UP bílnum frá álfelgunum í stálfelgurnar sem fjaðra mun betur.

Að prófa nýjan bíl fyrir landsbyggðarblað vilja lesendur lesa það sem hentar þeim

Í þriggja hefur ég prófað bíl sem ég bað um frá umboði með nokkrum fyrirvara. Fyrirvarinn var notaður til að stækka felgur og setja grófari dekk undir bílinn í öll skiptin sem gerði bara eitt. Billinn kom skelfilega út í malarakstri og fékk falleinkunn hjá mér í mínum dómi, en ég neita því ekki að þetta kemur flott út á mynd.

Of stórar felgur er eyðilegging á aksturseiginleikum

Fyrst var þetta VW Amorak sem í huga var prófaður sem vinnubíll og átti að geta keyrt við ýmsar

aðstæður. Á mól var þrífubíllinn á 18 tommu felgunum næstum ókeyrandi, en nokkrum dögum seinna var ég í landgræðsluferð í Hekluskógum á eins bíl á 16 tommu dekkjum og það var allt annað líf.

Jepplingur sem ég prófaði fyrir nokkrum árum og var á 16 tommu felgum og dekkjum á hraðametið sem er 55 km hraði í einni malarbeygju sem ég nota oft til að skoða hvenær skriðvörnin færi á. Seinna þegar ný og uppfærð útgáfa kom af bílnum var þessi sami bíll að setja skriðvörnina í beygjunni á undir 50 km hraða þegar hann var kominn á 19 tommu felgur.

Síðasti bíll sem ég prófaði er sagður í boði með 15, 16 og 17 tommu felgum í sölubæklingi og

hvergi minnst á 18 tommu felgur. Ég sneri við á malarveginum, þetta var ekki boðlegt á mól og ég ætlaði ekki að fara að eyðileggja þessar flottu 18 tommu felgur og nýju dekk sem undir honum voru. Það er alltaf spurning hvað á að nota okutækið í og hvað notandinn vill fá fram í sínu tæki, ég skrifa mína pistla eins og mér finnst að hlutirnir eigi að vera.

Lesendur Bændablaðsins búa fæstir í 101 Reykjavík, en þekkja flestir vel malarvegi og þennan hóp lesenda tel ég mig vera að þjónusta. Ég tek það fram að þetta eru mínar skoðanir skrifaðar út frá reynslu manns sem hefur unnið við sölu og viðgerðir á dekkjum og felgum í yfir 10 ár.

Mótorar og varahlutir á lager
Hröð og góð þjónusta

Dreifingaraðili BRIGGS & STRATTON
á ÍSLANDI

MHG VERSLUN EHF 544-4656 - MHG.IS

KROSSGÁTA Bændablaðsins

	92											
	FLYSJA	TIPL	RÓTA	HÆÐ	FÍKNI- EFNI		HALD	SNJÁLDUR	YFIRRÁÐ	BLÓMI		
	HÖFUÐ- FAT											
	SLAGA					HANDA						
						SKYLDI						
	HÆKKAR			SJÁVAR- SPENDÝR								
				ÓBEIT								
	RÁÐGERA						HVÍLD					
	KEYRA						Í VAFA					
	STARF	ÓSKIPTAN				TEYMA						
		EINRÆKTA				Í RÖÐ						
SMÁ- MJAKA				DRÖS	FJÚK				ÞÆLU- NAFN	MILDA	TIL	
					MÁL-MUR							
TIGNA				DRYKKUR				LIDORMUR				
				HLJÓM				ANDI				
SÆ			RÆNU- LEYSI				FLAGA					
			MIKILL				ÓSODINN					
DANSARI						HÆLSIN					SÁLDRA	
						LYKT						
		ÓLÆTI		NARSL				FLJÓT- FÆRNI				
		SKYLDA		EINING				FJALLSNÖF				
Í RÖÐ			RJÚKA		KOMAST		EKKI			SKIP		
			ERGJA		ANNRÍKI		ÞEI					
ÓVILJANDI				STORKUN					MJÖÐUR			
				HAF					ÞÍLA			
HJÖR			ÁNA			KORR						
SVELGUR			SLYNGUR			NÁLEGA						

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

	91	RA	RÁÐAGERÐ	VÖÐ	KLAKI		GRAS	KRAFTUR	DÜTLA	ÍSÞROPI	ÓLÆTI			
	RÍKI	S	Á	D	Í	A	R	A	B	Í	A			
	TRAUBUR	Ó	F	Ú	S	VEFENGJA GEIT	E	F	A	S	T			
	HLEMMUR	L	O	K	LYGNA NÁ-SKYLDUR	H	Y	L	U	R	ASTUR-KALLA			
	ÁGISKUN	G	R	U	N	U	R	STAMPUR KVIÐSLIT	K	E	R			
	Þ	ORÐSTIR	NAFAR	YFIRRÁÐ EINWIG	U	M	R	Á	Ð	VERKFÆRI	H	A	K	I
ÓÐAGOT	O	F	B	O	Ð	DANS	FRAM- KYRMA ÁSTJEDA	I	N	N	A	SEFAST	FYRIR HÖND	F
ILÁT	T	R	O	G	ÞRÁ ADGETA	V	O	N	A	ÖRVERPI ÁSANT	U	R	P	T
NÁLÆGT	N	Æ	R	BAND HAGGA	G	A	R	N	HANGSA DULAR- BLER	S	L	Ó	R	A
SKÜLI	F	G	ELDS LÆST	B	Á	L	S	LEKKA VAGN	D	A	L	A	MILDUN	ÁMJELA
DUGNADUR	I	Ð	N	I	VEGNA SNÖGG SJÓÐA	S	Ö	K	U	M	BERJA	S	L	Á
	S	BÖK- STAFUR ÁI	E	F	F	KNÚSAST MÓÐURLÍF	K	E	L	A	AD MJÖG	T	I	L
REIPI	K	A	Ð	A	L	L	TÁKNA SPRIKL	R	Ú	N	A	ÁTT SAMTÖK	N	A
ÞAKBRÚN	U	F	S	ÓRÐI	Ó	E	I	R	Ð	ÓBUNDINN	L	A	U	S
BÖK	R	I	T	FLAT- ÖRMUR	A	G	Ð	A	ÁLPAST	F	L	A	N	A

Bændablaðið
Smáauglýsingar 56-30-300

LÍF&LYST – BÆRINN OKKAR

Birgir Freyr Ragnarsson og Vilborg Rún Guðmundsdóttir stýra hinu stóra kúabúi á Flatey á Mýrum.

Þeim gafst kostur á því að taka við því sumarið 2016 og tóku svo formlega við því 1. október 2016.

Býli: Flatey.

Staðsett í sveit: Mýrum í Hornafirði.

Ábúendur: Birgir Freyr Ragnarsson og Vilborg Rún Guðmundsdóttir.

Fjölskyldustærð (og gæludýra): Við tvö og kettirnir Junior, Skoppa og Skríttla.

Stærð jarðar? 2.400 hektarar.

Gerð bús? Mjólkurframleiðsla.

Fjöldi búfjár og tegundir? Um 550 nautgripir, að jafnaði 200 mjólkandi kýr hverju sinni.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Fjósverk kvölds og morgna, síðan

milli mála hefðbundin bústörf, umhirða gripa, fôðrun og margvísleg tilfallandi verkefni.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Skemmtilegast þegar vel gengur og gripirnir hraustir. Leiðinlegast þegar allt gengur á afturfótunum.

Hvernig sjáið þið búskapinn

fyrir ykkur á jörðinni eftir fimm ár? Með nokkuð svipuðu sniði og ná þeim markmiðum sem við setjum okkur.

Hvaða skoðun hafið þið á félagsmálum bænda? Það þarf að gefa í og halda betur á spöðunum.

Hvernig mun íslenskum landbúnaði vegna í framtíðinni?

Flatey

Honum mun vegna vel ef menn leyfa honum að dafna og menn hafi tækifæri til að nýta gæði jarða sinna.

Hvar teljið þið að helstu tækifærin séu í útflutningi íslenskra búvara? Erfitt að segja. Það er þó ljóst að það verður enginn ríkur á að selja vörur undir því sem kostar að framleiða þær.

Hvað er alltaf til í ísskápnum? Alltaf til Víking gylltur.

Hver er vinsælasti maturinn á heimilinu? Vel eldað lambalæri og nýuppteknar kartöflur.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Það hlýtur að vera þegar við tókum við í október 2016.

MATARKRÓKURINN

Íslenskt grænmeti og hráfæði

Óeldaður matur, eða hráfæði, var fyrst þróað í Sviss af Maximilian Bircher-Benner (1867-1939), hann var undir áhrifum sem ungur maður af þýska Lebensreform-hreyfingunni sem sá siðmenningu sem spillta og komna út af leið. Hugmyndin var því að leita aftur til náttúrunnar í mataræðinu.

Um hreint mataræði var að ræða og þá grænmeti – en tekið skrefi lengra og það borðað hrátt. Bent var á að aðrar dýrategundir elda ekki matinn sinn og nú er er talað um hollustu hráfæðis á þeim grunni að ensími og næringarefni haldist betur í hráfninu óeldað.

En við erum nú meira, með þessari uppskrift hér, að prófa að nota íslenska haustgrænmetið á auðveldan hátt.

Það má þykkja lasagna-sósur með hnetum í stað kjötmetis. Gott að vera með matvinnsluvél við höndina, til að vinna hráefnið saman.

- › 1/2 bolli hráar valhnetur, sem búið er að láta liggja í bleyti yfir nótt
- › 2 rif hvítlaukur
- › Ögn af sítrónusafa
- › 2 msk. parmesanostur (ef rétturinn á að vera vegan skal nota næringarger sem fæst í heilsudeildinni í matvörubúðum)

Vegan-ostur

- › ¼ bolli vatn
- › 4 matskeiðar hráar cashew hnetur, sem búið er að liggja í bleyti yfir nótt
- › Safi af 1 sítrónu
- › 2 msk. næringarger
- › ¼ af skarlottulauk eða lauk
- › 2 rif af hvítlauk
- › Ögn af Himalayan bleiku kristalsalti

Aðferð

Tómatsósa

Blandið öllum innihaldsefnum í matvinnsluvél, vinnið saman þangað til sósan er slétt og fín.

Þú getur haft hana líka grófhakkaða, ef þú vilt er hægt að blanda saman stutt í matvinnsluvél eða saxa í höndum.

Pestó

Hvítlaukurinn er settur í matvinnsluvél og hnetum bætt við. Þetta er unnið saman og svo restinni af hráefnunum bætt við þar til þetta er orðið slétt og mjúkt.

Vegan-ostur

Blandið hráfninu saman þar til það er alveg slétt. Það er best að nota kokteilhristara til að blanda þessu saman.

Samsetning

Taktu einn kúrbít eða agúrku (verður aðeins blautara með agúrku) og skerið í borða.

Notaðu grænmetisskrælara eða skurðarhníf, til að sneiða þunnt. Hvert „lasagna-blað“ þarf 6 borða.

Lagskipt kúrbíts-lasagna

3 lög þunnt skornir kúrbítsborðar í botninn á formið (látið örlítið skarast).

Svo eru um 3-5 matskeiðar af pestó sett ofan á.

Lag númer 2: Bætt öðrum 3 borðum af kúrbít á pestóið.

Svo er bætt 3-5 matskeiðum af tómatsósunni ofan á kúrbítinn.

Þunnt sneiddar sveppasneiðar, kryddaðar með smá af tamari-sojasósu og þar ofan á annað lag af tómatsósu ofan á sveppina.

Síðan 3-5 matskeiðar af ostagrunninum þar ofan á.

Svo 3 þunnar ræmur af kúrbít.

Og það má skreyta með tómatsneiðum og kryddjurtum.

Rauðrófu- og geitaostaturn

Hvað passar með rauðrófum, sem er haustgrænmeti og mætti nýta meira? Rauðrófur þola sterkt krydd eins og kúmen, kanil, pipar, papriku og ferskt krydd eins og dill, steinselju, myntu, basiliku eða kóriander.

Rauðrófur bragðast líka vel með öðru rótargrænmeti, eins og gulrótum, lauk eða radísum – auk mjólkurafurða

Eins og smjöri, rjóma eða jógúrt, sýrðum rjóma, gott er að kreista yfir sítrónu eða lime-safa.

En frægasta bragðsamsetning – og oft er notuð fyrir sérstök tilefni – er:

Rauðrófur og geitaostur

- › 2 stk. rauðrófur
- › 100 g geitaostur (við stofuhita)
- › 4 lauf, saxaðar kryddjurtir; salvía, kóriander eða dill

- › 2 msk. söxuð steinselja
- › salt og pipar og smá hunang
- › ¾ tsk. saxaðar pistasíuhnetur, til skreytingar

Aðferð

Hitið ofninn í 180 gráður.

Bakið rauðrófurnar í álpappír í klukkustund, þar til hníf er auðveldlega stungið í rófurnar.

Leyfið þeim að kólna og afhýðið þær. Notið góðan hníf til að sneiða rófurnar í um ½ sentimetra þykkar sneiðar.

Blandið kryddi og steinselju saman við geitaostinn. Ef fólk vill sætu er ögn af hunanginu bætt við og kryddað með pipar og salti eftir smekk.

Setjið eina matskeið af geitaosti á milli laga af rófusneiðunum, til dæmis 2-3 hæðir af rauðrófu með osti á milli. Skreytið með nokkrum pistasíuhnetum ofan á og njótið með salati og grófu brauði!

HANNYRÐAHORNIÐ

Linette eyrnaband

Merino tilboðsdagar í september, 30% afsláttur af Drops Merino garni.
Eyrnaband er alltaf gott að grípa í, Drops Big Merino er mjúkt og gott garn og njóta kaðlar sín vel í því garni.

Stærð: Ein stærð

Garn: Drops Big Merino, fæst í Handverkskúnst

100 gr, myndin sýnir lit nr 06, gley-mér-ei

Prjónar: Hringprjónnr 5 (60 cm) – eða sú stærð sem þarf til að 17 lykkjur og 22 umf í sléttu prjóni verði 10x10 cm.

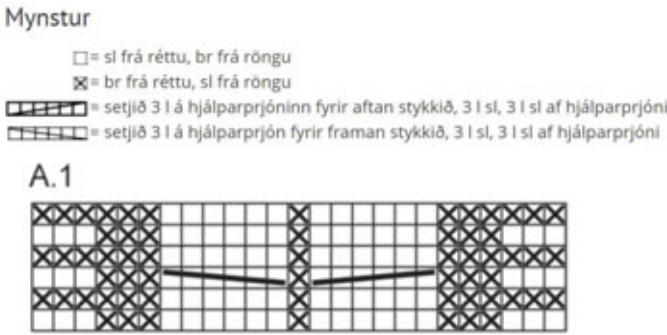
Garðapryjón (prjónað fram og til baka):

Lykkjurnar prjónast slétt í öllum umf.

Mynstur:
Sjá teikningu A.1, teikning sýnir allar umf í mynstri séð frá réttu.

Eyrnaband:
Stykkið er prjónað fram og til baka á hringprjón.
Fitjið upp 25 lykkjur á hringprjón nr 5 með Big Merino og prjónið 2 umf garðapryjón – sjá skýringu að ofan.
Prjónið síðan A.1 yfir allar lykkjur.
Prjónið A.1 þar til stykkið mælist 52 cm eða að óskaðri lengd.
Prjónið 2 umf garðapryjón og fellið af.
Saumið saman eyrnabandið við miðju að aftan.

Prjónakveðja,
mæðgurnar í Handverkskúnst
www.garn.is

Létt							
1		4	8				2
	7		1				
		3		6	9	7	4
6		1			4	9	8
	3			9			5
2		9	7			1	3
4		5	2	3		6	
					6		4
	6				5	8	7

Pung				4			5
	3					6	
	1	9		8			3
4			7		8		
	8			9			2
			2		5		3
	4			2		1	8
		2					9
7					6		

Miðlungs				5	8		6		
6	2	9						1	
7			9			4			2
	7			5	6	3	8		
		1	4		3	9			
	6	4	8	2			5		
4		8			5				7
	1					5	9	3	
		6		1	7				

Þyngst							8		
					4		6	3	
		7			2				
			4		5	1			
	6			8			4		
		9	7		6				
			9			5			
8	3			6					
	1								

Sudoku

Galdurinn við Sudoku-þrautirnar er að setja réttar tölur, frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Drops garn á Drops verði
...og mörg hundruð friar uppskriftir með því

Handverkskúnst
www.garn.is
Hraunbæ 102b, 110 Reykjavík - sími 587-6662

Bændablaðið
Smáauglýsingar 56-30-300

**TILBOÐS
DAGAR**
á vinnufatnaði

40% afsláttur

praxis
...Þegar þú vilt þægindi

STÓRÚTSALA
á völdum vörum

Buxur • Peysur • Úlpur • Skór

40% afsláttur

Fullt af skóm með 50-70% afslátt

50% afsláttur

Opið laugardaginn kl. 12-15

Bonito ehf. • Praxis • Faxafen 10 • 108 Reykjavík • Sími 568 2870
www.praxis.is • Opið mán. og mið. 13-17, fim. 16-18 • Síminn alltaf opin

FÓLKID SEM ERFIR LANDIÐ

Syngur og leikur við hvern sinn fingur

Embla Tjörvadóttir er Reykjavíkurmær sem stundar nám í Landakotsskóla.
Hún tekur þátt í uppfærslum leikfélagsins í skólanum á hverju ári og elur þann draum að verða söng- og leikkona.

Nafn: Embla Tjörvadóttir.

Aldur: 12 ára.

Stjörnumerki: Fiskarnir.

Búseta: Vesturbærinn í Reykjavík.

Skóli: Landakotsskóli.

Hvað finnst þér skemmtilegast í skólanum? Náttúrufræði, leiklist og tónmennt.

Hvert er uppáhaldsdýrið þitt? Hestar, kettir og kýr.

Uppáhaldsmatur: Kjötbollur, lax og bleikja.

Uppáhaldshljómsveit: Ég á enga uppáhaldshljómsveit en uppáhaldssöngkonan mín er Elisabet Ormslev.
Bjartmar afi minn er líka í uppáhaldi.

Uppáhaldskvikmynd: Stubbur stjóri.

Fyrsta minning þín? Þegar ég fór á ættarmót í Vestmannaeyjum. Fór í göngutúr með ömmu niður á höfn og ég sá ígulker.

Æfir þú íþróttir eða spilarðu á hljóðfæri? Ég æfi söng og leiklist. Ætla að læra á gítar í framtíðinni.

Hvað ætlar þú að verða þegar þú verður stór? Söngkona og leikkona.

Hvað er það klikkaðasta sem þú hefur gert? Sprangað í Vestmannaeyjum.

Gerðir þú eitthvað skemmtilegt í sumar? Já, ég tjaldaði á Arnarstapa og fór á ættarmót með fjölskyldunni rétt hjá Kirkjubæjarklaustri.

LESENDABÁS

Þjóðvegur 60 – Saga sigra og svikinna loforða – seinni hluti

Hér er framhald greinar Kristins Bergsveinssonar úr síðasta Bændablaði um vegagerð í Reykhólahreppi. Skipulagsstofnun leggur nú til að farið verði með veginn út á Reykjanes og yfir að Melanesi, þrátt fyrir mótmæli heimafólks.

Löng barátta við kerfið

Á árunum í kringum 1980 barðist Reynir Bergsveinsson, þá oddviti í Gufsu, fyrir því að Þorskaðfjörður yrði brúaður frá Kinnarstöðum að Þórsstöðum. Ég veit að hann átti bréfaskipti við Vegagerðina um það mál. Yfirvöld vegamála völdu brúnni hins vegar stað inni í fjarðarbotni sem verður til þess að eknir eru nærri 10 km lengri leið en þurfti hefði. Dágóð upphæð í 40 ár.

Það mun svo hafa verið í ráðherratið Kristjáns Möllers að allir Gufsarar auk póstsins, skólabílstjórnanna og eiginkvenna þeirra, sömdu kröfu á samgöngunefnd Alþingis um tafarlausa brú á Þorskaðfjörð frá Kinnarstöðum að Þórsstöðum. Þar var gagnrýnt að velja ætti leiðir sem væru ekki aðeins dýrari, heldur fælu í sér meira rask á landi sem nýtt væri til landbúnaðar, verra vegarstæði eða að gert væri ráð fyrir að áfram yrði keyrt um fjallveg. Bréfið var í sjö liðum og sá síðasti hljómaði svo:

7. Loks vekur það furðu okkar sem íbúa í Reykhólahreppi að Vegagerðin skuli með því að hafna leiðum B og B1 virða að vettugi nýsamþykkt aðalskipulag fyrir Reykhólahrepp, sem gerir ráð fyrir að Vestfjarðavegur nr. 60 skuli einmitt lagður samkvæmt þeirri leið.

Undirskriftalistar lágu frammi í þremur þorpum fyrir vestan, í Búðardal og í sjoppunni á Reykhólum. Eftir nokkra daga sagði Jón kaupmaður mér að taka undirskriftalistana að kröfu oddvita Reykhólahrepps sem hafði sýkst af Melanes–Reykjanes veirunni. Komin aðeins um 25 nöfn úr Reykhólasveit.

Nú hafði í viðbót við veg yfir Þorskaðfjörð komið upp ennþá alvarlegri sýking; nefnilega sjávarfallavirkjun og háspennulagnir. Sú veira stóð í nokkur ár. Einar sonur minn afhenti Birni V. Gíslasyni, þáverandi formanni samgöngunefndar Alþingis um 400 undirskriftir, undir kröfum að Þorskaðfjörður væri þveraður frá Kinnarstöðum að Þórsstöðum. Á sama tíma var vegagerðin að hallamæla á D leið yfir báða hálsana.

Íbúafundur

Vorið 2003 boðaði Vegagerðin til íbúafundar í Bjarkalundi um áætlanir þeirra að leiðum til umhverfismats. Það voru aðallega tvær leiðir lagðar til sem ekki fólu í sér að fara eftir svæðisskipulagi frá 1998, (sem var að fara yfir firðina þrjá; Þorskaðfjörð, Djúpaðfjörð og Gufufjörð).

Lagðar voru til D leið yfir báða hálsana og C leið út á Grönes og yfir Gufufjörð. Þeir Gísli Eiríksson, þáverandi yfirmaður vegagerðar á Vestfjörðum, og Kristján Kristjánsson forstjóri hönnunardeildar Vegagerðarinnar, fylgdu málinu eftir og svaraði Kristján greiðlega fyrirspurnum fundargesta sem voru margir, líklega yfir 100 talsins.

Núverandi akvegur [fjölublaá línan] um Þorskaðfjörð yfir Hjallaháls og Ódrúgsháls í Skálanes er rúm 37 kílómetrar. Gula leiðin á kortinu, sem Vegagerðin lagði til að yrði farin og liggur m.a. um Teigskóg er 22,5 km styttri.

Ýmsar hugmyndir hafa verið lagðar fram um vegagerð á svæðinu frá Bjarkalundi í Skálanes. Enn er beðið eftir niðurstöðu um vegstæði.

Kristinn Bergsveinsson.

Mynd / HPM

Harðar deilur urðu við félagana Gísla og Kristján á fundinum. Gísli var frekar fáorður en þó man ég eina setningu í gagnrýni hans á veg um Teigskóg. Þetta voru orðin:

„Það yrði fyrst að fella trén í skóginum,“ skógi sem ekki náði upp í pilsfaldinn á Hönnu Birnu, þáverandi samgönguráðherra.

Einn fundargestanna, Gústaf Jökull, krafðist þess að leiðin Reykjanes–Melanes yrði einnig sett í umhverfismat. Gísli og Kristján töldu það fráleitt en nú hefur sú meinloka

grassað síðan í fámennum en háverum hóp.

Kristján kom með tillögu að B-leið haustið 2003 sem verkaði eins og sprengja þar sem gert var ráð fyrir að vegurinn lægi nánast um bæjarhlæðið á bænum Gröf. Á sama tíma unnu vegagerðarmenn að hallamælingum á D leið vestur Gufudalssveit, þvert gegn löglegu skipulagi. Til vitnis um það eru járnhælur sem sjást víða vel meðfram vegi úr Þorskaðfjarðarbotni og vestur á Ódrúgsháls. Það hlýtur að hafa verið gert að skipan Gísla, sem er slæm hegðun.

Undarleg ákvörðun

Í staðin fyrir að velja endurskoðaða útgáfu af B-leiðinni, sem kölluð er Þ.H.leið (Þórsstaðir – Hallsteinsnes) er stefnt á að fara leið A1 með veglínuna Reykhólar – Melanes. Verði hún valin þarf að byggja veg frá sjó við Árbæ að vegamótun í Berufirði. Veghelgunarsvæði er 60 m breitt og vegalengdin um 25 km. Og hvað með Barmahlíð, er öllum sama um hana „Hliðin mín friða hjalla meður græna“?

Í ritum Vegagerðarinnar er ítrekað sagt:

„Vegasamband mun versna á 40 km kafla.“

Bjarkalundur og flestir bæir og sumarhús í Gufudalssveit eru einmitt á þeim kafla. Það verður að hafa í huga að 90–95% vegfarenda eiga ekki erindi á Reykhóla og að flestir sækja í fuglasöng og rólegheit lausir við umferðahávaða.

Leið A1 fylgir gigantiskur kostnaður, hún er 2 sinnum dýrari en Þ.H. leið og 8 km lengri. Vantar ekki eitthvað á milli eyrnanna á fólkinu?

Fyrir sauðfjárbændur er augljós kostur að vegur komi eftir Þ.H. leið. Sauðfé á vegum veldur slysum og fjárhagstjón bænda er verulegt.

Að bera saman Þ.H. leið og B-leið sem lögð var fram haustið 2003 er eins og svart og hvítt hvað áhrif á náttúruna snertir. Plöntur og reyniviður sem áður nefndur Gunnlaugur Pétursson taldi í hættu eru langt frá veglinu Þ.H. leiðar.

Í frummatstillögu Vegagerðarinnar eru flestar umsagnir jákvæðar um Þ.H. leið t.d. frá Breiðafjarðarnefnd, bændum á Stað, Árbæ, jarðeigendum í austanverðum Þorskaðfirði og sveitarstjórn Reykhólahrepps. Allir vildu Þ.H. leiðina.

Deilt um náttúruskaða

Þú leysir ekki styrjöld nema að orsakir hennar séu ljósar og að satt sé farið með staðreyndir. Í þessu tilfelli að náttúruskaði sé rétt metinn. Það mat liggur allt fyrir í fjölmörgum ritum sem sveitarfélagið hefur fengið frá Vegagerðinni. Í þeim ritum er öllum 5 leiðunum lýst og mat lagt á þær.

Það er skylda sveitarstjórnar-

manna og annarra að lesa vandlega niðurstöður um hverja leið. Kostnaður Vegagerðarinnar er orðinn ótrúlega margir tugir milljóna og vinnubrögð eru orðin gjörólik því sem Gísli Eiríksson lagði til um haustið 2003.

Á sama tíma er sveitarstjórn að berjast við að fá veg eftir löglegu skipulagi. Það er ekki fyrr en 2013 sem Vegagerðin lætur af þráhyggju sinni að fara vestur yfir hálsana með leiðum D eða D1 „Með smá lagfæringum undir Mýrlendisfjalli“ eins og það er orðað í eldri skjölum.

Skipulagsstofnun neitaði að samþykkja nýtt aðalskipulag 2006, enda þá var maðurinn kominn á fjósbitann þar á bæ. Svandís Svavarsdóttir, þáverandi umhverfisráðherra, samþykkti það hins vegar og gerði því aðalskipulagið löglegt.

Síðastliðin 10 til 15 ár hefur Skipulagsstofnun verið með stofnanaofbeldi og talið algjört bann við lagningu vegar. Vegagerðin og sveitarstjórnir hafa verið á öndverðri skoðun.

Umfjöllun

Öllum er frjálst að hafa skoðun á mismunandi veglínunum. Þegar skoðanir ganga þvert á skynsamleg rök um kostnað, öryggi á leiðum og skaða á náttúrunni, vandast málið. Hlutdrægni RÚV og Skessuhorns er sláandi. RÚV vildi ekki segja frá Gallup-könnun sem leiddi í ljós að yfir 90% Vestfirðinga vildu veg eftir Þ.H. leið.

RÚV neitaði að segja frá vegna þess að einstaklingur kostaði könnunina. Á sama tíma glumdi í RÚV fjaránleg niðurstæða Norðmannanna í marga daga, kostuð af Pálmasonum.

„Ófagahópar sjálfskipaðra náttúruunnenda,“ hamla lífsnauðsynlegum umbótum í samgöngumálum og nú einnig í raforkumálum.

Að lokum

Undirbúningur svæðisskipulags Austur-Barðastrandarsýslu og Dala hefur tekið mörg ár. Gætu þá fullyrðingar mínar um að Bjarni P. Magnússon, fyrrverandi sveitarstjóri Reykhólahrepps, og Snæbjörn Jónasson, fyrrverandi vegamálastjóri, hafi komið þar við sögu verið réttar?

Tilgangurinn með þessum skrifum er sú von að áratugadeilur um samgöngumál í Gufudalssveit leysist og stuðli að því að Alþingi setji lög sem heimili Vegagerðinni að hefja útboð og framkvæmdir strax í haust á Þ.H. leið. Enn fremur að Alþingi endurskoði lög um Skipulagsstofnun og láti rannsaka vinnubrögð þar á bæ síðastliðin 15 ár, hvað varðar Þjóðveg 60 í Gufudalssveit. Ábyrgð þeirra er mikil, sem árum saman stöðva lífsnauðsynlegar framfarir í samgöngumálum Vestfirðinga. Óraunhæf óskhyggja um aðrar leiðir, þar sem kostnaður er skjýum ofar og skaði á náttúru um Barmahlíð og víðar, er mun meiri en á Þ.H. leið sem er eini raunhæfi kosturinn. Allir kostir valda „skaða“ og breytingu sem líka er til bóta. Vil ég þar nefna opnun á leiðum sem hafa verið lokaðar vaxandi ferðastræmi.

Kristinn Bergsveinsson
frá Gufudal

Volvo ECR28

Árg. 2006, 2.600 vst.
Fleyglagnir, hraðtengi og 2 skóflur.
Verð: 2.000.000 + vsk.

Hyundai HX160LD

Árg. 2018, 490 vst.
Tönn, hraðtengi og fleyglagnir.
Verð: 16.600.000 + vsk.

Komatsu PC340LC-7

Árg. 2002, 11.700 vst.
Fleyglagnir og hraðtengi.
Verð: 2.000.000 + vsk.

Hyundai R330LC-9A

Árg. 2015, 4.530 vst.
Smurkerfi, fleyglagnir
og hraðtengi. Ný skófla.

Hyundai HX220L

Árg. 2018, 200 vst.
Smurkerfi, fleyglagnir, hraðtengi
Breið belti.

Dieci Apallo 26.5

Árg. 2016, 1.100 vst.
Hraðtengi, gafflar og skófla.
Verð: 4.300.000 + vsk.

Dieci Zeus 37,7

Árg. 2018, 200 vst.
Hraðtengi, gafflar og skófla.
Verð: 7.900.000 + vsk.

MAN 26-430 6x2

Árg. 2006, 527.000 km.
Góð dekk, tilbúinn fyrir
malarvagn.
Verð: 2.500.000 + vsk.

Upplýsingar í síma
893-8424 / set@velafl.is
og á 694-3700 / gk@velafl.is
www.velafl.is

Smáauglýsingar

Sími: 563 0300 | **Netfang:** augl@bondi.is | **Veffang:** www.bbl.is

Hægt er að skrá auglýsingar og greiða með auðveldum hætti á bbl.is

Verð: Textaauglýsing kr. 2.250 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 5.500 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 16:00 á þriðjudegi fyrir útgáfu.

Til sölu Typhoon (Bombard) 4 m slöngubátur (4 hólfa) í góðu standi og ný yfirfarinn. Evindrúde 30 ha utanborðsmótor. Tilboð óskast. Nánari uppl. Sæmundur s. 892-7746 eða Eyjólfur Árni s. 842-3013.

CF Moto Z Force 800, árg. 2015, ekinn 5.000 km. Gerir allt sem hann á að gera. Verð 660.000 kr. +vsk. Allar uppl. í síma 892-5272.

Scania 112, árg. 1988. Búkkabíll með Hiab 330 krana, 5 í glussa, Jib 90. 3 í glussa og eitt hand. Bíll og krani nýskoðað. Verð 2,6 m. kr. +vsk. Allar uppl. í síma 892-5272.

Murry sláttutraktor, lítið notaður - vel með farinn - alltaf geymdur inni í húsi. Án safnkassa (poka). Nýr geymir er í traktornum. Óska eftir tilboði. Uppl. í síma 892-3554, Sigurður.

VW Caravelle, árg. 2013, fjórhjóladrifinn. Ásett verð 2.850.000 kr. Skipti möguleg á jeppa. Uppl. í síma 893-5958.

5 hesta kerra (2004). Vel með farin og lítið notuð. Ný Cargo dekk. Skoðuð í ágúst 2018. Verð 1.300.000 kr. Uppl. í síma 896-3292, eftir kl. 17.

Artic Cat M 800, Hard core 2016. Mod 2016. Ekinn 800 km. Verð 1.750.000 kr. Uppl. í síma 863-6303.

Til sölu fjórhjól Gose Cobalt Max 550 með rafmagnsstýri og spili. Nýskráð mars 2018, nánast ónotað (157 km). VSK hjól á hvítu númeri. Aukahlutir: Veltibogi, hiti í handföngum. Óskað eftir tilboði en engin skipti. Nývirði ca 1.670.000 kr. með vsk. Upplýsingar í síma 892-4418. Hjólið er á Egilsstöðum.

Skóbusti fyrir utan heimilið eða vinnustaðinn. Galv. grind með góðum burstum. Verðið er aðeins 8.500 kr. m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. Sími 894-5111. Ópið frá kl. 13-16.30. www.brimco.is

Kerrur á einum og tveimur öxlum, með og án bremsa, ýmsar útfærslur, breiddir og lengdir. Gæðakerrur – Góð reynsla. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. Sími 894-5111. Ópið 13 - 16.30 - www.brimco.is

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sendum um land allt. Brimco ehf. Sími 894-5111, www.brimco.is. Ópið frá kl. 13-16.30.

Tveir göngufrystar til sölu, mjög einfalt að setja upp 5 m2 og 6,8 m2. Verð 900.000 og 1.000.000 kr. Frekari uppl. í síma 862-7180.

Álbrautir fyrir kerruna. Párið frá 400 kg. Í burðargetu og allt að 3.500 kg. Ýmsar lengdir. Párið frá 21.500 kr. m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. S. 894-5111. Ópið frá kl. 13-16.30. www.brimco.is

Dekk Michelin 17.5 LR 24 x M 27. Notuð fjögur dekk sem passa undir Case 595 Michelin 17.5 LR 24 x M 27. Framdekkinn eru ósprungin en afturdekkinn frekar léleg, þó aðallega annað þeirra. Uppl. í síma 860-1207, Ari.

Benz Sprinter 4x4 árg. 2004. 10 sæta + bílstjóri. Nýskoðaður + hópferðaskoðun. Ekinn 177.000 km. Uppl. í síma 892-5139, Snorri.

Polaris 550 EFI, árg. 2011. On demand 4WD og EPS stýri, mjög þægilegt á ósléttu og viðkvæmu landi, verkfærakassi, spil, þarf ný dekk annars toppástand. Keyrt 886 T. Hefur verið geymt inni. Verð 990.000 kr. +vsk. S. 892-8452.

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Agro-Watt), www.sogaenergyteam.com - stærðir: 10,8 kW – 72 kW. Stöðvarnar eru með eða án AVR (spennujafnara). AVR tryggir örugga keyrslu á viðkvæmum rafbúnaði t.d. mjólkurþjónum, tölvubúnaði, nýlegum rafsuðum o.fl. Hákonarson. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Nýr Toyota Land Cruiser 150, með 1.500.000 kr. afslætti. Bíllinn er 2018 módel, óekinn dísil beinskiptur. Nývirði í Toyota-umboðinu 7.990.000 kr. Netbíla tilboðsverð 6.490.000 kr. Bíllinn er staðsettur hjá Netbílum, Núpaland 1, Kópavogi. Nánari uppl. á netbilar.is eða í síma 588-5300.

Sem ný tveggja skrúfu gólfslípivél með sæti til sölu. Vélin er keyrð 26 tíma. Úrvalstæki hér á ferð. Uppl. í síma 775-6080.

Til sölu

New Holland T4.105DC

Árgerð 2017, vinnustundir 350. 107 hestöfl, girkassi 24x24, Alö ámoksturstæki

Verð 6.890.000.- kr. án vsk.
8.543.600.- kr. með vsk.

Fella SM320

Árgerð 2015, vinnslubreidd 3,0m. 6 diska slátturvél.

Verð 890.000.- kr. án vsk.
1.103.600.- kr. með vsk.

McCormick C105 Max

Árgerð 2006, vinnustundir 3,400. 105 hö, girkassi 12x12.

Verð 1.990.000.- kr. án vsk.
2.467.600.- kr. með vsk.

Valtra N123

Árgerð 2014, vinnustundir 2,000. 135 hö, girkassi 36x36.

Verð 7.560.000.- kr. án vsk.
9.374.400.- kr. með vsk.

New Holland TS110A Delta

Árgerð 2007, vinnustundir 5,680. 110 hö, girkassi 16x16.

Verð 3.580.000.- kr. án vsk.
4.439.200.- kr. með vsk.

Dalvegur 6-8 / 201 Kópavogur
Draupnigata 6 / 603 Akureyri
Sími 535 3500
www.kraftvelar.is • kraftvelar@kraftvelar.is

MultiOne 8.4P

Árg. 2015, fer á götuna 2016. 17 vst. Skófla og gaflar. Verð: 3.000.000 kr. + vsk. Öll tilboð skoðuð.

Yanmar SV18 smágröfur

1,95 tonn. Til á lager.

Tsurumi mótorknúnar bensín/dísel vatnsdælur í miklu úrvali.

Liebherr R926 LSC

Árg. 2013. 29 tonn. Til sölu eða leigu.

Eichinger steppusiló og brettagaflar í miklu úrvali.

Tsurumi dælur í miklu úrvali.

Weber jarðvegsþjoppur og hoppapar til á lager.

Thwaites Powerswivel

Burðargeta 1 tonn. Með snúningspalli. Til á lager.

Kaeser M114 loftpressa

Árg. 2016. 522 vst. 10 bör með 9,7 m³/min afköst. Alko dráttarvagn á 1 öxli og með hæðarstillanlegu dráttarbeiðli. Uppl. í síma 660 6050. Verð: 4.000.000 kr. + vsk.

FG Wilson P100 rafstöð

Árg. 2007. 5.100 vst. 80 kw. Perkins díselvél. 2ja öxla dráttarvagn, með töflu og tenglum. Uppl. í síma 660 6050. Verð: 1.400.000 kr. + vsk.

Uppl. í síma 660-6051
MERKÚR
www.merkur.is

Til sölu Man TGM 15.280 með vörukassa L7,2xB2,48xH2,50 með alopun á vinstri hlið og 2,5 tonna lyftu m/2,40 m blaði. Bíllinn er ekinn 293.000 km. Er á loftpúðum að framan og aftan. Burðargeta 6,3 tonn. Nánari uppl. veitir Jón Gísli í síma 862-5600.

M-Benz Sprinter 513 cdi 4x4 til sölu. Ekinn 100.000 km. Bakkmyndavél, olíumiðstöð, ný dekk. Verð 5.490.000 kr. m/vsk. Uppl. í síma 773-5901.

Traktorsdrifnar dælur í mörgum útfærslum og stærðum á lager. Sjálfsogandi dælur í mörgum stærðum fyrir magndælingu á vatni, skolpi, sjó, olíu. Háþrýstar dælur fyrir vökvun og niðurbrot í haughúsum. Slöngubúnaður með hraðkúplingum, flatir barkar á frábæru verði, 2" – 3" – 4". Allur búnaður fyrir vökvun á ræktunarsvæðum. Haugdælur með vacuum búnaði. Aðrir afgjafar: rafmagn, bensín/dísil, glussaknunar (mjög háþrýstar). Við sérhæfum okkur í öllu sem viðkemur dælum fyrir iðnað og heimili. Gerum einnig við allar dælur. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Innflutningur & sala á vinnuvélum til Íslands. Við aðstoðum við flutning & kaup á nýjum/notuðum vinnuvélum & tækjum frá Bretlandi til Íslands. Yfir 20 ára reynsla, örugg og snögg þjónusta. www.ice-export.co.uk - Erum líka á Facebook undir: Suður England. Net-símar: Haukur 499-0588, Hafþór 499-0719, sudurengland@gmail.com

Tökum að okkur þrif á sumarhúsum
www.aduna.is

Þennan húsbíl (Camper) vantar samastað í vetur. Mál: L=8m B=2,5m. H=3,4m. Sími 897-8910, Örn.

Lambheildar hliðgrindur. Breidd 4,27 m, hæð 1,10 m. Möskvastærð 10 x 15 cm. Verð fyrir 1 stk. 24.900 kr. auk vsk. Verð 2-4 stk. 22.900 kr. auk vsk. 5 stk eða fleiri 19.900 kr. auk vsk. Uppl. í síma 669-1336 og 899-1776, Aurasel ehf.

Burstabæir í garða með ljósi og vitar með ljósi til sölu. Uppl. í síma 694-4429.

Liprar og léttar fjárgrindur. Hægt að krækja saman án aukahluta. Breidd 180 cm. Hæð 90 cm. Verð pr. stk kr. 7.900 án vsk. Ef keyptar eru 10 grindur eða fleiri, verð pr. stk. kr. 6.900 án vsk. Aurasel ehf. Pöntunarsímar 899-1776 og 669-1336.

Til sölu MB. Atego 923, árg. '99. Ekinn 385.000 km. Lipur og skemmtilegur bíll með 1,5 tonna lyftu og tekur 12 Euro palla. Burðargeta 3,5 tonn. Búinn að vera í eigu sömu fjölskyldunnar frá upphafi og hefur staðið sig vel. Nánari uppl. Jón Gísli í síma 862-5600.

Rafstöðvar með original Honda vélum og Yanmar dísil á lager. Stöðvarnar eru frá Elcos Srl. á Ítalíu, www.elcos.net. Eigum einnig hljóðlátar stöðvar fyrir ferðavagna. Við bjóðum upp á allar gerðir af rafstöðvum. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf. www.hak.is, s. 892-4163, netfang: hak@hak.is

Vantar þig hobbýbát eða stærri bát? Útvegum allar gerðir báta / skipa á mjög góðu verði erlendis frá. Áratuga reynsla og þekking. Við svörum öllum beiðnum. Vinsamlega sendu okkur þína fyrirspurn á Atlantica@mail.com

Innihrætur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3 fasa) eða glussadrifnar. Vinnudypt: 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hræurnar glussadrifnar með festingum fyrir gálga á liðléttingum. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is / www.hak.is

Eigum á lager varahluti í Jeep, Chrysler og Dodge. Sérpöntum í allar tegundir frá USA. Hagstætt verð. Biljöfur - varahlutir ehf. Smiðjuvegi 72, Kóp. Sími 555-4151 – varahlutir@biljofur.is

Gestahús, sumarhús, aðstöðuhús. Nýtt 39 fm, 2 svefnherbergi og 2 baðherbergi, sturta og bað, rúm, skápar, lýsing, ofnar. Fullbúið eldhús, ísskápur, frýstiskápur, þvottavél, þurrkari o.fl. Tilbúið til afhendingar. Sendi myndir og uppl. 12,3 x 3,20 metrar. Verð 7,3 m. kr. Uppl. í s. 820-5181.

Glussaknunar vatnsdælur fyrir tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsogandi dælur í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á klst. Einnig dælur með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf, s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Langi-Grænn, sem er Yukon XL árgerð 2003, ekinn aðeins 150.000 km. er nú til sölu. Bíllinn er afar vel með farinn, hlaðinn búnaði. Leður, kaptain stólar í röð tvö og bekkur aftast. Sæti fyrir sjö. Stórt farangursrými. Videó og heyrnartól fyrir þrjá. Bíllinn er verðmetinn á 1.750.000 kr. en fæst á kr. 1.450.000 í beinni sölu. Ýmis skipti koma til greina t.d. á landbúnaðartækjum eða öðrum verðmætum. Ekki þó öðrum bíl. Uppl. í síma 669-1336.

Kerrur frá Humbaur eru til á lager í ýmsum gerðum. Til dæmis: 1.300 kg og 2.500 kg álkerrur, pallur 303x150x35. Hægt að opna að framan og aftan. Verð kr. 435.000 og 535.000 m/vsk og skráningu. Einnig ýmsar stærðir af 750 kg álkerrum. Topplausnir. Smiðjuveg 40 gul gata. 200 Kóp. Sími 517-7718 - www.topplausnir.is

Deleks ruddasláttuvélar. Hreinsið vegkanta fyrir veturinn. 130 cm. Verð: 240.000 kr. +vsk. Vallarbraut.is - s. 841-1200.

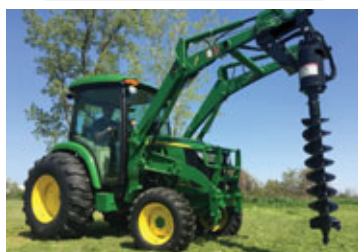
Backhoe fyrir dráttarvélar. Margar stærðir. Gröfudypt: 1,3 - 4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Land Rover, 1971 árg. Seris II til sölu. Mjög lítið ryðgaður og nýskoðaður. Er á forn númerum. Verðhugmynd: 600.000 kr. Uppl. í síma 894-2436.

Mjög vel með farið útskorið og stækkanlegt eikarborðstofuborð (1 -1,7 m), 1,2 m stækkun fylgir og 8 stólar. Útskorinn skenkur. Breidd 250 cm. Dýpt 65 cm. Hæð 95 cm. Uppl. í síma 893-1490.

Glussadrifnir jarðvegsborar. Á traktora og allt að 60 tonna vinnuvélar. Margar stærðir og gerðir af borum. Margar festingar í boði. Hákonarson ehf. www.hak.is. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Framleiðum og eigum á lager krókheysisgrindur með eða án gámalása, sterkar og ódýrar. Framleiðum einnig flatpalla á krókgrindur til vélaflutninga og alls konar flutninga. Vagnasmiðjan - Eldshöfða 21, Rvk. S. 894-6000.

Til sölu Saltkassi 2014 árgerð af Epoke SH 4900 Sirius Combi AST. Salt/sand- og þækildreifari. Allar nánari uppl. í síma 892-1157.

Hesthús, 20 x 7 (140 fm), ósamsett í gám tilbúið til flutnings. Stálgrindahús með yleiningum, 10 gluggar, vélræn loftfræsting, 2 hurðir, 100 mm einangrun, þakrennur, rautt þak. Allar teikningar. 17 stíur, (18 hesta) flestar 2,27 x 2. Lerkir í römmum. Teikningar og nánari upplýsingar í vidarholt@vidarholt.com eða s. 863- 8810.

Krani til sölu. Bíla/bátakrani til sölu. Uppl. í síma 854-4548.

Toyota Land Cruiser 150 GX, skr. 9/2017. Hlaðinn búnaði. Ekinn 7.000 km. 7 manna. Nánari uppl. í síma 893-0888.

Norskar skádælur. 5" eða 6" dælurör, 4,3 m eða lengra. Dælugeta, frá 8.000 L/min. Hræristútur sem hægt er að snúa 360° Skurðarblöð á dæluhjól. Þarf op sem er 70 cm x 70 cm. Hákonarson ehf. hak@hak.is - s. 892-4163.

Ford Transit, diesel. Nýskráning 4/2015, næsta skoðun 2019 Beinskiptur, 2.2L, 155 hestöfl, ekinn 54.000 km. Nánari uppl. veitir Sveinn í síma 862-2762.

Til sölu Volvo XC90 V8, bensín árg. 2007. Ekinn 100.000 km. Leður, krókur, 7 sæta, nýskoðaður og yfirfarinn á verkstæði. Einn eigandi. Verðmat 2.290.000 kr. Tilboð 1.990.000 kr. Er í Rvk. Uppl. í síma 896 -9692, Elsa.

Til sölu Benezzato 294s 32 metra bóma. Ný HBO fjarstýring, nýir vírar. Krani í topp standi. Verð 3,8 m. kr. án vsk. Uppl. í síma 894-9333.

Peningaskápur, 360 kg. Keyptur 1973 en alltaf í eigu sama aðila. Selst á góðu verði, sé hann sóttur. Uppl. í síma 567-1578 og 770-3311.

Til Sölu Ford F350 árg. 2005. Ekinn 192.000 km. Heilt og gott eintak. Verð 1.990.000 kr. Uppl. í síma 894-7313.

Til sölu antik-hestvagn frá því um 1900. Mjög vel með farinn. Verð kr. 600.000. Uppl. í síma 859-0141.

Taðgreip, Breiddir: 1,2 m til 2,5 m. Mjög vandaður og sterkur búnaður, framleiddur í Póllandi. Allar festingar í boði, festingar og slöngur fylgja. Eigum greipar á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Kjallaradælur fyrir klósett. Öflugur hnifur. Mótórar staðsettir fyrir utan votrymi. Inntak fyrir vask, sturtu, baðkar. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is

Yamaha DragStar 1100, árg. 2007. Ekið um 15.000 km. Gott hjól, þarfnast nýs eiganda. Verð 800.000 kr. - ýmis skipti möguleg. Uppl. í síma 860-0265.

Til sölu Mercedes Benz Atego 1023, árg. 2006. Ekinn 340.000 km. Tilbúinn til ábyggingar. Driflæsing, loftpúðar, sjálfskiptur, vel útbúinn bíll. Verð 850.000 kr. +vsk. Uppl. í síma 895-2030.

Stihl Husqvarna keðjusög, 85 cm blað. Alvöru tæki fyrir alvöru verkefni. Uppl. í síma 893-5421. Er í Grafarvogi.

Til sölu sláttutraktor MF 48-24 RD. Sláttubreidd 48"/122 cm. Hydrostatic drif. Rafdrifin losun. Verð 450.000 kr. m/vsk. Uppl. í síma 892-4388.

Lyftibómur á vinnuvélar. Á liðléttinga, traktora, lyftara o.fl. Sérsmíðaður vandaður búnaður frá Póllandi. Fastar lengdir, lengjanlegar, handvirkir / glussi. Allar festingar fánlegar. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf. S. 892-4163. hak@hak.is - www.hak.is

Rúllubaggagreip með festingum og slöngum. 2 öflugir glussatjakkar. Euro, SMS og 3 tengi, fylgja í verði. Allar aðrar festingar í boði. Pólsk gæðaframleiðsla á frábæru verði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is - www.hak.is

Dekurbíll! VW Golf, árg. 2015, ekinn aðeins 22.000 km. Sjálfskiptur, bensín, sumar- og nagladekk. Verð 2.550.000 kr. Uppl. í síma 854-2980.

Fellihýsi. Vetrartilboð. Hálendis-fellihýsi til sölu. Árg. '09. Sárálítið notað og alltaf geymt inni. Verð kr. 995.000 í beinni sölu. Skipti á ýmsum öðrum verðmætum koma til greina en þó ekki á öðru fellihýsi. Uppl. í síma 669-1336.

Eigum til haugsugur á lager. Verð-dæmi: 10.800L með vökvadælu - 2.420.000 kr. +vsk. Vallarbraut.is - s. 841-1200.

Einn eigandi. Nissan Pathfinder, árg. 2005. Dísel. Ek. 223.000 km. Sjálfskiptur. 7 manna. Tímagír. Krókur. Breyttur f. 33" dekk. Heil grind (2 vottorð), 4 nagladekk á álfelgum fylgja með. Verð 1.190.000 kr. Uppl. í s. 822-3598.

Háprýstípvottadælur fyrir allan iðnað. Öflugar og vandaðar dælur á frábæru verði frá Comet, www.comet-spa.com. Aflgjafar: rafmagn, Honda bensín, Yanmar dísil, aflúrtak á traktor. Heitt og kalt vatn, mikið vatnsflæði og þrýstingur allt að 500 bar. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Til sölu VW Multivan, árg. 2013. Ekinn 50.000 km. Sjálfskiptur. Uppl. í síma 824-6544.

Til sölu Ford F250 árg. 2003. Ekinn 270.000 km. Sami eigandi frá upphafi, vel með farinn bíll. Uppl. í síma 867-9037.

Til sölu

Sérsmíðaðir gluggar frá Færeyjum. 10 ára ábyrgð. Tré og álklaðdir trégluggar. PVC gluggar og útidyr. Jóhann Helgi & Co. Netfang: jh@Jóhannhelgi.is - s. 820-8096.

Plast í fjárhúsgólf og stíur. Bása og drenmottur, útileiktæki, gúmmihellur og gervigras. Heildarlausnir á leiksvæðum. Jóhann Helgi & Co. Netfang: jh@Jóhannhelgi.is - s. 820-8096.

Olíuskiljur - fituskiljur - einangrunarplast. CE vottaðar vörur. Efni til fráveitulagna. Vatnsgeymar 100 - 50.000 lítra. Borgarplast.is - sími 561-2211, Mosfellsbæ.

Dekkjavélar til sölu, Corgi árg. 2015 með undirskoti, í topplagi. Ballansvél Chemp K 10, í topplagi. Loftpressa 270 l - 3 fasa, í topplagi. Neglingagálgi og naglabýssur. Tilbúið á haustvertíð. Sími 487-5995, 853-5995.

Til sölu Nissan Patrol, árg. '98. Kúpling. Lítur vel út. Verðhugmynd 450.000 kr. Skipti á hestakerru. Uppl. í síma 893-5722.

Hjólábækurnar. Nú eru bara allir sem vettlingi geta valdið úti að hjóla! Sáuo þið ekki Macron Frakklandsforseta og Lars Lökke í Danmörku um daginn? Hjólábækurnar allar 5 - frítt með Íslandspósti. Verð kr. 7.500 kr. Vestfirðir - Vesturland - Suðvesturland - Árnessýsla - Rangárvallasýsla. Ein góð bók fylgir í kaupbæti. Skaftafellssýslur í bígerð hjá Smára okkar. Vestfirska forlagið - jons@snepa.is

Fjór hjól, Goes G520 EPS árg. 2016 til sölu, ekið aðeins 519 km. Verð með vsk. 850.000 kr. Uppl. í síma 895-6382.

Snittvél Ridgid 500 til sölu á kr. 95.000. Uppl. í síma 616-2311, Einar.

Húsbíll til sölu, Ford Transit, árg. 1980, með 2,8 lítra dísil vél og 5 gíra kassa úr Daihatsu Rocky. 2 stk, nýir startgeymar, neyslugeymir er nýr, tvö ný burðardekk, annað á felgu, eldavel, kælliskápur, klósett, kalt vatn, gasmíðstöð. Uppl. veitir Friðrik í síma 865-6788.

Mercedes-Benz ML 430. árg. 2000. Ekinn 165.000 ml. Sumar- og vetrardekk. Billinn er á Akureyri. Uppl. í síma 862-8837.

Til leigu eða sölu, í hlutum eða heild, stærsta fyrirtæki landsins á sviði minkaveiða. Á vegum þess eru rúmlega 500 minkasíur sem flestar eru einhvers staðar milli Fjótshlíðar og Súgandafjarðar. Réttur áskilinn til að taka eða hafna hvaða tilboði sem er. Nánari upplýsingar veitir Þröstur Reynisson í síma 894-1045.

Óska eftir

Kaupi íslensk ber. Bláber 1.000 kr./kg. Aðalbláber 1.200 kr./kg. Krækiber 500 kr./kg. Einiber 3.000 kr./kg. Kúmen 3.000 kr./kg. Rabarbari hreinn í bitum 250 kr./kg. Rífsber 1.200 kr./kg. Uppl. í síma 695-1008. Netfang: snorri@reykjavikdistillery.is

Er að leita af Raleigh Chooper reiðhjólí eða öðrum gömlum reiðhjólum. Uppl. í s. 820-9085, Sigþór.

Óska eftir steðja. Má vera lúnn og mikið notaður. Uppl. í síma 897-6567/695-3105

Ég óska eftir að kaupa eða leigja gömul útihús. Mættu þarfnast lagfæringar. Helst mætti landrými fylgja með, 2 ha. eða meira. Uppl. í síma 894-5131.

Atvinna

Sara, 22 ára, leitar að fullri vinnu á landsbyggðinni. Hún hefur starfsreynslu á hótélum, í þjónustustörfum og hefur verið við sauðburð. Upplýsingar í gegnum netfangið sara.moravcova@email.cz

Reykjabúið í Mosfellsbæ óskar eftir starfsmanni í eggjapökkun og aðstoð við útungun. Áhugasamir sendi upplýsingar á reykjabuid@kalkunn.is eða hringi í síma 566-8250.

Tveir 15 ára unglingar frá Þýskalandi óska eftir að komast í starfsnám við landbúnaðarstörf frá 1. - 21. apríl 2019. Upplýsingar gegnum netfangið k.dinger@gmx.de

Vantar aðstoð við smölun í 2 - 3 vikur. Húsnæði í boði á staðnum. Upplýsingar gefur Sigurður í síma 845-7070 eða info@stafafell.is

Hilltip Icestriker

Salt og sanddreifarari í þremur stærðum, fyrir pallbíla sem og minni vörubíla. Rafdrifin 12V.

Hilltip Spraystriker

Pæildreifarar frá Hilltip 500-2000 lítrar, hámarks dreifibreidd 5 metrar. Fyrir pallbíla og minni vörubíla. Rafdrifin 12V.

Hilltip Snowstriker SP

Snjótennur fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fánlegar í 165 cm - 240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker VP

Fjölplógur fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fánlegir í 185 cm - 240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker SML

Snjótennur fyrir minni vörubíla ca. 7,5 tonn. Fánlegar í 260 cm - 300 cm breidd.

Hilltip Sweepaway

Sópur fyrir gröfur, lyftara og dráttavélar. Fánlegir í breiddum 1,5 m - 4,0 m.

A Wendel ehf.
Tangarhöfða 1, 110 Reykjavík,
S: 551 5464 - wendel@wendel.is
www.wendel.is

Auglýsinga- og áskriftarsími

Bændablaðsins

er 563-0300

Bændablaðið

VÉLAR TIL LEIGU

Hitachi ZX19-5
2 tonna með hraðtengi og þremur skóflum.

Hyundai R30Z-9
3 tonna með hraðtengi og þremur skóflum.

Hyundai R55-9A
5 tonna með hraðtengi og þremur skóflum.

Hyundai HX160LD
19 tonna með tönn, rótortil og tveimur skóflum.

Hyundai HX220L
22 tonna með hraðtengi og tveimur skóflum.

Hyundai HL940
14 tonna með hraðtengi og auka vökvögn.

ATVINNUTÆKI

Nánari upplýsingar:

S: 893-8424 og 694-3700
Facebook: Atvinnutæki ehf.

Leiga

Bráðvantar geymsluhúsnæði/bílskúr (eða hluta hans) fyrir búslóð í hálf til eitt ár, sæmilega stórt eða allt að 15 fermetrum. Má vera utan höfuðborgarsvæðisins en þó helst ekki mikið lengra en Snæfellsnes eða Hvolsvöllur. Svar óskast í síma 892-0294.

Hjón yfir miðjum aldri óska eftir 2ja-3ja herbergja íbúð á Suðurlandi. Allar upplýsingar eru gefnar í síma 454-5270.

Sumarhús

Rotþrær og heitir pottar. Rotþrær - heildarlausnir með leiðbeiningum um frágang. Ódýrir heitir pottar - leiðbeiningar um frágang fylgja. Borgarplast.is - sími 561-2211, Mosfellsbæ.

Til leigu

100 m² íbúð við Sogaveg (ofan Skeifu). Nýuppgerð, nýmáluð, baðherbergi nýtt. Strætó stoppar fyrir utan. Uppl. í síma 860-1404.

Hesthús, íbúð og hagabeit. Til leigu hesthús með góðri reiðhöll á Suðurlandi. Á sama stað er til leigu 60 fm íbúð. Einnig til leigu hagabeit fyrir ca 40 hross fram að áramótum frá sama aðila. Uppl. í s. 892-1355.

Þjónusta

Tek að mér viðgerðir á flestum tegundum sjálfskiptinga. Hafið samband í síma 663-9589 til að fá uppl. og tilboð. HP transmission Akureyri, netfang: einar.g9@gmail.com, Einar G.

ER BRUNAHÆTTA Á ÞÍNUM BÆ?

Á hverju ári verða því miður alvarlegir brunar á sveitabæjum.

Bæði fólk og búfénaður er í mikilli hættu þegar eldur blossar upp.

Með réttum viðbrögðum og undirbúningi má koma í veg fyrir tjón og slys af völdum bruna.

Kynntu þér leiðbeiningaefni um öryggi og vinnuvernd í landbúnaði á bondi.is

**ER ÞITT BÚ
ÖRUGGUR
OG GÓÐUR
VINNUSTAÐUR?**

Frjálsíþróttavöllurinn í Vík er skammt frá sjónum í Vík og hefur fengið á sig töluvert sandfok úr fjörunni síðustu ár sem hefur ekki góð áhrif á tartanið á vellinum.

Frjálsíþróttavöllurinn í Vík liggur undir skemmdum

Ragnheiður Högnadóttir, sveitarstjórnarmaður í Mýrdalshreppi, er ekki sátt við ástandið á íþróttavelli sveitarfélagsins á Vík sem liggur undir skemmdum vegna vanhirðu.

„Já, við höfum glæsilegan íþróttavöll með tartan brautum, en því miður þá hefur ekkert verið gert fyrir hann síðan árið 2011. Umf. Katla hefur ítrekað frá árinu 2015 sent erindi til sveitarstjórnar um að komið sé að því að gera eitthvað fyrir völinn. Mikill mosi hefur fengið að vera óáreittur á hlaupabrautum og eru þær að byrja að skemmast, einnig er löngu kominn tími á að merkja völinn upp, þar sem t.d. myndavél tímatakubúnaðar nemur ekki lengur hvar marklinan er,“ segir Ragnheiður.

Við fjörukambinn

Frjálsíþróttavöllurinn er rétt við fjörukambinn í Vík og þegar mikið sandfok er úr fjörunni þá vill það fjúka inn á völinn og setjast í tartan brautirnar, eins hefur það þau áhrif að hætta er á að gróður geti tekið sér bólfestu á brautum. Einnig hefur þetta sandfok þau áhrif að merkingar á brautum duga skemur en ella. Einar Freyr Elínarson, oddviti Mýrdalshrepps, segir að sveitarstjórn hafa samþykkt í lok apríl sl. að ráðast í hreinsun og

Völlurinn er farinn að rifna og skemmast á nokkrum stöðum sem þykir ekki gott.

merkingar á íþróttavölinum. Þetta var aftur rætt á fundi sveitarstjórnar 5. júlí þar sem sveitarstjóra var falið að vinna að framgangi málsins.

„Ég get ekki sagt til um hver kostnaður við verkið er en ég hef heyrt að það geti hlaupið á einhverjum milljónum króna sem getur auðvitað verið þungt fyrir lítið sveitarfélag. Engu að síður er sveitarstjórn einhuga um að sinna íþróttamannvirkjunum vel,“ segir Einar Freyr og bætir við:

„Með aðstöðunni sem boðið er upp á í Vík er búið að byggja upp mjög flott íþróttastarf. Það hefur m.a. verið gert á tédum íþróttavelli sem er langt frá því að vera ónýtur. Hann þarfnast hins vegar viðhalds og því verður sinnt.“ /MHH

SUEVIA
Vantsdallur
SU10000061

Verð kr. 6.850

Útsölastaðir:
Landstólpi - Egilsstöðum
Vélavall - Varmahlíð

480 5600

www.bbl.is

UPPSTOPPUN

KRISTJÁN FRÁ GILHAGA
SÍMI 892-8154

Drekagili 9 • 603 Akureyri
hreidrid@simnet.is

**Næsta
Bændablað
kemur út
4. október**

Bændablaðið

Vantar þig mögulega aðstoð við hin ýmsu verk ?

Nemendur á 2. ári í búfræði Landbúnaðarháskólans geta tekið að sér ýmis verkefni fyrir bændur og aðra, sem er hluti af fjáröflun fyrir útskriftarferð árið 2019. Ýmislegt kemur til greina m.a. fjárrag, rúningur, afleysingar í mjaltir, smömun, mokstur, slátrun, bón á bilum og vélum, hænsnatinslu, o.fl.

Endilega hafið samband fyrir frekari uppl. í síma 8419065 (Ingvi Guðmundsson) eða bufraedi19@gmail.com

Reflectix Einangrun

- ✓ Hentar vel í gripahús
- ✓ Þolir vatn
- ✓ Fæst 4 og 8mm þykkt
- ✓ 97% endurkast hita
- ✓ Rúllubreidd 122cm
- ✓ Frábær virkni!

pb & co BYGGINGAVÖRUVERSLUN
P. ÞORGRÍMSSON & CO
512-3360 korkur.is

Prjónasoftshell jakki

Þægilegur prjóna-/skel jakki úr prjónuðu pólýester og fóðraður að innan með flís. Vasi með rennilás á vinstri ermi og tveir vasar á hliðum. Stórir vasar að innanverðu.

Litir: Grár/svartur
Stærðir: XS-4XL

Verð: kr. 4.900,-

KH VINNUFÖT
KH Vinnuföt • Nethyl 2a • 110 Reykjavík • Sími: 577 1000 • info@khvinnufot.is • www.khvinnufot.is

TIL SÖLU

Notað og nýtt hóteldót

Rúm, barnarúm, stólar, barnastólar, borð, náttborð, lín, leirtau, glös, hnífapör, rekstarvörur, skúringavagnar, eldhústæki, stálborð o.m.fl.

Sumt er nýtt og annað mjög lítið notað.

Nánar á Facebook:
Notað og nýtt hóteldót

KORNSEKKIR & PLASTINNLEGG

- Eigum til á lager mismunandi stærðir kornsekkja sem eru fullopnir að ofan og með eða án losunarops í botni.
- Þjóðum einnig upp á sterk plastinnlegg sem henta fyrir kornsekkina.

Legur:

- Eigum til flestar gerðir af legum á lager – vottuð gæði.

Brettatjakkar/Vinnuborð:

- Mjög gott úrval af brettatjökkum og vinnuborðum á lager.
- Brettatjakkar málaðir, galvaniseraðir og ryðfrír.

Efnavara:

- Höfum einnig mjög breiða línu í efnavörum, smurefnum, koppafeiti ofl.
- Vottuð smurefni fyrir matvælaðnað.

Leitið upplýsinga hjá okkur

IÐNVER
Tunguháls 10, 110 Reykjavík
Sími: 517 2220

Til sölu:
Suzuki SX4 – 4WD

Rauður.
Ekinn 117.000 km.
Á götuna 18. apríl 2008.
Einn eigandi.
Vel með farinn.
Til sölu frá 18. sept. 2018.
V: 850.000 kr. staðgreitt.

torfiha29@gmail.com

STARTARAR OG ALTERNATORAR

fyrir allar gerðir bíla, báta og vinnuvéla

Glerárgata 34b v/ Hvannavelli • 600 Akureyri
Sími: 461 1092 • E-mail: asco@asco.is

ÁSCO

Startarar og Alternatorar í flestar gerðir véla og tækja

Vélavit
Sala - Þjónusta
S: 5272600 • www.velavit.is

HITA KÚTAR

Amerísk gæða framleiðsla

30-450 lítrar

Umboðsmenn um land allt

RAFVÖRUR

DALVEGI 16c • 201 KÓPAVOGI
SÍMI 568 6411 • RAFVORUR@RAFVORUR.IS

microlift GETUR MEIRA

material handling e-solution

- ✓ Rafdrifin brettatjakkur með Lithium rafhlöðu.
- ✓ Aðeins 125kg án brettis.
- ✓ Með uppréttan kjálka snýst Microlift á punktinum og smýgur inn þar sem aðrir sitja fastir.
- ✓ Með losun tengingu við drifhjól nýttist Microlift eins og venjulegur brettatjakkur án motors með burðargetu 2,5 tonn.

Verð frá 178.225 kr + vsk.

ETNA ehf. Til sýnis hjá Pmt, Krókhálsi 1.
Upplýsingar og fyrirspurnir í síma 698 1539 - email: siggi@pmt.is

microlift FREEZER

material handling e-solution

- ✓ Microlift Freezer er sérútbúinn fyrir notkun í köldu og röku umhverfi, eins og t.d. í frysti- og kæligeymslum.
- ✓ Freezer hefur auk þess alla sömu kosti og Microlift Hybrid.

Verð frá 293.175 kr + vsk.

ETNA ehf. Til sýnis hjá Pmt, Krókhálsi 1.
Upplýsingar og fyrirspurnir í síma 698 1539 - email: siggi@pmt.is

Friður
Guðs, sem
er æðri
öllum
skilningi...

Vinnufélagi sem skilur þínar þarfir.

Mercedes-Benz Sprinter hefur aldrei verið tæknivæddari, fjölhæfari eða sparneytnari. Hann er nú fánlegur með 9 þrepa sjálfskiptingu og framhjóladrifi sem eykur burðargetu bílsins. Sprinter er búinn fullkomnu margmiðlunarkerfi, fæst í fjölmörgum grunnútfærslum og með 8 mismunandi yfirbyggingum. Sprinter er sérsníðinn fyrir þig, hvert sem starfið er. Komdu í heimsókn og reynsluaktu nýjum Sprinter.

Sprinter sendibíll, 214 cdi, framhjóladrifinn, 143 hestöfl

Verð frá 4.350.000 kr. án vsk.

Mercedes-Benz

Vans. Born to run.

